

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการเสนอแนะเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำ
Design Proposal of Interior Architectural Design of
Thai song dam Cultural Center

นางสาวสัทยาภรณ์ คำค้อม
MISS Suppayapon Komkum

รฟ.
ศบ11ด
2549-2550

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน..... 78295

วัน,เดือน,ปี..... 27 ก.พ. 2551

b..... 11889901
i.....

ภาควิชา สถาปัตยกรรมภายใน
คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2549-2550

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
รับ..... 13 ก.พ. 50.....
เวลา..... 15.00น.....
ชื่อผู้รับ..... 2688/ใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของเอกสารทุกครั้ง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
(สถาปัตยกรรมภายใน)

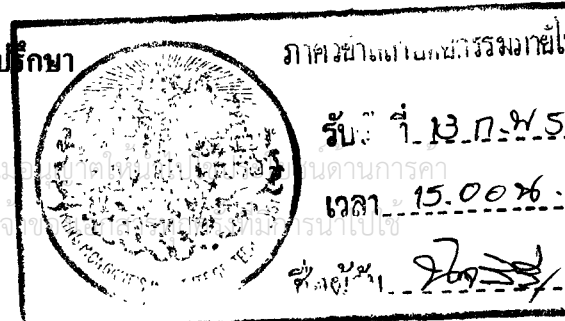
.....คณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(ศศ.นพปฎล สุวักานานนท์)

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

รศ.ประสิทธิ์	สุไถมาน	กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา
ดร. นิจสิทธิ์	แววชาญ	กรรมการ
อ.อเส	สุขยางค์	กรรมการ
อ.วุฒิชัย	มณีอินทร์	กรรมการ
อ.ธีรายุ	ชุมสาย ณ อยุธยา	กรรมการ

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อ.ธีรายุ ชุมสาย ณ อยุธยา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของ

บรรณานุกรม

โชติมา จตุรวงศ์. “เรือนไทคำ:กรณีศึกษา เพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัย,2540

เรณู เหมือนจันทร์เชย . “โลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ความเชื่อเรื่องผีของไทยช่าง”
สำนักวิจัยและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล ฅ ศาลายา

โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด,2541

ถนอม คงยิ้มละมัย. “เรื่อง อำเภอกะชวย” เอกสารประกอบการสอน วิชา ส071 ท้องถิ่นของเรา
(อำเภอกะชวย จังหวัดเพชรบุรี). เพชรบุรี ; โรงเรียนกะชวยวิทยา,2544

เว็บไซต์ที่ใช้ค้นคว้า

<http://www.sac.or.th>

<http://th.wikipedia.org>

<http://www.thailocal.net>

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงการออกแบบตกแต่งสถาปัตยกรรมภายในเสนอแนะ
ศูนย์วัฒนธรรม “ไทยทรงคำ”
Design proposal for Interior Architectural Design of
The Thaisongdum Cultural Center

ชื่อนักศึกษา นางสาวสัทยาภรณ์ คำค้อม
Miss Sappayaporn Kumkom

ภาควิชา สถาปัตยกรรมภายใน

คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2549-2550

ที่อยู่ หอพักศศิธร 13/2-4 หมู่ 2 ถนน อ่อนนุช-ลาดกระบัง แขวง/เขต ลาดกระบัง กทม. 10520
โทรศัพท์ 09-159-6896

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยแม้จะผ่านการเวลามามากหลายร้อยปี แต่ก็ยังคง ประเพณี ความเชื่อ และศิลปวัฒนธรรม ที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษจน เป็นการเอกลักษณ์ และคุณค่า ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์นั้นๆ

ในกลุ่มผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย กลุ่มของ “ชาวไทยทรงคำ” ได้รวมอยู่ในนั้นด้วย ไทยทรงคำ หรือ ลาวโซ่ง เป็นกลุ่มคน โบราณที่ได้อพยพ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย เมื่อราว 200 กว่าปีมาแล้ว ปัจจุบัน ชาวไทยทรงคำ อาศัยอยู่หลายจังหวัดในประเทศไทย เช่น จังหวัดเพชรบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร นครสวรรค์ นครปฐม ชัยนาท พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร สุโขทัย ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันชาวไทยทรงคำมีประชากรประมาณ

ในขณะที่ ชาวไทยทรงคำอาศัยอยู่หลายจังหวัด แต่วัฒนธรรมของชาวไทยทรงคำแทบจะไม่แตกต่างกัน ในแต่ละพื้นที่และยังไม่เปลี่ยน ไปจากเดิมมากนัก

วัฒนธรรมของชาวไทยทรงคำมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ทั้งในเรื่อง ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ประเพณี และสถาปัตยกรรม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่แฝงไว้ด้วยความเชื่อ ประเพณีที่ค้ำจุน และความเป็นอยู่แบบพอเพียง อันเป็นมรดกของชาติที่สำคัญควรค่าแก่การปกป้องดูแล และอนุรักษ์มิให้สูญหายก่อนที่จะสาบสูญไป

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรม ไทยทรงคำ นั้นมีกระจายอยู่ในหลายพื้นที่หลายจังหวัด ซึ่งในปัจจุบันภาครัฐ และภาคเอกชนได้ร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนสำนึกรักบ้านเกิดรู้สึกสำนึกทำให้ ประชาชนเริ่มที่หันมาใส่ใจ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสนใจในวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น แต่ก็ยังไม่มีสถานที่ที่จะสามารถให้ความรู้ และข้อมูลของวัฒนธรรมไทยทรงดำ ได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงมีความคิดที่จะเสนอ “สถานที่ที่เป็นศูนย์รวมการศึกษาวัฒนธรรมไทยทรงดำ และปลูกฝังจิตสำนึกทางวัฒนธรรมแก่เยาวชนและประชาชนให้ยอมรับและเห็นคุณค่าตลอดจนรักและหวงแหนในสภาพท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเผยแพร่ให้เป็นตัวอย่างแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยจะใช้วิธีการจัดนิทรรศการเป็นหลัก เพื่อการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เป็นศูนย์กลางการศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ เจ้าหน้าที่ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไทยทรงดำ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว,ผู้สนใจเข้ามาสัมผัสวิถีชีวิต” คือ ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

บทคัดย่อ

คำนำ

กิตติกรรมประกาศ

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาของโครงการ
- 1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ
- 1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ
- 1.4 ขอบพิจารณาในการเลือกที่ตั้งและตัวอาคาร
  - 1.4.1 ลักษณะที่ประสงค์ของที่ตั้งโครงการ
  - 1.4.2 ลักษณะที่ประสงค์ของอาคาร
- 1.5 ลักษณะที่ตั้งของโครงการ
  - 1.5.1 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ
  - 1.5.2 การเข้าถึงโครงการ
  - 1.5.3 สภาพแวดล้อมโดยรวม
  - 1.5.4 ลักษณะอาคาร
- 1.6 ขอบเขตวิทยานิพนธ์
  - 1.6.1 องค์ประกอบของโครงการ
  - 1.6.2 ขอบเขตโครงการ

บทที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวข้องกับโครงการและข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบ

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของคนไทยทรงดำ
- 2.2 ลักษณะประเพณีความเชื่อ ของไทยทรงดำ
- 2.3 ศิลปวัฒนธรรม ไทยทรงดำ
- 2.4 ความเป็นมาของ home stay
- 2.5 ข้อมูลเบื้องต้นจังหวัดเพชรบุรี
- 2.6 ข้อมูลเบื้องต้น ต.เขาชัย อ.เขาชัย จ.เพชรบุรี
- 2.7 ความหมายของ living museum
- 2.8 กรณีศึกษาโครงการเปรียบเทียบ
- 2.9 องค์กรและสายการบริหาร
- 2.10 การศึกษากลุ่มเป้าหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 การข้อมูล วัสดุ และข้อกำหนดในการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน โครงการ

1.ระบบปรับอากาศและการหมุนเวียนอากาศ

1.1 แบ่งตามขนาดของเครื่องปรับอากาศ

1.1.1 UNIT TYPE, PACKAGE TYPE

1.1.2 SPLIT TYPE

1.1.3 CENTRAL UNIT

1.2 แบ่งระบบปรับอากาศตามระบบจ่ายความเย็นและระบายความร้อน

1.2.1 ALL AIR SYSTEM

1.2.2 ALL WATER SYSTEM

1.2.3 DIRECT FEFRIGERANT SYSTEM

1.3 ระบบปรับอากาศและการจ่ายความเย็น

1.3.1 ส่วนห้องพัก (GUEST ROOM)

1.3.2 ส่วนที่เป็นสาธารณะ

1.4 ลักษณะตัวจ่ายลม

1.4.1 การจ่ายลมจากเพดาน (CEILING DIFFUSER)

1.4.2 การจ่ายลมจากผนัง (WALL DIFFUSER)

2.ลักษณะของท่อจ่ายลม

3.ระบบดูดอากาศกลับและระบบหมุนเวียนอากาศ

4.ระบบเสียงและการควบคุม

5. ระบบรักษาความปลอดภัยและอัคคีภัย

5.1 ระบบแจ้งเหตุ

5.1.1 ระบบท่อน้ำแรงดันและสายสูบ

5.1.2 ระบบปริงเกอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 ระบบก๊าซ

5.1.4 เครื่องมือผจญเพลิง

5.1.5 ระบบน้ำดับเพลิง

6. อุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

6.1ระบบการประชาสัมพันธ์และบริการเพลงตามสาย (BAGKGROUND MUSIC & PAGING SYSTEM)

6.2ระบบคอมพิวเตอร์

6.3 อุปกรณ์พิเศษที่ช่วยในการประหยัดพลังงาน (ENERGY SAVING DEVICE)

7. การให้แสงสว่างภายในโครงการ

7.1 การใช้แสงในการตกแต่งภายใน

7.2 การใช้แสงสว่างภายในโครงการ

7.3 ปัจจัยในการติดตั้งเบื้องต้น

7.3.1ข้อพิจารณาสิ่งแวดล้อมกับการติดตั้งดวงไฟ

7.3.2 ลักษณะวิธีการติดตั้งแหล่งกำเนิดแสง

7.3.3 การติดตั้งไฟจากเพดาน

8. การใช้สีในการตกแต่งภายใน

8.1 จิตวิทยาการใช้สี

8.2 เอกลักษณ์ของสี

8.3 สีทิวาสคู่ที่ใช้ในการออกแบบตกแต่งภายใน

9.รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการ

9.1 รูปแบบการจัดแสดง

9.2 ลักษณะการจัดแสดง

9.3 เทคนิคการจัดแสดงนิทรรศการ

9.4 รูปแบบของส่วนจัดแสดง

9.5 ระบบการจัดห้องแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4 การศึกษาพฤติกรรมและพื้นที่ใช้สอย

4.1 การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้อาคาร

4.1.1 ผู้ให้บริการ

4.1.2 ผู้รับบริการ

4.2 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และส่วนการบริการ

4.3 สรุปพื้นที่ที่ใช้สอยในส่วนต่างๆ

บทที่ 5 การวิเคราะห์และการออกแบบ

5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและที่ตั้งโครงการ

5.2 การวิเคราะห์อาคารของโครงการ

5.3 การวิเคราะห์และสรุปผลงานการออกแบบ

5.3.1 การวินิจฉัยค่าความสัมพันธ์ (relationship diagram)

5.3.2 ความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม (bubble diagram)

5.3.3 การเปรียบเทียบพื้นที่ (pie chart)

5.3.4 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และเส้นทางสัญจร (functional diagram)

5.3.5 ความสัมพันธ์และเนื้อที่จริง(zoning)

5.4 แนวความคิดในการออกแบบโดยสรุปจาก CASE STUDY

บทที่ 6 บทสรุปในการออกแบบ

6.1 แนวความคิดในการออกแบบ (concept)

6.2 รายละเอียดการออกแบบ

6.3 สรุปผลการออกแบบในส่วนต่างๆและเหตุผลในการออกแบบ (final presentation)

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4 การศึกษาพฤติกรรมและพื้นที่ใช้สอย

4.1 การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้อาคาร

4.1.1 ผู้ให้บริการ

4.1.2 ผู้รับบริการ

4.2 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และส่วนการบริการ

4.3 สรุปพื้นที่ที่ใช้สอยในส่วนต่างๆ

บทที่ 5 การวิเคราะห์และการออกแบบ

5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและที่ตั้งโครงการ

5.2 การวิเคราะห์อาคารของโครงการ

5.3 การวิเคราะห์และสรุปผลงานการออกแบบ

5.3.1 การวินิจฉัยค่าความสัมพันธ์ (relationship diagram)

5.3.2 ความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม (bubble diagram)

5.3.3 การเปรียบเทียบพื้นที่ (pie chart)

5.3.4 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และเส้นทางสัญจร (functional diagram)

5.3.5 ความสัมพันธ์และเนื้อที่จริง(zoning)

5.4 แนวความคิดในการออกแบบโดยสรุปจาก CASE STUDY

บทที่ 6 บทสรุปในการออกแบบ

6.1 แนวความคิดในการออกแบบ (concept)

6.2 รายละเอียดการออกแบบ

6.3 สรุปผลการออกแบบในส่วนต่างๆและเหตุผลในการออกแบบ (final presentation)

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยแม้จะผ่านการเวลายาวหลายร้อยปี แต่ก็ยังคง ประเพณี ความเชื่อ และศิลปวัฒนธรรม ที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษจน เป็นการเอกลักษณ์และคุณค่า ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์นั้นๆ

ในกลุ่มผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย กลุ่มของ “ชาวไทยทรงดำ” ได้รวมอยู่ในนั้นด้วย ไทยทรงดำ หรือ ลาวโซ่ง เป็นกลุ่มคนโบราณที่ได้อพยพ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย เมื่อราว 200 กว่า ปีมาแล้ว ปัจจุบัน ชาวไทยทรงดำ อาศัยอยู่หลายจังหวัดในประเทศไทย เช่น จังหวัดเพชรบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร นครสวรรค์ นครปฐม ชัยนาท พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร สุโขทัย เลย ซึ่งในปัจจุบันชาวไทยทรงดำมีประชากรประมาณ

ในขณะที่ ชาวไทยทรงดำอาศัยอยู่หลายจังหวัด แต่วัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำแทบจะไม่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่และยังไม่เปลี่ยน ไปจากเดิมมากนัก

วัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ทั้งในเรื่อง ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ประเพณี และสถาปัตยกรรม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่แฝงไว้ด้วยความเชื่อ ประเพณีที่ค้ำจุน และความเป็นอยู่แบบพอเพียง อันเป็นมรดกของชาติที่สำคัญควรค่าแก่การปกป้องดูแลและอนุรักษ์มิให้สูญหายก่อนที่จะสายเกินไป

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรม ไทยทรงดำ นั้นมีกระจายอยู่ในหลายพื้นที่หลายจังหวัด ซึ่งในปัจจุบันภาครัฐ และภาคเอกชน ได้ร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนสำนึกรักบ้านเกิดรักสามัคคีทำให้ ประชาชนเริ่มที่หันมาให้ความสนใจในวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น แต่ก็ยังไม่มีสถานที่ที่จะสามารถให้ความรู้ และข้อมูลของวัฒนธรรมไทยทรงดำ ได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงมีความคิดที่จะเสนอ “สถานที่ที่เป็น ศูนย์รวมการศึกษาวัฒนธรรมไทยทรงดำ และปลูกฝังจิตสำนึกทางวัฒนธรรมแก่เยาวชนและประชาชน ให้ยอมรับและเห็นคุณค่าตลอดจนรักษและหวงแหน ในสภาพท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเผยแพร่ให้เป็นตัวอย่าง แก่นักนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยจะใช้วิธีการจัดนิทรรศการเป็นหลัก เพื่อการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เป็นศูนย์กลาง

การศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไทยทรงดำ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว, ผู้สนใจเข้ามาสัมผัสวิถีชีวิต” คือ ศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมไทยทรงดำ

1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ

1. จากโครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลท้องถิ่น โดย ชมรม อปต.เพชรบุรี ร่วมกับเครือข่ายการพัฒนาและประชาสังคม จ.เพชรบุรี โดยการสนับสนุนของ โครงการ LIFE/UNDP

- มีนโยบายอนุรักษ์เมืองเก่า เพราะถ้าเมืองเปลี่ยน จะทำให้คนเปลี่ยนวิถีชีวิต จะเกิดปัญหาตามมา ประสานกับจังหวัดจนจังหวัดมีนโยบายอนุรักษ์เมืองเก่า

- ริเริ่มให้มีกลุ่มวัฒนธรรมตำบล จะสร้างศูนย์วัฒนธรรมตำบลบ้านหม้อ รวบรวมวัตถุโบราณ และ คันทารากเหง้าของตำบล

2. ปัจจุบันยังไม่มีสถานที่ที่จะสามารถให้ความรู้ และข้อมูลของวัฒนธรรมไทยทรงดำ ได้ครอบคลุมเนื้อหา ทั้งหมด จะมีเพียงศูนย์ชุมชนเล็กๆกระจายอยู่ตามที่ต่างๆทำให้ยากต่อการศึกษา

3. ศูนย์ชุมชนในปัจจุบันยากต่อการเข้าถึง และขาดการกลั่นกรองข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน

4. ยังไม่มีสถานที่ที่จะรวบรวม โบราณวัตถุของไทยทรงดำ เพื่อขึ้นทะเบียน และดูแลรักษาอย่างถูกต้อง

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ(การออกแบบ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1 .เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบ ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ
- 2 .เพื่อนำเสนอแนวทางการตกแต่งอาคารที่พักนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบไทยทรงดำ
- 3 .เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบที่สอดคล้องกับกิจกรรมของวัฒนธรรมไทยทรงดำ

1.4 ข้อพิจารณาในการเลือกที่ตั้งและตัวอาคาร

ลักษณะที่ประสงค์ของที่ตั้งโครงการ

ไทยทรงดำ ได้ถูกอพยพเข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยธนบุรีจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ และโปรดฯให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่จ.เพชรบุรีเป็นแห่งแรกซึ่งมีภูมิประเทศคล้ายกับบ้านเมืองเดิม การที่ไทยทรงดำทั้งหลายที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ถูกส่งให้มารวมกันที่จ.เพชรบุรีมานานกว่า 200ปีทำให้อาจกล่าวได้ว่าถิ่นฐานเดิมของไทยทรงดำในประเทศไทย คือ จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศคล้ายคลึงกับ สิบสองจุไท บ้านเกิดของ ชาวไทยทรงดำ ที่อำเภอเขาย้อยมีมากถึง 70% และปัจจุบัน จ.เพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มี ชาวไทยทรงดำ อาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทย และมีศูนย์ชุมชน ไทยทรงดำ กระจายอยู่ทั่วจังหวัด และยังคงเป็นจังหวัดที่มีการสืบสานวัฒนธรรมไทยทรงดำได้อย่างดี

ภายในศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำมีพื้นที่โล่งกว้าง เหมาะสำหรับการจัดตั้ง ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยทรงดำ เนื่องจาก พื้นที่อยู่ใกล้ ถนนสายเพชรเกษม สามารถมองเห็นจากถนนได้ มีสถานที่กว้างขวางเพื่อสำหรับจอดรถ ในพื้นที่โครงการอยู่ในชุมชนที่ชาวบ้านเป็นชาวไทยดำ ดังนั้น ชาวบ้านสามารถเข้ามาบริหาร ดูแล และจัดการ ภายในศูนย์ได้เป็นการเพิ่มชีวิตชีวาให้กับศูนย์

ลักษณะที่ประสงค์ของอาคาร

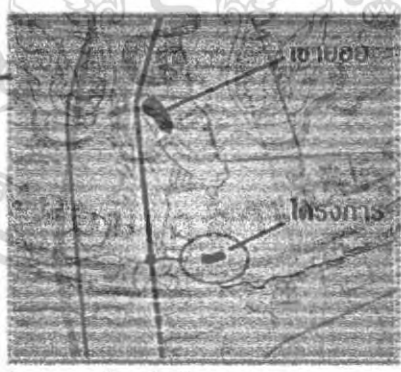
ใช้เรือนไทยทรงดำเพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตและความโดดเด่นของโครงการ จัดเป็นกลุ่มอาคาร ในรูปแบบ หมู่บ้าน ไทยทรงดำ

1.5 ลักษณะที่ตั้งของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ

ตั้งอยู่ในบริเวณโครงการ ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ ตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

- ตำแหน่งโครงการ**
- ถนนเพชรเกษม
  - ถนนบรรพตศีลคุณ
  - ★ แยกวัดยาง

แผนที่จังหวัดเพชรบุรี

โครงการตั้งอยู่หมู่ 5

ตำบลเขาย้อย ไปตามทางหลวง
หมายเลข 4 เลี้ยวจากแยก
อำเภอเขาย้อยมาทางตัว
เมืองเลี้ยวซ้ายตรงแยก
วัดยางเข้าไปประมาณ
150 ม.

การเดินทาง

รถยนต์ รถประจำทาง รถไฟ

การเข้าถึงโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แยกจากถนนเพชรเกษมตรงหลักกิโลเมตร 138 เข้าไปทางทิศตะวันออกประมาณ 150 เมตร

โครงการอยู่ใกล้ สถานที่ท่องเที่ยว สถานศึกษาหลายแห่ง เช่น เขาย้อย , ถ้าเขาอีโก้ , วัดกุฎีบางเค็ม , โรงเรียนเขาย้อยวิทยา , ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำ , โรงเรียนเขาย้อยวิทยา, ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำอำเภอเขาย้อย

สภาพแวดล้อมโดยรวม

อาณาเขตโครงการ

ทิศเหนือ	ติดกับ	ป่าช้าของชาวไทยดำและพื้นที่ว่างเปล่า
ทิศใต้	ติดกับ	ป่าไม้ และ บ้านเรือน
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ป่าไม้ และ บ้านเรือน
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ถนน และพื้นที่ว่างเปล่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะที่ตั้งของโครงการ

1.ทางเข้าโครงการ

2.บ้าน ไทยทรงดำ(ลาวโซ่ง)

3.บริเวณที่พักในโครงการ

4.บ่อน้ำ

5.กำลังก่อสร้างอาคารห้องอาหาร

6.ด้านล่างบ้าน จัดนิทรรศการ

สภาพแวดล้อมโดยรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะอาคาร

เรือนไทยทรงดำ เป็นเรือนไทยที่มีเอกลักษณ์ในเชิงสถาปัตยกรรมเฉพาะตัว เรียกว่า "กวางตุ้ง" หรือ "เฮือนลาว" มีลักษณะเด่นคือเรือนเป็นเรือนเครื่องผูก มีหลังคาทรงโค้งรูปกระดองเต่า หลังคามุงแฝกโค้งเป็นกระโจม ชายคา ชันยาวคลุมตัวบ้านเสมอพื้น จนมองไม่เห็นข้างฝา ไม่มีหน้าต่าง ฝนไม่สามารถสาดเข้าภายในบ้านได้ ปลายเสาเป็นง่ามรองรับคาน พื้นใช้ไม้ไผ่ทาบ ใต้ถุนสูง

ภาพแสดงลักษณะหลังคามุงด้วยแฝกรวดชันยาว

และ ภาพแสดงเสาของเรือนที่ใช้ไม้ง่าม

1.5 องค์ประกอบของโครงการ

ขอบข่ายของโครงการ

1. ส่วนบริการสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- โถงทางเข้า
- โถงและทางสัญจรภายใน
- ห้องอาหาร
- ร้านขายของที่ระลึก

2. ส่วนส่งเสริม และเผยแพร่

- นิทรรศการชั่วคราว
- นิทรรศการถาวร
- ประชาสัมพันธ์
- ส่วนบริหารฝ่าย

3. ส่วนอนุรักษ์และงานเทคนิค

- คลังเก็บข้อมูล
- ห้องปฏิบัติการทางเทคนิค

4. ส่วนดำเนินการ

- ส่วนบริหารสถาบัน
- ส่วนธุรการ
- ส่วนประชาสัมพันธ์ และต้อนรับ
- ส่วนรักษาความปลอดภัย

ขอบเขตของโครงการ

โครงการหลักได้แก่

ส่วนบริการการศึกษาให้ข้อมูลสำหรับบุคคลภายนอกที่สนใจ ประกอบด้วย

ด้วย

-โถงทางเข้า ประชาสัมพันธ์ มีพื้นที่ 73.5 ตาราง

เมตร

-ห้องแนะนำโครงการ มีพื้นที่ 130.5 ตาราง

เมตร

ส่วนจัดนิทรรศการ

-ส่วนนิทรรศการชั่วคราว มีพื้นที่ 192.5 ตาราง

เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ส่วนนิทรรศการถาวร มีพื้นที่ 836.0 ตาราง

เมตร

-ส่วนการแสดงกิจกรรมในร่ม

หรือส่วนการสาธิต มีพื้นที่ 192.5 ตาราง

เมตร

มีพื้นที่ 1221 ตารางเมตร

ส่วนบริการสาธารณะเป็นส่วนที่ให้บริการแก่บุคคลภายนอกเข้ามาใช้งานได้

ประกอบด้วย

- ลานกิจกรรมกลางแจ้ง มีพื้นที่ 1200 ตารางเมตร
- ร้านอาหาร มีพื้นที่ 120 ตารางเมตร
- ร้านขายของที่ระลึก มีพื้นที่ 140 ตารางเมตร

มีพื้นที่ 1460 ตารางเมตร

ส่วนดำเนินการต่างๆ ประกอบด้วย

-สำนักงาน มีพื้นที่ 120 ตาราง

เมตร

มีพื้นที่ 120 ตารางเมตร

ส่วนอนุรักษ์ ประกอบด้วย

-สโมสร ชาวไทยทรงดำ มีพื้นที่ 145 ตารางเมตร

-คลัง มีพื้นที่ 216 ตารางเมตร

มีพื้นที่ 361 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ทั้งหมด 3162 ตารางเมตร

บทที่ 2 ข้อมูลประกอบโครงการ

2.1 ประวัติความเป็นมาของคนไทยทรงดำ

2.1.1 ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ส่วนนิทรรศการถาวร มีพื้นที่ 836.0 ตาราง

เมตร

-ส่วนการแสดงกิจกรรมในร่ม

หรือส่วนการสาธิต มีพื้นที่ 192.5 ตาราง

เมตร

มีพื้นที่ 1221 ตารางเมตร

ส่วนบริการสาธารณะเป็นส่วนที่ให้บริการแก่บุคคลภายนอกเข้ามาใช้งานได้

ประกอบด้วย

- ลานกิจกรรมกลางแจ้ง มีพื้นที่ 1200 ตารางเมตร
- ร้านอาหาร มีพื้นที่ 120 ตารางเมตร
- ร้านขายของที่ระลึก มีพื้นที่ 140 ตารางเมตร

มีพื้นที่ 1460 ตารางเมตร

ส่วนดำเนินการต่างๆ ประกอบด้วย

- สำนักงาน มีพื้นที่ 120 ตาราง

เมตร

มีพื้นที่ 120 ตารางเมตร

ส่วนอนุรักษ์ ประกอบด้วย

- สโมสร ชาวไทยทรงดำ มีพื้นที่ 145 ตารางเมตร
  - คลัง มีพื้นที่ 216 ตารางเมตร
- มีพื้นที่ 361 ตารางเมตร**

รวมพื้นที่ทั้งหมด 3162 ตารางเมตร

บทที่ 2 ข้อมูลประกอบโครงการ

2.1 ประวัติความเป็นมาของคนไทยทรงดำ

2.1.1 ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไทยทรงดำ เป็นชนชาติไทยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปหลายชื่อ อาทิ ลาวโซ่ง ไทยโซ่ง ไตดำ ลาวทรงดำ และลาวช่วงดำ ที่เรียกชื่อว่า “โซ่ง” คงเรียกตามเสื้อผ้าที่นุ่งห่มเพราะชอบแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำ คำว่า “โซ่ง” แผลงมาจาก “สว่าง” ซึ่งแปลว่า “กางเกง” ดังนั้น “โซ่งดำ” จึงหมายถึง “ชาวผู้ใดที่นุ่งกางเกงดำ” ค่อมาคำว่า “ดำ” หายไปจึงเหลือแต่คำว่า “โซ่ง” แต่ที่เรียกกันว่า “ลาวโซ่ง” โดยคำว่า “ลาว” ไปข้างหน้านั้น สันนิฐานไปได้ 2 ทาง คือ คงเป็นเพราะคนไทยเหล่านี้ได้อพยพผ่านดินแดนอาณาจักรลาว เพื่อหนีภัยสงคราม จึงเรียกว่า “ลาวโซ่ง” ข้อสันนิฐานอีกทางหนึ่งคือ คงเกิดจากความนิยมในการเรียกชื่อในสมัยนั้น มักจะเรียกผู้ที่มาจากถิ่นอื่นอพยพเข้ามาอยู่ใหม่ว่า “ลาว” ดังเช่น ลาวเวียง ลาวพวน เป็นต้น ไทยทรงดำเมื่อได้อพยพมาประเทศไทย(จังหวัดเพชรบุรี) จึงพลอยได้รับการเรียกว่า “ลาว” ไปด้วย

ปัจจุบันภาษาทางราชการไม่ใช่คำว่า “ลาวโซ่ง” นำหน้าแต่พจนานุกรมไทย จะใช้คำว่า “ไทย” กับกลุ่มชาติพันธุ์ไท ในประเทศไทย เช่นเดียวกับ ไทยพวน ไทยย้อ เป็นต้น แต่ชาวบ้านทั่วไปยังนิยมใช้คำว่า “ลาวโซ่ง” เรียกขานกันอยู่

2.1.2 ถิ่นฐานเดิม

มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในแถบลุ่มแม่น้ำดำและแม่น้ำแดง ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศเวียดนาม ไทยทรงดำมีชื่อเดิมเรียกว่า “ไทดำ” (Black Tai) เพราะนิยมสวมใส่เสื้อผ้าสีล้วนซึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนไทยที่อยู่ใกล้เคียงกันเช่น “ไทขาว” นิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาว และ “ไทแดง” ชอบใช้สีแดงขลิบและตกแต่งชายเสื้อผ้า เป็นต้น ไทดำกลุ่มนี้ได้ถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ดินแดน คนไทยภาคกลางเรียกกันว่า “ลาวทรงดำ” เพราะเข้าใจว่าเป็นพวกเดียวกับ ลาว และอีกทั้งได้อพยพเข้ามาพร้อมกับลาวอื่นๆ ค่อมาคื่อเดิมได้ลดหยาลงคำว่า “ดำ” หานไปนิยมเรียกกันในปัจจุบันว่า “ลาวทรง” หรือ “ลาวโซ่ง” จบบางครั้งไม่รู้ว่าลาวโซ่งคือพวกไทดำนั่นเอง

แคว้นสิบสองจุไทยประกอบด้วยเมืองสำคัญสิบสองเมือง หรือสิบสองจุ แต่ละจุหรือแขวงประกอบด้วยเมืองเล็กๆ และหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กันโดยอาศัยอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้า

เมืองในแคว้นนั้นๆ แต่ละเมืองมีการปกครองที่เป็นอิสระต่อกัน บางเมืองจะเกี่ยวพันกัน โดยเป็นญาติ หรือแต่งงานกัน ตามพงศาวดารเมืองไล หรือไลเจา (Lai Chaw) กล่าวว่า เมืองที่พวก ไทคำอาศัยอยู่ คือ “แดน” หรือ “เมืองแดน” หรือ “เมืองตันค์” ปัจจุบันคือ “เมืองเดียนเบียนฟู” (Dien Bien Phu) ประเทศเวียตนามเป็นเมืองศูนย์กลางที่สำคัญ เมืองควายหรือกาย เมืองตุง เมืองม่วยหรือม่วนเมืองลา เมืองหวัด เมืองซาง เมืองโมะ รวม 8 เมือง กับเมืองที่ ไทขาว อาศัยอยู่ 4 เมือง คือเมืองไล เมืองเจียน เมืองนูน และเมืองบาง รวมทั้งหมด 12 เมือง เมืองดังกล่าวเรียกว่าแคว้นสิบสองจุไท หรือสิบสองผู้ไท

ในการแบ่งเขตของแต่ละเมืองแต่ละจุนั้นเป็นไปตามธรรมชาติของพื้นที่ โดยอาศัยลักษณะภูมิประเทศเป็นแนวพรหมแดน เช่น ลำห้วย ภูเขา ป่าไม้ ไม่มีการเขียนแผนที่แบ่งอาณาเขตแน่นอน หมู่บ้านใดขึ้นอยู่กับเมืองใดก็ขึ้นอยู่กับความสะดวก ความใกล้ชิดทางพื้นที่และความสัมพันธ์ของความเป็นญาติ แคว้นสิบสองจุไท มิได้มีการรวบรวมการปกครองให้เป็นอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกัน

2.1.3 การอพยพเข้าสู่ประเทศไทย

ไทยทรงดำ ได้ถูกอพยพมาจากถิ่นฐานเดิม คือ แถบบริเวณแคว้นสิบสองจุไท และเข้าสู่ประเทศไทยด้วยเหตุผลทางสงครามหลายครั้งตั้งแต่สมัยธนบุรี จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ในสมัยรัชกาลที่ ๕

กล่าวคือการอพยพครั้งแรกได้เริ่มขึ้นสมัยกรุงธนบุรี ราว พ.ศ. ๒๓๒๒ เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงโปรดฯ ให้ยกกองทัพไปตีเวียงจันทน์ พร้อมด้วยกวาดต้อนครอบครัวไทยทรงดำในเขตเมืองญวนลงมาด้วยเป็นจำนวนมาก และโปรดฯ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี เป็นแห่งแรก เนื่องจากเมืองเพชรบุรี มีภูมิประเทศเป็นป่าเขามากมาย และภูมิประเทศคล้ายกับบ้านเมืองเดิม คือ เมืองแดน แคว้นสิบสองจุไท

ต่อจากนั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการกวาดต้อนครอบครัวไทยทรงดำ จากเมืองแกลงมาถวายที่กรุงเทพฯ อีกหลายครั้งได้แก่ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ใน พ.ศ. ๒๓๓๕ และสมัยรัชกาลที่ ๓ ใน พ.ศ. ๒๓๘๘ ซึ่งได้มีการกวาดต้อนครอบครัวไทยทรงดำเข้ามากรุงเทพฯ เป็นรุ่นสุดท้ายในราว พ.ศ. ๒๔๓๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การที่ไทยทรงดำทั้งหลายที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ถูกส่งให้มารวมกันที่จังหวัดเพชรบุรี ทำให้จากกล่าวได้ว่าถิ่นฐานเดิมของไทยทรงดำในประเทศไทย คือจังหวัดเพชรบุรี

ด้วยเหตุผลที่ว่าพวกไทยทรงดำรุ่นเก่า มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะกลับไปยังถิ่นฐานเดิมของตนที่เมืองแกลง แคว้นสิบสองจุไทยอีกครั้ง จึงพยายามเดินทางจากจังหวัดเพชรบุรีขึ้นไปทางเหนือเรื่อยไป ครั้นถึงฤดูฝนก็หยุดพักทำนาเพื่อหาเสบียงไว้เดินทางจนถึงฤดูฝนจึงเดินทางต่อไป กระทั่งบรรดาไทยทรงดำรุ่นแรกๆที่อพยพเข้ามาในเมืองไทยได้ล้มหายตายจากไปในระหว่างการเดินทาง บรรดาลูกหลานไทยทรงดำที่เกิดขึ้นและเติบโตในเมืองไทยไม่สามารถเดินทางกลับถิ่นฐานเดิม จึงพากันตั้งหลักแหล่งไปตามระยะทางเป็นแห่ง ๆ ไป ทำให้มีกลุ่มไทยทรงดำ กระจายกันอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยหลายแห่ง ได้แก่ กรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงครามราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี พิจิตร พิษณุโลก กาญจนบุรี ลพบุรี สระบุรี ชุมพร และสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันเรียกคนเหล่านี้ว่า “ไทยทรงดำ”

การที่ชาวไทยทรงดำได้อพยพเข้ามา และรวมกลุ่มกันตั้งรกรากในประเทศไทยเป็นเวลายาวนาน ถ้านับตั้งแต่การอพยพในสมัยรัชกาลที่3 ซึ่งเป็นกรอพยพครั้งใหญ่ที่ไทยทรงดำอพยพกันมาเป็นจำนวนมากเป็นเวลากว่า 200 ปี แม้ระยะเวลาจะยาวนาน แต่ไทยทรงดำยังคงรักษาเอกลักษณ์ที่บ่งบอกให้เห็นถึงความแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

ปัจจุบันไทยทรงดำในประเทศไทยมีสัญชาติไทย แต่ยังไม่มีการรู้แน่ชัดว่าประชากรไทยทรงดำที่แท้จริงในประเทศไทยมีจำนวนเท่าใด เนื่องจากว่าโดยทั่วไปแล้ว ไทยทรงดำก็ไม่ได้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากคนไทยทั่วไปอย่างชัดเจน **เรื่องความเป็นเชื้อนขัตติย์(2525)** กล่าวไว้ว่า มีประชากรที่พูดภาษาไทยทรงดำในประเทศไทยประมาณ 100,000-500,000 คน

2.2 ลักษณะประเพณีความเชื่อ ของไทยทรงดำ

2.2.1 ความเชื่อของไทยทรงดำ

ความเชื่อเรื่องผี

ไทยทรงดำ ส่วนใหญ่จะมีความผูกพันอยู่กับความเชื่อ ในเรื่อง"ผี"และ"ขวัญ"เป็นอันมากเนื่องจากเชื่อว่าผีนั้นเป็นเทพคาที่ให้ความคุ้มครอง พิทักษ์รักษา หรืออาจให้โทษถึงตายได้เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ"ผีเรือน" ประคุดังศาสนาประจำตน ซึ่งทำในสิ่งไม่ดีจะเป็นการ "ผิดผี" ผีเรือนอาจจะลงโทษได้ โดยจำแนกประเภทของผีตามลำดับความสำคัญและความเชื่อถือได้ดังนี้

๑.ผีแดนหรือผี เชื่อว่าเป็นเทวดาอยู่บนฟ้า ซึ่งสามารถคลบันกาลให้ความเป็นไป

แก่นมนุษย์ทั้งด้านดีและด้านร้าย จึงต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามความประสงค์ของแดนเพื่อ

ให้แดนหรือผีฟ้ามีความเมตตาและบันกาลให้เกิดความสุขแก่ตนได้

๒.ผีบ้านผีเมือง

บางคนเรียกว่า "เลื้อเมือง" ในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ ที่ประกอบด้วยครัวเรือนหลาย ๆ หลังคาเรือนจะมีศาลประจำหมู่บ้านของตนเอง และมีการเซ่นไหว้ในเดือนหก ขึ้น ๑ ค่ำ จนถึง 6 ค่ำ และหลังจากเซ่นไหว้ศาลประจำหมู่บ้านแล้ว ก็จะห้ามเล่นลูกช่วง โดยเด็ดขาดเพราะจะถึงฤดูทำนาแล้ว

นอกจากนั้นเมื่อสมาชิกในหมู่บ้านตายลง สมาชิกอื่น ๆ ที่ขึ้นต่อศาลผีประจำหมู่บ้าน

เดียวกัน ต้องหยุดทำงานทุกชนิด แล้วไปช่วยงานบ้านสมาชิกผู้ตาย เป็นผีที่คุ้มครองป้องกันบ้านเรือนให้ร่มเย็นเป็นสุขและ อุดมสมบูรณ์ อาจตั้งสถิตอยู่ตามป่า ภูเขา หรือต้นไม้

บางแห่งก็สร้างศาล ให้อยู่บริเวณ ที่มีหลักเมือง ถือเป็นเขตหวงห้ามใช้เฉพาะประกอบ

พิธี เช่นไหว้ที่เรียกว่า "เสน" เท่านั้น ส่วนผีบ้าน หรือผีประจำหมู่บ้านก็สร้างให้อยู่ต่าง

หาก เรียกว่า "ศาลเจ้าปู่" หรือ "ศาลตาปู่" และต้องทำพิธีเซ่นไหว้ทุกปี

หาก เรียกว่า "ศาลเจ้าปู่" หรือ "ศาลตาปู่" และต้องทำพิธีเซ่นไหว้ทุกปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๓.ผีเรือนหรือผีบรรพบุรุษ คือปู่ ย่า ตา ยาย หรือพ่อ แม่ ที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว จะถูกเชิญขึ้นมาไว้บนเรือน ณ ห้องผีเรือน หรือห้องของบรรพบุรุษที่เรียกว่า "กะล่อน่อง" และต้องจัดพิธีเช่นไหว้ทุกปีเรียกว่า "พิธีเสนเฮือน"

๔.ผีป่าผีเขาและผีอื่น ๆ เป็นที่สถิตอยู่ตามป่า ภูเขา แม่น้ำ หรือสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งหากคนทำให้ไม่พอใจก็อาจลงโทษให้เจ็บป่วยได้เช่นกัน

๕.ผีประจำสถานที่ ได้แก่ผีบันได ผีประตู ผีเตาไฟ

๖.ผีที่เกี่ยวกับการเกษตร ได้แก่

ผีนา เวลาข้าวตั้งท้องต้องบอกกล่าวแก่ผีนาเพื่อให้ช่วยคุ้มครองข้าวให้เติบโตดี และมีการเช่นผีนา ก่อนเกี่ยวข้าว เป็นการตอบแทนบุญคุณผีนาที่ได้ช่วยให้ผลิตผลข้าวอุดมสมบูรณ์ ไม่เสียหาย

แม่โพสพ ถือว่าเป็นผีประจำเมล็ดข้าว มีข้อห้ามว่ามีให้นอนหน้ากะล่อมข้าว เป็นการขวางทางเดินของแม่โพสพ ห้ามใส่รองเท้าเข้าไปในลานนวดข้าว เพราะแม่โพสพจะไม่พอใจ ห้ามเอาช้อนเคาะจานเข้า ขณะรับประทานข้าว จะร้อนถึงแม่โพสพ และทำให้ตกใจ

ผีลานนวดข้าว หลังจากฤดูเก็บเกี่ยวในเดือนอ้ายแล้ว ชาวไทยทรงดำจะทำพิธี

ไหว้ลานนวดข้าว ในเดือนยี่หรือเดือนสาม อันเป็นเดือนที่จะทำการนวดข้าว

๗. ผีตายโหง เช่น ถูกยิงตาย ถูกฆ่าตาย จะเชิญให้ไปเป็นผีประจำที่วัดห้ามเผาที่

ที่ ต้องฝังไว้จนคนลืม และห้ามเชิญวิญญาณมาเป็นผีบ้าน ผีเรือน และผีนา จะมีพิธีให้

เช่น ทำบุญกลางบ้าน

๘. ผีประจำต้นไม้ เชื่อว่าต้นไม้บางต้นมีผีประจำที่ร้ายแรงให้โทษหากไปเกี่ยว

ข้อง เช่น ต้นตะเคียนห้ามนำไม้ตะเคียนมาสร้างบ้าน

๙. ผีร้าย เช่น ผีปอบ ผีกระสือ มีข้อห้ามเลือกคู่ครองที่มีเชื้อสายหรือเป็นผีกระสือ

หรือผีปอบ

ในคำสอนกล่าวขณะเกิดพายุฝนอย่างแรงนั้น เป็นอำนาจที่ผีบันดาลให้เกิดเช่นนั้น ให้ใช้หัวสากหัน ไปทางทิศที่เกิดพายุนั้น และชดข้าวสารหรือเกลือ ไปด้วย หรือมิฉะนั้นก็ใช้มัดขั้วรองเท้าบนเรือนไว้ จะทำให้ลมพายุอ่อนกำลังลง และผีจะทำอันตรายมิได้ นอกจากนั้นยังเชื่อว่า มีนางไม้รักษาอยู่ตามต้นไม้ใหญ่ และมีผีนางตะเคียน จึงห้ามนำไม้ตะเคียนมาใช้ในการก่อสร้าง และมีข้อห้ามที่เกี่ยวกับผีอีกหลายประการ แต่ไม่กำหนดว่าเป็นผีประเภทใด เช่น

- ห้ามเล่นมิด เพราะว่ามีผีจะผลัก
- ห้ามนอนใต้ซื่อ ผีจะอำ
- ห้ามเล่นซ่อนหาเวลากลางคืน ผีจะลักซ่อน
- เวลาอาบน้ำแต่งตัวศพ ถ้าพันผ้าศพไม่ถูก ผีจะโกรธ
- เวลาไปบ้านคนตาย ผู้ชายให้ถือมิด ผู้หญิงให้เหน็บใบหนาดที่ผม กันผีมารบกวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ถ้าชายคนใดที่ภรรยาตายแล้ว จะมีภรรยาใหม่ ในวันแต่งงานจะต้องให้ภรรยาใหม่ใส่เสื้อกลับหลัง เพื่อกันไม่ให้ผีภรรยาเข้ามารังควาน ดังนั้นจึงห้ามใส่เสื้อติดกระดุมข้างหลัง เพราะถือว่าเป็นเสื้อผี
- ผีที่เป็นสามีภรรยา กัน ถ้าฝ่ายใดตายก่อน จะต้องเขียนหย่าไว้ในโลงศพ เพราะผีจะได้ไม่มารบกวน
- ถ้าฝันเห็นคนที่ตายไปแล้ว แสดงว่าผีมาขอส่วนบุญ

อนึ่งสำหรับความเชื่อของไทยทรงดำ อีกประการหนึ่งก็คือ ความเชื่อในเรื่องขวัญ เนื่องจากเชื่อว่า "แกน" เป็นผู้สร้างให้มนุษย์มาเกิดและให้มีของขวัญแต่ละคนคิดตัวมาอยู่ในร่างกายรวม ๓๒ ขวัญ ซึ่งมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น แต่ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวและทำงานได้ ขวัญอาจจะตกหล่นหรือสูญหายได้ง่าย ถ้าตกใจหรือเจ็บป่วยขวัญจะไม่อยู่กับตัว จึงต้องทำพิธีเรียกขวัญหรือเรียกว่า "สู่ขวัญ" เพื่อให้ขวัญกลับมาอยู่ในร่างกายอย่างปกติสุขตามเดิม

บุคคลที่ทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมอันเนื่องด้วยการนับถือผี

ผู้ประกอบพิธีกรรม เป็นตัวแทนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวแทนที่ถูกกำหนดไว้ และโดยทั่วไปแล้วไม่อาจให้ผู้อื่นประกอบพิธีแทนได้ แต่พิธีกรรมบางอย่างผู้ประกอบพิธีสามารถประกอบพิธีได้ทั้ง หมอเสน และหมอมด แล้วแต่ความนิยมของถิ่นนั้นๆ เช่น พิธีเสนผีขึ้นเสื่อ พิธีเสนสะเดาะเคราะห์

๑. หมอเอื้อง คำว่า "เอื้อง" ในภาษาไทยทรงดำ แปลว่า คูหรือเสียงท่าย ดังนั้น หมอเอื้อง คือ หมอคู หมอเอื้องส่วนมากเป็นผู้หญิง

๒. หมอสะ หรือหมอเก็บข้าว เป็นผู้ที่ทำหน้าที่หยิบข้าวสารที่ใส่ในขันจั้นมากำมือหนึ่ง แล้วนับจำนวนรวมให้ได้เป็นเลขคู่ หรือคี่ ตรงตามที่อธิฐานไว้ หมอสะ ต้องเข้ากับ หมอเสน ได้อย่างดีสามารถปฏิบัติพิธีกรรมให้ลู่อ่วงสอคล้องกันได้ด้วยดี หมอสะส่วนมากเป็นผู้ชาย จะเป็นผู้ช่วยของหมอเสน

๓. หมอมด คือ หมอที่ทำหน้าที่ในการทำพิธีปิดรังควาน สะเดาะเคราะห์ ต่ออายุรักษาโรค เป็นต้น หมอมด มี 2 ประเภท คือ มดลาว เวลาประกอบพิธีต้องมีการเป่าปี่ (ลักษณะคล้ายขลุ่ยไทย) อีกประการหนึ่ง คือ มดไท เวลาประกอบพิธีไม่ต้องมีการเป่าปี่

๔. หมอเสน คือ ผู้ประกอบพิธีเสนเรือน และพิธีกรรมอื่นๆ มีหน้าที่สำคัญ คือ เป็นสื่อกลางระหว่างผีและคน หมอเสนจะคล้ายกับพระในสังคมไทย หมอเสนจึงเป็นพระ ในระบบความเชื่อของคนไทยทรงดำ

๕. เขยยก หมายถึง ผู้ที่ทำพิธีศพมีหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับศพตั้งแต่การอาบน้ำศพ การมัดศพ การเก็บกระดูก จัดการหาเครื่องเซ่นสำหรับศพและบอกทางกับคนตายให้เดินทางกับดินฐานเดิมของไทยทรงดำ

๖. จำ หรือเจ้าจำ คือ ผู้ที่เป็นสื่อกลางในการทำพิธีหรือติดต่อกับเจ้าปู่ เจ้าพ่อซึ่งได้จากการเลือกคนในหมู่บ้านที่เสียสละเพื่อชาวบ้าน เจ้าจำจะมีบทบาทต่อหมู่บ้านมาก ในฐานะเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างคนกับผี เจ้าจำจะเป็นผู้นำชุมชนในฉกร์ทำพิธีกรรมเกี่ยวกับบูชาศาลในชุมชน

การสื่อความหมายในการนับถือผี

๑). สถานที่ บ้านเรือนของไทยทรงดำมีห้องหรือสิ่งก่อสร้างที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับผี ดังนี้

๑. กะล่อห้อง แปลว่า “มุมห้อง” อยู่ตามเสาเอกของบ้านเป็นที่อยู่ของผีเรือน

๒. กว้าน มีลักษณะเป็นห้องสี่เหลี่ยมอยู่ติดออกไปจากกะล่อห้อง ถ้าบ้านใดไม่มีกว้านก็ทำ พิธีเสนตั้งไม่ได้ ซึ่งเป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้รู้ว่าผีเรือนของตนถูกแดนจับตัวไปขัง เนื่องจากไปกระทำความผิดต่อผีแดนจึงเป็นเหตุให้คนในบ้านเจ็บป่วย พิธีนี้ทำขึ้นต่อเมื่อเกิดเรื่องร้ายแรงจริงๆ ปัจจุบันส่วนมากกว้านเป็นห้องเก็บของ หรือว่าที่นอน

๓. ศาล ในพื้นที่ต่างๆ นิยมตั้งศาลขึ้นในบริเวณที่ทำกินและอยู่อาศัย เช่น การตั้งศาลในท้องนา บ่อทุ่งบ่อปลา แต่ละศาลจะมีชื่อเรียกต่างกัน

๔. หิ้ง คือที่อยู่ของผีมดผีมันต์ หิ้งทำด้วยไม้ เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดกว้าง 1 ศอก ยาว 1 ศอก นำไปติดไว้ตรงหัวนอนจะไม่นำหิ้ง ไปไว้ในกะล่อห้องเพราะเป็นคนละผีกัน

๕. ตุบ ลักษณะเหมือนบ้านแต่เป็นหลังเล็กๆ สมัยก่อนมีหลังคามุงด้วยแฝก จากหญ้าคาซึ่งไม่ค่อยมีความคงทน ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสังกะสี กระจเบื้อง ถ้าบ้านใดไม่มีลูกชายมีแต่ลูกสาวเมื่อลูกสาวแต่งงาน ไปอยู่กับสามีก็ต้องปลุกตุบไว้ที่บ้านของสามีไว้สำหรับผีบรรพบุรุษของตนเอง เนื่องจากผีต่างตระกูลกันอยู่รวมกันไม่ได้

๖.บ้านป่า คือบ้านที่ปลูกให้ผีเป็นบ้านหลังเล็กๆ คล้ายศาลเจ้าที่ ยกพื้นสูงจากดินพอประมาณหลังคาด้วยจาก มีรั้วล้อมรอบโดยทำประตูทางทิศตะวันออก สิ่งของคนตายจะใส่ไว้ในรั้วบ้านป่า

๒).เครื่องเซ่นและสิ่งที่ใช้ในการบน เป็นสิ่งสำคัญในการใช้ประกอบพิธีกรรมเพื่อเซ่นไหว้ให้ผีเรือนมารับและกินเครื่องเซ่น เช่น

๑.เครื่องเซ่นในพิธีเชิญผีขึ้นเรือน ต้องเตรียมของใช้ในพิธีมี หมาก พลู เหล้า ข้าวสาร

๒.เครื่องเซ่นในพิธีเสนเรือน มีการฆ่าหมูที่เลี้ยงไว้ มีเหล้า และอาหารคาวหวาน ผลไม้

๓.พิธีเสนหับมด ที่ต้องเชิญผีมดมาอยู่บนหิ้งต้องทำพิธีเซ่น เหล้า หมาก พลู พัด

๔.สิ่งที่ใช้ในการบน นิยมจัดเป็นการแสดงถวาย เช่น ลิเก ภาพยนตร์ เป็นต้น

บทสวดหรือภาษาที่ใช้ในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการนับถือผี

เป็นคำพูดที่พูดถึงแต่สิ่งๆที่เป็นมงคลในการประกอบพิธีกรรม เช่น

พิธีจี่ไฟไหว้ว การปาดตง การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ พิธีแต่งงาน

การแต่งกายในพิธีกรรม

ในการประกอบพิธีกรรมทั้งงานมงคล และงาน อวมงคล ไทยทรงดำจะต้องแต่ง “เสื้อฮี”

ในกรณีที่พ่อแม่ตายลูกชายใส่ “เสื้อตีก” ตัดจากผ้าฝ้ายสีขาวเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เจาะแขนผ่าคอลงมาแค่น้ำอกสวมกางเกงดำมีผ้าขาว โปกหัว ส่วนลูกสาวนุ่งผ้าถุงลายแดง โมผมปล่อยใช้ผ้าขาวผูกผม ลูกหลานชายและลูกหลานสะใภ้ต้องใส่ เสื้อฮี

ความแตกต่างของพิธีกรรมตามสถานภาพของเจ้าเรือน

ไทยทรงดำมีการแบ่งชนชั้นออกเป็นผู้ท้าวกับผู้น้อย ทำให้สถานภาพในการประกอบพิธีกรรมแตกต่างกัน

การเสียดาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในพิธีกรรมจะต้องมีการเสี่ยงทายโดยหมอมด หมอสะ เขยกก เป็นต้น เพื่อจะได้รู้ว่าผีที่คนกำลังประกอบพิธีกรรมมารับเครื่องเซ่น หรือการอธิษฐานให้เป็นอย่างไรที่ผู้ประกอบพิธีต้องการ

ความเชื่อในเรื่องของโศกลางของชาวไทยทรงดำ

ความเชื่อในเรื่องโศกลาง ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.

2493 ให้คำจำกัดความของคำว่าโศไว้ว่า "เคราะห์ คราวดี คราวร้าย โดยมากใช้ในทางดี" คำว่าलग หมายถึง "เครื่องหมายที่ปรากฏให้เห็นอันบอกเหตุร้ายหรือดี" ดังนั้นคำว่าโศกลาง ก็น่าจะหมายถึงเครื่องหมายที่บอกให้รู้เหตุร้ายหรือดีอันอาจจะเกิดขึ้น ในวรรณกรรมของชาวไทยทรงดำ มีความเชื่อในเรื่องโศกลางปรากฏอยู่ในข้อห้ามคำสอนหลายประการ แบ่งเป็นประเภท ๆ ได้ดังนี้

1. ประเภทที่เกิดจากสัตว์

- จึงจกทักษะลงจากเรือน ถือว่าไม่ดี ห้ามเดินทาง จะเกิดอุบาทว์
- ถ้ามีสัตว์โดยเฉพาะงูผ่านหรือตัดหน้าขณะเดินทาง ถือว่าไม่ดี ไม่ควรเดินทาง ถือว่าตัดลาภหรือไม่มีลาภ
- ถ้านกแสกเกาะหลังคาแล้วร้อง ถือว่าไม่ดี
- ถ้านกเค้าแมวเกาะหน้าต่าง ถือว่าคนในบ้านจะเป็นไข้ และอายุไม่ยืน
- ถ้าแรงลงบ้าน จะเกิดอุบาทว์ ต้องแก้เคล็ดด้วยการตักบาตรทำบุญ และสวดมนต์เย็น
- ถ้านกแต่นแตบินร้องข้ามหลังคาไปทางทุ่ง จะมีคนเสียชีวิตในหมู่บ้านนั้น

2. ประเภทที่เกิดจากบุคคลและการกระทำ

- ตากินมิม หรือ กระหม่นตา ทางซ้าย ญาติจะมาหา
- ตากินมิม หรือ กระหม่นตา ทางขวา จะได้กินแกงเนื้อ
- ห้ามเผาผีในวันศุกร์ ถือว่าไม่ดี
- ห้ามลับมีด ฟันไม้ ดำข้าว เวลากลางคืน ถือว่าจะมีคนตาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้ามถ่มน้ำลาย หรือพูดว่าเหม็นศพ ถือว่าความเหม็นจะกลับมาสู่ตัวเรา
- กลับจากงานศพต้องทำความสะอาดร่างกาย ถ้าไม่ทำกลิ่นศพจะตามมา มิ่งขวัญไม่กล้าไม่หาญ จะป่วยลงซงแห่ง
- ห้ามผู้ทำวขอพิชพันธุ์และสัตว์เลี้ยงของผู้น้อย เพราะจะทำให้สูญพันธุ์ และไม่งอกงาม
- คนมาข้างบ้าน หรือสัตว์มาผัดเรือน ต้องบอกผีเรือน มิฉะนั้นจะทำให้เจ็บไข้
- ห้ามข้ามแม่เตาไฟ จะทำให้เค็คร้อน
- ตำครกเปล้า ครกจะแตก ธรณีจะสวบ
- ร้องเพลงในครัว จะได้ผัวแก่
- กินของรับฝากไว้ จะทำให้เป็นคอพอก
- กินกล้วยแฝด จะทำให้มีลูกแฝด
- เด็กกินเครื่องในไก่ จะโง่
- ห้ามเอาช้อนเคาะยามเวลากินข้าว แม่โพสพจะไม่พอใจ
- ห้ามช้อนยามเวลากินข้าว ถือว่าจะใช้หนี้สินไม่หมด เมียจะมีชู้
- ห้ามขี้มเวลาปลูกข้าว โทศ เมล็ดข้าวโทศจะห่าง
- ห้ามไกวเปลเปล้า เด็กจะกวน แม่จี่จะตกใจและหนีหาย
- ห้ามบิดผ้าอ้อม เด็กจะบิดตัว
- ห้ามเล่นมิด ผีจะผลัก
- ห้ามสระผมเวลาตะวันตกดิน ผีขวัญจะตกใจ เจ้าตัวจะเป็นทุกข์
- ห้ามนอนใต้ชื้อ ผีจะอำ
- ห้ามเล่นซ่อนหาเวลากลางคืน ผีจะลักซ่อน
- ห้ามใส่กางเกงร่วมกัน จะเกลียดกัน
- ห้ามใช้มีดฟันบันได จะเกิดอันตรายแก่ผู้กระทำ
- ห้ามสร้างบ้านคร่อมบ่อน้ำซึม บ่อทราย จะเจ็บไข้ ไม่มีความสุข
- ไม้อัปมงคล ห้ามนำมาปลูกบ้าน จะเค็คร้อน
- ห้ามเลือกผู้ชายเที่ยว กินเหล้า เล่นการพนัน จะทำให้ฉิบหาย
- ห้ามทำของแตก หรือทะเลาะกันในงานแต่งงาน จะทำให้อยู่กันไม่ฮึด
- หลิงมีชู้ จะเกิดอัปรีช จัญไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เวลาที่มีท้อง ถ้าแม่หน้าเกลี้ยง จะได้ลูกสาว ถ้าแม่หน้าเป็นฝ้า จะได้ลูกชาย
- เวลาท้องถ้าแม่ส่งของด้วยมือขวา จะได้ลูกชาย มือซ้ายจะได้ลูกสาว
- ก่อนจะคลอดบุตร ให้ถอดสร้อยแหวน ถือว่าจะคลอดง่าย
- ห้ามหญิงมีครรภ์ข้ามคราด เด็กเกิดมาจะตาเหล่
- ห้ามคนท้องกินของเผ็ดร้อน เด็กในท้องจะทรมาณและตาย
- กลับจากไปฝั่งบั้งแห (กระบอกไม้ไผ่ที่บรรจุรกของเด็กเกิดใหม่ไปฝังในป่า) ให้เก็บผักหักพินกลับมาบ้าน จะทำให้ลูกขยัน
- เวลาโกนผมไฟ ให้เอาใบตองห่อผมที่โกน เด็กจะไม่เจ็บไข้

3. ประเภทปรากฏการณ์ธรรมชาติและเหตุการณ์อื่น ๆ

- ถ้าเห็นดาวหาง บ้านเมืองจะเดือดร้อน เกิดศึก ข้าวจะยาก หมากจะแพง
- ถ้ามีรุ่งกินน้ำทางทิศตะวันตกเชื่อว่าฝนจะแล้ง ถ้าขึ้นทางทิศตะวันออกเชื่อว่า จะดี
- ถ้าฟ้าเหลือง มีก้อนเมฆเป็นคว้น ๆ จะเกิดไฟไหม้ทางทิศนั้น
- ถ้าฟ้าแดง จะมีปลาทุขึ้นมาก
- ถ้าฝนตก พายุแรง เชื่อว่าผีมา เพราะฉะนั้นให้เอาข้าวสารหรือเกลือหว่านไป ทางนั้น เพื่อไล่ให้ผีไป อีกวิธีหนึ่งใช้หัวสากหันไปทางทิศที่เกิดพายุฝน จะทำให้ พายุอ่อนแรงลง
- ถ้ามดแดงคาบไข่จากรัง แสดงว่าฝนจะตก

4. ประเภททำนายลักษณะบุคคล

- คนแก้มบ้อง (มีลักยิ้มที่แก้ม) ถือว่าดี
- หญิงหน้าเตี้ย โง้ง (หน้าผากโหนก) อนาคตจะเป็นเศรษฐี
- หญิงคอปล้อง จะเป็นเจ้าทรัพย์
- ถ้ามีไฟที่ริมฝีปาก เป็นคนมีเสน่ห์ ทุกคนเพราะ มีคนเชื่อถือ
- ถ้ามีคิ้วนูนคร่อมตา ถือว่าเป็นสตรีที่น่าโชคกลางมาสู่สามี
- หญิงมีผมหยิกแดงและขมวดเป็นก้อนตรงหน้าผาก เป็นคนมีแฉ่งมึงอน
- หญิงหน้าผากว้าวเลีย สีจัก ยักหล่ม ถือว่าเป็นหญิงขวงผัว ห้ามเลือกเป็นคู่ครอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ประเภทฝันและทำนายฝัน

- ถ้าฝันว่าฟันหัก ลูกจะป่วยหรือเสียชีวิต
- ถ้าฝันว่า ได้แหวน หลิงจะได้ลูก ชายจะได้เมีย
- ถ้าฝันเห็นคนกำลังเจ็บไข้แล้วหายเป็นปกติ คนนั้นจะตาย
- ถ้าฝันเห็นคนปกติตาย เราต่ออายุให้เขา
- ถ้าฝันเห็นพระสงฆ์ ทายว่าน้ำที่ศาลพระภูมิแห้ง จะต้องเค็มน้ำ
- ถ้าฝันเห็นพระเจ้าอยู่หัว จะได้ลาภเงินทอง
- ถ้าฝันว่าจี้รดผ้า ทายว่าจะเสียเงินเสียทอง
- ถ้าฝันเห็นคนที่ตายไปแล้ว แสดงว่าคนตายนั้นมาขอส่วนบุญ
- ถ้าฝันว่าเหาะได้หรือหายตัวได้ แสดงว่าร่างกายแข็งแรงดี ไม่เจ็บไม่ไข้
- ถ้าฝันว่าไปตกปลา แสดงว่า ยังไม่ได้ใช้หนี้ใช้สิน
- ถ้าฝันว่ากินลูกไม้ หมายความว่า ท้องไส้ไม่ดี
- ถ้าฝันว่าไฟไหม้เรือนจะทำให้เดือดร้อน

ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ของไทยทรงดำ

แม้ว่าชาวไทยทรงดำจะยึดมั่นในความเชื่อ เรื่องผีมากเพียงใดก็ตาม แต่ยังไม่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนาอยู่ด้วย ดังนั้นแนวปฏิบัติจึงมีลักษณะผสมผสานระหว่างความเชื่อทั้งสอง อย่างแน่นแฟ้น

จากการวิเคราะห์วรรณกรรม จะเห็นได้ว่าชาวไทยทรงดำยึดมั่นในเรื่องกฎแห่งกรรม อันเป็นหลักสำคัญทางพุทธศาสนา ผลของกรรมนั้นอาจปรากฏในชาตินี้หรือชาติหน้า ดังปรากฏในนิทานหลายเรื่อง เช่น

เรื่องงูเหลือม แม้จะมีได้กล่าวอย่างชัดเจน แต่พฤติกรรมของตัวละคร เช่น นกเตนซิว ใ้งูเหลือม ใ้แมว ใ้นกเจ้า ซึ่งพร้อมใจกันไว้วัดปลาในบ่อน้ำจนต้องประสบชะตากรรมต่าง ๆ กันไปในบั้นปลาย เช่น ใ้แมวหักคอใ้นกเจ้า ใ้งูเหลือมถูกน้ำไหลท่วมกาย เป็นต้น

เรื่องอิหลอนอิหล่า(สำนวนที่ 2) อิหล่าซึ่งเป็นพี่สาว มีนิสัยอิจฉาริษยาน้องสาว คืออิหลอน กลั่นแกล้งอิหลอนต่าง ๆ จนในที่สุดตนเองต้องได้รับกรรมจากสัตว์เดรัจฉาน เรื่องราหูอมจันทร์ กล่าวถึงการตกบาตรทำบุญ จะส่งผลดีไปยังชาติหน้าและผู้ที่ไม่ยอมกระทำบุญ ก็ส่งผลชั่วถึงชาติหน้าอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องแถบสร้างโลก กล่าวถึง บาป บุญ คุณ โทษ ไว้

จากข้อห้ามคำสอน ได้กล่าวถึงบาป บุญ คุณ โทษ อันเป็นกฎแห่งกรรมไว้หลายประการ เช่น

- ทำดีจะขึ้นสวรรค์ ทำไม่ดีจะตกนรก
- ห้ามหญิงทำเสน่ห์เสน่ห์กุล จะทำให้ตกนรก
- ห้ามตีพ่อแม่ จะทำให้ตกนรก
- ห้ามคำครูบาจารย์ ถือว่าเป็นบาปและไม่เจริญ
- ห้ามจี๋ เขี้ยวในวัด ถือว่าเป็นบาป

- ห้ามนำวัว ควายไปเลี้ยงในวัดถือว่าเป็นบาป
- ห้ามนำดอกไม้แรงๆ ไปถวายพระ จะมีกลิ่นสาบ
- ห้ามคมดอกไม้ก่อนถวายพระ จะทำให้จุมูกโตและโหว่
- ห้ามชายหญิงไปล่วงเกินกันในวัด จะทำให้เป็นหงิ่งงอย
- ให้ถวายพระด้วยดอกไม้หอม ชาติหน้าจะเกิดมาสวยงามและมีกลิ่นหอม
- ตักบาตรร่วมกัน จะได้อยู่ด้วยกันในชาตินี้หรือชาติหน้า
- นอนกินข้าวชาติหน้าจะเกิดเป็นงูเหลือม

นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นความเชื่อที่สืบเนื่องจากศาสนาในเรื่องอื่น ๆ เช่น

- เชื่อเรื่องพระศรีอาริย์ ในนิทานเรื่องแถบสร้างโลก
  - เชื่อเรื่องป่าหิมพานต์ เหมือนที่กล่าวไว้ในไตรภูมิพระร่วง และในนิทานเรื่อง
- ทำไมความจึงไม่ชอบสี่เหลียง

- เชื่อบเรื่องการกลับชาติมาเกิด ดังเช่นในนิทานเรื่อง นางสิบสองราหูอมจันทร์ และเพลงขับเรื่องพระยาจักร์พันดี

และยังมีข้อห้ามคำสอน ที่เกี่ยวกับศาสนาอีกหลายประการ เช่น

- ห้ามความขโมยในวันพระ ในนิทานเรื่องแถบสร้างโลก
- ถ้าฝันถึงคนที่ตายไปแล้ว ถือว่าคนตายนั้นมาขอส่วนบุญ
- พระมาที่บ้านถือว่าดี
- กล่าวถึงวัตรของสงฆ์คือการบิณฑบาต ในปริศนาความทายว่า "ไปปิดชูป ปิดชูป ไปชูป" (พระบิณฑบาต)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเชื่อที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่ามีขึ้นในลักษณะแตกต่างกันตามสภาพของท้องถิ่นและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน และความเชื่อต่างๆจะนำไปสู่ประเพณีปฏิบัติ ซึ่งในอดีตจะมีพิธีกรรมปฏิบัติอย่างครบถ้วน แต่ในปัจจุบันเมื่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้าไปในหมู่บ้านไทยทรงดำ ก็มีผลทำให้พิธีกรรมบางอย่างน้อยลง

2.2.2 พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการนับถือผี

ปัจจุบันนี้แม้ว่าความเชื่อเรื่องผีในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะลดลงไปบ้างแต่ไทยทรงดำยังคงมีความเชื่อ เคารพนับถือผีอยู่ ความเชื่อในการนับถือผีที่สำคัญ คือ ผีบรรพบุรุษ ผีผดผีมนต์ ผีเจ้าพ่อเป็นผีประจำหมู่บ้าน ผีประจำพื้นที่ทำกิน เป็นต้น ซึ่งผีดังกล่าวนี้เป็นบ่อเกิดประเพณีและพิธีกรรมของไทยทรงดำ ดังต่อไปนี้

1) พิธีกรรมเกี่ยวกับผีเรือนหรือผีบรรพบุรุษ

พิธีกรรมดังกล่าวนี้ได้แก่ พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีเอาผีขึ้นเรือน พิธีเสนกวัดคว้าย พิธีเสนปาดตง พิธีเสนเรือน รายละเอียดของแต่ละพิธีกรรม มีดังนี้

• .พิธีขึ้นบ้านใหม่

ไทยทรงดำให้ความสำคัญกับบ้านเรือนมากนอกจากจะใช้อาศัยแล้วบนเรือนยังเป็นที่อยู่ของผีเรือนด้วยเรียกว่า “กะล่อหอง” บ้านเรือนของไทยทรงดำแต่เดิมไม่ใช่ตะปู เพราะเชื่อว่าถ้ามีตะปู ผีเรือนจะไม่มาอยู่บนบ้าน

การเลือกวันปลูกบ้านเจ้าของบ้านจะต้องดูฤกษ์ให้ดี โดยการเลือกวันดีเลือกจากหลัก มือเวนตง ซึ่งมี 10 วัน คือ มือฮับ มือฮาย มือกัค มือขค มือฮวง มือเต่า มือกำ มือกาว มือเมิง มือเป็ก โดยไทยทรงดำเชื่อว่า มือเต่า เป็นมือที่ดีที่สุดเพราะว่าเต่ามีอายุมัน ขาวขวยยืน หรือ มือฮวง เพราะเชื่อว่า จะทำการสิ่งใดก็ลุล่วงผ่านด้วยดี หากจำเป็นต้องยกเสาเอกในวันไม่คืนนั้นๆ ชาวไทยทรงดำจะต้องช่วยกันหุงควยพรให้รับแต่สิ่งดีๆ รับเงินรับทอง อยู่ดี กินดีมีความสุข ไม่เจ็บไม่ไข้ เป็นต้น

- พิธีเชิญผีขึ้นเรือน

ในการทำพิธีต้องเตรียม หมาก พลุ เหล้า ข้าวสาร ผู้ประกอบพิธีเป็นหมอเสนซึ่งจะแต่งตัวด้วยชุดสี มีผ้าโพกหัว สะพายย่าม ถือดาบ อีกมือถือเชี่ยนหมาก ต่อจากนั้นเจ้าของบ้านและญาติพี่น้องช่วยกันนำ พูก ที่นอน หมอน มุ้ง เสื้อ หม้อ ข้าวสาร เป็นต้น แห่รอบบ้าน 3 รอบ ส่วนหมอเสนนั้นขณะเดินรอบๆบ้านก็จะรคน้ำมันดี ในยามของหมอเสนจะมี ลีว ขวาน เสื้อผ้า พอถึงบันไดจะมีคนคอยขึ้นต้อนรับมีการถามตอบตามพิธีกรรมระหว่างหมอเสนและเจ้าของบ้าน จากนั้นจะทำพิธี ช่มขวง เป็นการข่มผีร้าย คือนางไม้ที่อาจสิงอยู่ในไม้ที่นำมาสร้างบ้าน โดยหมอเสนจะขึ้นท่อนกลางตรงบันไดพอว่าคาถาจบ เจ้าของบ้านก็มารับผีเรือนไปอยู่ที่กะล่อหอง เมื่อหมอเสนขึ้นมาบนเรือนแล้วจะตอกตะปูลงที่เสาเอกแล้วพูดว่า “ มัน คง อยู่” แล้วนำถุงที่ใส่เงินไว้ 9 บาท มาแขวนไว้ 3 วันจึงปลดออก หลังจากทำพิธีอัญเชิญผีเรือนขึ้นมาอยู่บนเรือนแล้วทำพิธีปาดคง

● พิธีปาดคง

ปีใหม่ของชาวไทยทรงดำ จะจัดขึ้นในเดือนสิบ ไทยทรงดำทุกครัวเรือนจะมีผีเรือนประจำบ้านและจะต้องทำพิธีนี้ เนื่องจากการปฏิบัติเพื่อระลึกถึงพ่อแม่ และบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้มีของกินเหมือนตอนมีชีวิตอยู่ คำว่า “ปาดคง” แปลว่า วางตั้งไว้ หมายความว่านำเครื่องเช่น ไปให้ผีเรือนกินที่กะล่อหอง วันเช่นไหวนี้เรียกว่า “มือเวนตง” การปาดคงจะทำ 2 เวลา คือ มือเช้า ละมือกลางวันคนที่กล่าวเชิญผีเรือนให้มากินจะเป็นคนในบ้านเรือนนั้น

● พิธีการปาดคงข้าวใหม่

เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วไทยทรงดำจะทำปาดคงข้าวใหม่ โดยทำปีละ 1 ครั้ง จัดขึ้นราวเดือนอ้ายเดือนยี่ โดยเตรียม ข้าวเม่า นึ่งเข้าเหนียว ข้าวฮางป่างข้าวใหม่ ข้าวตะหลาย

การปาดคงข้าวใหม่หมายความว่า ได้กินข้าวใหม่แล้วจะต้องให้ผีเรือนมากินข้าวใหม่ก่อน เพื่อจะได้เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว สมัยก่อนไทยทรงดำทำนาจะทำพิธีปาดคงข้าวใหม่ โดยเชิญญาติพี่น้องที่เป็นผีเดียวกันมาร่วมพิธีด้วย พิธีนี้เจ้าของบ้านจะเป็นผู้ทำพิธีและจะทำให้เสร็จภายในวันเดียว

● พิธีเสนเรือน

เป็นพิธีสำคัญพิธีหนึ่งของลาว ไช่งซึ่งจะขาด หรือละเลยเสียมิได้ เนื่องจกเชื่อว่าเป็นการกระทำที่เพิ่มความป็นสวัสดิมงคลแก่ครอบครัว และจะต้องจัดทำอย่างน้อยปีละครั้ง เพราะคำว่า "เสน" ในภาษาลาว ไช่ง หมายถึง การเช่นหรือสังเวช "เสนเรือน" จึงหมายถึง การเช่นไหว้ผีเรือนของพวกลาว ไช่ง อันได้แก่ การเช่นไหว้ปู่ ย่า ตา ยาย รวมทั้งบรรพบุรุษทุกคนให้มารับเครื่องเช่นไหว้ ที่บุตรหลานจัดหามาเช่นไหว้จะได้ไม่อดอยาก และจะได้คุ้มครองบุตรหลานให้มีความสุขความเจริญสืบไป

การทำพิธีเสนเรือน เจ้าภาพจะเชิญผู้ประกอบพิธีคือ "หมอเสน" มาเป็นผู้ประกอบพิธีเสนเรือน พร้อมกับแจ้งญาติพี่น้อง ให้ทราบกำหนดวันทำพิธีไหว้ผีเรือน หรือเสนเรือน และจัดเตรียมเครื่องใช้ในการทำพิธีให้เรียบร้อย ได้แก่ เสื้อฮี-ตัวฮี สำหรับเจ้าภาพสวมใส่ขณะทำพิธีเสนเรือน ปานผืน (ภาชนะคล้ายกระจากขนาดใหญ่ บรรจุอาหารเครื่องเช่นผีเรือน) ปานข้าว (ภาชนะใส่อาหาร ในหม้อเสน) ตังกำ (แก้อีหรือมันฝรั่ง สำหรับหมอเสนนั่งทำพิธีในห้องผีเรือน) และอาหารที่เป็นเครื่องเช่นต่าง ๆ อาทิ หมูจืบ (เนื้อหมู เครื่องในหมูย่ำ) แกงไก่กับหน่อไม้เปรี้ยว เนื้อหมูคิบ ซี่โครงหมู ไส้หมู ข้าวต้ม ผัดใส่กล้วย มันเทศต้ม เผือกต้ม อ้อย ขนมห ผลไม้ต่าง ๆ ตามฤดูกาล ข้าวเหนียวหนึ่ง ๑ ห่อ ตะเกียบ ๑ คู่ หมากพลู บุหรี่ และเหล้าเป็นต้น

เมื่อได้เวลาเช่นไหว้ผีเรือน เจ้าภาพจะจัดเครื่องเช่นต่าง ๆ บรรจุลงในปานผืนที่เตรียมไว้ และยกเข้าไปวางไว้ในห้องผีเรือนที่เรียกว่า "กะล่อห้อง" ซึ่งเป็นสถานที่ทำพิธี หมอเสนจะเริ่มเช่นไหว้ ด้วยการเรียกหรือกล่าวเชิญบรรดาผีเรือน ที่เป็นบรรพบุรุษของเจ้าภาพ โดยเรียกชื่อบรรพบุรุษตามบัญชีรายชื่อ ที่เจ้าภาพจดร่วมกันไว้ในสมุดผีเรือน เรียกว่า "ปืบผีเรือน" หรือ "ปืบ" จนครบทุกรายชื่อเป็นจำนวน ๑ ครั้ง แต่แต่ละครั้ง หมอเสนจะใช้ตะเกียบคิบหมู กับขนมหทิ้งลงไปในห้องเล็ก ๆ ข้างขวาห้องผีเรือนทีละครั้ง จึงเช่นเหล้าแก่ผีเรือนอีก ๒ ครั้ง เพราะการเช่นเหล้าเป็นสิ่งสำคัญอันไม่อาจขาดหรือคเสียได้ เพื่อให้ผีเรือนได้กินอาหารและคิมเหล้าอย่างอุดมสมบูรณ์

หลังจากเช่นไหว้ผีเรือนเรียบร้อยแล้ว หมอเสนจะทำพิธีเสีงทายให้แก่เจ้าภาพ เรียกว่า "ส่องไก่" ด้วยการพิจารณาลักษณะของดินไก่ในแกงหน่อไม้เปรี้ยวที่เจ้าภาพนำมาให้และจัดทำนาย ในลักษณะคังกล่าวคือหากดินไก่หงิกงอแสดงว่า ไม่คิจจะมีเรื่องร้าย

เกิดขึ้นอันได้แก่ การเจ็บป่วย การตาย การทำมาหากิน ประสบปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น แต่ถ้าวินได้ก็เหี้ยมตรง แสดงว่าทุกคนในครอบครัวของเจ้าภาพจะประสบแต่ความสุขความเจริญต่อจากนั้น เจ้าภาพจะทำพิธีขอบุญหอมเสนาที่มาช่วยทำพิธีเสนเรือน ให้แก่ครอบครัวของตนเรียกว่า "ฟายหอม" แล้วจึงเลี้ยงอาหารแขกที่มาช่วยงานเป็นอันเสร็จพิธีเสนเรือน

2.) พิธีกรรมเกี่ยวกับผีผด

มีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น พิธีเสนหับมด พิธีเสนกินป่าง พิธีตามขวัญผู้ป่วย พิธีเสนตัว พิธีเสนแก้เคราะห์ รายละเอียดของแต่ละพิธีกรรม มีดังนี้

● พิธีเสนหับมด

เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อรับผีผดเนื่องจาก ผีผดมาขออาศัยอยู่ด้วยอันเป็นเหตุให้คนในบ้านเจ็บป่วย บ้าน

โคที่ทำพิธีรับผีผดจะต้องทำหิ้งให้ผีผดไว้ตรงหัวนอนของผู้ป่วย

เมื่อตั้งหิ้งแล้วต้องเชิญผีผดมาอยู่บนหิ้งโดยทำพิธีเช่น เหล้า หมากพลู เป็นต้น ไทยทรงดำเชื่อว่าผีผดเป็นผีครูด้าบ้านใครรับผีผดแล้วก็สามารถฝึกฝนการเป็นหมอมดเพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ ได้เท่ากับว่าเป็นผู้สืบเชื้อสายมด

● พิธีเสนกินป่าง

“เสนกินป่าง” หรือ “เสนอานป่าง” เป็นพิธีกรรมที่เซ่นถวายครูบาอาจารย์ของมด บ้านที่ทำพิธีเสนอานป่างต้องบอกมดโดยการนำ พลุ เสื่อ ไปขึ้นที่บ้านแม่มดแล้วนัดวันเสนก่อนทำเสนกินป่างต้องบอกกล่าว หึงมด ผีเรือน เจ้าที่เจ้าทาง รวมทั้งสิ่งที่มีนัยใน บ้าน การทำพิธีเสนกินป่างจะต้องเป่าปี่ประโคมทุกชั้นตอนเนื่องจากผีผดเป็นทวดคา พิธีเสนเรือนเป็นการเซ่นบรรพบุรุษ ส่วนพิธีเสนกินป่างเป็นการเซ่นบรรพบุรุษที่เป็นผีผด

พิธีตามขวัญผู้ป่วย

พิธีนี้จะมีขึ้นเมื่อคนในบ้านเจ็บป่วยรักษามานานไม่หาย มีอาการป่วยกระเสาะกระแสะ อยู่เสมอนต้องไปหาหมอเถียงกันว่าเจ็บป่วยเป็นเพราะสาเหตุใด ถ้าหมอเถียงคุณแล้วบอก ว่าป่วยเพราะว่าขวัญไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ต้องไปให้หมอมคทำพิธีตามขวัญ

● พิธีเสนตัว

พิธีนี้มีขึ้นเมื่อผู้เจ็บป่วยมานานรักษาอย่างไรก็ไม่หายจึงไปหาหมอเถียงให้ช่วยดูว่าเจ็บป่วยเพราะอะไร ถ้าหมอเถียงคุณแล้วบอกว่ามีเคราะห์ต้องทำพิธีแก้เคราะห์และต่อเงาหัว

3) พิธีกรรมที่เกี่ยวกับแฉนหรือผีฟ้า

มีพิธีเสนเต็ง หรือเสนผีน้อยจ้อย รายละเอียดของพิธีกรรมมีดังนี้

● พิธีเสนเต็ง หรือเสนผีน้อยจ้อย

เป็นพิธีเช่นไหว้ผีฟ้าหรือแฉนเพื่อเป็นการไถ่ตัวพ่อแม่ที่ถูกจับขังอยู่บนฟ้า ในการทำพิธีเสนเต็งนี้ต้องใช้แม่มคเป็นผู้ทำพิธี

4.) พิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีประจำหมู่บ้าน

มีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ การไหว้ศาลประจำหมู่บ้าน รายละเอียด มีดังนี้

● ประเพณีไหว้ศาลประจำหมู่บ้าน

การสร้างบ้านเรือนของไทยทรงดำ มักอยู่ตามที่ดอนที่เป็นป่าห่างไกลหมู่บ้านอื่นๆ ใน ดินนั้นที่ดอนเป็นป่ารกๆนั้น ไทยทรงดำต้องถางป่าจับจองที่อยู่อาศัยเป็นกลุ่ม ใกล้กัน ด้วยเหตุนี้ คนไทยทรงดำจึงสร้างที่พึ่งเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ความคุ้มครอง ป้องกันอันตรายต่างๆ จึงได้สร้างศาลประจำหมู่บ้านเรียกว่า “ศาลพ่อปู่”

ปัจจุบันมีการไหว้ศาลพ่อปู่ในวันที่ 14 เมษายนของทุกปี มีเจ้าจ้ำเป็นผู้ทำพิธี

5.) พิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีเกือก

พิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ พิธีเสนาฆ่าเกือก รายละเอียดดังนี้

● พิธีเสนาฆ่าเกือก

เป็นพิธีกรรมที่จัดทำเพื่อให้เด็กหายจากกานเจ็บป่วย เนื่องจากเด็กเกิดเจ็บป่วยและรักษาอย่างไรไม่หายพ่อแม่ต้องไปหาหมอเอื้องคว่าเป็นเพราะสาเหตุใด หมอเอื้องจะทำพิธีบนบานต่อรอกกับผีว่าเมื่อเด็กหายเจ็บป่วยเมื่อใดก็จะทำพิธีเสนาฆ่าเกือกให้ ไทยทรงดำเชื่อว่า ผีเกือก คล้ายๆกับแม่ชื้อของไทยเป็นผีที่เป็นต้นเหตุของการเจ็บป่วย

6.) พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับผีนาและแม่โทสท

พิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น พิธีเลี้ยงผีนา การเรียกขวัญข้าวขึ้นยุ้ง รายละเอียดของพิธีกรรม มีดังนี้

● พิธีเลี้ยงผีนา

ผีนาเป็นผีที่คุ้มครองและดูแลที่นา ไทยทรงดำจะทำ “ศาลา” ไว้เช่นไร้วเมื่อเริ่มทำนาเมื่อถึงเดือนห้าจะทำพิธี มีการบนบานศาลกล่าวเอาไว้ว่าถ้าข้าวในนาดีจะมาเลี้ยง

● การเรียกขวัญข้าวขึ้นยุ้ง

เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวและนวดข้าวแล้ว ต้องทำพิธีเรียกขวัญข้าวขึ้นยุ้งเป็นการเรียกขวัญข้าวจากที่นาให้มาอยู่ที่บ้าน โดยเจ้าบ้านจะเลือกข้าวที่มีรวงสมบูรณ์ที่สุดมาไว้ในกำมือ เมื่อนวดข้าวเสร็จแล้วเอาข้าวขึ้นยุ้งจะใช้ผ้าสามสีมาผูกรวงข้าวแล้วผูกติดกับไม้ตะแหลวปักลงบนกระบุงข้าวที่นวด

7.) พิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีไม่มีญาติ หรือผีที่ตายไม่ดี

ผีพวกนี้ไทยทรงดำมีความเชื่อว่าไม่ควรเอาขึ้นบ้านเพราะว่าตายไม่ดี ผีประเภทนี้มีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ พิธีทำสังกบาล (สังฆทาน) รายละเอียดของพิธีกรรม มีดังนี้

● พิธีทำสังกบาล (สังฆทาน)

พิธีจะจัดขึ้นบนทางสามแพร่ง พิธีสังกบาล หมายถึง การนำของไปส่งให้ผีไม่มีญาติเพื่อกินแล้วจะดีไม่มารบกวน หรือเบียดเบียนเจ้าของบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.3 พิธีกรรมที่เกี่ยวกับวัฏจักรของชีวิต

ในวัฏจักรชีวิตคนไทยทรงคำมีความเชื่อเกี่ยวกับผีทำให้ไทยโซ่งมีพิธีกรรมตั้งแต่เกิดกระทั่งตาย ในแต่ละช่วงจะมีความสำคัญเนื่องจากเชื่อว่าการปฏิบัติตามภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมานั้นเป็นผลดี

ประเพณีการเกิด

นับตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึงวันคลอด ผู้เป็นแม่คงทำงานตามปกติไม่มีการพักผ่อน โดยเชื่อว่าการออกใช้แรงงานนั้นจะทำให้คลอดลูกง่าย เมื่อมีอาการเจ็บท้องก่อนคลอดจะทำพิธีเช่นผีเรือนเรียกว่า "วานขั้วผีเรือน" การประกอบพิธีกรรมให้หมอขวัญเป็นผู้ทำพิธีฆ่าไก่ ๑ ตัว เช่น ให้ผีญาติพี่น้องที่ตายทั้งกลมหรือตายในขณะคลอดลูกกินก่อน เพื่อไม่ให้มารังควาญรบกวนในขณะคลอด เมื่อเด็กคลอดพ้นจากครรภ์มารดาแล้ว ก็จะตัดสายรกซึ่งเรียกว่าสายแห้วยาวประมาณ ๒ ซ้อมือ อาบน้ำเด็กน้อยด้วยน้ำอุ่น แล้วนำไปวางไว้ในกระด้ง ร่อนกระทั่งสายรูกหลุดออกมา เมื่อสายรูกหลุดพ้นออกจากครรภ์แล้วนำไปล้างบรรจุใส่กระบอกไม้ไผ่ที่เตรียมไว้แล้วนำไปแขวนที่คบไม้ใหญ่ในป่าบั้งแห่งซึ่งเป็นป่าสำหรับทิ้งรกเด็กแรกเกิด โดยแขวนสูงจากพื้นดินระดับเสมอศีรษะคนเดินผ่าน ส่วนแม่ก็ให้ล้างชำระทำความสะอาดร่างกายเล็กน้อยแล้วนั่งอยู่ไฟเรียกว่า "อยู่กำเดือน" เมื่อถึงเตาไฟให้หันหน้าเข้าหาเตาไฟ เอามือควักเขม่าควันไฟมากิน หลังจากนั้นคัมน์้ำร้อนอยู่ไฟและอาบน้ำร้อนที่คัมผสมใบไม้ซึ่งเป็นสมุนไพรพื้นบ้านจนครบเดือน การอยู่กำหรืออยู่ไฟ ภายหลังคลอดเริ่มอยู่ไฟตั้งแต่วันแรกเป็นเวลา ๓๐ วัน ในระยะแรกการอยู่ไฟจะนั่งอยู่ที่เตาไฟตลอดเวลา ๑ วัน เรียกว่า "อยู่กำไฟ" แม่กำเดือนหรือหญิงที่อยู่ไฟจะต้องระมัดระวังเรื่องอาหาร รับประทานได้แต่ข้าวเหนียวหนึ่งกับเกลือคั่วหรือเกลือเผาจนครบ ๑ วัน จึงจะ "ออกกำไฟ" ในระยะนี้จะมีญาติพี่น้องและผู้ใกล้ชิดมาเยี่ยมเยือนและอยู่เป็นเพื่อนตลอดเวลา เมื่อออกกำไฟแล้ว ให้ไปสระผมที่ทำน้ำแต่จะไม่อาบน้ำ ใช้ผ้ารัดเอวไว้ผืนหนึ่งพร้อมกับคาด "ผ้าฮ้ายผืนได้ไฟ" (ชุดคิดไฟ) ทับไว้อยู่ข้างนอกเพื่อให้เกิดความอบอุ่นแก่ร่างกาย เมื่อกลับมาถึงเรือนแล้วทำพิธีเช่นผีฆ่าไฟโดยใช้ไข่ไก่ ๑ ฟอง ไปวางไว้ตรงที่ทารกคลอด ทำพิธีสู่ขวัญให้แก่เด็กน้อย สู่ขวัญนมและสู่ขวัญที่นอนเพื่อขอให้ช่วยดูแลรักษาและเลี้ยงดูเด็กน้อยที่เกิดใหม่ ส่วนแม่ใช้ไก่คัม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้าวต้ม ขนมน จักใส่สำหรับทำพิธีสู่ขวัญ หลังจากนั้นเมื่อถึงเวลากลางคืนก็ให้แม่และเด็ก น้อยย้ายไปนอนบริเวณที่นอนตามปกติ แต่ผู้เป็นแม่จะต้องอยู่ไฟ ค่อไปจนกระทั่งครบ ๓๐ วัน จึงออกจาก "อยู่กำเดือน"

อาหารการกินในเวลาอยู่ไฟจะไม่รับประทานเนื้อสัตว์ทั่วไป มีแต่ผักและปลาบางชนิด เช่น ปลาตึง ปลาแก้ม โดยนำมาปิ้งเมื่อครบ ๒๐ วัน นำเป็ด ๑ ตัว ทำพิธีเช่นผีเต่าทำ จากนั้นจึงเริ่มรับประทานเนื้อสัตว์ได้ โดยเริ่มจากเป็ดก่อนต่อมาเป็นไก่ หมู ปลาอย่าง ปลาไหลอย่าง ห้ามรับประทานเนื้อสัตว์ใหญ่ เช่น เนื้อวัว เนื้อควาย จนกว่าจะออกจากกำเดือน โดยเฉพาะเนื้อควายเผือกห้ามรับประทานเด็ดขาด เพราะจะทำให้มีอาการแสดงอาจถึงตายได้

ประเพณีวัยหนุ่ม

การศึกษาอบรม พ่อจะสอนลูกชายให้รู้จักการทำไร่ไถนา จักสาน เช่น สานกะเห็บ กระบุง ข้อง ไซ และภาชนะต่าง ๆ ส่วนแม่จะสอนลูกสาวให้รู้จักเวียกเหย้าการเรือน ปั่นฝ้าย เลี้ยงไหม สาวไหม ทอผ้า และการประดิษฐ์ลวดลายต่าง ๆ บนผืนผ้า

ประเพณีเกี่ยวกับความรัก

ประเพณีการลงช่วง เป็นประเพณีการหาคู่ เพื่อเปิดโอกาสให้ชายหนุ่มได้มาพบปะสนทนาและเรียนรู้ นิสัยใจคอหญิงสาว โดยฝ่ายหญิง 3-4 คน ทำงานบ้านงานฝีมืออยู่กับบ้าน ส่วนฝ่ายชายก็จะมาเยี่ยมชม และพูดคุยกัน หากถูกใจกันก็จะนัดหมายกันในภายหลัง

ประเพณีการเล่นคอน (หรืออินท้อน) เป็นประเพณีที่ช่วยรักษาเชื้อสายเผ่าพันธุ์ไทยทรงดำเอาไว้ เพราะ เป็นงานที่เปิดโอกาสให้ ชาย-หญิง ได้พอรำ ร้องเกี่ยวกัน รวมทั้งมีการเล่นโยนลูกช่วงระหว่างหญิง-ชาย ซึ่งจะนำไปสู่การแต่งงานตามประเพณีในที่สุด เป็นประเพณีที่มีการจัดในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวราวเดือน 4 เดือน 5

เมื่อเกิดความรักซึ่งกันและกัน ฝ่ายชายจะเล่าให้พ่อแม่ฟังเกี่ยวกับเรื่องที่ตน ไปรักมักผู้สาวแล้วอยากได้เป็นภรรยา หลังจากนั้นพ่อแม่ก็จะไปหาหรือบรรดาลุงป้าน้าอาที่นับถือ แล้วแต่ง "พ่อไซ้" ไปถามผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง ๒-๓ ครั้ง โดยปกติการ ไปถามครั้งแรกหรือครั้งที่สองพ่อแม่ฝ่ายหญิงจะยังไม่ตอบตกลงหรืออาจบอกปัดก็ได้ ดังนั้นจึงไปถามอีกเป็นครั้งที่สามเรียกว่า ถามขาด เมื่อพ่อแม่ฝ่ายหญิงตอบรับก็ยืนยันว่าตกลงให้แต่งงานกันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเพณีแต่งงาน

เมื่อพ่อแม่ฝ่ายหญิงตอบรับก็เป็นอันว่าตกลงให้แต่งงานกันได้หลังจากนั้นจะเตรียม

พิธีกินคองน้อย เป็นพิธีสู่ขอเรียกว่า "ไปส่อง" ฝ่ายชายจะจัดเตรียมพาข้าวหรือขันหมากสู่ขอ โดยนำไก่ ๔ ตัว แยกเป็น ๔ ห่อ สิ่งของประกอบพิธีสู่ขอจะทำเป็นห่ออย่างละ ๔ ห่อ ได้แก่ ปลาปิ้ง ๔ ห่อ หนังกาด ๔ ห่อ (เปลือกไม้ใช้เดียวกับหมาก) พลู ๔ ห่อ เหล้า ๔ ขวด จัดใส่สำหรับมอบให้เฒ่าแก่ญาติฝ่ายเจ้าสาว แล้วมอบตัวเป็นเชยกว้านในวันนั้น เพื่อเตรียมพิธีกินคองใหญ่(แต่งงาน)ต่อไป เชยกว้านจะอาศัยอยู่ที่บ้านเจ้าสาวเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่พิธีกินคอง โดยใช้เวลา ๒ เดือน ถึง ๑ ปี บางรายอาจใช้เวลา ๓-๔ ปี และยังไม่มีการอยู่กินกันฉันสามีภรรยา เพราะผัดผักระรอน จะต้องนอนอยู่ทางถ้ำ (ปลายเท้าของพ่อตาแม่ยาย) หลังจากพิธีส่อง ฝ่ายหญิงยังมีสิทธิเสรีในการพูดคุยกับผู้ชายคนอื่นที่มาเกี่ยวพาราตี โดยที่สามีจะต้องทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นและไม่ใคร่ ทั้งนี้เพื่อทดสอบความอดทน ออกกลั่นในอารมณ์

พิธีแต่งงานหรือกินคองใหญ่

เป็นพิธีแต่งงานของไทยคำ มีกำหนด ๓ วัน บางครั้งจะจัดพิธีพร้อมกับการ "เสนเรือน" วันแรกฝ่ายชายจะทำพิธีเช่นผัดผักระรอนที่บ้านเจ้าสาว โดยนำหมู ๑ ตัว ไก่ ๘ ตัว ปลาปิ้ง ๘ ห่อ หาด ๘ ห่อ พลู ๘ ห่อ เหล้าไห ๒ ไห พร้อมกับเงินสินเลี้ยงหรือถ่าน้ำมัน ๕ หมัน ๒ บี นำควาย ๑ ตัว เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน วันที่สองสะใภ้ใหม่จะไปพยามเรือนพ่อปู่แม่ย่า คือ ไปเยี่ยมพ่อแม่ของสามีตั้งแต่ตอนเช้าเพื่อแสดงความเคารพ สะใภ้จะต้องมีของไปฝาก เช่น ผ้าเปียว (ผ้าคลุมศีรษะของสตรีเผ่าไทยคำ) ผ้าปู ที่นอน ชันใหม่ เสื้อ ถูย้อม ที่ทำจากฝีมือของตนเอง ส่วนพ่อปู่แม่ย่าจะให้เงินรับไหว้จำนวน ๕-๑๐ หมัน หรือให้สิ่งของตอบแทนตามสมควรแก่ฐานะ หลังจากนั้นก็จะไปบไหว้ญาติผู้ใหญ่ของสามี จนกระทั่งถึงตอนบ่ายจึงเดินทางกลับไปรับประทานอาหารเรียกว่า กินงายหัว ส่วนวันที่สามของพิธีแต่งงานเป็นวันสรุปเพื่อเก็บของที่ยืมมาจัดงานส่ง ทำอาหารเลี้ยงผู้ที่อยู่ช่วยงาน ส่วนมากจะเป็นญาติพี่น้องเพื่อนสนิทและเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงธรรมเนียมดั้งเดิมของไทยคำ ผู้เป็นชายจะต้องอยู่ที่บ้านของพ่อตาแม่ยาย มีกำหนดนานถึง

๑๒ ปี จึงจะมีสิทธิ์กลับคืนไปอยู่กับพ่อแม่ฝ่ายสามีหรือปลูกเรือนใหญ่อยู่ใกล้ ๆ กับพ่อแม่และญาติฝ่ายสามี ต่อมาลดลงเหลือ ๘ ปี ปัจจุบันลดลงเหลือ ๔ ปี

"มานทาง" หญิงโคมี่ท้องนอกสมรสเรียกว่า "มานทาง" จะถูกส่งคุมลงโทษ โดยถูกอำนาจการปกครองของหมู่บ้านปรับไหมทั้งชายและหญิงเป็นเงิน ๑ หมั้น ๕ ปี เรียกว่า "เงินล้างน้ำล้างท่า" แล้วให้อยู่กินเป็นสามี-ภรรยากัน ถ้าหากฝ่ายชายไม่ยอมรับเป็นภรรยาจะต้องเสียค่าปรับไหมให้แก่ฝ่ายหญิงเป็นเงิน ๓๐ หมั้น ในกรณีที่หญิงนั้นตายจะถูกชาวบ้านปรับไหมเรียกว่า "เสียวชาว" โดยให้ฆ่าควาย ๑ ตัวเพื่อเลี้ยงผู้มาช่วยงานศพ แล้วมอบความรับผิดชอบการจัดงานศพให้ฝ่ายชายรับภาระทั้งหมด

การแต่งงานของลาวโซ่ง การแต่งงาน จะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับฝ่ายหญิง การเลือกคู่ครองเป็นอิสระ เห็นได้ในประเพณีลงช่วงเล่น คอนบนลานกว้าง ซึ่งเป็นลานนวดข้าว ตกกลางคืนหลังจากทำไร่นามาแล้ว หญิงสาวจะมานั่งทำงานในลานช่วง เช่น ปั่นฝ้าย กรอไหม เย็บปักถักร้อย ต่ำข้าว ฯลฯ ลานนี้เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวพบปะกัน หนุ่มสาวจะนัดเจอกันหลังลงช่วงเสร็จแล้ว ระหว่างคุยกันห้ามชายแตะต้องตัวหญิงสาว ถ้าแตะต้องตัวถือว่าผิดผี ผู้ชายต้องเอาดอกไม้ รูปเทียน เหล้า หมากพลูและเงิน จำนวนหนึ่งมาขอขมาผีเรือนและพ่อแม่ฝ่ายหญิง เมื่อชายหญิงตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันแล้ว ฝ่ายชายต้องไปขอร้องหญิง มีการหมั้นและเรียกสินสอด หลังแต่งงาน หนุ่มสาวต้องแยกครัวเรือนจากพ่อแม่ยายทันที การแต่งงานต้องแต่งในเดือน คู่เท่านั้น

ประเพณีการตาย

ประเพณีไทดำเมื่อมีคนตายในหมู่บ้านจะมีการยิงปืนขึ้นฟ้า ๓ นัด เพื่อเป็นสัญญาณบอกกล่าวแก่ชาวบ้าน ซึ่งทุกคนจะหยุดทำงานจนกว่าจะนำศพไปฝัง ภายหลังศพบรรดาญาติพี่น้องจะช่วยกันอาบน้ำศพ จากนั้นก็แต่งตัวด้วยชุดเสื้อผ้าของเผ่าไทดำ นำผ้าแพรสีขาวมาเย็บเป็นถุงบรรจุศพแล้วใช้ไหมเย็บติดให้เรียบร้อย บรรจุลงในโลงศพโดยใช้ผ้าคลุมหน้าศพไว้ผืนหนึ่ง กรณีเด็กน้อยตายจะไม่ประกอบพิธีกรรมตายวันไหนให้นำไปฝังในวันนั้น ส่วนคนหนุ่มสาวถ้าตายตอนกลางคืนในเช้าวันรุ่งขึ้นให้ฆ่าหมูหรือวัว ควาย ๑ ตัว ทำอาหารจัดสำรับทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย กินเรียกว่า "เฮ็ดงาย" พอถึงตอนเย็นก็นำไปฝัง ส่วนคนวัยกลางคนหรือผู้สูงอายุตายเก็บศพไว้ ๑-๒ คืน แล้วจึงนำไปฝัง และฆ่าหมูหรือวัวควาย ๑ ตัว เฮ็ดงายให้ผู้ตายในเช้าของวันที่จะนำไปฝัง การทำพิธีฝังฆ่าหมู ๑ ตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุทิศให้เรียกว่า หมูเข้าขุม หลังจากนั้นอีก ๓ วัน จะทำพิธีเฮ็ดเฮียว ทำบุญอุทิศส่วนกุศล ให้ โดยนำเครื่องเฮียวไปส่งให้ที่ป่าช้า

เมื่อเสร็จพิธีฝังศพ ผู้ไปร่วมพิธีศพทุกคนจะลงไปอาบน้ำชำระร่างกายและสระผมในแม่น้ำ เพื่อชำระสิ่งอัปมงคลทั้งหลายออกจากร่างกาย พอถึงตอนเย็นหมอขวัญจะทำพิธีสู่ขวัญให้แก่ครอบครัวของผู้ตายและผู้ที่เป็นศพ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ทุกคน หลังจากนั้นครอบครัวของผู้ตายจะจัดสำรับอาหารไปทานอุทิศให้ที่หลุมฝังศพผู้ตายเป็นเวลา ๗ วัน พอครบวันที่เจ็ด เขยกก จะทำพิธีเชิญขวัญหรือวิญญาณของผู้ตายขึ้นไปเป็นผีเรือน โดยนำไปไว้ด้านในสุดของเรือนเรียกว่า "กะลอหอง" เพื่อปกป้องคุ้มครองลูกหลาน และสมาชิกในครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขตลอดไป หลังจากนั้นเมื่อครบรอบวันตายทุก ๆ ๑๐ วัน จะจัดหาข้าวเป็นสำรับเล็ก ๆ ทำพิธีเช่นผีเรือนเรียกว่า "เสนเทวดาปาดคง" หรือ "มือปาดคง" นำไปวางไว้ที่ห้องผีเรือน โดยใช้อาหารจากที่สมาชิกในครอบครัวรับประทานในชีวิตประจำวัน ส่วนการ "เสนปาดคง" พิเศษจะทำในช่วงเวลาที่ได้ผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวข้าว ทำพิธีเสนปาดคงเพื่อทานข้าวใหม่ให้ผีเรือนกินก่อนสมาชิกของครอบครัว เป็นการแสดงความกตัญญูแก่ผู้ที่ต่อผู้มีพระคุณเพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่ครอบครัวและลูกหลาน

พิธีศพ

จะเชิญหมอเสนมาประกอบพิธี เริ่มตั้งแต่การเอาผีลงเรือน และการเอาผีขึ้นเรือน การเอาผีลงเรือน ถ้าผู้ตายถึงแก่กรรมในบ้านเรือน และตั้งศพไว้ในบ้านก่อนจะเคลื่อนย้ายไปประกอบพิธีต่อที่วัด เจ้าภาพจะเชิญหมอเสนมาทำพิธีเรียกขวัญ (ซ็อนขวัญ) คนในบ้านก่อนไม่ให้ติดตามผู้ตายไปอยู่ที่อื่น

การซ็อนขวัญ เริ่มด้วยหมอเสนถือสวิงเดินนำหน้าขบวนและทำท่าซ็อนไปรอบบริเวณที่ตั้ง โลงศพของผู้ตาย ตามด้วยเจ้าภาพ ซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน เดินถือเสื้อผ้าของคนในบ้านหนึ่งชุด บรรดาญาติพี่น้อง และบุตรหลานทั้งหมดเดินตามหลัง เมื่อวนสามรอบแล้วต้องเข้าไปในห้องผีเรือน เพื่อไหว้ผีเรือนให้ช่วยคุ้มครองอันตราย หรือเคราะห์ร้ายทั้งปวง และให้ขวัญของแต่ละคนกลับมาอยู่กับตนเอง

หลังจากนั้นจึงทำพิธีเคลื่อนย้ายศพจากเรือนไปวัด โดยจัดขบวนแห่ให้สวยงาม เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ตายมีการตกแต่งด้วยธง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเอาผีขึ้นเรือน จะทำเมื่อบิคมารดาหรือญาติผู้ใหญ่ในบ้านตายเท่านั้น เป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้ตาย มิให้วิญญาณของผู้ตายต้องเร่รอน เป็นการเชื่อเชิญวิญญาณของผู้ตายให้เข้าไปอยู่ร่วมกับบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว เพื่อจะได้คุ้มครองบุตรหลาน หมอเสน จะเป็นผู้กำหนดวันเอาผีขึ้นเรือนและเตรียมพิธี หลังจากเผาศพผู้ตายเรียบร้อยแล้ว วันรุ่งขึ้นหมอเสนจะเก็บอัฐิของผู้ตายบรรจุโกศส่วนหนึ่ง เพื่อให้บุตรหลานนำไปบูชา ณ ห้องผีเรือน ส่วนอัฐิที่เหลือจะใส่ไหนำไปฝังยังสถานที่ที่เตรียมไว้วันป่าช้า และนำบ้านเล็ก ๆ ทำด้วยดอกไม้ไผ่เรียกว่า หอแก้ว ปลูกครอบบนบริเวณที่ฝัง ไหอัฐิไว้ หากผู้ตายเป็นชายเช่น บิดา ปู่ ตา ฯลฯ จะตกแต่งหอแก้วให้สวยงามด้วยธงไม้ไผ่สูงประมาณ ห้าวา เรียกว่า ลำกาว พร้อมทั้งนำผ้าดิบสีขาวขลิบรอบ ๆ ขอบผ้าด้วยผ้าสีต่าง ๆ สลับกัน สามสีคือ แดง เหลือง ดำ ผูกติดกับยอดไม้ไผ่ให้มีความยาวพอเหมาะกับลำกาว ปลายยอดลำกาวติดรูปหงส์ตัวเล็ก ๆ ทำด้วยไม้จิวแกะสลักงดงาม เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนพาหนะพาผู้ตายกลับไปเมืองแดน หลังจากนั้นจะนำอาหารมาเช่น ไหว้ผู้ตาย ทุกเช้าจนครบสามวัน แล้วหมอเสนจะรื้อหอแก้ว และลำกาวทิ้งหมดด้วยเชื่อว่าจะได้ไม่มีการตายเกิดขึ้นในครอบครัวนี้อีก และนัดกำหนดวันเอาผีขึ้นเรือนตามความพร้อมของเจ้าภาพ เมื่อถึงวันกำหนดเอาผีขึ้นเรือน หมอเสนจะเป็นผู้กล่าวเชิญวิญญาณของผู้ตายและทำพิธี เช่น ไหว้ในห้องผีเรือน โดยทำพิธีคล้ายการเสนผีเรือน เริ่มด้วยหมอเสนจะกล่าวเชิญวิญญาณของผู้ตายให้มารับอาหารที่เตรียมไว้ก่อน แล้วจึงเชิญบรรพบุรุษตามลำดับรายชื่อที่จดไว้ในสมุดผีเรือน ให้มารับอาหารจนครบทุกชื่อ เสร็จแล้วจึงทำพิธีกู้ผีเอนคือการนำอาหารที่เหลือออกจากป่านเอน ทั้งหมด

หลังจากเสร็จพิธีเอาผีขึ้นเรือนเรียบร้อยแล้ว หมอเสนต้องทำพิธีสู่ขวัญ หรือเรียกขวัญญาติพี่น้องบุตรหลานในครอบครัวผู้ตาย

2.3 ศิลปวัฒนธรรม ไทยทรงดำ

วิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำในปัจจุบัน เป็นวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย บ้านเรือนมีการเปลี่ยนรูป ลักษณะ เหมือนชุมชนทั่วไปในชนบท การใช้ชีวิตของชาวไทยทรงดำ ก็เปลี่ยนไปตามวิถีกระแสสังคมและเทคโนโลยี ชาวไทยทรงดำส่วนหนึ่งใช้ชีวิตในสังคมของการพัฒนา ลูกหลานต้องไปโรงเรียนในอำเภอ วิทยุผ่านตากายตามสมัยนิยมทั่วไป แต่อีกส่วนหนึ่งชาวไทยทรงดำ ก็ยังคงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำ จะมีระเบียบแบบแผนเป็นของตนเอง ซึ่งอยู่บนบรรทัดฐานของความเชื่อ

ไทยทรงดำยังมีการละเล่นที่สืบทอดกันมาช้านาน เป็นการแสดงความเคารพต่อ “พ่อมด” ประจำหมู่บ้าน ซึ่งจะมีเครื่องดนตรี ประกอบด้วย ปี่บัว ฆ้องวง เรียกว่าการเล่นนี้ว่า แชนปาง มักมีการแสดงในวันแรม หนึ่งค่ำ และเดือนหก

สังคมไทยทรงดำ มีการแบ่งกลุ่ม ทางสังคมออกเป็นสองกลุ่ม คือ ๑) กลุ่มผู้ท้าว หรือกลุ่มที่มี ตำแหน่งสูง ทางสังคม และ ๒) กลุ่มผู้น้อย หรือกลุ่ม สามัญชน โดยกลุ่มผู้ท้าว ได้รับการนับถือ และยอมรับ ในการตัดสินใจ ของกลุ่มผู้น้อย และมีหน้าที่ในการอัญเชิญ "ผีเมือง" ซึ่งพิธีกรรมนี้ สวมไว้สำหรับ กลุ่มผู้ท้าว เป็นผู้ประกอบพิธี อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกลุ่ม ต่างก็ยอมรับ สถานภาพของกันและกัน และอยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุข

2.3.1 บ้านเรือนของลาวโซ่ง

เรือนไทยทรงดำ เป็นเรือนไทยที่มีเอกลักษณ์ในเชิงสถาปัตยกรรมเฉพาะตัว เรียกว่า "กว้างตึบ" หรือ "เฮือนลาว" มีลักษณะเด่นคือเรือนเป็นเรือนเครื่องผูก มีหลังคาทรงโค้งรูปกระดองเต่า หลังคามุงแฝกโค้งเป็นกระโจม ชายคา ชันยาวคลุมตัวบ้านเสมอพื้น จนมองไม่เห็นข้างฝา ไม่มีหน้าต่าง ฝนไม่สามารถสาดเข้าภายในบ้านได้ ปลายเสาเป็นง่ามรองรับคาน พื้นใช้ไม้ไผ่ทาบ ใต้ถุนสูงเป็นที่ทอดผ้า ตำข้าว เก็บเครื่องมือทำนาและเลี้ยงสัตว์เดิมใช้วัสดุทำง่ายในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หญ้า และไม้เนื้อแข็งต่าง ๆ ภายในตัวบ้านมี "กะลือห้อง" ที่แปลว่ามุมห้อง บุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวไม่สามารถเข้าไปในห้องนี้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ้านไทยทรงดำ บนจัวหลังคาบ้านจะมี "ขอกูด" ลักษณะจะคล้ายเขาควยโค้งงอเข้าหากัน ประดับไว้

นิยมมีลานกลางบ้านสำหรับเป็นที่เลี้ยงสัตว์ เก็บฟาง นวดข้าว เป็นที่ชุมนุมพบปะสังสรรค์

มีตำนานไทยดำเล่ากันว่า แดนหรือเทวดาเป็นผู้ส่งควายมาเป็นสัตว์ใช้งานช่วยมนุษย์ทำมาหากิน จึงทำให้มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวไทยดำ เพราะชาวไทยดำทำนาเป็นอาชีพหลัก จึงเป็นที่มาของการสร้าง "ขอกูด" ประดับไว้เหนือจัวหลังคาบ้าน ถือว่าควายมีบุญคุณทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ของความอดทน มุ่งมั่นการต่อสู้และความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ อันเกิดจากมีควายคอยช่วยเหลือ

แม้ปัจจุบันรูปแบบบ้านได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยคล้ายบ้านคนไทยทั่วไป แต่การจัดวางพื้นที่ใช้สอยในตัวบ้านยังเหมือนเดิม โดยในแต่ละบ้านจะมีห้องสำหรับผีเรือนอยู่ และด้วยเหตุที่หญ้าคาหายากและเกิดไฟไหม้ได้ง่ายจึงมีความนิยมในบ้านแบบ ไทยดำลดน้อยลง แต่ก็ยังคงมีให้เห็นอยู่

2.3.2 อาชีพไทยทรงดำ

การประกอบอาชีพของชนชาวไทยดำ คือการทำงานข้าวทั้งในที่ลุ่ม และทำไร่เชิงเขา สัตว์พาหนะที่ใช้สอยคือกระบือ มีตำนานเล่าขานกันว่า แดนเป็นผู้ส่งควายห้ามเป็นสัตว์ใช้สอยชาวไทยดำมาแต่โบราณกาลซึ่งเป็นที่มาของคำว่า "ขอกูด" อันเป็นเครื่องบ่งบอกเอกลักษณ์ชนิดหนึ่งที่ชาวไทยดำประดับไว้เหนือจัวบนหลังคาบ้าน และถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความมุ่งมั่น ความอดทน ต่อสู้ความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์อันเกิดจากมีควายคอยช่วยเหลือ ดังเช่นปรัชญาที่ว่า "ชีวิตนี้มีควายนำ" ทุกบ้านจะสร้างขึงข้าวไว้ใกล้ ๆ บ้าน นอกจากนี้มีการทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไหม ทอผ้า จักสาน เป็นต้น ไทยโห่งจะสร้างเครื่องใช้ในการทำงานด้วยตนเอง โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและยังจัดทำเครื่องมือหาปลาจืด และทอผ้าตัดเย็บเองด้วย

2.3.3 การแต่งกายของไทยดำ หรือไทยโห่ง

ชาวไทยโห่งจะมีเสื้อผ้าอยู่ด้วยกัน 2 แบบ ตามลักษณะการใช้งาน คือ

1. ชุดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ชุดพิธี ใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น งานแต่ง ทำขวัญ งานศพ

ผู้ชาย ชุดประจำวันนุ่งกางเกงขาสั้น ปลายแคบเรียวยาวปิดเข่า นุ่งแบบกางเกงจีน เรียกว่า "ส้วงขาดั้น" หรือ "ส้วงก้อม" แปลว่า กางเกงขาสั้น ตัวเสื้อเป็นเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ปลายแขนปล่อยกว้างขนาดข้อมือ ผ้าหน้าตลอด ติดกระดุมเงินยอดแหลมมีลวดลาย เรียงกันถี่ประมาณ 10-19 เม็ด ตัวสั้นเลขเอาไปนิดหน่อย ตัวเสื้อเข้บเข้ารูปรทรงกระสอบ หน้าอกผาย คอตั้ง ด้านข้างตอนปลายผ้าทั้ง 2 ข้าง ใช้เศษผ้า 2-3 ชั้นตัดขนาดรอยผ้าเข้บติดไปกับรอยผ้า เรียกว่า เสื้อซอน

ชุดพิธีของชายจะสวมกางเกงขายาวสีดำ เรียกว่า "ช่วงฮี" สวมเสื้อคลุมยาวถึงหัวเข่า แขนยาว คอตั้ง ผ้าหน้าป้ายมาติดกระดุมด้านข้าง พื้นสีดำและตกแต่งลวดลายที่ได้รักแร้ ตะเข็บข้างลำตัว ด้วยเศษผ้าไหม เข้บปะติดสีแดง เหลือง เขียว ขาว และปักด้วยไหมสี เช่นเดียวกับเศษผ้าสี เสื้อดังกล่าวนี้ เรียกว่า เสื้อฮีชาย ใช้สวมใส่เข้าพิธีแต่งงาน ทำขวัญ เช่นผีเรือน และงานศพ

กระเป๋่า ของผู้ชายไทยทรงดำ ตัดเย็บอย่างประณีตเป็นผ้าฝ้ายสีครามเข้าเกือบดำซ้อนกันเป็นรูปกระเป๋่า และอีกชิ้นหนึ่งปิดทับลงมาด้านหน้า ปักลวดลายสวยงามด้วยวิธีปักปะ ด้วยไหมสลับสี ประดับกระຈกแต่ละช่องลายบางครั้งจะใช้ลาย ดอกพรม ดอกบัว ไทยทรงดำจะมียาม ซึ่งให้ผ้าทอຍ้อมสีต่างๆ เข้บเป็นย้อมสำหรับสะพายเมื่อไปเก็บของในป่า หรือไปเที่ยวงาน ยามที่ใช้มีอยู่ 2 ชนิด คือย้อมแดง และย้อมอื่นๆ

ย้อมแดง เป็นผ้าฝ้ายทอสลับสี ด้วยสีแดงเป็นส่วนใหญ่ ใช้เมื่อไปต่างบ้าน ต่างเมือง คือใช้แทนกระเป๋านั้นเอง

ย้อมอื่นๆ เป็นผ้าทอธรรมดา ไม่พิธีพิถัน ใช้เมื่อไปไร่นา ไล่หมากพลุลายดาวกระจาย

ผู้หญิงในชีวิตประจำวันจะนุ่งผ้าถุงพื้นดำ ประกอบด้วยผ้า 3 ชั้น ชั้นที่ 1 เป็นสีดำ ไม่มีลวดลายกว้างประมาณ 12 นิ้ว เป็นชั้นทั้งผืน ชั้นที่ 2 เป็นชั้นสีดำสลับลายสี (ชั้นลายแดงโม) ชั้นที่ 3 กว้างประมาณ 1 ฟุต มีลวดลายสีขาวสองสามริ้ว เข้บติดเป็นตีนชั้น ถ้าเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามีตายต้องเลาะดินจีนี่ออก เพื่อไว้ทุกข์ ส่วนเสื้อใช้แขนยาวทรงกระบอก ตัวเสื้อใช้เข้าตัว คอตั้งผ่าอกตลอด ดิคกระคุมเงินดี

10 เม็ด เรียกว่า "เสื้อก้อม" บางทีจะใช้ผ้าคาคอกเรียกว่าผ้าเบี้ยว ปีกลวดลายไว้ที่ชายทั้งสอง ชายหญิงที่แต่งงานแล้วจะใช้ ผ้าเบี้ยวสีดำหรือครามแก่

ชุดพิธีหญิง จะนุ่งจีนเช่นเดิม สวมเสื้อคลุมยาวถึงเข่า แขนยาว คอแหลม พื้นสีดำ มีการตกแต่งลวดลายที่ปลายแขน ตะเข็บตรงหน้าอกด้วยผ้าสีแดง ส้ม เขียว ขาว เรียกว่า "เสื้อสีหญิง"

เสื้อสีทั้งชายและหญิง ด้านในจะตกแต่งที่ตะเข็บทุกตะเข็บและชายเสื้อด้วยผ้าสีต่างๆ มากกว่าด้านนอก และเมื่อเข้าของเสื้อเสียชีวิต ญาติจะนำเสื้อสีนี้สวมใส่ศพ โดยจะนำด้านในเป็นด้านนอก

2.3.4 ทรงผมของไทยโง่ง

ทรงผมเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะทรงผมของผู้หญิงมีถึง ๘ แบบ เรียกว่า บั้นเกล้า ลักษณะของบั้นเกล้าจะบ่งบอกถึงอายุและสถานะภาพทางสังคม ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันดังนี้

สมัยก่อนเด็กหญิงและชายจะถูกกร้อนผม พอเริ่มเป็นหนุ่มสาว ผู้ชายจะตัดผมทรงดอกกระทุ่ม หรือทรงสูง ส่วนผู้หญิงเริ่มไว้ผมยาว

หญิงโง่งมีศิลปะในการแต่งผมแบบต่างๆ กันไปตามวัยอายุเรียงตามลำดับตั้งแต่วัยเด็กจนเป็นวัยผู้ใหญ่

๑. เอื่อม ไหล่ หญิงวัยเพิ่งจะเป็นสาวผมยังไม่ยาวนักไว้ผมประบ่า
๒. สับปิ่น สำหรับหญิงอายุ ๑๔ - ๑๕ ปี ไว้ผมยาวแล้วพับปลายผมสับหวีไว้ท้ายทอย
๓. จุกผม สำหรับหญิงอายุ ๑๔ - ๑๕ ปี ผมเป็นกระบังไว้ข้างหน้า ข้างหลังเอาไว้เปีย
๔. ขอดกะต็อก สำหรับหญิงอายุ ๑๖ - ๑๗ ปี ไว้ผมยาวผูกผมแบบผูกเชือกเงื่อนตาย เอาชายผมไว้ข้างหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๕. ขอดชอย สำหรับหญิงอายุ ๑๗ - ๑๘ ปี ไว้ผมยาวผูกผมแบบเงื่อนเชือกตายแต่เอาชายผมไว้ข้างซ้ายทำผมเป็นโบว์ ๒ ข้าง

๖. ปั้นเกล้าชอย สำหรับหญิงอายุ ๑๙ - ๒๐ ปี ไว้ผมยาวผูกผมเหมือนผูกเนคไทหูกระต่ายแต่มีหางยาวออกมาทางขวา

๗. ปั้นเกล้า หรือปั้นเกล้าถ้วน สำหรับหญิงอายุ ๒๐ ปี ขึ้นไป ผมต้องยาวมากม้วนเป็นกลุ่มไว้ข้างหน้าแบบนปั้นชอยแต่ไม่มีหางยาวออก

๘. ปั้นเกล้าตัก เมื่อพ่อแม่หรือสามีตาย หญิงนั้นต้องไว้ทุกข์โดย ต้องปล่อยผมสยาย ไม่เกล้าผม และห้ามใช้เครื่องประดับทุกชนิดระหว่างที่ไว้ทุกข์ 1 ปี คือให้กลุ่มผมอยู่ข้างหลัง เมื่อออกทุกข์แล้วจึงทำผมเกล้าแบบเดิมได้ปั้นเกล้าให้ตักก่อนไปทาง ด้านหลังไม่ยกสูง

2.3.5 เครื่องประดับ

การสวมใส่เครื่องประดับ มักสวมใส่ในชีวิตประจำวันและในงานต่างๆ ส่วนงานในพิธีการตายจะไม่สวมใส่เครื่องประดับใดๆ จนกว่าออกทุกข์

เครื่องประดับหญิงชาวไทยค่าที่ทำด้วยเงิน ได้แก่ เข็มขัด กำไล ข้อมือ กำไลข้อเท้า ต่างหู และปิ่นปักผม เป็นต้น

๑. ต่างหู ทำด้วยเงินตีเป็นแผ่นกลมคล้ายจานแบน เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ ๑ ซม. สลักลวดลายอย่างสวยงาม

๒. กำไลข้อมือ กำไลเงินหรือปลอกแขน ใช้ลวดตันตีปลายให้เรียวพาดกัน ได้สนิทและขยายออกได้ สลักลวดลายในตัวตามความนิยม

๓. กำไลคอ ทำด้วยเงินเช่นกัน ลักษณะขดเป็นวงเข้าหากันทำขอเกี่ยวสับกันไว้ ตีริศหัวท้ายเรียวตรงกลางกลมพองใหญ่กว่าหัวท้าย น้ำหนักตั้งแต่หนึ่งบาทขึ้นไป กำไลคอใช้ใส่เด็กหญิงและชายพอโตเป็นหนุ่มสาวก็เลิกสวมใส่กำไลคอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๔. กำไลข้อเท้า ลักษณะเหมือนกับกำไลข้อมือ

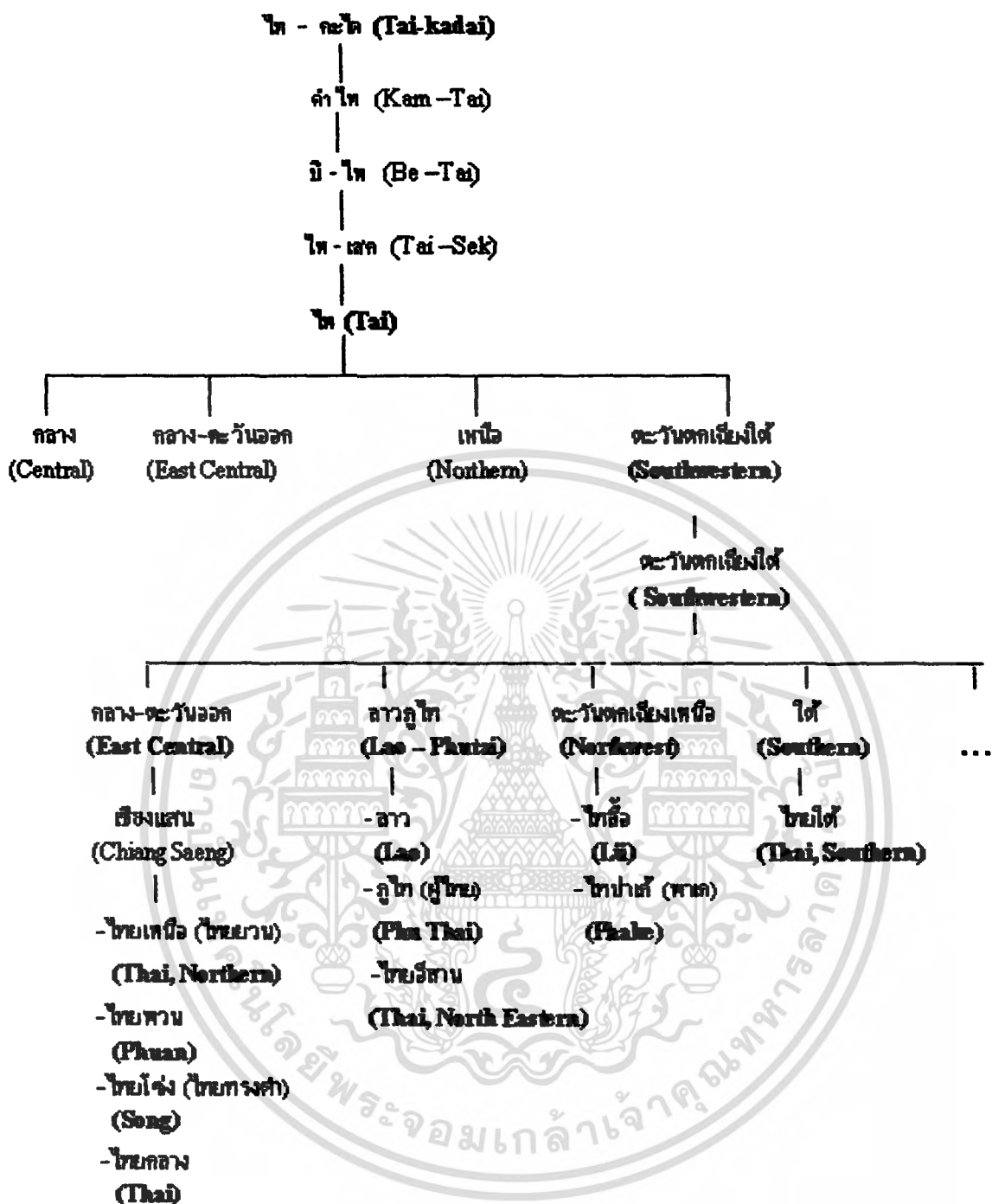
๕. สายสร้อย นิยมสวมสร้อยสะพายประจำยาม (สร้อยร้อยประจำยาม) สร้อยสะพาย นิยมกันในหมู่หญิงที่สูงอายุ หรือผู้มีอันจะกิน ใช้สวมสะพายบา ลักษณะเป็นจำพวก ตะกรุดเงิน ตะกรุดทอง สลับกับลูกเดือย

๖. สายคาดเอว ทำด้วยเงิน ออกแบบตามความพอใจ

๗. ไม้ขัดเกล้า - หรือปิ่นปักผม ทำด้วยเงินตีเป็นแท่งยาวแหลมเท่าตะเกียบหรือเล็กกว่า นั้น เป็นแท่งเงินยาวเกลี้ยงๆ บางทีทำเป็นสองขาก็มี ส่วนที่ทำด้วยงาช้างก็มี (เดิมจะทำด้วยไม้)

2.3.6 ภาษา

ไทยทรงคำ มีภาษาพูด และภาษาเขียน เป็นของตนเองคือ "ภาษาลาวโซ่ง" หรือ "ภาษาไทดำ" ซึ่งเป็นภาษา ในตระกูลไท (Tai Language-Family) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับภาษาไทยและภาษาลาว สำเนียงพูดของคนไทยดำแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันไปบ้างแต่ก็ไม่มาก มักใช้ ในการประกอบพิธี และใช้พูดเฉพาะกลุ่ม ไทยทรงคำด้วยกันคน

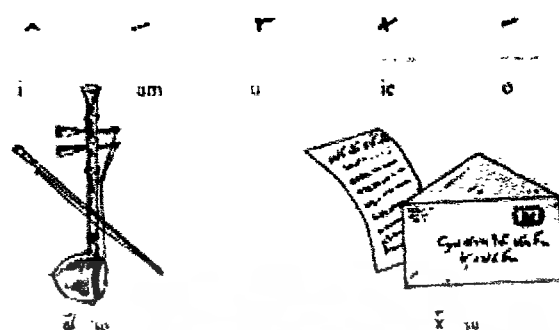
ลักษณะภาษาเขียนของ ไทยทรงดำ ตัวอักษรมีความสวยงามคล้ายกับอักษรลาวและอักษรไทยบางตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พยางค์ 2

Lesson

2.3.7 การรำแคน

การรำแคน เป็นศิลปการแสดงพื้นบ้านของชาวไทยคำ นิยมแสดงในงานเทศกาลต่างๆ เช่น ครุฑสงกรานต์ ครุฑสารท เทศกาลงานบุญต่างๆ

การพ็อน การรำ จะแฝงไว้ซึ่งศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นและแสดงถึงจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การรำแคนของไทยนั้นเป็นการรำตามเสียงเพลง เสียงดนตรี (แคน) ในลักษณะที่มีจังหวะอ่อนช้อยงดงาม แต่บางส่วนผู้รำแคนชาวไทยคำ ชาย นุ่งกางเกงขาสั้น หรือชายาว สีดำ สีครามแก่กางเกงขาสั้น เรียกว่า "ส้วงก้อม" กางเกงขายาวเรียกว่า "ส้วงฮี" สวมเสื้อแขนยาวสีดำ คิคระคุม ที่ทำด้วยเงินแท้ ๑๐ -๑๖ เม็ดขึ้นไป เรียกว่า "เสื้อไต" หรือใส่เสื้อยาวคลุมสะโพกชายเสื้อปักหรือประดับด้วยไหมหรือด้ายสีต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้รำแคนชาวไทย หึง นุ่งผ้าซิ่นลายแดงไทย (พื้นดำ หรือ สีครามแก่ทางสีขาว ลงตามตัว) มีเชิงรอบลายผ้าซิ่น ด้านบนตั้งแต่ระดับสะโพกมีผ้าสีดำ หรือสีครามแก่ (ผ้าพื้น) ต่อจากลายทางลง เตือเป็นเตือแขนกระบอกรัศพลายแขนสีดำ หรือสีครามแก่แขนยาว ผ่าอกตลอด ติดกระดุมที่ทำด้วยเงินแท้ประมาณ ๕ - ๑๐ เม็ดขึ้นไป คาดเข็มขัดเงินแท้ มีสไบคล้องคอ ผู้รำหึงจะใส่เตือสีขาวเหมือนผู้รำชายก็ได้

การรำ นิยมรำเป็นคู่ ระหว่างชาย - หึง หรือชายกับชาย หึงกับหึงก็ได้รำเป็นวงเหมือนการรำวง หรือการรำโตน

เครื่องประดับที่ใช้ประกอบการรำ เป็นเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้นเองจากไม้ไผ่หรือไม้รวก เรียกว่า "แคน"

เครื่องกำกับจังหวะ ใช้การปรบมือ ปัจจุบันมีจังหวะอื่นผสม

เพลงประกอบการแสดง หรือการรำ เรียกว่า "เชิงแคน" ใช้คำร้องเป็นคำร้องสอโต้ตอบกันระหว่างชาย - หึง โดยร้องไปพร้อมกับเสียงแคนและปรบมือให้จังหวะ แสดงถึงความสนุกสนานรื่นเริงและหยอกล้อกันระหว่างคู่รำหรือรำเกี่ยวพารสกันระหว่างชายหนุ่มหึงสาว

2.3.8 อาหารไทยทรงดำ

อาหารของชาวไทยทรงดำส่วนมากเป็นประเภทผักต่างๆ ที่หาได้ทั่วไป เช่น ตามไร่ข้างบ้าน ตามลำคลอง หนองน้ำ ประเภทยอดพืชผัก เช่น ยอดกระถิน ยอดกุ่ม ยอดคำลิ่ง ยอดมะแว้ง ยอดสะเดา ยอดมะระ ยอดฟักทอง ส่วนประเภทผลไม้ได้แก่ มะม่วง มะละกอ แดงไท พืชผักดังกล่าวใช้เป็นอาหารสำหรับจิ้มแจ่ว เช่น แจ่วเหือดคั้น แจ่วปลาร้า ส่วนที่นำไปประกอบเป็นอาหารประเภทอื่นๆ ก็มีบ้างได้แก่ อาหารประเภทแกง หรือประเภทยำ เป็นต้น

ชาวไทยทรงคำรู้จักวิถีถนอมอาหารเพื่อเก็บไว้กินได้นานๆ หรือเก็บไว้กินในยามขาดแคลนหรือในยามอาหารประเภทนั้นมีน้อยหรือหายากมีหลายอย่างด้วยกัน การถนอมอาหารประเภทคองหรือการหมัก เช่น คองผักเสี้ยน คองผักกุ่ม คองหน่อไม้ ปลาร้า ปลาจ่อม กุ้งจ่อม เป็นต้น

สำหรับข้าวที่ใช้รับประทานอาหารประจำวันนั้นแต่เดิมจะเป็นข้าวเหนียว ส่วนปัจจุบันก็เหมือนคนไทยทั่วไปคือข้าวเจ้า ชาวไทดำมีความขยันในการทำมาหากินมีความเป็นอยู่ที่พอเพียงและเรียบง่ายคือ แต่ละครอบครัวจะมีอาชีพทำนาข้าว ปลูกข้าวไว้สำหรับกินตลอดปี ข้าวที่ได้จะนำมาแปรรูป โดยการจัดทำกันเอง เช่นการสีข้าว ตำข้าว โดยใช้เวลาเย็นหรือกลางคืนสำหรับงานเล็กๆ น้อยๆ ที่เรียกกันว่า การอยู่ขวง การอยู่ขวงจึงเป็นการทำงานที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

อาหารของชาวไทยทรงดำ ไม่ค่อยนิยมกินเนื้อสัตว์ ชาวไทดำจึงคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม อาหารของชาวไทยทรงดำในยามภาวะปกติไม่แตกต่างจากชาวไทยทั่วไป แต่หากมีพิธีกรรม อาทิ พิธีเสนเรือน เสนเรียกขวัญ เสนผีขึ้นเรือน ฯลฯ จำเป็นต้องมีอาหารพิเศษซึ่งจัดเป็นอาหารสำหรับงานพิธีดังกล่าวโดยเฉพาะ เช่น

1. หมูจุ่ม เป็นอาหารสำคัญของลาวโซ่งที่ใช้สำหรับพิธีเสนเรือน โดยเฉพาะประกอบด้วยเนื้อหมู และเครื่องในหมู ยำกับหน่อไม้คอง ไบมะม่วงอ่อน หรือไบมะขามอ่อน ปรุงด้วยพริกเผา และน้ำปลาร้า จัดเป็นอาหารสำคัญในการเช่นผีเรือนอันจะขาดเสียมิได้

2. แกงไส้หมูคั่ว เป็นอาหารสำหรับพิธีเสนเรือนประกอบด้วยเครื่องแกง เนื้อหมูสามชั้น หมูเนื้อแดง ไส้หมู ตับหมู และหยวกกล้วย โดยมีวิธีทำเช่นเดียวกับแกงคั่วของชาวไทย และมีการผสมน้ำปลาร้าเข้าไปด้วย

3. ลาบเลือด เป็นอาหารประจำสำหรับพิธีเสนเรือน ประกอบด้วย เครื่องแกง เช่น ข่า ตะไคร้ พริก หอม กระเทียมเผา และเลือดหมู พร้อมกับนำมาคั่วในกะทะจนกระทั่งสุกคลุกเคล้าให้ทั่ว"

4. ผักจ๊ับ เป็นอาหารที่มีแทบทุกมื้อของการรับประทานอาหาร ทำจากผักหลายชนิดที่เป็นพระเอกคือผักบุง นำมายำคลุกเคล้ากัน

5. แกงหน่อไม้ ใช้หน่อไม้ฉีกเป็นเส้นๆ แล้วใส่ปลาร้านิดหน่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. หอยจับ แกงหอยขม

7. แกงปลาชิว เป็นต้น

2.3.9 ด้านหัตถกรรม

ด้านหัตถกรรมภูมิปัญญา ชาวไทยทรงคำมีศิลปะการทอผ้าที่สวยงาม และมีผ้าฝ้ายซึ่งเป็นผ้าพื้นเมือง ที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ปัจจุบัน ชาวไทคำ ยังคงใช้ศิลปะทอผ้าแบบดั้งเดิมทุกกระบวนการผลิต

เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทคำส่วนมากจะใช้ไม้ไผ่และสานเป็นลวดลายทั้งที่เป็นงานฝีมือและงานธรรมชาติ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานที่ใช้สอยเครื่องใช้ที่จะกล่าวขึ้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันและพิธีการสำคัญ เช่น เสนเรือน แปงขวัญ เป็นต้น

ปานหรือพาน

ปานหรือพาน สานด้วยไม้ไผ่ขัดกันเป็นคาหกเหลี่ยม โปร่งคล้ายชะลอม ขนาดกว้างของพานประมาณ ๗๐ - ๘๐ ซม. สูง ๕๐ ซม. มีขอบทั้งด้านบนและล่าง

ปานเฟื่อน เป็นภาชนะที่ใส่เครื่องเช่นผีเรือนและเทวดา

ปานขวัญ ชนิดเดียวกับปานเฟื่อนแต่ใช้ในพิธีแปงขวัญหรือเรียกขวัญ

โห้ ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ รูปทรงกระบอกมีขอบทั้งตอนบนและล่าง ขอบตอนบนสานเป็นถาดหรือกระจาดปิดพื้นที่หน้าตัดทรงกระบอกเป็นแอ่งไม้ลิ้นนก รูปคล้ายกับปานเฟื่อน แต่ให้สานเป็นลายขัดห้าเหลี่ยมที่เรียกว่า ลาย"ตะเหลวฮ่อ" ใช้สำหรับเก็บเศษผ้า ค้าย เครื่องเย็บปักถักร้อยที่เป็นงานของผู้หญิง

แอบข้าว หรือกระแอบ เป็นภาชนะไม้ไผ่ลายสอง รูปทรงเหมือนคุ่ม คอสูง ฝาสามครอบมีฐานสี่เหลี่ยม มีสายสะพาย แอบข้าวบางแบบทำด้วยไม้ทองหลางหรือไม้หนุ่น ขุดถากให้เป็นรูปคล้ายคุ่ม มีฝาครอบ เรียกว่า "ก่องข้าว"

ประโยชน์ของแอบข้าว คือใช้เป็นภาชนะเก็บอาหารต่างๆ เช่นข้าวเหนียว สำหรับสะพายติดตัวไปทำนา ทำงานหรือการเดินทาง แอบข้าวสามารถเก็บอาหารต่างๆ ไว้ได้นานโดยไม่บูดเน่าเพราะไอน้ำจากข้าวเหนียวจะร้อนๆ จะถูกดูดซึมไปผสมเนื้อไม้ ได้ดี ไม่ก่อกวนตัวเป็นหยดน้ำ ทำให้ข้าวเหนียวไม่แฉะ และข้าวเหนียวหรืออาหาร ไม่บูด เสียได้ง่าย

ขมุก ภาชนะไม้ไผ่สานเป็นลายสองทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีฝาปิดขนาดยาว ๑๕ ซม. สูง ประมาณ ๔๐ ซม. ประโยชน์ใช้สอย คือ สำหรับเก็บผ้าที่ทอเสร็จแล้วจะเป็นผ้าผืนหรือ เป็นผ้าส่วนตัว ขมุกเก็บไว้บนเพดานบ้าน โดยใช้ลำไม้ไผ่พาดกับซ้อบ้าน

กะเหล็บ เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่เส้นขนาดเล็ก ฝีมือประดิษฐ์เป็นงานฝีมือของชาย กะเหล็บมีรูปร่างคล้ายคุ่มน้ำคินเคา แต่มีก้นสอบเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปากกลม ถักด้วยหวาย ละเอียดอย่างงดงามสูงประมาณ ๓๐ ซม. มีประโยชน์ใช้ใส่เครื่องใช้ประจำตัวเวลาเดินทาง เช่น เสื้อผ้า อาหาร เป็นต้น

นอกจากนั้นชายหนุ่มชาวไทดำก่อนแต่งงานจะต้องสานกะเหล็บซึ่งเป็น เครื่องใช้ชิ้นหนึ่งที่เจ้าบ่าวต้องใช้สะพายบ่าตอนเข้าพิธีแต่งงานเป็นการอวดหญิงว่าคน เป็นผู้ที่มีความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นหัวหน้าครอบครัว

ไผ่หนึ่ง เป็นภาชนะสำหรับนั่งข้าวเหนียวหรือผักก็ได้ ทำด้วยไม้หนุ่น หรือ ไม้ทองกลาง จุก ให้กลวง ปากกลมทรงกระบอกตรงกลางป่องสูงประมาณ ๓๐ ซม. ก้นไผ่หนึ่งกรุด้วยไม้ไผ่ สานเป็นตารางพอให้อิอน้ำร้อนผ่านขึ้นได้ เวลานั้นจะนำไผ่หนึ่งไปตั้งบนหม้อน้ำเดือด มี ฝาปิดด้านบนของไผ่หนึ่ง

นอกจากความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ดังกล่าวแล้ว ชาวไทดำยังคงมีปฏิทินเป็น ของตนเอง ซึ่งในหนึ่งสัปดาห์ในซึ่งปฏิทินทั่วไปจะมี ๗ วัน แต่ของชาวไทดำมี ๑๐ วัน

2.4 ความเป็นมาของ home stay

2.4.1 ความหมายของ home stay

บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าวนอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็น โฮมสเตย์ กล่าวคือ

1. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริม นอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น
2. มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้มุกห้องเที่ยวเข้าพักได้
3. นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน
4. สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว
5. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี
6. บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น

2.4.2 ประวัติของ home stay

จากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมาย การกระจาย อำนาจสู่ ท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันให้องค์กร ท้องถิ่น และ หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานต่างๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ ให้กับชุมชนโดยใช้ การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรม การท่องเที่ยว หลายรูปแบบ ในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรม Home Stay ก็เป็นรูปแบบ การท่องเที่ยวที่ได้รับ ความสนใจมาก ทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐจากการติดตามความเป็นมา พบว่า Home Stay ภาย ในประเทศไทย เกิดขึ้นมานาน แต่รูปแบบและกิจกรรมอาจแตกต่างกันหลายหลาก หาก วิเคราะห์จากอดีตที่ผ่านมา สามารถสรุปได้ตามยุคสมัย ดังนี้

ยุคเริ่มต้น (ปี 2503-2525) กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนา ชนบท ต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับผิดชอบต่อปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติ กระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือ ของประเทศไทย นักท่องเที่ยว จะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทาง การเดินป่า

ยุคกลาง (ปี 2526-2536) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความ นิยมมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบ Home Stay ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขา ที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้ มีการท่องเที่ยวในรูปแบบ ทัวร์ป่าที่มีการจัด Home Stay เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหา โสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์

ยุคตั้งแต่ปี 2537 – ปัจจุบัน ยุคนี้เป็นการเน้นกระแส การพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จะพบได้ว่า การท่องเที่ยว จะมีแนวโน้มที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ในระยะประมาณปี 2537-2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบ Home Stay โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคม ทั้งรุ่นเก่า และ รุ่นใหม่ เท่าที่สืบค้นพบว่า พื้นที่ที่ดำเนินการเรื่อง Home Stay ก็จะเป็นพื้นที่ ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทย เข้าไปดำเนินการ เช่น เกาะยาว จ.พังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนรุน) หลังจากพื้นที่เกาะยาว จ.พังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น อาทิ หมู่บ้านคีรีวง จ.นครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จ.เชียงใหม่ (กลุ่มเกษตรทางเลือก)บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เซช เฉลิม (เกษตรยั่งยืน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี 2539 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบ การท่องเที่ยวผสมผสานระหว่าง Adventure Ecotourism และ Home Stay

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ทุกหน่วยงาน ของภาครัฐมีนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการ จัดการท่องเที่ยว ในแหล่งชุมชน และขยายกิจกรรม Home Stay เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่ บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้าน โศก โกง อ.ภูฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ บ้านทรงไทยปลาย โพงพาง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชนกลุ่มน้อย หมู่บ้านชาวเขาคีมีการ สนับสนุนการจัดกิจกรรม Home Stay ด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่ม ชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อศึกษา เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทัศนกรรมของท้องถิ่น โดยมี Home Stay ที่มีความหมายมากกว่า เป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบ ที่พักเป็น ศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของ นักท่องเที่ยวอย่าง หนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลาง และจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความ ต้องการของนักท่องเที่ยว รวมอยู่ด้วย

2.4.3 แนวทางการพัฒนา home stay

การมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท เป็นจุดขายที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยว ให้ความสนใจ การจัดกิจกรรม ที่พักสัมผัส วัฒนธรรมชนบท จึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และเป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่น ที่ไม่ใช่คู่แข่งในเชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ที่มี โรงแรม หรือรีสอร์ท จึงไม่ถือเป็นการประกอบการที่พัก ในเชิงธุรกิจ

**บริการที่มีเสนอให้ กับนักท่องเที่ยว และ เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาในการพัฒนา
โฮมสเตย์ มีดังนี้**

- 1.วิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท
- 2.วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
- 3.ความปลอดภัย
- 4.ความสะอาด
- 5.ห้องพักพร้อมอาหาร
- 6.กิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การจัดการ (Management)

การจัดกิจกรรมที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ควรที่จะมีการรวมกลุ่มจัดตั้งในรูปแบบของ
กลุ่ม/ชมรม/ สหกรณ์

ซึ่งสมาชิกและคนในชุมชนจะต้องมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในด้านการจัดการ

บ้านพัก (Accommodation)

แบบที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (Provision of Accommodation for Tourist)

- 1.ความเต็มใจของสมาชิกในครอบครัวต่อการรับผู้มาเยือน
- 2.บ้านพักมีโครงสร้างที่ดี
- 3.ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
4. ไม่ไกลจากเมืองหรือพื้นที่เทศบาลหรือสถานที่ท่องเที่ยว
- 5.ควรมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐาน อาทิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่นอนหรือเตียงนอน , หมอน , น้ำประปาหรือถ้าไม่มีควรมีแหล่งน้ำอื่น ๆ ,
ห้องน้ำสะอาด

6.มีความปลอดภัย

ขั้นตอนการดูแลที่พัก (Home Keeping Produce)

ความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการทำความสะอาดที่พักและบริเวณโดยรอบบ้านพักอยู่เสมอ อาทิ เปลี่ยนผ้าปูที่นอน อุปกรณ์สำหรับการนอนส่วนตัวทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก เป็นต้น

ความสะอาดของบ้าน

- 1.บ้านพักควรมีอากาศที่สามารถถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างสามารถส่องเข้ามาถึงปราศจากความชื้น ไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำได้ดี ภายในห้องพักต้องได้รับการทำความสะอาดเป็นประจำ
- 2.ต้องมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอน และอุปกรณ์ส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือนทุกครั้งหรือมีผู้มาเยือนใหม่เข้ามาพัก
- 3.ต้องหมั่นกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ
- 4.เนื่องจากห้องน้ำจะเป็นห้องที่ผู้มาเยือนจะมาร่วมใช้ด้วย ดังนั้นต้องเตรียมอุปกรณ์ทำความสะอาดส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือน (กรณีที่พักมิได้มีการเตรียมมา) และจะต้องมีการทำความสะอาดเป็นประจำ
- 5.ต้องหมั่นดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

ห้องน้ำ (The Bathroom)

ห้องน้ำจะเป็นที่ ๆ ใช้ร่วมกันทั้งครอบครัวและนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญก็คือ ความสะอาด จะต้องมีการทำความสะอาดอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความปลอดภัย

ความปลอดภัยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม

ที่พักริมเขตรวมธรรมชาติลักษณะสัมผัสชนบท ดังนั้น ชมรม/กลุ่ม มวลสมาชิก ควรมีการจัดทำมาตรการรักษาความปลอดภัย สำหรับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น เช่น การจี้คอข่มขู่ให้กับสมาชิกของชุมชนในการให้การป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือการแก้ไขหากเกิดอุบัติเหตุ การขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือองค์การบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ การจัดตั้งเวรยามของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เจ้าของบ้านจึงจะต้องมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่มาเยือนด้วย

ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

1. ต้องมีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา อาทิ ประตู หน้าต่าง
2. ถ้าเห็นนักท่องเที่ยว ไม่เก็บทรัพย์สิน ไว้ในที่ที่ปลอดภัย ต้องเข้าไปเตือน
3. ถ้านักท่องเที่ยวลืมทรัพย์สิน ไว้ในบ้านพักหรือที่อื่น ๆ ภายหลังจากการเดินทางกลับ เจ้าของบ้านควรเก็บไว้ใน ที่ที่ปลอดภัยและพยายามติดต่อเจ้าของเพื่อมารับคืน

ความปลอดภัยของที่พักริม

1. สมาชิกในบ้านต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้อยู่มาเยือน เสมือนญาติสนิท และมีความรู้เรื่องสถานที่ในบ้านและชุมชนเป็นอย่างดี
2. สมาชิกในบ้านต้องหมั่นตรวจตรา ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบ้านว่ามีความปลอดภัยหรือไม่
3. ญาติที่สำคัญต้อง ได้รับการเก็บรักษาและดูแลเป็นอย่างดี
4. ทรัพย์สิน เงินสดต่าง ๆ ต้องเก็บไว้ในที่ที่ปลอดภัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. สมาชิกทุกคนต้องคำนึงถึงเรื่องความสำคัญของความปลอดภัยตลอดเวลา

การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว

วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และความเชื่อ ของแต่ละชุมชนอาจแตกต่างกัน การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนัก

ท่องเที่ยว อาทิ การแต่งกาย การนอน การกำหนดเวลาการเข้าออกบ้านพัก จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อมิก่อให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและความเชื่อของชุมชน นักท่องเที่ยวจะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม ทั้งนี้ควรมีการชี้แจงในขั้นตอนการจองหรือลงทะเบียนการเข้าพัก กรณีที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถปฏิบัติตามได้ ก็สามารถที่จะปฏิเสธการเข้าพักได้เช่นเดียวกัน

การต้อนรับ (Reception)

คนไทยเป็นผู้มีจิตใจ โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังตำนานสุภาษิตไทยที่ว่า "เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ไครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยจิตเมตตาจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอบอุ่น ควรมีการจัดพื้นที่ต้อนรับในลักษณะจุดศูนย์กลางของชุมชน เพื่อดำเนินการต้อนรับ ลงทะเบียนการเข้าพัก หรือการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว การต้อนรับ อาจให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ภาคอีสาน / เหนือ ต้อนรับด้วยการบายศรีสู่ขวัญ หรืออาจจะเป็นช่อดอกไม้ พวงมาลัยเล็ก ๆ ที่สามารถหาได้จากท้องถิ่นมอบให้กับนักท่องเที่ยว ก็จะเป็นการสร้างประทับใจได้เมื่อเริ่มเข้าสู่ชุมชน

การจองที่พัก (Reservation)

การจองที่พักสามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การจองทางไปรษณีย์ การจองทางโทรศัพท์ การจองผ่านเครือข่าย internet การจองที่พักควรได้รับการตอบสนองโดยทันที เพื่อเป็นการยืนยันการเข้าพักของนักท่องเที่ยว และถ้ามีเวลา ผู้ประสานงานควรส่งรายละเอียดให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาก่อนการเข้าพัก ทั้งนี้ควรแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานในประเทศที่รับผิดชอบพื้นที่ ได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทราบเพื่อเป็นช่องทางการตลาดในการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปรับทราบได้

ขั้นตอนการจองห้องพัก มีดังนี้

- 1.จัดบ้านพักตามลำดับ
- 2.ตอบรับการจอง อาจจะมีการใช้ระบบการเรียกเก็บค่าบริการบางส่วน เพื่อเป็นการป้องกันการไม่เข้าพักของนักท่องเที่ยวตามกำหนดเวลา ดังนั้นควรที่แจ้งระยะการยกเลิกเข้าพักให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบด้วย

3.เก็บรักษาข้อมูลการจองสำหรับการลงทะเบียนเข้าพักต่อไป

การลงทะเบียน (Registration)

ในธุรกิจโรงแรมที่พัก ผู้เข้าพักต้องลงทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานและอ้างอิงในอนาคต ส่วนในลักษณะที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท การลงทะเบียนอาจไม่ต้องเป็นรูปแบบเหมือนธุรกิจโรงแรม แต่ควรเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลแบบง่าย ๆ

ความสำคัญของการลงทะเบียน

- 1.ทำให้เจ้าของบ้านทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว
- 2.ช่วยในการจัดเตรียมบ้านพัก
- 3.ทำให้ทราบวันออกจากที่พักของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ข้อมูลนี้มีความจำเป็นเพราะจะทำให้ กลุ่ม/ชมรม สามารถวางแผนการเข้าพักของแขกในลำดับต่อ ๆ ไปได้
- 4.เป็นข้อมูลการเข้าพักให้ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัย สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวของผู้ประพฤติมิชอบหรือการหลบซ่อนของอาชญากรได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการต้อนรับและลงทะเบียน

ต้อนรับด้วยรอยยิ้มคุณวุฒิมิตร แจกจ่ายละเอียดค่าธรรมเนียมการเข้าพักและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบ

ให้นักท่องเที่ยวกรอกรายละเอียดและลงชื่อในใบลงทะเบียนการเข้าพัก

แจกจ่ายละเอียดที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับข้อมูลของชุมชนและสภาพทั่วไป

นำนักท่องเที่ยวไปยังบ้านพัก

การบริการอาหาร

เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องพักกับเจ้าของบ้าน อาหารมื้อใดมื้อหนึ่งจึงมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอรายการอาหารท้องถิ่นจึงเป็นเสน่ห์และจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ มากกว่าการนำเสนอรายการอาหาร เช่นเดียวกับ โรงแรมหรือรีสอร์ท ดังนั้นการวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงมีความจำเป็นเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดระหว่างปริมาณอาหารและจำนวนนักท่องเที่ยว

การวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงจำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ

1. ข้อมูลของนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา
2. งบประมาณในการจัดทำอาหาร
3. ปัจจัยด้านฤดูกาล
4. อาหารประจำท้องถิ่น
5. จำนวนนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ข้อมูลเบื้องต้นจังหวัดเพชรบุรี

เพชรบุรี

เขาวังคู่บ้าน ขนมหวาน เมืองพระ เลิศล้ำศิลปะ แคนธรรมชาติ ทะเลงาม

เพชรบุรี เป็นจังหวัดในภาคกลางที่ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๑๒๓ กิโลเมตร เป็นเมืองเก่าที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน โดยมีชื่อปรากฏอยู่ในศิลาจารึกหลักที่หนึ่งสมัยสุโขทัยและพบหลักฐานทางโบราณคดีซึ่งมีอายุย้อนไปถึงสมัยขอมและสมัยทวารวดี ทั้งยังเคยเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญชั้นเมืองลูกหลวงในสมัยอยุธยา

เพชรบุรี มีพื้นที่ ๖,๒๕๕.๑๓๘ ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศทางค้ำเนินทิศตะวันตกเป็นป่าเขาสลับซับซ้อน มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมาร์ ส่วนทางค้ำเนินทิศตะวันออกเป็นที่ราบไปจนจรดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย พื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรีมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน ๓ สาย ได้แก่ แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำบางกลอย และแม่น้ำบางตะบูน ประชากรจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการทำนา สวนผลไม้ ทำน้ำตาลโตนด เลี้ยงสัตว์ และทำสารประมง

จังหวัดเพชรบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ คือ อำเภอเมือง อังเภอเขาชัย อำเภอนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอชะอำ

อาณาเขต

ทิศเหนือ

ติดต่อกับอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

และ

อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ทิศใต้

ติดต่อกับอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศตะวันออก

ติดต่อชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเดินทาง

รถยนต์ ทางที่สะดวกและใกล้ที่สุดคือ จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๕ (สายธนบุรี-ปากท่อ) ผ่านสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และอำเภอปากท่อ แล้วแยกเข้าทางหลวงหมายเลข ๔ ไปจังหวัดเพชรบุรี รวมระยะทางประมาณ ๑๒๓ กิโลเมตร หรือ จากกรุงเทพฯ เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ ผ่านนครปฐม ราชบุรี ไปยังเพชรบุรี เป็นระยะทาง ๑๖๖ กิโลเมตร

รถโดยสารประจำทาง จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. ๐ ๒๔๓๕ ๑๕๕๕, ๐ ๒๔๓๔ ๗๑๕๒, ๐ ๒๔๓๕ ๕๖๐๕ หรือรถโดยสารของบริษัทเอกชน ติดต่อที่ เพชรบุรีทัวร์ โทร. ๐ ๒๔๓๕ ๗๔๐๘ นอกจากนี้ยังสามารถโดยสารรถประจำทางสายได้หลายสายที่วิ่งผ่านเพชรบุรี เช่น สายกรุงเทพฯ-ชุมพร สายกรุงเทพฯ-หัวหิน-ปราณบุรี เป็นต้น จากกรุงเทพฯ ยังสามารถเดินทางไปยังอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเพชรบุรีได้ คือ กรุงเทพฯ - ชะอำ, กรุงเทพฯ-ท่ายาง, กรุงเทพฯ-บ้านแหลม อีกด้วย

นอกจากนี้จากตัวเมืองเพชรบุรียังมีรถโดยสารไปหัวหิน ปราณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรและราชบุรี

รถไฟ จากกรุงเทพฯ มีบริการรถไฟไปเพชรบุรีและอำเภอชะอำทุกวัน รถไฟออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพง สอบถามรายละเอียดติดต่อหน่วยบริการเดินทาง โทร. ๑๕๖๐, ๐ ๒๒๒๓ ๗๐๑๐, ๐ ๒๒๒๓ ๗๐๒๐ หรือ www.railway.co.th และยังมีรถไฟออกจากสถานีรถไฟธนบุรี (บางกอกน้อย) ทุกวัน สอบถามรายละเอียดติดต่อ โทร. ๐ ๒๔๑๑ ๓๑๐๒

การเดินทางจากตัวเมืองเพชรบุรีไปอำเภอต่าง ๆ และจังหวัดใกล้เคียง

อำเภอบ้านลาด	๘ กิโลเมตร
อำเภอบ้านแหลม	๑๒ กิโลเมตร
อำเภอท่ายาง	๑๘ กิโลเมตร
อำเภอเขาย้อย	๒๓ กิโลเมตร
อำเภอหนองหญ้าปล้อง	๓๔ กิโลเมตร
อำเภอชะอำ	๔๐ กิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อำเภอแก่งกระจาน	๕๗ กิโลเมตร
อำเภอหัวหิน	๖๖ กิโลเมตร
อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์	๕๘ กิโลเมตร
จังหวัดราชบุรี	๕๔ กิโลเมตร

สถานที่น่าสนใจ

อำเภอเขาชัย

ถ้าเขาชัย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเขาย้อย ใกล้ที่ว่าการอำเภอเขาชัย ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ อยู่ก่อนถึงตัวเมืองเพชรบุรีประมาณ ๒๒ กิโลเมตร ภายในถ้ำนี้มีพระพุทธรูปใหญ่น้อยหลายปางประดิษฐานอยู่ คล้ายกับถ้ำเขาหลวงและวัดถ้ำเขาบันไดอิฐที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี ตามประวัติเล่ากันว่าพระพุทธรูปเหล่านี้มีมานานแล้ว ต่อมาพระครูอ่อนวัดท้ายตลาดได้มาบูรณะใหม่ และมีเกร็ดประวัติศาสตร์เล่ากันว่าสมัยเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงผนวชอยู่นั้น พระองค์ได้เสด็จตรวจมาปักกลดวิปัสสนาที่หน้าเขาย้อย แล้วทรงย้ายขึ้นมาประทับนั่งกรรมฐานอยู่ในถ้ำเขาย้อยหลายคืน

วัดกุฎี ตั้งอยู่ที่ตำบลบางเค็ม ตามทางหลวงหมายเลข ๔ ก่อนถึงทางเข้าที่ว่าการอำเภอเขาชัย ๖ กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัดเพชรบุรี พระอุโบสถสร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง รอบพระอุโบสถค้ำนนอกสลักเป็นเรื่องทศชาติ มหาชาติ และไซอิ๋ว หน้าบันโบสถ์ทิศตะวันออกแกะสลักเป็นเหรียญครามงูฏ สมัยรัชกาลที่ ๔ ส่วนค้ำนหลังทางทิศตะวันตกแกะสลักเป็นรูปเหรียญกษาปณ์ราคา ๑ บาท พร้อมตราแผ่นดินรัชกาลที่ ๕ บนประตูเป็นลายเถาทะเลโปร่งแกะสลักลายลึก ฝีมือประณีตด้วยฝีมือช่างชั้นครู

ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำหรือลาวโซ่ง ตั้งอยู่หมู่ ๕ ตำบลเขาย้อย ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ เลี้ยวจากแยกอำเภอเขาชัย มาทางตัวเมืองเพชรบุรีประมาณ ๑ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตรงทางเข้าโรงเรียนบ้านวัง เข้าไปประมาณ ๑๕๐ เมตร ไทยทรงดำหรือลาวโซ่ง เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองเดียนเบียนฟู ในเวียดนามเหนือ มีความรู้ความชำนาญในการทอผ้าและจักสาน นิยมแต่งกายด้วยสีดำ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ชาวลาวโซ่งส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเป็นที่เก็บรวบรวมภาพชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตของชาวลาวโซ่งให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ภายในศูนย์ มีการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ้านจำลอง อักษรดั้งเดิม สาธิตการทอผ้า และขายสินค้าของที่ระลึก เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องประดับ และทุกวันเสาร์-อาทิตย์จะมีการฝึกสอนเพื่อนำ การเป่าแคนหม่ลูกหลาน เปิดให้ชมฟรี ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น. ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีจะมีงาน ประเพณีสงกรานต์ ซึ่งถือเป็นงานรื่นเริงสังสรรค์ของชาวลาวโซ่ง โดยจะหมุนเวียนกัน จัดไปตามหมู่บ้านต่างๆ นอกจากนั้นหากนักท่องเที่ยวมาเป็นหมู่คณะและต้องการจะชม การแสดงประเพณีพื้นบ้าน เช่น พิธีเสนเรือน (เช่นผีบ้าน) พิธีแต่งงวน การอันคอน การ เล่นลูกช่วง เพื่อการหาคู่ของหนุ่มสาว การเพื่อนรำแคน สามารถติดต่อล่วงหน้าโดยเสีย ค่าใช้จ่าย และหากต้องการจะพักค้างแรมที่กัณหาวิจิตรชีวิตของชาวลาวโซ่ง เสียค่าพักแรมคืน ละ ๒๐๐ บาท สอบถามเพิ่มเติมได้ที่คุณ วิวรรณณี สาครพันธุ์ โทร. ๐ ๓๒๕๖ ๒๑๕๓, ๐ ๑๔๓๔ ๓๓๔๘

ทุ่งปอเทือง

เป็นทุ่งปอเทืองที่ชาวไร่ปลูกไว้ อยู่ประมาณกิโลเมตรที่ 132 ฝั่งขาเข้าจังหวัด เพชรบุรี โดยปอเทืองจะออกดอกเหลืองงามระดับพลับ ไปตามสายลมในช่วงประมาณ เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ เพียงแค่ท่านจอดรถท่านก็จะได้พบกับความสวยงามของ ทุ่งปอเทืองแล้ว ถ้าหาไอ้

เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนมักจะหาโอกาสไปกราบคงวาระ ปัจจุบันทางราดยาง ไปจนถึงถ้า ท่านจะได้พบกับชินแส และชมความงามของขุนเขา และแมกไม้ และภายในถ้าท่านจะได้ชมพระพุทธรูป และพระจีน และหินงอกหินย้อย ตลอดจนสถานที่ปฏิบัติกิจทางศาสนาของคนจีน

อำเภอเมือง

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) เป็นโบราณสถานเก่าแก่คู่เมือง เพชรบุรี ตั้งอยู่บนยอดเขาใหญ่ ๓ ยอด ยอดที่สูงที่สุดสูง ๕๕ เมตร แต่เดิมชาวบ้านเรียกภูเขานี้ว่า “เขาสมน” พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงพอพระราช หฤทัยที่จะสร้างพระราชวังสำหรับเสด็จแปรพระราชฐานขึ้นบนยอดเขาแห่งนี้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ซึ่งในขณะนั้นเป็นพระสมุหกลาโหมเป็น แม่กองก่อสร้าง จนสำเร็จเรียบร้อยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๓ ทรงพระราชทานนามว่าพระนคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คีรี แต่ชาวเมืองเพชรเรียกกันติดปากว่าเขาวัง สืบมาจนบัดนี้ พระนครคีรีมีพระที่นั่ง พระตำหนัก วัด และกลุ่มอาคารต่าง ๆ มากมาย ส่วนใหญ่เป็นสถาปัตยกรรมตะวันตกแบบนีโอคลาสสิกผสมสถาปัตยกรรมจีน ตั้งอยู่บนยอดเขาใหญ่ๆ ๓ ยอดด้วยกัน ดังนี้

ยอดเขาด้านทิศตะวันออก บริเวณไหล่เขาเป็นที่ตั้งของวัดมหาสมณาราม ภายในพระอุโบสถมีภาพเขียนฝีมือขรัวอินโข่งบนผนังทั้งสี่ด้าน เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยา ส่วนบนยอดเขาเป็นที่ตั้งของวัดพระแก้ว เป็นวัดประจำพระราชวังพระนครคีรี เช่นเดียวกับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ซึ่งเป็นวัดประจำพระบรมมหาราชวังในกรุงเทพฯ ภายในวัดพระแก้วประกอบด้วยพระอุโบสถขนาดเล็ก ประดับด้วยหินอ่อน ด้านหลังเป็นพระพุทธรูปสลักเจดีย์ ด้านหน้าพระอุโบสถเป็นหอร่องรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมขนาดเล็ก

เขายอดกลาง เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุจอมเพชร มีความสูง ๔๐ เมตร บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ภายใน จากจุดนี้สามารถมองเห็นพระที่นั่งต่าง ๆ บนยอดเขาอีก ๒ ยอด รวมทั้งทิวทัศน์ของตัวเมืองเพชรบุรีได้อีกด้วย

ยอดเขาด้านทิศตะวันตก เป็นที่ตั้งของพระราชวังที่ประทับอันได้แก่ พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์ พระที่นั่งปราโมทย์มไหสวรรย์ พระที่นั่งเวษยันต์วิเชียรปราสาท พระที่นั่งราชธรรมสภา หอขั้วตาลเวียงชัย หอพิฆานเพชรมเหศวร์ พระที่นั่งสันถาคารสถาน หอจตุเวทปริตพัจน์ ศาลาทิศน่านักขัตฤกษ์ นอกจากนี้แล้วยังมี

โรงรถ โรงม้า ศาลามหาดเล็ก ศาลาลูกขุน ศาลาด่าน ศาลาเย็นใจ ทิมคาของครักษ์ โรงครัว ตามแบบพระราชวังทั่วไป รอบพระราชวังมีป้อมล้อมอยู่ทั้ง ๔ ทิศคือ ป้อมรัตนรูปป้อมปกทงทิศตะวันออก ป้อมวิรุพหกบริรักษ์ทงทิศใต้ ป้อมวิรุปักษ์ป้อมกันทงทิศตะวันตก และป้อมเวสสุวรรณรักษาทงทิศเหนือ

กรมศิลปากร ได้ใช้บางส่วนของพระราชวังบนยอดเขาด้านทิศตะวันตกนี้จัดตั้งเป็น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครคีรี ภายในเก็บรักษาโบราณวัตถุต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องราชูปโภคของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รูปหล่อโลหะสำริดและทองเหลืองที่ใช้สำหรับตกแต่งห้องต่าง ๆ ในพระที่นั่ง และเครื่องกระเบื้องของจีน ญี่ปุ่น และยุโรป เฉพาะส่วนของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินี้ เปิดให้เข้าชมตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. ทุกวัน

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. ค่าเข้าชม (รวมค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา) ชาวไทย ๒๐ บาท ชาวต่างประเทศ ๔๐ บาท นักท่องเที่ยวสามารถขึ้นชมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง) ได้โดยการเดินขึ้นหรือโดยสารรถรางไฟฟ้า (ตัวไป-กลับ) เสียค่าบริการ ผู้ใหญ่ ๓๐ บาท เด็ก ๑๐ บาท สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. ๐ ๓๒๔๒ ๕๖๐๐

วัดพุทธไสยาสน์ ตั้งอยู่เชิงเขาวังด้านทิศใต้ ถนนศิริรัฐยา ไม่ไกลจากศาลหลักเมือง เป็นวัดเก่าแก่สมัยอยุธยา ประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่มีลักษณะงดงาม และมีขนาดใหญ่ สร้างด้วยอิฐตลอดทั้งองค์และลงรักปิดทอง ฝีมือช่างสมัยอยุธยา

วัดเขานันไดอิฐ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ และเลี้ยวขวาเข้าทางหลวง ๓๑๗๑ ห่างจากเขาวังประมาณ ๒ กิโลเมตร เป็นเขาขนาดย่อมมียอดสูง ๑๒๑ เมตร วัดนี้สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา เป็นสำนักวิปัสสนากรรมฐานที่มีชื่อเสียง สมเด็จพระเจ้าเสือเคยเสด็จมาฝากตัวเป็นศิษย์ของวัดนี้ ในอดีตวัดเขานันไดอิฐมีชื่อเสียงมากทางวิทยาคมในช่วงที่หลวงพ่อด่าง พระเกจิชื่อดังของจังหวัดเพชรบุรีเป็นเจ้าอาวาส ทำให้มีผู้ให้กรรมเคารพและเดินทางมาสักการะเป็นจำนวนมาก วัดนี้เป็นวัดที่มีชื่อเสียงทางด้านความงามของศิลปะปูนปั้นชั้นครูที่ฝากผลงานไว้เหนือหน้าบันพระอุโบสถ นอกจากนั้นบริเวณวัดยังมีถ้ำให้ชมอีกหลายแห่ง ถ้ำแรก คือ “ถ้ำประทุน”

มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ตามผนังถ้ำทั้งสองด้าน ลึกเข้าไปจะเป็นถ้ำ “พระเจ้าเสือ” ที่ชื่อเช่นนี้เพราะมีเรื่องเล่ากันว่า พระเจ้าเสือได้เสด็จมาหาอาจารย์แสง และได้ถวายพระพุทธรูปยืนปางห้ามสมุทรประดิษฐานไว้ในถ้ำแห่งนี้ ถัดจากถ้ำนี้เข้าไปทางคืบได้จะเป็น “ถ้ำพระพุทธไสยาสน์” จะเห็นพระนอนองค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่และตรงชอกผนังถ้ำมีประทุนเรือทำด้วยไม้เก่าแก่มาก เป็นประทุนเรือที่พระเจ้าเสือถวายอาจารย์แสง นอกจากถ้ำทั้งสามนี้แล้ว ยังมีถ้ำอื่น ๆ เช่น ถ้ำพระอาทิตย์ ถ้ำพระจันทร์ ถ้ำสว่างอารมณ์ ถ้ำช้างเผือก และถ้ำคู้คซึ่งมีชื่อตามคู้ค โยฮันฮัลเบิร์ต ผู้สำเร็จราชการเมืองบรอนสวิค (Braunschweig) ประเทศเยอรมัน ผู้เคยมาเยือนเพชรบุรีและมาเที่ยวถ้ำแห่งนี้

ถ้ำเขาหลวง อยู่บนเขาหลวง ห่างจากเขาวังประมาณ ๕ กิโลเมตร จากเชิงเขามีสันไคคอนกรีตนำสู่ทางลงถ้ำ เขาหลวงเป็นภูเขาขนาดเล็กมีความสูง ๕๒ เมตร มีหินงอกหินย้อยสวยงาม ภายในมีปล่องที่แสงอาทิตย์สามารถส่องเข้ามาภายในถ้ำได้ทำให้สวยงามยิ่งขึ้น ถ้ำเขาหลวงถือเป็นถ้ำใหญ่และสำคัญที่สุดในเมืองเพชร ภายในถ้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประดิษฐานพระพุทธรูปฉลองพระองค์อันสำคัญยิ่ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างถวายพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเคยเสด็จประพาสมาและทรงโปรดเกล้าฯ แห่งนี้มาก ทั้งยังทรงบูรณะพระพุทธรูปเก่าแก่ที่มีมาแต่โบราณภายในถ้ำนี้หลายองค์ด้วยกัน และโปรดเกล้าฯ ให้สร้างบันไดหินลงไปในถ้ำ

ตรงทางเข้าเชิงเขาหลวงด้านขวามือมีวัดใหญ่อยู่วัดหนึ่ง ชาวเมืองเรียกว่า “วัดถ้ำแกลบ” ปัจจุบันชื่อ “วัดบุญทวี” ซึ่งเป็นวัดใหญ่น่าชมมาก เพราะท่านเจ้าอาวาสวัดนี้เป็นช่าง ได้ออกแบบและสร้างศาลาการเปรียญที่ใหญ่โต ประตูปโบสถ์เป็นไม้สลักลายสวยงามมาก วัดถ้ำแกลบนี้มีตำนานเล่าว่า ปากถ้ำแกลบที่วัดนี้คือ ทางเข้าสู่เมืองลับแลอันเป็นเมืองที่มีแต่หญิงสาวทั้งนั้น แต่ก็เป็นเพียงตำนานของชาวเมืองเพชรนับร้อยปีมาแล้ว

วัดมหาธาตุวรวิหาร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชร ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๕๐๐ เมตร ภายในวัดมีพระปรารักษ์ห้ายอด สร้างตามศิลปะขอม ปรารักษ์แต่ละองค์สร้างด้วยศิลาแลง ปรารักษ์องค์ใหญ่สูง ๔๒ เมตร ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ ภาพปูนปั้นที่ประดับอยู่ตามพระอุโบสถวิหารหลวง รวมถึงศาลาภายในวัดล้วนเป็นฝีมือช่างเมืองเพชร ซึ่งงดงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ในวิหารยังบรรจุพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวเพชรบุรีนับถือมาก คือ รูปหลวงพ่อดมมหาธาตุ รูปหลวงพ่อบ้านแหลม และรูปหลวงพ่อดมเขาตะเครา

วัดใหญ่สุวรรณาราม อยู่ที่ถนนพยุหสุริยา ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๑ กิโลเมตร วัดนี้สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา และได้มีการบูรณะในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในวัดมีศาลาการเปรียญ เป็นพระตำหนักไม้สักทั้งหลังที่พระเจ้าเสือแห่งกรุงศรีอยุธยา พระราชทานแก่พระสังฆราชชาวเพชรบุรี ศาลาการเปรียญนี้มีการแกะสลักไม้ที่สวยงาม โดยเฉพาะบานประตูสลักลายก้านขดปิดทอง และยังมีธรรมาสันเทศน์ ซึ่งแกะสลักลงรักปิดทอง รูปทรงเป็นบุษบกทั้งงดงามและสมบูรณ์ บนผนังภายในพระอุโบสถ มีภาพเขียนเทพชุมนุม อายุกว่า ๑๐๐ ปี สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าชมศิลปกรรมในพระอุโบสถและศาลาการเปรียญ ต้องไปติดต่อขอกุญแจที่เจ้าอาวาส

วัดกำแพงแลง ตั้งอยู่ที่ถนนพระทรง ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๒ กิโลเมตร วัดนี้เดิมเป็นเทวสถานในสมัยขอม สร้างตามลัทธิศาสนาพราหมณ์ ต่อมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่ออิทธิพลของศาสนาพุทธได้แผ่ขยายเข้ามาในบริเวณนั้น จึงได้คัดแปลงเทวสถาน
แห่งนี้เป็นศาสนสถานในพุทธศาสนานิกายมหายาน และหินยานตามลำดับ เทวสถาน
ที่สร้างขึ้นเดิมมีปรารภ ๕ หลัง ทำด้วยศิลาแลง ปัจจุบันเหลือเพียง ๔ หลัง
สันนิษฐานว่าปรารภแต่ละหลังใช้เป็นที่ประดิษฐานเทวรูป เช่น พระอิศวร พระ
นารายณ์ พระพรหม พระนางอุม่า เพราะเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๕ มีผู้ขุดพบรูปสลักของพระ
นางอุม่าในปรารภองค์หนึ่งที่พังลง วัดนี้เมื่อคัดแปลงเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนา
แล้วได้สร้างพระอุโบสถขึ้น โดยมีได้เปลี่ยนสภาพเดิมไปมากนัก จะเห็นได้ว่ารอบ ๆ
วัด ยังมีกำแพงที่ก่อด้วยศิลาแลงล้อมรอบอยู่

หาดเจ้าสำราญ เป็นชายหาดที่เคยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญมากตั้งแต่สมัย
โบราณ ตามประวัติเล่ากันว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเสด็จมาที่นี่พร้อมด้วย
สมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงพอพระราชหฤทัยในความงามของหาดแห่งนี้มาก ทรง
ประทับแรมอยู่หลายวัน จนกระทั่งชาวบ้านเรียกหาดนี้ว่า หาดเจ้าสำราญ มาจนปัจจุบัน
หาดเจ้าสำราญเจริญถึงขีดสุดในสมัยรัชกาลที่ ๖ หาดเจ้าสำราญมีชื่อเสียงกว่าชายทะเล
แห่งใด ๆ ในเมืองไทยสมัยนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ
ให้สร้างพระตำหนักที่ประทับขึ้น ณ ริมหาดแห่งนี้เรียกว่า พระตำหนักหาดเจ้าสำราญ
สำเร็จในปีพ.ศ. ๒๔๖๑ ต่อมาเรือไปสร้างใหม่ที่บริเวณอำเภอชะอำ เรียกชื่อว่า “พระราช
นิเวศน์มฤคทายวัน” บริเวณหาดมีที่พักและร้านอาหารบริการด้วย

การเดินทาง อยู่ห่างจากตลาดเมืองเพชรบุรี ๑๕ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข
๓๑๗ ผ่านมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ไปประมาณ ๑๓ กิโลเมตร สำหรับนักท่องเที่ยว
ที่เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง สามารถนั่งรถสองแถวที่วิ่งระหว่างตัวเมือง-
หาดเจ้าสำราญ รถจะจอดบริเวณข้างธนาคารกรุงไทย ถนนวัดท่อใกล้หอนาฬิกา มี
บริการตั้งแต่เวลา ๐๗.๓๐-๑๘.๑๕ น.

พระรามราชนิเวศน์ หรือ พระราชวังบ้านปืน ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านหม้อ พระ
บาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ให้สร้างด้วยพระราชทรัพย์
ส่วนพระองค์ เพื่อเป็นพระราชนิเวศน์สำหรับประทับแรมในฤดูฝน ทรงโปรดเกล้าฯ
ให้จัดซื้อที่จากราษฎร และให้จอมพลเรือสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุม
พันธ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต กับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงรา
ชานุภาพเป็นแม่กองจัดการก่อสร้าง สร้างแบบสถาปัตยกรรมยุโรป ออกแบบโดยมิส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เดอรัคาล เดอริง ชาวเยอรมัน เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า พระที่นั่งศรเพ็ชรปราสาท และทรงเปลี่ยนเป็นพระรามราชนิเวศน์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ใช้เป็นที่รับรองแขกเมือง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนผู้กำกับลูกเสือ โรงเรียนฝึกหัดครูเกษตรกรรม โรงเรียนประชาบาลประจำตำบล

พระรามราชนิเวศน์ เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. โดยไม่เสียค่าเข้าชม สำหรับผู้ที่ต้องการจะเข้าชมเป็นหมู่คณะ และต้องการวิทยากรบรรยาย สามารถทำหนังสือถึงผู้บังคับการทหารบกจังหวัดเพชรบุรี ค่าชมราชนิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐ โทร. ๐ ๓๒๔๒ ๘๕๐๖-๑๐ ต่อ ๒๕๕

อำเภอบ้านแหลม

แหลมหลวง หรือ แหลมผักเบี้ย อยู่ในตำบลแหลมผักเบี้ย ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ๒๐ กิโลเมตร ความเส้นทางเดียวกับทางไปหาดเจ้าสำราญ โดยแยกซ้ายก่อนถึงหาดเจ้าสำราญเล็กน้อย ลักษณะเป็นหาดทรายมีปลายแหลมยื่นยาวออกไปในทะเลถึง ๒ กิโลเมตร สามารถชมได้ทั้งพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก นักท่องเที่ยวสามารถจะนั่งเรือหางยาวไปที่ปลายแหลม ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง ค่าเช่าเรือ ๑๕๐ บาท นั่งได้ ๘-๑๐ คน โดยติดต่อที่ องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย โทร. ๐ ๓๒๔๔ ๑๒๐๕

วัดเขาตะเครา ตั้งอยู่ตำบลบางครก จากตัวเมืองเพชรบุรี ข้ามทางรถไฟ บริเวณใกล้กับสถานีรถไฟเพชรบุรี ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๑๗๖ ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร จะเห็นซุ้มประตูทางเข้าวัดขนาดใหญ่อยู่ทางซ้ายมือ เลี้ยวซ้ายไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตร วัดนี้เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญรอดเขาตะเครา เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สูง ๒๕ นิ้ว หน้าตักกว้าง ๒๑ นิ้ว มีประวัติว่าหลวงพ่อบุญรอดเขาตะเครา เป็นพระพี่พระน้อง ๓ องค์กับหลวงพ่อบุญรอดจังหวัดฉะเชิงเทรา หลวงพ่อบ้านแหลม จังหวัดสมุทรสงคราม บางตำราว่าเป็นพี่น้องกันถึง ๕ องค์คือ หลวงพ่อบางพลีใหญ่และหลวงพ่อบุญรอดไร่จิงที่นครปฐมด้วย ประวัติของพระพุทธรูปองค์นี้เริ่มปลายสมัยอยุธยา ขณะที่ชาวบ้านแหลมเมืองเพชรหนีพม่าไปตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ปากน้ำแม่กลอง ซึ่งก็ได้กลายมาเป็นบรรพบุรุษของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวสมุทรสงครามจนถึงทุกวันนี้ วันหนึ่งชาวประมงบ้านแหลมไปตีอวนที่ปากอ่าว ได้ พระพุทธรูปขึ้นมา ๒ องค์ องค์หนึ่งเป็นพระยืนปางอุ้มบาตร อีกองค์หนึ่งเป็นพระปาง มารวิชัย ชาวบ้านแหลมนำพระยืนไปประดิษฐานที่วัดบ้านแหลมปัจจุบันนี้คือ วัดเพชร สมุทรวิหาร กลางเมืองสมุทรสงคราม ส่วนอีกองค์มอบให้ญาติชาวบางตะบูนนำมา ประดิษฐานที่ วัดเขาตะเครา อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

บางขุนไทร ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ตามทางหลวงหมายเลข ๓๑๗ เป็น ระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ ดิคริมทะเล ชาวบ้านมีอาชีพจับ หอยแครง หอยเสียบ และหอยลาย โดยใช้กระดานดิบเลื่อนไปบนผิวเลนในช่วงน้ำลง และนักท่องเที่ยวที่สนใจอยากจะทำเรือชมการเก็บหอย หรืออยากจะทำหอยด้วยตนเอง ด้วยวิธีนั่งแพ (แพ ๑ ลำ นั่งได้ ๓ คนและการจะออกไปเก็บหอย ต้องดูเวลาน้ำขึ้นน้ำลง) สามารถติดต่อได้ที่ องค์การบริหารส่วนตำบล บางขุนไทร โทร. ๐ ๓๒๕๐ ๑๒๕๔

อำเภอท่ายาง

หาดปึกเตียน อยู่ในท้องที่ตำบลปึกเตียน ห่างจากหาดเจ้าสำราญไปทางใต้ ประมาณ ๗ กิโลเมตร หรือสามารถเดินทางไปทางถนนเพชรเกษมถึงอำเภอท่ายางแล้ว เลี้ยวซ้ายตรงสี่แยกคลองชลประทานสาย ๒ ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร บริเวณหาดปึก เตียนเป็นหาดทรายขาว สะอาด สามารถเล่นน้ำได้ และมีรูปปั้นพระอภัยมณี นางผีเสื้อ สมุทร สูดสาครและม้านิลมังกร ศาลเจ้าแม่กวนอิมและเกาะเต่า นอกจากนั้นยังมีที่พัก ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก

อำเภอแก่งกระจาน

อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ตั้งอยู่ที่ตำบลพุทธสวรรค์ มีพื้นที่ประมาณ ๑๘๐ ไร่ ภายในบริเวณแบ่งออกเป็น แคนมหายานเต่า แคนพุทธเกษตร รูปปั้นเทพต่างๆ ในศาสนาฮินดู-พราหมณ์ รูปปั้นเจ้าแม่กวนอิม ที่น่าสนใจคือ รูปปั้นพระแม่กวนอิมปาง พันเนตรพันกร แกะสลักจากไม้การบูรหอมจากประเทศจีน องค์สูงใหญ่ที่สุดในโลก ผู้สนใจสามารถแวะไปสักการะเยี่ยมชมได้ อุทยานแห่งนี้เปิดเวลา ๐๘.๐๐-๑๘.๐๐ น. สนใจสอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. ๐ ๓๒๔๒ ๒๐๔๘-๕

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นอุทยานที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุดของประเทศ ไทย มีพื้นที่ถึง ๒,๕๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑.๘ ล้านไร่ ได้รับการประกาศให้เป็น เขตอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๒๔ โดยกำหนดพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ และป่าเหนือเขื่อนแก่งกระจานเป็นเขตอุทยานฯ เป็นต้นน้ำลำธารของแม่น้ำหลายสาย พื้นที่ส่วนใหญ่ของอุทยานฯ เป็นภูเขาสลับซับซ้อนอยู่ในเทือกเขาตะนาวศรี สภาพภูมิ ประเทศเป็นป่าดิบชื้น ยอดเขาที่สูงที่สุดในอุทยานฯ คือยอดเขางังนิกยวงทอง อยู่ใน เขตรอยต่อประเทศพม่าและไทย มีความสูง ๑,๕๑๑ เมตร รองลงมาคือยอดเขาพะเนินทุ่ง ซึ่งมีความสูง ๑,๒๐๗ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง จากสันเขื่อนแก่งกระจาน มี ถนนเลียบบอกมาทางซ้ายมือเป็นระยะทาง ๓ กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานฯ

สถานที่ที่น่าสนใจภายในอุทยานฯ

ทะเลสาบ มีเนื้อที่ประมาณ ๔๕ ตารางกิโลเมตร มีเกาะกลางแม่น้ำอยู่ขงมากมาย หลายเกาะ นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะล่องเรือชมทิวทัศน์เพื่อพักผ่อนหรือตกปลาน้ำจืด ในทะเลสาบ ก็สามารถเช่าเรือได้ที่ร้านอาหารหรือชมรมเรือที่อยู่บริเวณที่ทำการ อุทยานฯ

เขาพะเนินทุ่ง เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดของอุทยานฯ ในเขตประเทศไทยอยู่ห่างจากที่ ทำการอุทยานฯ ๕๐ กิโลเมตรเป็นภูเขาสูง มีบริเวณที่เป็นทุ่งหญ้ากว้าง ในระดับความสูง ๕๖๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง บริเวณ โครอบเป็นป่าดิบเขา มีสัตว์ป่าชุกชุม ทิวทัศน์งดงาม จากยอดเขาสามารถเห็นทะเลหมอกในช่วงฤดูฝนต่อฤดูหนาว การเดิน ทางต้องใช้เวลา ๒ วัน พักค้างแรม ๑ คืนระหว่างทาง และติดต่อกับเจ้าหน้าที่นำทาง อาหารและเต็นท์สำหรับพักค้างแรมไปเอง

พะเนินทุ่งแคมป์ หรือ กม. ๓๐ เป็นจุดชมวิวที่สามารถชมทะเลหมอกในตอน เช้าได้สวยจุดหนึ่ง และสามารถกางเต็นท์พักแรมได้ การเดินทางต้องใช้รถที่มีกำลังสูง สามารถเหมารถปิกอัพได้จากบริเวณที่ทำการอุทยานฯ เนื่องจากถนนค่อนข้างแคบ อุทยานฯ จึงได้กำหนดเวลาในการขึ้น-ลง คือ เวลาขึ้น ช่วงเช้าเวลา ๐๕.๐๐-๐๕.๓๐ น. ช่วง บ่ายเวลา ๑๔.๓๐-๑๕.๐๐ น. เวลาลง ช่วงเช้าเวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. ช่วงบ่ายเวลา ๑๖.๓๐- ๑๘.๐๐ น. สำหรับผู้ที่ต้องการจะขึ้นเขาพะเนินทุ่งต้องติดต่อกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อขอใบอนุญาตผ่านทาง โดยเสียค่าธรรมเนียม คือ ผู้ใหญ่ ๒๐ บาท เด็ก ๑๐ บาท รถยนต์

ที่ล้อย ๓๐ บาท รถกระบะ ๔๐ บาท รถตู้ ๕๐ บาท รถยนต์มากกว่าสี่ล้อ ๗๐-๘๐ บาท และผู้
ที่ต้องการจะขึ้นเขาพะเนินทุ่ง เวลา ๐๕.๐๐ น. ต้องทำใบขออนุญาตล่วงหน้า ๑ วัน

น้ำตกทอทิพย์ อยู่ห่างจากเขาพะเนินทุ่ง ๑๕ กิโลเมตร สามารถเดินทางโดยรถ
ยนต์ และเดินทางเท้าเข้าถึงตัวน้ำตกประมาณ ๔ กิโลเมตร มีความสูง ๕ ชั้น ชั้นที่ ๕ เป็น
ชั้นที่สวยงามที่สุด แต่ละชั้นสวยงามแปลกตา สภาพโดยรอบเป็นป่าไม้ร่มรื่น ทั้งนี้การเดินทาง
ไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ลึกเข้าไปในผืนป่า ควรขอคำแนะนำและคนนำทางจากเจ้าหน้าที่
ป่าไม้ก่อน นอกจากนี้ ควรใช้รถยนต์ที่มีกำลังเครื่องดีเพราะเส้นทางผ่านหุบเขาลาดชัน

สำหรับเส้นทางคน-ผีเสื้อ จะเริ่มจากที่กิโลเมตรศูนย์ คือ บริเวณด่านตรวจเขา
สามยอดถึงกิโลเมตรที่ ๑๘ จะพบผีเสื้อได้ตามสองข้างทางหรือตาม โป่งดินระหว่าง
กิโลเมตรที่ ๑๐-๑๒ และจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถดูนกได้คือ บริเวณตั้งแต่อ่างเก็บน้ำ
ห้วยสามยอด เลยด่านตรวจมาไม่ไกล ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกน้ำนานาชนิด ส่วน
เส้นทางศึกษาธรรมชาตินั้นนับตั้งแต่กิโลเมตรที่ ๑๘ ขึ้นไป และบริเวณกิโลเมตรที่ ๑๘-
๒๗ อาจจะพบเห็นนกกระลิงเขียดหางหนาม ซึ่งเป็นนกที่พบในอุทยานแห่งชาติแก่ง
กระจานที่เดียวในประเทศไทย

แคมป์บ้านกร่าง เป็นจุดพักค้างแรมกางเต็นท์ สำหรับผู้สนใจดูนกและผีเสื้อเนื่อง
จากมีอากาศเย็นสบาย อยู่บริเวณกม.๑๕ มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นป่าเบญจ
พรรณและป่าดิบแล้ง ไม้ที่พบมากคือ ไม้ตะเคียนทอง ไม้ยาง ไม้มะค่าโมง ไม้หอมหรือ
ไม้กฤษณา และเป็นป่าที่ชุ่มชื้นจึงมีเฟิร์น กระ โคนธานี หนุมาน หวาย ขึ้นอย่างสมบูรณ์
และยังมีสัตว์ป่ามากมายเช่น ช้างป่า กระต๊อง วัวแดง เก้ง กวาง หมูและสัตว์ป่าสงวน เช่น
เสือผา เก้งหม้อ สมเสร็จ และแมวลายหินอ่อน รวมทั้งผีเสื้อมากกว่า ๑๕๐ ชนิดให้
ศึกษา โดยเฉพาะในหน้าแล้งจะเห็นฝูงผีเสื้อลง ไปกินดินโป่งเป็นจำนวนมาก ตลอด
ประมาณเดือนกุมภาพันธ์-มิถุนายน จะสามารถพบเห็นนกหลายชนิดที่กำลังสร้างรัง วาง
ไข่เลี้ยงลูกอ่อน เช่น นกกก นกกางัง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของป่าดงดิบ

บริเวณบ้านกร่างมีสถานที่ที่น่าสนใจหลายแห่ง คือ

น้ำตกปรามบุรี มี ๕ ชั้น เป็นน้ำตกเล็ก ๆ อยู่ห่างจากที่ทำการหน่วยพิทักษ์ฯ
กจ.๔ ประมาณ ๗ กิโลเมตร

น้ำตกแม่สะเลียง มี ๓ ชั้น เป็นน้ำตกสายเล็ก ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทาง ๓
วัน ๒ คืน รอบ ๆ น้ำตกยังเป็นป่าที่สมบูรณ์ร่มรื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถ้ำหัวช้าง อยู่ห่างจากหน่วยพิทักษ์ฯ กจ.๔ ไปทางทิศตะวันออก ๑ กิโลเมตร ระยะทางเดินเท้าเข้าถ้ำประมาณ ๒๐๐ เมตร เป็นถ้ำหินปูนภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อย ลักษณะคล้ายหัวกระโหลกช้าง

ถ้ำเขาปะการัง อยู่ห่างจากหน่วยพิทักษ์ฯ กจ. ๔ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ๓ กิโลเมตร ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงาม

เขาปะการัง เป็นภูเขาหินปูนสีเทาอมน้ำเงิน มีหน้าผาให้ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม ประกอบด้วยป่าไม้เขียวขจีและภูเขาสลับซับซ้อน

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีบ้านพักไว้บริการนักท่องเที่ยว และมีสถานที่กางเต็นท์บริเวณอ่างเก็บน้ำ บริเวณเขาพะเนินทุ่ง และบริเวณแคมป์บ้านกร่าง อุทยานฯ มีแผนที่ให้เช่า สามารถติดต่อจองที่พักได้ที่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โทร. ๐ ๒๕๖๒ ๐๗๖๐ หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แก่งกระจาน โทร. ๐ ๓๒๔๕ ๕๒๕๓

การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๕ ถึงอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จากนั้นใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๔ ผ่านแยกเข้าตัวเมืองเพชรบุรี จะถึงสี่แยกท่ายาง เลี้ยวขวาเข้าอำเภอท่ายาง แล้ววิ่งไปตามถนนเลียบคลองชลประทาน ตามทางหลวงหมายเลข ๓๔๕๕ ระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอแก่งกระจาน จากปากทางเข้าอุทยานฯ อีก ๔ กิโลเมตรจะถึงที่ทำการอุทยานฯ

รถโดยสารประจำทาง จะมีรถสายกรุงเทพฯ-ท่ายาง ลงที่ตลาดท่ายาง จากนั้นต่อรถสองแถวไปตลาดแก่งกระจาน และต่อรถรับจ้างหรือจักรยานยนต์ไปอีก ๔ กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานฯ

เขื่อนแก่งกระจาน เป็นเขื่อนดินกั้นแม่น้ำเพชรบุรี สันเขื่อนยาว ๗๖๐ เมตร กว้าง ๘ เมตร สูง ๕๘ เมตร ฐานคอนกรีตที่กว้างที่สุด ๒๕๐ เมตร สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๕ เป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ เหมาะสำหรับท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ

การเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ๕๓ กิโลเมตร และห่างจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ๓ กิโลเมตร เดินทางตามเส้นทางเดียวกับอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

อำเภอชะอำ

หุบกะพง โครงการพระราชประสงค์หุบกะพง อยู่ในตำบลเขาใหญ่ และตำบลชะอำ อำเภอชะอำ โครงการนี้เริ่มปี พ.ศ.๒๕๐๗ ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรกรกลุ่มชาวสวนผักชะอำที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกิน จึงได้ให้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ จัดหาที่ดินในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน และได้รับความช่วยเหลือจากประเทศอิสราเอล ในการส่งผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาชนบท สาขาต่าง ๆ ภายใต้ชื่อโครงการ ไทย-อิสราเอล เพื่อพัฒนาชนบทหุบกะพง โครงการนี้เริ่มเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๕ ถึงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๔ คณะกรรมการได้เลือกที่ดินบริเวณหุบกะพงและทำการสำรวจวิเคราะห์ดิน แบ่งที่ดินให้เกษตรกรทำการเพาะปลูก จัดระบบชลประทาน ศูนย์สาธิตทดลองการเกษตร ปรับปรุงและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกพืชผลต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาด แนะนำให้เกษตรกรรู้จักการปลูกพืชตามหลักวิชาการ และจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับปรุงผลิตผลทางการเกษตร และทำหัตถกรรมเครื่องจักสานจากป่านสรนารายณ์และหญ้าแฝก นักท่องเที่ยวสามารถซื้อผลิตผลทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์จากป่านสรนารายณ์และหญ้าแฝก เช่น กระจับปี่ หมวก รองเท้า ตะกร้า ผลไม้อบแห้ง ได้ที่ ศูนย์ศิลปวิทยาป่านสรนารายณ์หุบกะพง เปิดให้ชมและเลือกซื้อทุกวันเว้นวันอังคาร เวลา ๐๘.๓๐-๑๘.๐๐ น. นอกจากนั้นในโครงการฯ ยังมีห้องประชุมสัมมนา บ้านพักบริการสำหรับผู้ที่ต้องการจะจัดประชุมสัมมนา สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร. ๐ ๓๒๔๗ ๑๑๐๐, ๐ ๓๒๔๗ ๕๕๔๓

การเดินทาง ประมาณ ๔ กิโลเมตร ตามเส้นทาง ๓๒๐๓ ตรงหลักกิโลเมตรที่ ๒๐๑-๒๐๒ จะมีทางแยกขวามือเป็นทางลาดยาง เข้าไปอีก ๖ กิโลเมตร

หาดชะอำ อยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ๔๑ กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายเข้าชายหาด ระยะทาง ๒ กิโลเมตร เป็นชายหาดที่สวยงามและมีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี เดิมชะอำเป็นเพียงตำบลหนึ่งขึ้นอยู่กับอำเภอหนองจอก แต่ภายหลังที่หัวหินมีชื่อเสียง ที่ดินแถบชายทะเลถูกจับจองหมด เจ้านายชั้นผู้ใหญ่สมัยนั้นจึงพยายามหาสถานที่พักผ่อนแห่งใหม่ โดยการนำของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ และ

ได้พบว่าหาคชะอำเป็นชายหาดที่สวยงามไม่แพ้หัวหิน ชะอำจึงเริ่มเป็นที่รู้จักตั้งแต่นั้นมา ชะอำได้รับการพัฒนาเจริญเติบโตขึ้น และยกฐานะเป็นอำเภอจนถึงปัจจุบัน

การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดขบวนรถรถไฟพิเศษนำเที่ยวกรุงเทพฯ-ชะอำ ทุกวันเสาร์-วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ รายละเอียดติดต่อหน่วยบริการเดินทาง โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๖๕๖๔

ศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าหายทราย ห่างจากอำเภอชะอำ ๑๔ กิโลเมตร อยู่บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๒๒๐ เลี้ยวขวาไปทางเดียวกับวิทยาลัยเกษตรกรรมเพชรบุรี เข้าไปประมาณ ๔ กิโลเมตร เป็นศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าหลายชนิด ภายในศูนย์ฯ รมรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่ และมีสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เม่น หมูซอ ละอง ละมั่ง กวาง เนื้อทราย นกยูง นกขาปีไหน ไก่ฟ้าหลังขาว เป็นต้น เปิดให้เข้าชมฟรีทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐-๑๖.๓๐ น. สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๓๒๕๕ ๓๒๕๒

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลงานโครงการศึกษาทดลองรูปแบบการเกษตรแบบยั่งยืน ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประจำปี ๒๕๔๕ รางวัลยอดเยี่ยม ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๓๒๕๕ ๓๑๐๐

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ตั้งอยู่ในบริเวณค่ายพระรามหก ตำบลห้วยทรายเหนือ ตรงหลักกิโลเมตรที่ ๒๑๖ เลี้ยวหาดชะอำมา ๘ กิโลเมตร เป็นพระตำหนักที่ประทับริมทะเล ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้หรือพระตำหนักหาดเจ้าสำราญมาปลูกขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๖ ได้รับขนานนามว่า “พระราชนิเวศน์แห่งความรักและความหวัง” ลักษณะเป็นพระตำหนักแบบไทยผสมยุโรปเป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง สร้างด้วยไม้สักทอง พระตำหนักฝ่ายในอยู่ปีกขวา ทางปีกซ้ายเป็นส่วนของฝ่ายหน้า ประกอบด้วยพระที่นั่งสามองค์เชื่อมต่อกันโดยตลอด พระที่นั่งสมุทรพิมานเป็นที่ประทับของพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรชายา

พระที่นั่งพิศาลสาครเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีอาคารข้าราชการฝ่ายหน้าเป็นบริวารหลายหลัง และมีแนวระเบียงยื่นลงสู่ทะเลเป็นที่ลงสรงน้ำ และพระที่นั่งสโมสรเสวกามาตย์ เป็นอาคารโถงสองชั้นเปิดโล่งใช้เป็นที่ประชุมในโอกาสต่าง ๆ และเป็นโรงละครซึ่งเคยจัดแสดงละครครั้งสำคัญ ๒ ครั้ง คือ เรื่องพระร่วง และวิภาพระสมุทร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี พ.ศ.๒๔๘๔ เจ้าพระยารามราฆพ ได้สร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถวายเป็นพระราชานุสรณ์ประดิษฐานไว้ ณ ท้องพระโรงพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน และได้จัดงานบำเพ็ญพระราชกุศลถวายเป็นพระราชสักการะเนื่องในวันที่ระลึกคล้ายวันสวรรคตของพระองค์ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน เป็นประจำทุกปี พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เปิดให้เข้าชมทุกวัน วันจันทร์-วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. ค่าเข้าชมผู้ใหญ่ ๓๐ บาท เด็ก ๑๕ บาท ชาวต่างประเทศ ๓๐ บาท รับประทานอาหารเป็นหมู่คณะ ต้องทำหนังสือถึงผู้กำกับกองบังคับการฝึกพิเศษ ค่ายพระรามหก อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โทร. ๐ ๓๒๕๐ ๘๐๓๕

เทศกาลงานประเพณี

งานพระนครคีรี-เมืองเพชร จัดทุกวันเสาร์แรกของเดือนกุมภาพันธ์ เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติบูรพมหากษัตริย์ราชแห่งราชวงศ์จักรี รัชกาลที่ ๔ รัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวเพชรบุรี และเป็นการฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

งานประเพณีไทยทรงคำ ของชาวลาวโซ่งหรือไทยทรงคำ อำเภอเขาย้อย เป็นประเพณีการทำบุญในงานจะมีการจัดการละเล่น และการทำอาหารแบบดั้งเดิมของชาวไทยทรงคำ มีการแต่งกายด้วยชุดตามประเพณีที่หาได้ยาก จัดในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี

งานประเพณีข้าวหอมกระเหรี่ยง เป็นงานประเพณีที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกระเหรี่ยง ซึ่งยังคงอาศัยอยู่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน จัดขึ้นเป็นประจำช่วงขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกปี

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

เพชรบุรี ได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่มีขนมอร่อยมากมายหลายชนิด ได้แก่ ขนมหม้อแกง ข้าวเกรียบ ทองหยอด ฝอยทอง ผลไม้กวน กะละแม ฯลฯ มีจำหน่ายทั้งในบริเวณตัวเมืองและที่บริเวณเขาวัง ริมถนนสายเพชรเกษม และยังมีข้าวแช่อาหารที่ขาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดีในน้ำร้อน ร้านเก่าแก่อยู่อู่ที่ตลาดทรัพย์สิน เปิดขายระหว่างเวลา ๐๕.๐๐-๑๕.๐๐ น. นอกจากนี้ยังมีผลไม้ที่มีชื่อเสียงหลายชนิดเช่น ชมพู่เพชร (มีมากในช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม) สับปะรด กระท้อน และแคนดาจู เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์จากต้นตาล ได้แก่ ลูกตาล และจาวตาล นำมาทำเป็นอาหาร ขนมหวาน น้ำตาลสด และน้ำตาลปึก และยังมีผลิตภัณฑ์จากป่านศรนารายณ์ที่นำมาทำเป็นกระเป๋าและเครื่องใช้สวยงาม ของที่ระลึกเหล่านี้นอกจากจะหาซื้อได้บริเวณตัวเมืองและบริเวณเขาวังแล้ว ยังสามารถหาซื้อได้ที่ ร้านเพชรบุรีภัณฑ์ ๑-๔ ซึ่งเป็นร้านค้าที่เกิดจากความร่วมมือของจังหวัดเพชรบุรีร่วมกับพัฒนาชุมชนจังหวัด

ร้านเพชรบุรีภัณฑ์ ๑ คอนขุนห้วย อำเภอชะอำ (อยู่ระหว่างอำเภอท่าสาย-อำเภอชะอำ) จำหน่ายสินค้าประเภทผลไม้แปรรูป ผลไม้อบแห้ง และเครื่องใช้ที่ทำจากป่านศรนารายณ์

ร้านเพชรบุรีภัณฑ์ ๒ ไร่ส้ม อำเภอเมือง (ใกล้เขาวัง) จะเป็นสินค้าประเภทขนมหม้อแกง ลูกตาลอ่อน ฝอยทอง สินค้าแปรรูปจากตาลโตนด น้ำตาลสด

ร้านเพชรบุรีภัณฑ์ ๓ โพไร่หวาน อำเภอเมือง (ถนนสาย ๓๑๖๖ เส้นทางไปหาดเจ้าสำราญ) จำหน่ายสินค้าแปรรูปจากเห็ดนางฟ้า เช่น น้ำพริกเห็ด เห็ดเคดเคียว ไอศกรีมเห็ด

ร้านเพชรบุรีภัณฑ์ ๔ เขาย้อย อำเภอเขาย้อย (ติดที่ว่าการอำเภอ) จำหน่ายข้าวแกงรสเด็ด และสินค้าที่ระลึกที่ผลิตจากไม้ตาล ผ้าทอไทยทรงดำ

หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์จักสานจากป่านศรนารายณ์ ตำบลหุบกะพง อำเภอชะอำ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๘ ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเห็นว่าป่านศรนารายณ์เป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถนำมาสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยการนำเส้นใยป่านมาถักทอเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ได้ตามต้องการ เช่น กระเป๋าถือ กระเป๋าหิ้ว หมวก เข็มขัด รองเท้า ตะกร้า โดยสินค้าเหล่านี้สามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศไปยังประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น รวมทั้งได้รับการคัดเลือกให้เป็นสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ติดต่อกันมาหลายปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประธานกลุ่มสตรีบ้านหุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ โทร. ๐ ๓๒๔๗ ๑๖๗๘, ๐ ๑๕๘๗ ๗๖๗๒

เรือจำลองไม้มงคล ไม้มงคล ๕ ชนิดประกอบด้วย ไม้พยุง ไม้ขนุน ไม้กระต่อน และเป็นวัสดุหลักนำมาประกอบเป็นลำเรือขึ้น รูปแบบตามแบบพิมพ์และโครงสร้างของเรือ โดยจะย่อส่วนให้เหมือนจริง เช่น เรือสำเภา เรือเอี่ยมจุ่น เรือลาก เรืออวนเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สนใจติดต่อ นายประจวบ สุวรรณโชติ *ผู้ต่อเรือเพชรนาวิ ๓๒/๑ หมู่ ๒ ตำบลห้วยโรง อำเภอเขาย้อย โทร. ๐ ๑๖๐๔ ๒๘๓๔* หรือ www.petchnavy.com

กิจกรรมที่น่าสนใจ

ล่องแก่ง

การล่องแก่งแม่น้ำเพชรบุรี กิจกรรมหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวที่รักการล่องแก่งที่ตื่นเต้นและผจญภัย เพราะมีแก่งหลายแก่งที่จะสร้างความสนุกสนานและตื่นเต้นให้กับนักล่องแก่ง โดยวัดระดับความยากประมาณ ๓-๕ ตลอดเส้นทางของการล่องแก่งแม่น้ำเพชรบุรี ประมาณ ๓๓ กิโลเมตร ต้องใช้เวลาประมาณ ๔-๕ วัน และต้องพักแรมในป่า

เส้นทางล่องแก่งแม่น้ำเพชรบุรี จะเริ่มจากจุดเริ่มต้นที่ เค.ยู.แคมป์ถึงบริเวณที่ทำการอุทยานฯ โดยจะผ่านแก่งต่าง ๆ เช่น แก่งขุนกระเวน ซึ่งเป็นแก่งที่ยากลำบากและท้าทายสำหรับนักล่องแก่งทีเดียว แต่ถ้าหากนักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการจะพักค้างแรมก็สามารถจะล่องแก่งจากโป่งลึก - น้ำอ้อ ซึ่งใช้เวลาในการล่องแก่งประมาณ ๕ ชั่วโมง สองข้างทางของเส้นทางล่องแก่งเป็นป่าที่มีความร่มรื่นและสมบูรณ์ จะเห็นดอกไม้ป่าสีสวย นอกจากนั้นระหว่างทางยังสามารถเยี่ยมชมบ้านกะเหรี่ยง เห็นวิถีชีวิตและบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยง สำหรับการเดินทางที่จะเข้าไปในจุดล่องแก่งบริเวณ โป่งลึก ต้องใช้เวลาในการนั่งรถประมาณ ๓ ชั่วโมง และรถที่ใช้ต้องเป็นรถที่มีสมรรถนะสูงเพราะเส้นทางเป็นทางคดลูกวิ่งค่อนข้างทุรกันดาร สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะล่องแก่งแม่น้ำเพชรสามารถติดต่อได้ที่ พูจิตัวร์ โทร. ๐ ๒๕๑๘ ๖๐๖๗ และเพชรริมธาร โทร. ๐ ๓๒๔๒ ๗๒๒๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สนามกอล์ฟ

แก่งกระเจาน คันทรี่ คลับ ๒๕๕/๑ ม.๒ ถ.ท่ายาง-แก่งกระเจาน กม.๓๐ ต.ท่าไม้
รวก อ.ท่ายาง โทร. ๐ ๓๒๔๒ ๔๒๑๔, ๐ ๓๒๔๒ ๔๒๑๓, ๐ ๑๕๓๖ ๕๐๐๕, ๐ ๑๕๒๖
๒๘๕๕ กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๒๗๕ ๖๒๓๑-๔ (เปิดเวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. สนามกอล์ฟ
๑๘ หลุม)

ปาล์ม ฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์ คันทรี่ คลับ ๑๔๔๔ ถ.เพชรเกษม ต.ชะอำ
อ.ชะอำ โทร. ๐ ๓๒๕๒ ๐๘๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๒๕๒ ๐๘๒๐ กรุงเทพฯ โทร. ๐
๒๒๖๑ ๓๗๕๒-๕ หรือ www.palmhills.com, E-mail: info@palmhills-golf.com
(เปิดเวลา ๐๖.๐๐-๑๘.๐๐ น. สนามกอล์ฟ ๑๘ หลุม)

เลค วิว กอล์ฟ แอนด์ ยอร์ช คลับ ๑๕ ม.๔ ถ.หุบกระพง-ปราณบุรี ต.สามพระยา
อ.ชะอำ โทร. ๐ ๓๒๔๕ ๖๒๓๓-๘ กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๒๖๑ ๕๐๐๐ (เปิดเวลา ๐๖.๐๐-
๑๘.๐๐ น.)

สปริงฟิลด์ วิลเลจกอล์ฟแอนด์สปา ๑๕๓ ม.๖ ถ.เพชรเกษม ต.ห้วยทรายเหนือ
อ.ชะอำ โทร. ๐ ๓๒๕๕ ๓๒๒๗, ๐ ๓๒๕๕ ๓๒๒๒-๓๓, ๐ ๑๓๐๓ ๓๘๒๗ กรุงเทพฯ
โทร. ๐ ๒๒๓๑ ๒๒๔๔-๘ หรือ www.springfieldgolf.com, e-mail:
info@springfieldgolf.com
(เปิดเวลา ๐๖.๐๐-๑๕.๐๐ น. สนามกอล์ฟ ๑๘ หลุม)

สว่าง รีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟ คลับ ๕๕ ม.๒ ต.สระพัง อ.เขาย้อย โทร. ๐ ๓๒๕๖
๑๖๕๐-๑ กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๗๑๕ ๓๕๕๐-๑ (สนามกอล์ฟ ๑๘ หลุม)

อิมพีเรียล เลค วิว โฮเต็ล แอนด์ กอล์ฟคลับ ๘๐ ม.๔ ถ.หุบกระพง-ปราณบุรี
ต.สามพระยา อ.ปราณบุรี โทร. ๐ ๓๒๔๕ ๖๒๓๓-๔๐, ๐ ๓๒๔๕ ๖๒๔๓ โทรสาร ๐
๓๒๔๕ ๖๒๔๑ กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๗๒๑ ๘๒๔๐-๔, ๐ ๒๒๖๑ ๕๐๐๐

โรงเรียนสอนกอล์ฟ

ฮาร์ทแลนด์ กอล์ฟ สตูดิโอ ๑๕๓ ม.๖ ถ.เพชรเกษม ต.ห้วยทรายเหนือ โทร. ๐
๓๒๕๕ ๓๒๒๓ โทรสาร ๐ ๓๒๕๕ ๓๒๒๗ หรือ www.hartlandgolf.com, E-mail:
info@hartlandgolf.com

สถา

สปริงฟิลด์ วิลเลจกอล์ฟแอนด์สปา ๑๕๓ ม.๖ ถ.เพชรเกษม ต.ห้วยทรายเหนือ
อ.ชะอำ โทร. ๐ ๓๒๕๕ ๓๒๒๗, ๐ ๓๒๕๕ ๓๒๒๒-๓๓, ๐ ๑๓๐๓ ๓๘๒๗ กรุงเทพฯ
โทร. ๐ ๒๒๓๑ ๒๒๔๔-๘ หรือ , E-mail:
(เปิด ๐๖.๐๐-๑๕.๐๐ น. สนามกอล์ฟ ๑๘ หลุม)

รายการนำเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

รายการที่ ๑ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ๒ วัน ๑ คืน

วันแรก ๐๖.๐๐ น.	ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ สู่อำเภอเมืองเพชรบุรี
๐๘.๐๐ น.	ถึงอำเภอเขาชะอำ แวะรับประทานอาหารเช้า และ นมัสการพระพุทธรูป ไสยาสน์ อำเภอเขาชะอำ
๐๙.๐๐ น. มาจากเมือง	ชมหมู่บ้านไทยทรงดำ สัมผัสวัฒนธรรมลาวโซ่งที่อพยพ เคียนเบียนฟู
๑๐.๓๐ น.	ขึ้นชมพระนครคีรี เมืองเพชร(เขาวัง) โดยรถรางไฟฟ้า สัมผัสความงดงามของพระราชวังในสมัยรัชกาลที่ ๔ บนยอดเขาและชมทัศนียภาพโดยรอบของเมืองเพชร
๑๒.๐๐ น. บ่าย	รับประทานอาหารกลางวันในอำเภอเมืองเพชรบุรี เดินทางสู่อำเภอชะอำ ชมพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน พระตำหนักแห่งความรักและความหวังของรัชกาลที่ ๖ สถาปัตยกรรมไทยที่สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง ตั้งอยู่ริม ทะเล
๑๖.๐๐ น.	เข้าที่พักอำเภอชะอำ สนุกสนานกับกิจกรรมทางน้ำ ของหาดชะอำยามเย็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันที่สอง ๐๘.๐๐ น. ออกเดินทางจากที่พัก ชมตลาดเช้าในตัวเมือง
เพชรบุรี

แวะชมตลาดยาปูนปั้นที่มีชื่อเสียงของวัดมหาธาตุวรวิหาร ก่อนสัมผัสความงามของ
ภาพจิตรกรรมฝาผนังกว่า ๓๐๐ ปี และบานประตูไม้แกะสลักที่วัดใหญ่สุวรรณาราม

๑๐.๓๐ น. ชมโบราณสถานสมัยทวารวดีที่วัดกำแพงแดง ก่อนเดินทาง
ทางสู่พระรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) ที่ประทับริมแม่น้ำ
เพชรบุรี ของรัชกาลที่ ๕ เพื่อชมสถาปัตยกรรมแบบ
ยุโรป

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวันภายในตัวเมืองเพชรบุรี
บ่าย ขึ้นชมถ้ำเขาหลวง นมัสการพระประธานองค์ใหญ่ภายในถ้ำ
ซึ่งยามบ่ายจะมีแสงแดดจากปล่องถ้ำลงสัมผัส
หน้าองค์พระอย่างสวยงาม

๑๕.๐๐ น. นมัสการหลวงพ่อดังวัดเขายันไคอิฐ เพื่อความเป็น
สิริมงคลก่อนเดินทางกลับ

๑๖.๐๐ น. เดินทางกลับสู่กรุงเทพฯ ระหว่างทางแวะชมและเลือก
ซื้อของฝากที่ระลึกจากจังหวัดเพชรบุรี

๑๘.๐๐ น. กลับถึงกรุงเทพฯ โดยสวัสดิภาพ

รายการที่ ๒ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๓ วัน ๒ คืน

วันแรก ๐๘.๐๐ น.

ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ สู่ จ.เพชรบุรี

๑๐.๐๐ น.

ถึง จ.เพชรบุรี ชมและสัมผัสเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
แหลมผักเบี้ย

อ.บ้านแหลม

๑๒.๐๐ น.

รับประทานอาหารกลางวันท่ามกลางธรรมชาติ จากนั้นเดินทาง
ทางสู่ อ.แก่งกระจาน

๑๕.๐๐ น.

ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ชมสไลด์และ
ฟังการบรรยายเพื่อความรู้เกี่ยวกับนิเวศวิทยาของป่าแห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทือกเขาตะนาวศรี และติดต่อการขออนุญาตขึ้นพะเนิน
ทุ่งไว้ล่วงหน้า

๑๗.๓๐ น.

ขึ้นชมทิวทัศน์บนสันเขื่อนแก่งกระจาน ยามอาทิตย์
อัสดง ที่ขึ้นชื่อว่าสวยงามอีกแห่งหนึ่งของเมืองไทย
รับประทานอาหารค่ำที่หมู่บ้านริมเขื่อนแก่งกระจาน
ก่อนกลับเข้าพักที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

วันที่สอง ๐๘.๐๐ น.

เดินทางโดยรถสองแถวท้องถิ่น (หรือ รถ

ส่วนตัวที่เป็นกระบะ เนื่องจาก

เส้นทางเป็นถนนภูเขา) ขึ้นสู่พะเนินทุ่งแคมป์

ระหว่างทางแวะชมและสัมผัสบรรยากาศของกิจกรรม

ศึกษารวมชาติ ดู

นก ผีเสื้อนานาพันธุ์

๑๑.๐๐ น.

ถึง กม. ๓๖ เดินเท้าน้ำตกทอทิพย์ ชมซบกลิ่นไอ

ธรรมชาติที่บริสุทธิ์

ของลำน้ำคั่นแม่น้ำเพชรบุรี รับประทานอาหาร

กลางวันระหว่างทาง

แบบปิกนิก (เตรียมไปเอง)

๑๕.๐๐ น.

เดินเท้ากลับสู่ กม.๓๖ เพื่อตั้งแคมป์พักแรมที่พะเนินทุ่ง

แคมป์ สัมผัสชีวิต

กลางแจ้ง สนุกสนานกับกิจกรรมชาวแคมป์

พร้อมขึ้นชมบรรยากาศแห่ง

ขุนเขาตะนาวศรี

วันที่สาม ๐๖.๐๐ น.

ตื่นเช้ารับอรุณยามเช้า พร้อมชมทะเลหมอก

ที่จุดชมวิวกม.ที่ ๓๑-๓๖

ขึ้นชมพระตำหนักสมเด็จพระเทพฯ (ยกเว้นกรณีเสด็จ

ประทับฯ)

๑๑.๐๐ น.

รับประทานอาหารกลางวันแบบปิกนิก ก่อนจัด

เก็บอุปกรณ์แคมป์เพื่อเตรียมตัวกลับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ๑๒.๐๐ น. ออกเดินทางกลับสู่ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และเดินทางกลับกรุงเทพฯ
- ๑๕.๐๐ น. แวะนมัสการเจ้าแม่กวนอิมปางพันนครพันกร ใน อุทยานพระโพธิสัตว์และแวะอาบน้ำร้อน ที่พุร้อนหนองหญ้าปล้อง
- ๑๗.๐๐ น. กลับถึงกรุงเทพฯ โดยสวัสดิภาพ

**รายการที่ ๓ (ไปเช้า-เย็นกลับ พักที่ชะอำหรือเมืองเพชร)
เที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน**

- ๐๕.๐๐ น. ออกเดินทางจากชะอำหรือเมืองเพชร
- ๐๖.๐๐ น. ถึงอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
ติดต่อขอใบอนุญาตผ่านขึ้นสู่อุทยานฯ แก่งกระจาน
- ๐๗.๓๐ น. ชมทะเลหมอก
- ๐๘.๓๐ น. เดินทางสู่น้ำตกทอทิพย์
อาหารกลางวันแบบปิกนิก ระหว่างทาง
- ๑๖.๐๐ น. เดินทางกลับถึง กม. ๓๖
- ๑๗.๓๐ น. ถึงที่ทำการอุทยานฯ เดินทางกลับสู่ชะอำ

รายการที่ ๔ (ไปเช้า-เย็นกลับ พักที่ชะอำ)

- ๐๕.๐๐ น. ออกเดินทางจากชะอำ
- ๐๘.๐๐-๑๐.๐๐ น. ถึงเขาย้อย ชมถ้ำเขาย้อย
ชมศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเขาย้อย
- ๑๑.๐๐-๑๖.๐๐ น. (มีให้เลือก ๒ เส้นทาง)
๑. เส้นทางประวัติศาสตร์ ชมถ้ำเขาหลวง พระนครคีรี
ชมพระรามราชนิเวศน์ ริมเขี้ยวแช่เมืองเพชร
ซื้อขนมหวานพื้นเมือง แล้วเดินทางกลับ
๒. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวประมงที่ปากอ่าวบางตะบูน
เดินชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงเรียนบางตะนูน รับประทานอาหารเที่ยง
ในบ้านแหลม

สักการะหลวงพ่อวัดเขาตะเครา

๑๗.๐๐ น.

กลับถึงชะอำ

รายการที่ ๕ (ไปเช้า-เย็นกลับ พักที่เมืองเพชร)

๑๘.๐๐ น.

ออกเดินทางจากเมืองเพชรบุรีสู่แหลมผักเบี้ย

๑๕.๐๐ น.

เดินทางชมป่าชายเลน ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติล่องเรือ

คูนก ชม

แหลมทรายยาวที่สุดในสยาม

รับประทานอาหารกลางวันริมทะเล

๑๔.๐๐ น.

เดินทางกลับถึงเพชรบุรี

ข้อแนะนำในการท่องเที่ยว

เดินป่า

- สอบถามข้อมูลของสถานที่ที่จะไป เพื่อจะได้เตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม
- เตรียมอุปกรณ์เดินป่าที่คล่องตัว และจำเป็น เช่น ถูนอน เต็นท์ ผ้าขี้ริ้ว ผืน ยารักษาโรค ไฟฉาย มีดพก ยาไล่แมลง เข็มทิศ
- ศึกษาฤดูกาลของธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ นกอพยพ เตรียมกล้องส่องทางไกล สมุดบันทึก ดินสอปากกา แผนที่
- ศึกษาเส้นทางตรวจสอบแผนที่ก่อนออกเดินทาง เลือกเส้นทางเดินตามสันเขา จะเดินง่ายกว่าตามหุบเขา และปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด

แคมป์

- เตรียมเต็นท์ ถูนอน ผ้าใบกันฝน อุปกรณ์เครื่องครัว เช่น หม้อสนาม เตาแก๊ส เตาน้ำมัน อาหารแห้ง น้ำดื่ม รองเท้าผ้าใบ หมวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตรวจสอบทิศทางลมก่อนกางเต็นท์ กางเต็นท์ต้นลม ส่วนกองไฟ ห้องส้วม ต้องอยู่ใต้ลม กางเต็นท์บนเนินหรือที่สูง อยู่ในที่โล่งริมห้วย
- กวาดเศษหญ้า ใบไม้ ก่อนตั้งแคมป์ เพราะอาจเป็นที่อยู่ของแมลง ตั๊กแตน, เลื่อยคลานต่าง ๆ
- หาเชื้อฟืนจากเศษไม้ในป่า/คลื่นซัดมาติดหาดและดับกองไฟก่อนเข้านอน
- ดูแลความสะอาดทุกครั้งที่เก็บแคมป์ให้เหมือนสภาพเดิม

วัด/พิพิธภัณฑสถาน

- ศึกษาข้อมูลรายละเอียดสถานที่ต่าง ๆ ก่อนไป ติดต่อวิทยากรผู้ให้ความรู้ เช่น พระ ชาวบ้านในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแล
- แต่งกายให้สุภาพ สำนวณกริยาวาจา ถอดรองเท้าและเก็บให้เรียบร้อยก่อนเข้าโบสถ์

เขตศาสนสถาน

- ระวังไม่ให้โคนโบราณวัตถุ โบราณสถาน แดกหักเสียหาย เดินตามทางเดินที่อนุญาต ไม่จับ สัมผัส อาคาร โบราณสถาน โดยเฉพาะส่วนที่เป็นลวดลายแกะสลักหรือภาพเขียนสี ไม่ถัก絡อบขูดคัน โบราณวัตถุ โบราณสถาน
- การถ่ายภาพไม่ควรใช้แฟลชเพราะอาจทำให้โบราณวัตถุ โบราณสถานเสียหายได้

2.6 ข้อมูลเบื้องต้น ต.เขาย้อย อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา

ตำบลเขาย้อย มีชื่อตามชื่อของภูเขา ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณ หมู่ 5 ต.เขาย้อย ภูเขานี้มีชื่อว่า "เขาย้อย" ชาวบ้านจึงเรียกตำบลนี้ว่า "ตำบลเขาย้อย" โดยใช้ชื่อนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2445 เป็นต้นมา

สภาพทั่วไปของตำบล

ทิศเหนือ

ทิศ จรด ต.สระพัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทิศใต้ ดิศ จรด ค.ทับคาง

ทิศตะวันออก ดิศ จรด ค.บางตะบูน อ.บ้านแหลม

ทิศตะวันตก ดิศ จรด ค.ขางน้ำกัลลเหือ อ.หนองหญ้าปล้อง

จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น คน เป็นชาย คน และเป็นหญิง คน ประชากรตำบลเขาชัยมี
เชื้อสายไทยตรงดำกว่า 70%

สภาพด้านเศรษฐกิจ

อาชีพหลัก

ของไทยทรงดำคือ ทำนา ซึ่งมีทั้งนาข้าวเหนียว นาข้างเจ้า ซึ่งข้าวเจ้านั้นนั้นมักปลูกไว้
ขายมากกว่าจะใช้บริโภคเอง อาชีพนอกจากนี้ก็มีทำไร่และหาของป่าบ้าง จับสัตว์ป่า เช่น
ชมด มาเลี้ยงทำชมดเช็ดขายบ้าง ไทยทรงดำนิยมกินปลาน้ำจืดเป็นอาหาร และจับปลา
กันเก่งมาก โดยเฉพาะการหาปลาตามห้วยหนอง ลำคลอง
การทำเครื่องนุ่งห่มนั้น แต่เดิมสตรีต้องทำเครื่องนุ่งห่มไว้เป็นจำนวนมากนับสิบๆ ชุด
ตั้งแต่สาวเพราะเมื่อมีครอบครัวแล้วจะหาโอกาสทำได้ยากขณะนี้ก็ยังมีการเลี้ยงไหมและ
ทอผ้าบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะซื้อผ้าสำเร็จรูปมาทอเอง โดยที่ยังรักษาเอกลักษณ์และสว
ลายของผ้าอยู่เหมือนเดิม

อาชีพเสริม

ส่วนอีกอาชีพหนึ่งเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้าน คือ อาชีพอุตสาหกรรม
ภายนอกครัวเรือน อันได้แก่ การกลึงไม้ตาล อาชีพจักสานก็เป็นอาชีพรองอีกอย่างหนึ่งที่
แพร่หลายมากในหมู่บ้านไทยทรงดำในอำเภอเขาชัย โดยเฉพาะการสานแข่งหรือหัว
วิถีชีวิตแบบไทยๆ ที่มีความเป็นอยู่เรียบง่ายตามแบบชุมชนในที่ราบ ซึ่งอาศัยการเกษตร
จับปลา หาของป่า และล่าสัตว์เล็กๆน้อยๆเป็นเครื่องยังชีพ โดยมีระบบเศรษฐกิจเป็น
แบบแลกเปลี่ยนสิ่งของกัน โดยตรงมากกว่าจะเป็นแบบซื้อขายกัน

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ถ้าเขาข้อย
2. หมู่บ้านท่องเที่ยว (ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ)
3. ที่ว่าการอำเภอเขาข้อย
4. สนามกอล์ฟสว่างรีสอร์ท

สภาพพื้นฐานทั่วไปของชุมชน

สภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีคลองชลประทานไหล สภาพดินเป็นดินปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร สภาพที่อยู่อาศัยลักษณะของบ้านเรือน เป็นบ้านยกพื้นสูงทรงสมัยเก่า มีฉางข้าวไว้ในบริเวณบ้าน แต่ในปัจจุบันลักษณะของบ้านได้เปลี่ยนไปบ้างตามสภาพเศรษฐกิจ คือ มีการสร้างเป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ถนนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต

2.7 ความหมายของ living museum

A **living museum** is a type of museum that recreates to the fullest extent conditions of a , or . The objective is total immersion, designing exhibits so that visitors can experience the specific culture, environment or historical period using all the physical senses: , , , and

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8กรณีศึกษาโครงการเปรียบเทียบ

พิพิธภัณฑ์บ้านเขาแก้ว

ZONING เรือนใหญ่

รับน้ำ	ชนบทป่าดง	
สนามหญ้า-สวนไทย	สวนไม้เขตร้อน	
ทางเดิน	ทางเดิน	ลานภายใน
ลานชั้น 1	ลานชั้น 1	เรือนครัว
	ลานภายใน	
เรือนรอง	เรือนหลัก	เรือนสอง

การจัดตัวเรือนไทยแต่ละหลังมีลักษณะเป็นลานโล่งตรงกลางบ้านไว้เพื่อทำกิจกรรมต่างๆเราสามารถได้การจัดกลุ่มอาคาร ที่ต้องการพื้นที่โล่งที่จัดร่วมกันได้

การวางผังตัวอาคาร

พิพิธภัณฑ์ชาวนาไทย

- A นิทรรศการชีวิตชาวนา
- B ร่องรอยข้าวจากอดีต
- C การทำนาในประเทศไทย
- D ปรเพณีและวิถีชีวิตของชาวนา
- E จากดินไปสู่ถ้วยเหล็ก
- F หุ่นและฉากจำลองบ้านและวิถีชีวิตของชาวนา
- G นิทรรศการชีวิตชาวนา
- H เครื่องสีข้าวแบบดั้งเดิม
- I รถไถที่ใช้ในคราวยุคแรกๆ เกาหวานข้าว
- J ร้านจำหน่ายหนังสือ
- K ลมมรสมกับทุกฤดูกาลปลูกข้าว

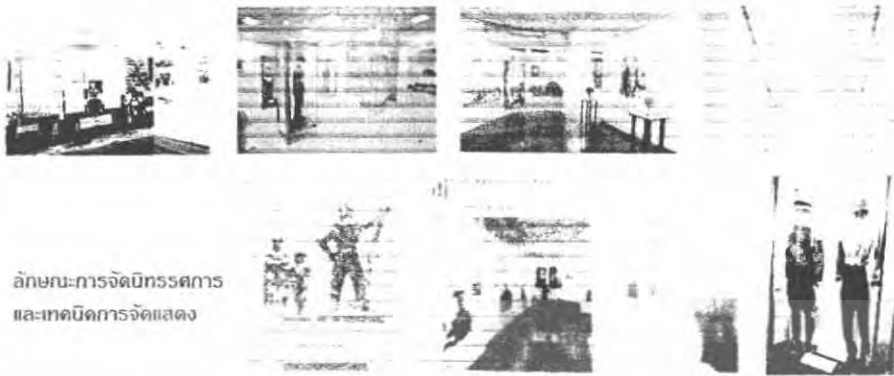
- A พระบรมมหารัชมงคลมณเฑียร
- B หอราชภัฏฯ เชียงใหม่อวลา
- C พระเสด็จมาโปรดฯ ชาวนาไทย
- D พิธีบูชาที่ทรงพระราชมาน
- E โรงข้าว 9 โรงแรก
- F เครื่องบดข้าว
- G อุปกรณ์ที่ทรงใช้ในคราวยุคแรกๆ ทำปุ๋ยหมักและหวานข้าว
- H ฝักรวมทอง

การวางผังการจัดแสดงนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

www.thaivillage.com

ลักษณะการจัดนิทรรศการ และเทคนิคการจัดแสดง

- มีการเขียนอธิบายงาน
- แสงไฟจะติดอัตโนมัติเมื่อมีคนเดินเข้ามา
- ส่วนจัดแสดงที่มีของจะนิยมปูพื้นด้วยพรม
- สามารถสัมผัสผลงานได้
- ดูงานบริเวณนั้น ๆ และตั้งลงเมื่อไม่มีคน
- ส่วนที่มีรูปและคำบรรยายจะเป็นโต๊ะไม้

- เป็นการจัดแบบการจำลองการใช้ชีวิตประจำวันของชุมชนจริง ลักษณะ: การอยู่ยงยืน การทำมาหากิน ตลอดจนการดำเนินชีวิตของชุมชน ซึ่งการจัดแสดงอย่างนี้ทำให้เกิดลักษณะ: ที่ดูเหมือนตลาดย้อนเวลา และมีชีวิตชีวา

ลักษณะ: บ้านเรือนโบราณของชาวบ้าน

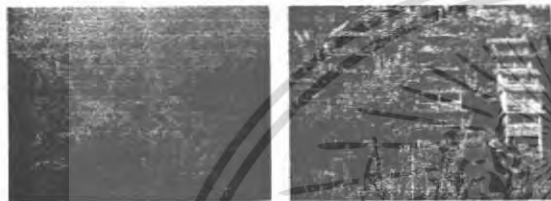
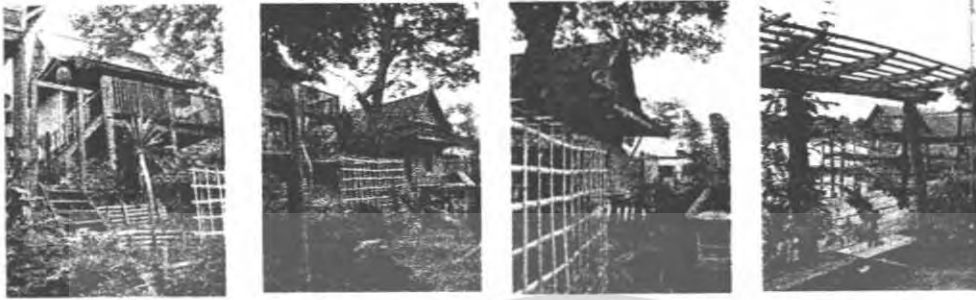
ลักษณะ: การดำเนินชีวิตของชาวบ้าน

การจัดพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแบบมีชีวิตชีวา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิพิธภัณฑ์บ้านเขาแก้ว

LANDSCAPE

การออกแบบสวนเป็นแบบธรรมชาติ ไม่มีแบบแผน ปลูกต้นไม้ไปตามแนวดิน มีการนำไม้ไผ่มาทำเป็นรั้วกันดินกล่ม เนื่องจากปลูกเรือนไทยไว้บริเวณคานแนวดิน คล้ายแบบการปลูกเรือนตามแนวเขาในภาคเหนือ จึงต้องระวังการพังทลายตัวของแนวดิน

☉ โรงธรรมกุฏิไฮ 5 สอร์ต แอนด์ สปา ได้นำการปลูกเรือนตามเชิงหน้าผามาใช้ในการออกแบบรีสอร์ท

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

สิ่งที่นำไปใช้ คือ
ลักษณะการจัดกลุ่มอาคาร
เป็นหมู่บ้านต่างๆ

ลักษณะการจัดกลุ่มอาคาร
หมู่บ้านศิลปาชีพ ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทรฯ แหล่งรวมศิลปหัตถกรรม
และวิถีชีวิตของชาวไทยพื้นบ้าน 4 ภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

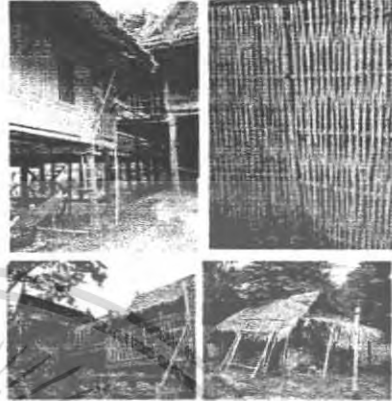
พิพิธภัณฑ์บ้านเขาแก้ว

INTERIOR

- พื้นเป็นพื้นไม้กระดาน
- ผนังบ้านเป็นฝาบ้านรูปแบบต่างๆ เช่น ฝาขลุ่ยฝัก ฝาขลุ่ยกลัด ฝาประกอบ มีการเจาะช่องลมโดยการตีไม้เป็นซี่ หรืออาจทำเป็นสายขลุ่ยสวยงาม
- เพดานใช้วัสดุสร้างหลังคา สามารถมองเห็นซอก และตานได้

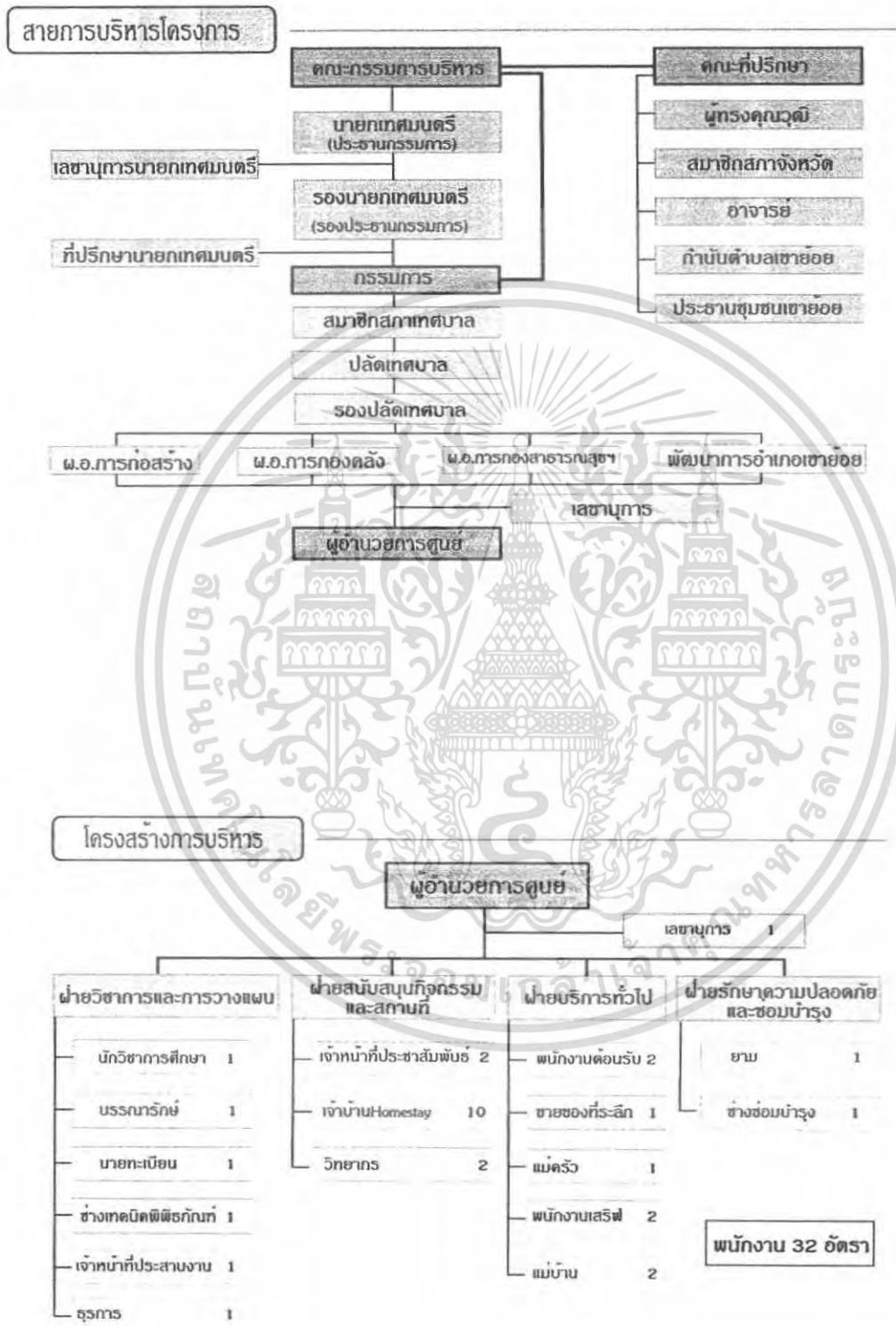
MATERIAL

เรือนไทยจะใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้ไม่ยากทั้งในการสร้าง เช่น ไม้เนื้อแข็งต่างๆ ไม้ไผ่ เราสามารถหาวัสดุนี้มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบต่างๆ เช่น การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ได้อีก กล้วยเป็นส่วนประกอบ

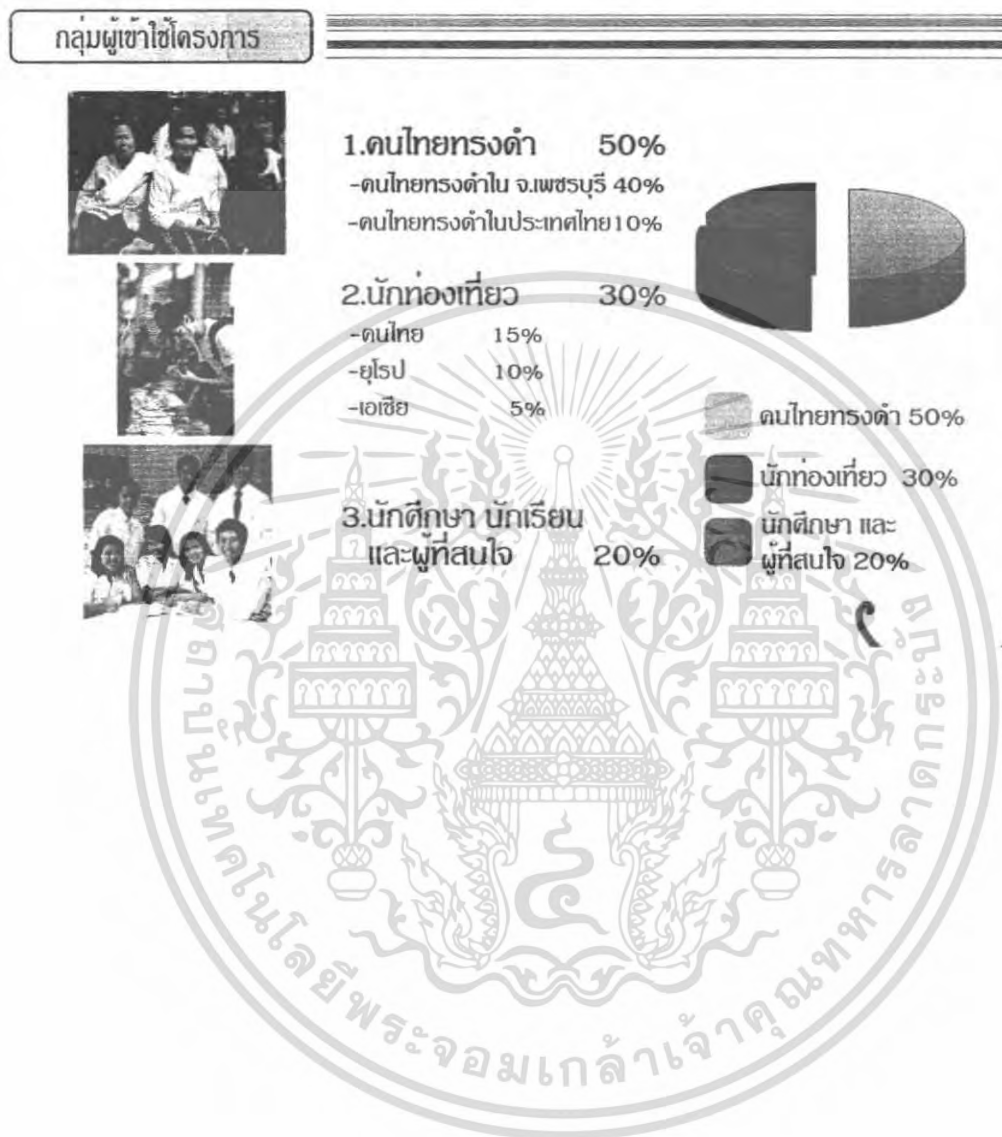
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9 องค์กรและสายการบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.10 การศึกษากลุ่มเป้าหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 ข้อมูลเฉพาะ วัสดุ และข้อกำหนดในการออกแบบ สถาปัตยกรรมภายในโครงการ

ศึกษางานระบบที่มีผลต่อการตกแต่งภายใน

1. ระบบปรับอากาศและการหมุนเวียนอากาศ

ในปัจจุบันการควบคุมสภาพอากาศในอาคารสามารถแบ่งออกได้ตามขนาดของเครื่องปรับอากาศและแบ่งตามระบบการจ่ายความเย็นและระบายความร้อน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1.1 แบ่งตามขนาดของเครื่องปรับอากาศ

1.1.1 UNIT TYPE, PACKAGE TYPE คือ ทั้งระบบจะอยู่ในเครื่องเดียวกัน โดยมีขนาดเล็กราคาถูก สะดวกในการติดตั้ง แต่ไม่เหมาะสมกับอาคารขนาดใหญ่ เนื่องจากมีเสียงรบกวน มีขีดจำกัดในการทำงาน อายุการใช้งานสั้น และไม่มีการถ่ายเทอากาศภายในและภายนอกอาคาร

1.1.2 SPLIT TYPE เป็นเครื่องปรับอากาศขนาดกลาง ชกเครื่องออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งอยู่ภายในห้องเรียก “FAN COIL UNIT” และส่วนภายนอกอาคารเรียก “CONDENSING UNIT” เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านประสิทธิภาพการทำงาน ระยะระหว่างส่วน FAN COIL กับ CONDENSING ไม่เกิน 15-25 เมตร หรือระดับไม่เกิน 3 ชั้น ไม่เหมาะสมกับอาคารขนาดใหญ่

1.1.3 CENTRAL UNIT เป็นระบบปรับอากาศขนาดใหญ่ แยกการทำงานเป็น 3 ส่วน คือ

- CENTRIFUGAL MACHINE ประกอบด้วยส่วนทำงาน เป็นตัวกลางในการจ่ายความร้อนและความเย็นให้กับระบบการทำงานส่วนอื่น

- AIR HANDING แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. AIR HANDING ใช้เป่าลมผ่าน COIL เย็น นำอากาศเข้าสู่ห้องโดยตรง

2. AIR HANDING ใช้เป่าลมผ่าน COIL เย็น และนำลมเย็นผ่านเข้าช่องท่อ แล้วกระจายไปยังส่วนต่างๆ ของอาคารที่ต้องการปรับอากาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

▪ COOLING TOWER UNIT หรือ CONDENSING UNIT เป็นตัวถ่ายเทความร้อนและส่งความเย็นให้กับ CENTRIFUGAL MACHINE

ตารางเปรียบเทียบการทำงาน-ประสิทธิภาพของเครื่องปรับอากาศแบบ

PACKAGE TYPE, SPLIT TYPE และ CENTRAL

	WINDOW TYPE	PACKAGE TYPE	SPLIT TYPE	CENTRAL TYPE
ขนาด	5000-30000 บีทียู/ชั่วโมง	3-5 ตัน	1-80 ตัน	20-10000 ตัน
ใช้ไฟฟ้า	มากที่สุด			น้อยที่สุด
อายุการใช้งาน	5 ปี	10 ปี		มากกว่า 20 ปี
ราคา	10000-15000 บาท/ตัน	15000-20000 บาท/ตัน		20000-25000 บาท/ตัน
เสียงรบกวน	ดัง	ดัง	เงียบ	เงียบ

1.2 แบ่งระบบปรับอากาศตามระบบจ่ายความเย็นและระบายความร้อน

1.2.1 ALL AIR SYSTEM เป็นระบบจ่ายและระบายความร้อนด้วยอากาศ ถ้าเป็นระบบ CENTRAL UNIT ความเย็นจะถูกส่งไปตามท่อ DUCT และมักใช้กับพื้นที่ที่เป็นห้องใหญ่ มีห้องเพียงห้องเดียวต้องการควบคุมการจ่ายอากาศเย็นทั่วบริเวณ เช่น โรงหนัง ห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง

1.2.2 ALL WATER SYSTEM เป็นระบบจ่ายความเย็นและระบายความร้อนโดยใช้น้ำ โดยมากเป็น CENTRAL UNIT น้ำเย็นจะถูกส่งไปตามท่อ ซึ่งเดินเป็นวงผ่านห้องต่างๆ และแต่ละห้องจะมี FAN COIL UNIT สำหรับพัฒนาความเย็นเข้าไปในห้อง ห้องใดที่ไม่ได้ใช้งานก็สามารถปิด FAN COIL ได้เป็นส่วนๆ ลักษณะทำให้สามารถควบคุมความเย็นได้เป็นขั้นๆ ไป และแต่ละชั้นยังสามารถควบคุมความเย็นได้เป็นห้องๆ ด้วยซึ่งเหมาะสำหรับการนำไปใช้ภายในโรงแรม โรงพยาบาล

ALL WATER SYSTEM สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1.2.2.1 นำความเย็นด้วยน้ำ และระบายความร้อนด้วยอากาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.2.2 ถ่ายความเย็นด้วยอากาศ และระบายความร้อนด้วยน้ำ

1.2.3 DIRECT REFRIGERANT SYSTEM นำความเย็นจากน้ำยาโดยตรง ส่วนใหญ่ใช้ในระบบปรับอากาศขนาดเล็ก เช่น UNIT TYPE/PACKAGE TYPE

ระบบปรับอากาศมีความจำเป็นมากต่อการบริการ เพื่อความสะดวกสบายของผู้ใช้อาคาร โดยเฉพาะอาคารขนาดใหญ่ เช่น โรงแรม ระบบปรับอากาศมีบทบาทในการควบคุมอุณหภูมิให้คงที่ อยู่ในระดับความสบายของผู้ใช้อาคาร ทั้งยังช่วยป้องกันเสี่ยงจากภายนอกและภายในอาคาร ได้ด้วย ขณะเดียวกันระบบหมุนเวียนอากาศก็จำเป็นในการช่วยให้ระบบการถ่ายลมเย็นสามารถทำงานได้สะดวก

ในการเลือกใช้ระบบปรับอากาศและระบบหมุนเวียนอากาศภายในโครงการนั้น จะต้องตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย และลักษณะความต้องการอื่นๆ พร้อมทั้งความเหมาะสมในการออกแบบมาเป็นเกณฑ์พิจารณา

1.3 ระบบปรับอากาศและการถ่ายความเย็น

1.3.1 ส่วนห้องพัก (GUEST ROOM) ใช้ระบบปรับอากาศ CENTRAL UNIT แบบ ALL WATER SYSTEM ถ่ายความร้อน โดยใช้ FAN COIL เป่าลมเย็นเข้าสู่ห้องพักโดยตรง

1.3.2 ส่วนที่เป็นสาธารณะ เช่น โถงโรงแรม ห้องประชุม จัดเลี้ยง ภัตตาคาร ใช้ระบบปรับอากาศ CENTRAL UNIT แบบ ALL WATER SYSTEM คือถ่ายความเย็นโดยใช้ AIR HANDING UNIT เป่าลมเย็นไปตามท่อในส่วนต่างๆที่ต้องการปรับอากาศ

การพิจารณาความเย็น

- ต้องกระจายลมเย็นให้ได้ทั่วถึงทั้งห้อง
- ความเร็วของลมจะต้องสม่ำเสมอ
- ต้องไม่มีลมที่มีลักษณะเป่าเป็นจุด

1.4 ลักษณะตัวจ่ายลม

ที่ใช้ในโครงการแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1.4.1 การจ่ายลมจากเพดาน (CEILING DIFFUSER) ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นวงกลม, สี่เหลี่ยมจัตุรัสและสี่เหลี่ยมผืนผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อดี สามารถกระจายความเย็นได้ทั่วถึง

ข้อเสีย เปลืองช่องว่าง (SPACE) เหนือเพดาน

1.4.2 การจ่ายลมจากผนัง (WALL DIFFUSER) การจ่ายลมในแนวผนัง หัวจ่ายเรียกว่า GRILL ลักษณะการจ่ายจากด้านในอาคารออกสู่ด้านนอก เพื่อความร้อนจากภายนอกจะเข้ามาได้น้อยๆ

ข้อดี สามารถทำให้ห้องเพดานสูงได้ เพราะไม่มี DUCT CEILING

ข้อเสีย การจ่ายความเย็นอาจถูกรบกวนจาก SOLAR HEAT GAIN

สรุป

2. ลักษณะของท่อจ่ายลม

โดยทั่วไปเป็นลักษณะของท่อสี่เหลี่ยม แต่ท่อจ่ายลมที่ดีควรมีลักษณะเป็นทรงกระบอกแต่ไม่เป็นที่นิยม เพราะมีราคาแพงและเปลืองช่องว่างเหนือเพดาน สัดส่วนของท่อลมในด้านกว้างต่อด้านยาว จะเป็นอัตราส่วนประมาณ 1:6 ขึ้นไป

วัสดุที่ใช้ทำท่อจ่ายลมเย็น ได้แก่ แผ่นเหล็กกล้า ไนซ์ พิวซ์ และไฟเบอร์กลาส ซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นฉนวนกันความร้อน-เย็น กันเสียง และทนต่อแรงสั่นภายในท่อ ซึ่งมีความเร็วสูงประมาณ 15-25 เมตร/วินาที

3. ระบบดูดอากาศกลับและระบบหมุนเวียนอากาศ

ส่วนที่เป็นสาธารณะ เช่น โถง ห้องประชุม ห้องเรียน ห้องมัลติมีเดีย ที่ใช้ AIR HANDING UNIT เป่าลมเย็นไปตามท่อ จะใช้ระบบหมุนเวียนอากาศแบบใช้ท่อดูดอากาศกลับ ซึ่งเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพมากและสามารถติดตั้งไว้ภายในห้องน้ำและดูดกลิ่นของห้องน้ำออกไปด้วย

การหมุนเวียนของอากาศกระทำเพื่อให้ระบบการจ่ายลมเย็นสามารถทำงานได้ และนอกจากนี้ยังเป็นระบบที่ช่วยให้ภายในห้องเกิดอากาศบริสุทธิ์เข้ามาแทนที่อากาศที่หมุนเวียนภายในห้อง ซึ่งระบบการหมุนเวียนของอากาศนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระบบ

ระบบที่ 1 เป็นระบบหมุนเวียนอากาศที่มีประสิทธิภาพ แต่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก เพราะมีท่อสำหรับต้องดูดอากาศกลับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบที่ 2 ต้องเตรียมพื้นที่เหนือเพดาน โดยใช้ช่องว่างเหนือเพดานทั้งหมด สำหรับการดูดอากาศกลับ ลักษณะอาคารต้องถูก SEAL ไม่ให้มีรอยรั่ว

ระบบที่ 3 ใช้ CQRRIDOR เป็น AIR RETURN DUCT ในตัว โดยทำประตูให้เป็น GRILL การหมุนอากาศระบบนี้ทำให้เกิดความประหยัด

ระบบที่ 3 ใช้ตัวอย่าง PAN ROOM เป็น GRILL ในตัว เป็นระบบที่มีราคาถูกแต่มีเสียงดัง และทำให้บริเวณที่ทำการเป่าแรงกว่าที่อื่นๆ

4.ระบบเสียงและการควบคุม

เสียงและการป้องกันเสียงรบกวน

การออกแบบเพื่อให้มีระบบเสียงที่ดีต้องคำนึงถึงการสะท้อนของเสียง การดูดกลืนเสียง และการกระจายของเสียง ทั้งนี้ความเกี่ยวข้องกันของการออกแบบห้อง การวางเครื่องเรือนและการเลือกใช้วัสดุด้วย การออกแบบและการควบคุมเสียงที่ใช้ในอาคารจะนำความรู้ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมคือ

- 1.FUNCTION ของสถานที่นั้น ๆ
- 2.ความเหมาะสม ขนาด และรูปร่างของห้อง
- 3.ความสวยงามในการออกแบบตกแต่งภายใน

ชนิดของวัสดุดูดซับเสียง (SOUND ABSORPTION MATERIAL)

คุณสมบัติในการดูดกลืนเสียงขึ้นอยู่กับลักษณะของผิว ความหนา และความหนาแน่นของวัสดุ วัสดุที่เก็บเสียง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. PREFABRICATED ACOUSTICAL UNIT คือวัสดุดูดซับเสียงสำเร็จรูป รวมทั้ง ACOUSTIC ITEM ที่ทำขายตามท้องตลาดเป็นแผ่น ๆ

2. ACOUSTIC PLASTER AND SPRAYED ON MATERIAL เป็นวัสดุรูปพูนพวกพลาสติกและวัสดุมีเย (BINDER UNIT)

3. ACOUSTIC BLANKETS เป็นวัสดุจำพวก MINERAL WOOL, WOOD WOOL, FIBER GLASS, KAPOK BATTS AND HAIR FELT

วัสดุต่างๆ มีสัมประสิทธิ์ของการดูดเสียง ที่ความถี่ 512 ไซเคิล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พรม	1.20
ฝ้าม่านหนา	0.40-0.60
Plaster	0.025
แผ่นกระจกหรือแก้ว	0.025
เซโลเท็กซ์	0.36
ไม้ที่ทาน้ำมันวานิช	0.30
เก้าอี้ทึบ	0.30

สิ่งที่ระวังเกี่ยวกับการป้องกันเสียงต่าง ๆ คือ
เสียงวิ่งไปวิ่งมาในห้อง (ROOM FLUTTER)

มักเกิดจากห้องที่มีผนัง 2 ด้าน มักทำให้เกิดเป็นเสียงอู โนบได้ วิธีแก้ อาจทำให้
กำแพงไม่ขนานกันได้ โดยการแขวนรูป มีhingวางหนังสือหรือhingวางสิ่งของอื่น ๆ ประค
หน้าต่างก็ช่วยแก้ไขไปในตัว วัสดุที่ขรุขระ ตู้ โต๊ะ ม่านเป็นริ้ว ๆ จะช่วยให้ ROOM
FLUTTER หายได้

เสียงรบกวนที่เกิดจากพัดลมเครื่องปรับอากาศ เป็นเสียงที่เกิดภายในอาคาร การ
แก้ปัญหาทำได้ ดังนี้คือ

- บัววัสดุที่ดูดกลืนเสียง ทำหน้าต่างกระจก 2 ชั้น ป้องกันเสียงที่แทรกผ่านตรงรอย
ต่อของประตูและรอยกุญแจ โดยใช้วัสดุพวกสัทกลาด ยาง ปิดช่องโหว่
- โครงสร้างของพื้น เช่นการปูพื้น ไม้บนพื้นคอนกรีต การทำ FINISHED บนพื้น
คอนกรีต เช่น CORK BOARD กระเบื้องยาง พรม
- ควรทำฝ้าเพดาน ฝ้าเพดานชนิดแขวน (SUSPERNEE CEILING) ให้มีจุดที่แขวน
น้อยที่สุดและยืดหยุ่น (FLEXIBLE) ได้เช่น เหล็กเส้น ลวด เพื่อไม่ให้เป็นสื่อสะท้อน
มาสู่เพดาน

5. ระบบรักษาความปลอดภัยและอัคคีภัย

5.1 ระบบแจ้งเหตุ

5.1.1 ระบบท่อน้ำแรงดันและสายสูบ ในส่วนของโถงทางเดิน ห้องพัก และ
บริเวณอื่นๆ โดยทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2 ระบบปริงเกอร์ ใช้ระบบสปริงเกอร์แบบ WET PIPE เป็นระบบที่ท่อน้ำมีแรงดันตลอดเวลาเมื่อเกิดเพลิงไหม้ ความร้อนจะกระตุ้นให้กลไกที่หัวปริงเกอร์เปิด และน้ำที่มีแรงดันสูงจะพ่นกระจายลงมา ติดตั้งในส่วนบริเวณหลักของศูนย์ BACK OF THE HOUSE เช่น ครัว ห้องซักกรีด และส่วนอื่นที่เสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้

5.1.3 ระบบก๊าซ ใช้ระบบก๊าซฮาลอน 1301 ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ สามารถหยุดปฏิกิริยาลูกโซ่ของระบบการเผาไหม้จาก โมเลกุลหนึ่งภายใน 10 วินาที เป็นก๊าซเหลว ไม่เป็นอันตรายต่อคน และมีประสิทธิภาพมากเหมาะกับห้องที่ไม่สามารถดับไฟโดยการใช้ น้ำได้ เช่น ในห้องที่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ ห้องควบคุมอาหาร ห้องสมุด

5.1.4 เครื่องมือผจญเพลิง ดับเพลิง ที่เคลื่อนที่ได้ ติดตั้งอยู่รวมกัน สายสูบน้ำ และท่อน้ำ ระบบท่อน้ำแรงดัน รวมเป็น 1 หนึ่ง ทูกระยะ 20 เมตร

5.1.5 ระบบน้ำดับเพลิง ใช้น้ำจากระบบน้ำใช้ โดยมีการสำรองระดับน้ำเอาไว้ใช้เพื่อการดับเพลิง นอกจากนี้ยังมีปั๊มน้ำฉุกเฉินที่สามารถทำงานได้โดยใช้ไฟฟ้า และน้ำมันดีเซล เพื่อให้สามารถทำงานได้ในกรณีฉุกเฉิน

6. อุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

6.1ระบบการประชาสัมพันธ์ และบริการเพลงตามสาย (BACKGROUND MUSIC & PAGING SYSTEM)

ประกอบด้วยตัวกระจายเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เทป และลำโพง ซึ่งจะติดตั้งตามส่วนต่างๆ ที่กำหนดขึ้นภายในโรงแรม และระบบนี้ยังมีวงจรของไมโครโฟนติดอยู่เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ในการทำงานของระบบประชาสัมพันธ์ แบ่งออกเป็น

- การทำงานโดยทั่วไป กระทำโดยการทำงานครอบคลุมส่วนของผู้เข้าพัก ส่วนของพนักงาน
- การทำงานเฉพาะเขต กระทำโดยการเจาะจงส่วนที่ต้องการจะให้มีการประชาสัมพันธ์ เช่น ห้องสัมมนา ห้องห้องสมุด ห้องนิทรรศการ และอื่นๆ

ระบบ	ส่วนผู้พัก	ส่วนพนักงาน
ทั่วไป	ห้องโถง, LOBBY, BAR, ภัตตาคาร	ห้องพักพนักงาน, ส่วนบริหาร, ส่วนงานอื่นๆ
เฉพาะส่วน	ห้องสัมมนา, ส่วนพักผ่อน, ห้องสมุด, ส่วนนิทรรศการ	

ถ้าโพงอาจติดตั้งไว้ภายในตู้ถ้าโพง เสา หรือเพดาน ซึ่งสามารถทำให้กลมกลืนกับการตกแต่งได้

6.2 ระบบคอมพิวเตอร์

เป็นการส่งข้อมูลของอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยแทนพิมพ์อักษรและจอภาพ สามารถป้อนข้อมูลส่งไปยังแหล่งเก็บข้อมูลและเรียกข้อมูลที่บันทึกเอาไว้มาใช้ได้ตลอดเวลา การส่งข้อมูลด้วยวิธีนี้จะแน่นอนและรวดเร็วในการแจ้งข่าวสารมากกว่าระบบอื่นๆ

6.3 อุปกรณ์พิเศษที่ช่วยในการประหยัดพลังงาน (ENERGY SAVING DEVICE)

3.3.1 อุปกรณ์ควบคุมการทำงานของเครื่องปรับอากาศ

ติดตั้งเพื่อช่วยควบคุมการทำงานของเครื่องให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ อุณหภูมิ ความชื้น โดยรวม เครื่องปรับอากาศจะทำงานภายใต้การควบคุมของ MICROPROCESSOR โดยมี CAROLIC COMPUTER เป็นตัววัดปริมาณน้ำเย็นที่ใช้ภายในระบบและวัดความแตกต่างอุณหภูมิของน้ำเย็นในระบบ และส่งผ่านไปที่ PARAMATRIX SEQUENCE CONTROLLER ซึ่งจะเป็นตัวกำหนด CHILLER ให้ทำงานเหมาะสมกับความต้องการของระบบ นอกจากนี้ภายในห้องพักแขกยังมีระบบสำหรับปรับอุณหภูมิของลมที่ออกจาก FAN COIL UNIT ให้เหมาะสมกับอุณหภูมิภายนอก เป็นการช่วยประหยัดพลังงานอีกส่วนหนึ่งด้วย

7. การให้แสงสว่างภายในโครงการ

7.1 การใช้แสงในการตกแต่งภายใน

แสงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในงานตกแต่งภายใน แสงไฟนอกจากจะให้ความสว่างในการมองเห็นแล้วยังมีผลต่อความรู้สึก ทำให้เกิดความน่าสนใจได้ ซึ่งในการออกแบบแสงไฟในอาคารจะต้องคำนึงถึง

- คุณภาพ หรือความสว่างของไฟสามารถเปลี่ยนแปลงได้
- คุณสมบัติในการสะท้อนของวัสดุไม่เท่ากัน
- ตำแหน่งที่ตั้งของดวงไฟ
- สี เงาน และบริเวณ โดยรอบ

แสงประดิษฐ์ นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการตกแต่งภายใน เกือบจะเรียกว่าเป็นเครื่องมือกลไกในงานสถาปัตยกรรม (Tool of the Architect) แสงประดิษฐ์เป็นสิ่งที่ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยกันสร้างสรรค์ขึ้นมาจนในปัจจุบันแทบทุกมุมของโลกใช้แสงประดิษฐ์และการใช้ไฟช่วยจัด Display อันเป็นประโยชน์ต่อยอดขาย เป็นต้น

จุดประสงค์ของแสงสว่างหลัก ๆ มีดังนี้

1. ให้ทัศนวิสัยที่ดีในการมอง
2. สร้างบรรยากาศที่ดี
3. เน้นวัสดุให้มีการโดดเด่นตาม DESIGN

7.2 การใช้แสงสว่างภายในโครงการ

1. ต้องเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการเป็นหลัก
2. ต้องศึกษากิจกรรมของสถานที่แต่ละแห่ง
3. ทำความเข้าใจคุณลักษณะและคุณสมบัติของดวงไฟแต่ละชนิด
4. การใช้แสงไฟที่ดีต้องไม่ทำลาย จุดประสงค์ ความงาม ความโดดเด่นของส่วนที่ใช้หรือบริเวณใกล้เคียง แต่ต้องช่วยให้หุ่นส่วนต่างๆ ตรงจุดหมายที่ต้องการ
5. การใช้แสงไฟที่ดี ต้องไม่ใช่ดวงไฟมากๆ หรือรูปแบบที่วิจิตรพิศดารเท่านั้น
6. การใช้แสงไฟที่ดี ต้องไม่ใช่แต่ติดตั้งเข้าไป ยังต้องมีการออกแบบป้องกันหรือระวังสิ่งที่ไม่ดีอันเกิดจากดวงไฟ เช่น ตำแหน่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3 ปัจจัยในการติดตั้งเบื้องต้น

1. ความกว้างของห้อง ห้องที่กว้างมากด้วยการแสงสว่างมาก เพื่อขจัดความมืดและเงา แสงสว่างจะต้องมีความเข้มสม่ำเสมอและเท่าๆกัน โดยต้องมีจุดกำเนิดไฟที่มากกว่า 2 ตำแหน่งขึ้นไป ถ้าจะให้เสมอกันควรแบ่งพื้นที่ทั้งหมด (เพดาน) เป็นตารางสี่เหลี่ยมเรียกว่า จินตภาพตาราง

2. การแบ่งพื้นที่ข้อมขึ้นอยู่กับความสูงของเพดาน พื้นที่ของจินตภาพเพดานต้องมีขนาดเท่ากันหรือเกือบเท่ากับความสูงของเพดาน สำหรับที่ทำงานที่ไม่มีไฟเฉพาะตามโต๊ะทำงานความกว้างของจินตภาพตารางต้องแคบลงไปตามความสูงของเพดาน

3. ระยะห่างระหว่างดวงไฟ สำหรับการส่องสว่างโดยตรง การพิจารณาขึ้นอยู่กับความสูงของเพดาน ความกว้างของวงห้องและการส่องสว่างโดยตรงหรือทางอ้อมสำหรับทางปฏิบัติ ระยะห่างดวงไฟจะใกล้เคียงกับความสูงเพดาน

สำหรับรายละเอียดของสิ่งแวดล้อมกับตัวกำเนิดไฟจะแยกออกเป็นการพิจารณาเป็นหมวดหมู่ดังนี้

7.3.1 ข้อพิจารณาสิ่งแวดล้อมกับการติดตั้งดวงไฟ

1. หลีกเลี่ยงการมองที่มาของแสงโดยตรง
2. หลีกเลี่ยงการสะท้อนกลับของวัตถุผิวเงา
3. หลีกเลี่ยงการสะท้อนกลับของกระจกที่ไม่ได้อยู่กับที่ (เช่น หน้าต่างเมื่อปิด)
4. กำหนดให้มีส่วนที่ยังมีแสงสว่างและเงาพอเหมาะ เพื่อการมองเห็นได้ชัดเจน การที่มีเงาสะท้อนของแสงจะทำให้มีปัญหาในการมองเห็น
5. พิจารณาปริมาณของแสงสว่างที่เป็นแสง-สี

7.3.2 ลักษณะวิธีการติดตั้งแหล่งกำเนิดแสง

1. CEILING MOUNTED FITTING คือ ชนิดติดใช้เพดาน (ฝ้าเพดาน)
2. CEILING RECESSED UNITS คือ ชนิดฝังในเพดาน (ฝ้าเพดาน)
3. SUSPENDED FITTINGS คือ ชนิดแขวนหรือห้องจากเพดาน
4. WALL BRACKETS คือ ชนิดติดผนังหรือเรียกว่า ไฟกิ่ง
5. PORTABLE FITTINGS คือ ชนิดเคลื่อนย้ายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3.3 การติดตั้งไฟจากเพดาน

1. ติดตั้งสปอตไลท์ ให้ส่องตรงจุดที่ต้องการเน้นหรือโชว์
2. ให้แสงจากโคมไฟผ่านวัสดุกรองแสงเสียก่อน เพื่อจะได้ไม่เกิดเงาเข้ม เพราะความถี่ของแสงไฟสูง
3. ซ่อนไฟใต้เพดานหลายดวง จะทำให้ไม่เกิดเงาเข้ม และให้ความสว่างทั่วถึง
4. ให้แสงสะท้อนเพดานกระจายลงมา ช่วยลดความจ้าของแสงและทำให้ความสว่างให้ทั่วถึงด้วย
5. ในกรณีที่ติดตั้งดวงไฟใต้เพดาน ควรจะมีแผงพลาสติก การออกแบบติดตั้งควรระวังแสงเข้าตา อาจทำโดยมีแผ่นไม้กั้น

ระบบการให้แสงแบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ

1. DIRECT LIGHTING ดวงไฟส่องตรง
2. SE-MI DIRECT LIGHTING แสงทางตรงและทางอ้อม
3. CENTRAL DIFFUSE แสงกระจายรอบตัว
4. SE-MI INDIRECTIONAL
5. INDIRECTIONAL LIGHTING ดวงไฟส่องทางอ้อม

ความสูงของการติดตั้ง (ฟุต)	ขนาดของดวงไฟ (วัตต์)
7-10	40
8-12	60
10-14	75
12-16	100
19-20	150
17-27	250
25-35	400
30-40	500

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะต่าง ๆ ของแสงสี

ใช้ไฟสีเขียว

ผนังสี	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
1.แดง	เทาอมน้ำตาล
2.เหลือง	เขียว
3.เขียวเข้ม	เขียวยิ่งขึ้น
4.ม่วง	เทาน้ำเงิน
5.ส้ม	เหลืองอมเทา
6.น้ำเงิน	เขียวอมน้ำเงิน

ใช้ไฟสีเหลือง

ผนังสี	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
1.แดง	ส้ม
2.เหลือง	เหลืองจัด
3.น้ำเงินอ่อน	เทาอ่อน
4.เขียวเข้ม	เขียวออกเทา
5.เขียวอ่อน	เทาจัดมาก
6.ม่วง	ม่วงแดง
7.ส้ม	เหลือง

ข้อควรคำนึงในการใช้แสง

- ค่า CRI ของหลอดและสีที่นำมาใช้จะมีผลกับความถูกต้องของสีโดยรวม
- มีความเข้มและส่องสว่างเพียงพอที่จะเน้นรูปร่างและรายละเอียดของวัสดุ
- ในพื้นที่เพดานสูงมากแล้วใช้ไฟตลอดทั้งวัน ควรดูค่าอายุการใช้งานและการประหยัดพลังงานควบคู่ไปกับบรรยากาศที่เราต้องการ
- การป้องกันแสงสะท้อนจากวัสดุ (ทำมุมไม่เกิน 35 องศา)

น้ำหนักของสีในการมองเห็น

- สีอ่อนจะสะท้อนมากกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สีเข้มจะดูดแสงสว่างมากกว่า

ตารางการเปรียบเทียบการสะท้อนของสีต่าง ๆ

สี	อัตราการสะท้อนแสง
ครีม	65-75 %
ขาว	80-90%
เหลือง	75-80%
ชมพู	40-70%
ฟ้า	35-50%
เทา	35-50%
ดำ	2-5%
น้ำเงิน	8-12%
แดงเข้ม	4-7%
ชมพูอมม่วง	60-65%

จากจำนวนและเปอร์เซ็นต์ที่ได้จะเห็นว่าสีขาวสะท้อนแสงมากที่สุด และสีดำจะมีการสะท้อนต่ำสุด

การสะท้อนแสงของสีบนส่วนต่าง ๆ ภายในอาคาร

ระนาบ	เปอร์เซ็นต์ของการสะท้อนแสง
เพดาน	70-80%
พื้น	35-50%
ผนัง	50-60%
ผนังใต้ของหน้าต่าง	50-60%
โต๊ะและเก้าอี้	35-50%
บัวเชิงผนัง	40%

7.4 LOBBY

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นส่วนบริการที่ต้อนรับผู้ให้บริการ (ทั้งผู้ที่จะมาพักอาศัยและผู้ที่มาใช้บริการด้านอื่นๆ) และเป็นที่รวมผู้ให้บริการสำหรับการย้ายออกไปทัศนศึกษาหรือผู้ที่เพิ่งจะมาพักที่โฮมสเตย์ ส่วนบริการที่มีอยู่คือ แผนกสอบถาม แผนกต้อนรับ ที่โทรศัพท์ ห้องน้ำที่นั่งพักคอย อาจจะมีคนตรีและจำหน่ายเครื่องดื่ม โถงพักคอยถือเป็นส่วนแนะนำตัวของชุมชนว่า ชุมชนนี้มีบริการอะไรบ้างหรือมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียงที่ไหนบ้าง และดูกลมกลืนสวยงามกับบรรยากาศสภาพแวดล้อมกับชุมชนทั้งด้านรูปแบบและวัสดุ จะมี 2 ส่วน คือ ส่วนพักคอยธรรมดา คือมีส่วนสำหรับนั่งคอยและส่วนพักคอยที่มีบริการเสียงเพลงและเครื่องดื่ม เป็นการหารายได้ให้แก่ศูนย์ฯทางหนึ่ง และเป็นส่วนนัดพบของแขกได้ทีหนึ่ง

การใช้แสงไฟควรจะสว่างพอสมควร ไม่จ้าเกินไปเพราะจะทำให้ผู้ที่มานั่งอยู่ได้ไม่นานถ้ามืดเกินไปก็จะ ไม่มีใครกล้านั่ง เพราะรู้สึกเหมือนสถานที่กำลังซ่อมบำรุง ห้ามเข้า ยังไม่เรียบร้อยหรือบกร่องไป การใช้แสงสำหรับบริเวณ โถงพักคอย ใช้ได้ทั้งแสงประดิษฐ์ และแสงธรรมชาติเพราะเป็นส่วนที่อยู่ด้านหน้าของ โรงแรม และเปิดบริการทั้งกลางวันและกลางคืน สำหรับกลางวันถ้าใช้แสงธรรมชาติช่วยได้ก็จะเป็นการดีและประหยัด ทั้งยังสวยงามตามธรรมชาติ

การให้แสงไฟประดิษฐ์ในบริเวณ LOBBY

ง่ายพอสมควร เพราะใช้ได้กับดวงไฟ เกือบทุกประเภท เนื่องจากเหตุผลของการใช้แยกเป็นส่วนๆ ดังนี้

1. ส่วนประชาสัมพันธ์ หรือแผนกทะเบียน

ลักษณะเฟอร์นิเจอร์มักเป็น COUNTER ดวงไฟจึงเป็นแบบติดเพดานหรือห้อยจากเพดานให้ลำแสงสาดลงล่าง เพื่อให้ความสว่างหน้าเคาน์เตอร์ และแสงจะต้องไม่พุ่งเข้าสายตากัน

2. ส่วนพักคอย

ลักษณะการตกแต่งจะมีโซฟาและ โต๊ะกลาง การใช้แสงมีทั้งแบบ โคมไฟห้อย โคมตั้ง โต๊ะไฟผนัง เพดาน และไฟติดผนัง ลักษณะ โคมไฟควรกระจายแสงทั้งสองขึ้นและลง กระจายออกรอบด้าน สำหรับไฟตั้ง โต๊ะระวางอย่าให้แสงกระจายออกรอบข้างมาเข้าตา ที่นั่งโซฟาแสงไฟควรจะส่องขึ้นและลงเท่านั้น

3. บริเวณโทรศัพท์และทางเดินเข้าห้องน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ควรใช้แสงไฟแต่น้อย เพียงเพื่อให้เห็นทางเท่านั้นพอ เพราะคนที่จะโทรศัพท์ขอความเป็นส่วนตัว และการที่คนจะเข้าออกห้องน้ำก็ไม่ชอบให้มีแสงสว่างจ้า ทำให้รู้สึกเงินทั้งตอนเดินเข้าและออกมา

โดยสรุปแล้ว LOBBY เป็นบริเวณที่ใช้ไฟได้หลายประเภท จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าบริเวณ LOBBY มีส่วนปลีกย่อยหลายส่วน การใช้ไฟมีหลายประเภทที่เหมาะสมกัน แต่ที่สำคัญและน่าสังวรไว้ คือ การใช้ไฟหลายดวงแต่ว่าแต่ละดวงมีกำลังส่องสว่างน้อย เมื่อรวมกันแล้วได้ความสว่างที่สมควร จะดูสวยงามมากและแพรวพราว แต่ที่ต้องระวังคือ อย่าให้ผู้ที่มาใช้บริการรู้สึกที่ดวงไฟมากเกินไป จะทำให้รู้สึกร้อนและน่ากลัว ทำให้ไม่อยากเข้าใกล้ และที่สำคัญมากคือ ต้องไม่ห้อยโคมไฟให้ต๋านัก ในกรณีที่เพดานต่ำจะทำให้รู้สึกไม่สะดวกสบายนัก และ LOBBY จะขาดผู้ให้บริการในที่สุด

7.5 RESTAURANT

ภัตตาคารเป็นส่วนจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มเป็นเวลาเฉพาะ โดยภัตตาคารในโครงการให้บริการอาหารตั้งแต่เวลา 7.00 น. จนถึง 20.00 น. โดยจะให้ความสำคัญกับการให้บริการอาหารในมือคำก่อนข้างมาก ฉะนั้นการให้แสงสว่างในส่วนนี้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง การให้แสงไฟในส่วนนี้จะขึ้นกับลักษณะของการออกแบบว่าเป็นภัตตาคารประเภทใด ให้บริการอาหารประเภทใด และมี CONCEPT ในการออกแบบอย่างไร

แสงที่ใช้ในภัตตาคารเป็นตัวช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ ใช้ในการเน้นจุดที่สำคัญ การเลือกใช้ไฟในภัตตาคารนิยมหลอดไฟชนิดมีไส้ (INCANDESCENT) เนื่องจากหลอดไฟชนิดนี้ให้แสงสว่างที่ค่อนข้างนุ่มนวลไปทางสีแดง-เหลือง ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง และให้ความรู้สึกหรูหรามากกว่าหลอดไฟนีออน การให้แสงสว่างภายในภัตตาคารมักจะใช้แสงหลายๆชนิดปะปนกัน แล้วแต่ลักษณะการออกแบบและประโยชน์ใช้สอย การให้แสงสว่างเฉพาะโต๊ะอาหารให้ความรู้สึกเป็นส่วนตัวได้ นอกจากนี้การติดตั้งวงจรไฟฟ้าแบบพิเศษ เช่น สวิตช์สำหรับหรี่แสงนั้น มีประโยชน์ในการ

ให้แสงสว่างในทัศนคติเป็นอย่างมาก จะปรับให้สว่างหรือสลัวก็ได้ และการให้แสงจัด ในบริเวณที่ต้องการเน้น หรือจุดที่น่าสนใจ จะทำให้ทัศนคติดูสวยงามขึ้น

8. การใช้สีในการตกแต่งภายใน

สีต่างๆ มีอิทธิพลอย่างแรงกล้าต่อจิตใจมนุษย์ เป็นเหตุให้เกิดอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้หลายอารมณ์ ทั้งร้อนแรง อบอุ่น และชุ่มชื้น เยือกเย็น กระปรี้กระเปร่า เป็นต้น สำหรับในด้านการตกแต่งภายในจำเป็นต้องรู้ถึงจิตวิทยาของสีว่าสีใดให้ความรู้สึกอย่างไร เพราะการใช้สีให้คล้อยตามไปกับหน้าที่ประโยชน์ใช้สอยของสถานที่นั้นๆ ทำให้การใช้สีมีประสิทธิภาพดีขึ้นและในบางเวลาจะช่วยแก้ความรู้สึกที่ร้อนอบอ้าว อาจแก้ด้วยสีที่ให้ความรู้สึกเย็นสบาย ทำให้คลายร้อนไปได้

อันที่จริงแล้วอิทธิพลของสีที่กระทบจิตใจของเราก็จะรู้สึกไม่เหมือนกันทุกคน ทั้งนี้เพราะในการตกแต่งภายใน ควรจะคำนึงถึงคุณลักษณะและความรู้สึกในเรื่องสีด้วย เช่น

- สีสามารถสร้างความรู้สึกว่าจะเข้าใกล้หรือห่างออกไป คือ สีอุ่น ดูแล้วรู้สึกเข้าใกล้ตัวแต่สีเย็นดูแล้วออกห่างจากตัว
- สีบางสีอาจไม่น่าดูเมื่อใช้กับพื้นที่มากๆ แต่เสริมให้นำดูแก่สีอื่นๆ เมื่อใช้ในพื้นทีเล็กๆ เช่น สีส้มสดบนพื้นที่สีเขียวเข้ม
- เมื่อใช้สีเข้มจัดคู่กับสีอ่อนจัด จะดูเด่น มีชีวิตชีวาว่าการใช้สีที่มีความเข้มใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน
- ความเด่นของสี จะเกิดขึ้นเมื่อใช้สีต่างกัน ในเนื้อที่หรือปริมาณไม่เท่ากัน เพราะการใช้สีแต่ละสีในปริมาณเท่ากันหมด หรือเนื้อที่เท่าๆ กันทั้งหมด จะเกิดความน่าเบื่อหรือการตัดกันอย่างรุนแรง

8.1 จิตวิทยาการใช้สี สีมีปฏิกิริยาต่อความรู้สึกของมนุษย์โดยตรง เช่น

- สีเทา ให้ความรู้สึกเคร่งขรึม สุขภาพ ผู้ดี เรียบร้อย เงียบสงัด
- สีดำ ให้ความรู้สึกลึกลับ มีด ทุกข์โศก น่ากลัว ให้ความแข็งแกร่ง มีพลัง
- สีขาว ให้ความรู้สึกสะอาด บริสุทธิ์ ปราศจากมลทิน เปิดเผย

- สีแสด ให้ความรู้รู้สึกตื่นเต้น เร้าใจ สนุก อันตราย เบิกบาน ค้อนรับ รบ
กวน ไม่สบายใจแทรกอยู่
- สีเหลือง ให้ความรู้สึกเปรี้ยว ร่าเริง ดีใจ มีอำนาจ ชักจูง ความมั่งคั่ง
- สีแดง ให้ความรู้สึกมั่งคั่ง สมบูรณ์ ความสวย ความสุข คี้อรัน ทำทาย
กระตุ้นความหวาน ความอบอุ่น กระจือหรือรัน ร้อน คุร้าย แรงกล้า
- สีนํ้าเงิน ให้ความรู้สึกสุภาพ ถ่อมตน หนักแน่น เขือกเย็น สุขุม คงสภาพ
มีฐานันดรศักดิ์ มั่นคง
- สีเขียว ให้ความรู้สึกร่าเริง สดชื่น กระจุมกระชวย
สุขุม เขือกเย็น สันติ

8.2 เอกลักษณะของสี

สีแดง ให้ความรู้สึกมั่งคั่งสมบูรณ์ ขวนลุ่มหลง การให้สกุลสีแดงแต่เพียงเล็กน้อยจะทำ ให้เป็นตัวแทนสำหรับภายในอาคารสีแดงไม่เพียงแต่ให้ความรู้สึกตื่นเต้นเท่านั้นแต่ให้ความรู้สึกเร้าใจได้เหมือนกัน นอกจากนี้ยังสามารถจะเป็นภัยทางด้านจิตวิทยาได้ เช่น ดวงไฟสีแดงใช้ในการอำครูป จะมีความรู้สึกว่าปวดศีรษะและตาลายได้ แม้จะใช้อย่างถูกต้องและใช้เพียงเล็กน้อยก็ตามที่

สีเหลือง ให้ความรู้สึกร่าเริงสดใส สีเหลืองอ่อนจะให้ความรู้สึกของความสะอาดความสว่าง สีเหลืองเข้มมากจะทำให้สมองเกิดความหงุดหงิดได้ ซึ่งสีเหลืองนี้จะนำไปใช้ได้ เพียงจำนวนน้อย เช่น บานประตู ซึ่งผนังเป็นสีเทาอ่อนๆ สีเหลืองเนยทำให้ห้องมีคดูสว่างขึ้น สีเหลืองเขียวช่วยในเรื่องความเย็น

สีเขียว ไม่ทำให้ลวงตาเวลามอง ไม่ใช่ใกล้เคียงสีแดงในจำนวนเท่ากัน สีเขียวให้ความสด ชื่นกระจุมกระชวยเสมอ และให้พักสายตาได้ โดยธรรมชาติจะใช้สีเขียวเป็นสีที่ส่งเสริมทุกๆ สีให้คดูสดใสขึ้น สีเขียวสมควรใช้ในการนำความหมายบางอย่างจาก ต้นไม้ สีเทา สีมอๆ หรือสีเขียวแก่้นั้น ส่วนมากจะใช้ได้อย่างคิตีเคียวในการเน้นสีพื้นสำหรับที่นิยมทำเครื่องเรือนด้วยไม้เมเปิลหรือไม้สัก สีเขียวสดใสให้ความรู้สึกสดชื่น

สีนํ้าเงิน สีนํ้าเงินเข้มให้ความรู้สึกสงบลึกถับ นํ้าเงินอ่อน เช่น สีนํ้าเงินหรือฟ้า มีความสดใสของสีเขียวอยู่ด้วย แม้ว่าจะปราศจากตัวสีเขียวก็ตาม สำหรับผนังและเฟอร์นิเจอร์ สีฟ้าและสีที่ใกล้เคียงกับนํ้า หรือสีนํ้าเงินที่ใช้มากเกินไปจะทำให้เกิด

ความไม่เบิกบาน สิ้นน้ำเงินอมเขียว ให้ความรู้สึกตื่นเต้น เช่น แสงโอบออล- การ แพนหางของนกยูง เป็นสีที่มีเสน่ห์งดงาม

สีขาว ให้ความรู้สึกสะอาด บริสุทธิ์ ระวังการใช้ในห้องครัวที่เป็นสีขาวทั้งหมด หรือสีขาวทั้งหมดของห้องน้ำ สีขาวนี้จะใช้ในโครงการระบายสีของความเรียบร้อย สดชื่น สีกลุ่มคำ เทา ขาว เรียกว่า สีเอกรงค์ ไม่ควรใช้รวมกันระหว่างแม่สี (น้ำเงิน เหลือง แดง)

8.3 สีขาววัสดุที่ใช้ในการออกแบบตกแต่งภายใน

การใช้วัสดุตกแต่งภายในห้องของอาคารพักอาศัยตากอากาศและส่วนอื่นๆ ซึ่งบางชนิดไม่เหมาะสมและไม่สามารถนำมาใช้ได้ ถ้าจะใช้ได้ก็จะเกิดปัญหาจากอากาศบริเวณชายทะเลที่มีปฏิกิริยาต่อวัสดุต่างๆ และต้องเพิ่มการบำรุงรักษา อันเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ จากการวิเคราะห์โดยวัสดุที่ใช้นั้นจะต้องทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศแบบชายทะเล และง่ายต่อการดูแลรักษาทำความสะอาด และน้ำทะเลไม่มีปฏิกิริยาต่อวัสดุเหล่านั้น ส่วนใหญ่ที่ใช้กันอยู่ก็จะเป็นวัสดุที่ได้จากธรรมชาติ และจากการประดิษฐ์โดยทั่วไป ไม้ทุกชนิด เช่น ไม้สัก หวาย ไม้ไผ่ ไม้ฉำฉา ฯลฯ หินก็มีพวกหินอ่อน หินกาบหรือหินทะเล ฯลฯ กระฉกและอื่นๆ ซึ่งความจริงในส่วนของพื้นก็ไม่จำเป็นต้องปูพรมทุกห้อง (นอกจากต้องการความหรูหราและสวยงาม) เพราะยากแก่การทำความสะอาด เพราะชายทะเลมักจะมีทรายติดตัวและเสื้อผ้าของผู้ที่มาพักอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการที่จะมาพักผ่อน เปลี่ยนบรรยากาศก็ต้องการความสบาย โดยไม่จำเป็นต้องระวังรักษา หรือใช้โดยอึดอัดไม่สะดวก พื้นส่วนที่เป็นสาธารณะโดยทั่วไป ควรใช้หิน กระเบื้องดินเผา หรืออื่นๆ เพราะเหมาะสมกับอากาศชายทะเลและดูแลรักษาทำความสะอาดง่ายและคงทนถาวร

1. วัสดุประเภทหิน

วัสดุประเภทหิน สำหรับผนังภายในและภายนอกของอาคารชุด นับว่าเหมาะสมที่จะกรุด้วยวัสดุประเภทหิน อันได้แก่ หินประเภทเนื้อละเอียด สามารถทนต่อฟ้าอากาศ หรือใช้กันผนัง และพื้นที่ใช้งานสมบุกสมบัน ตลอดจนเนื้อที่ที่คนพลุกพล่าน เพราะหิน

ทนต่อการสัมผัสและทำความสะอาดง่าย และหินยังมีคุณสมบัติที่ให้ความงดงาม
ประทับใจ มีค่า หรุหร่า วัสดุประเภทหิน แยกชนิดได้ดังต่อไปนี้

▪ หินอ่อน

เป็นหินที่สามารถทนสกปรกได้ดี ทนต่อสารเคมีได้บ้างในบางชนิด ซึ่งจะใช้

หินอ่อนกับผนังภายในเป็นส่วนมาก หินอ่อนให้ลักษณะ
ที่มีคุณค่าในด้านความงามกว่าหินประเภทอื่นๆ มีสีให้
เลือกหลายสี เช่น ขาว ดำ เทา ชมพู เขียว เนื้อ น้ำตาล
เป็นต้น หินชนิดนี้ทนกับน้ำหนักปานกลาง ทนต่อการ
ขัดสี ไม่เก็บเสียง หรุหร่า และมีผิวหน้าที่ดูสวยงาม ถ้า
ถูกน้ำมันอาจด่างเป็นดวง มีทั้งแบบด้านและมัน มักใช้ปู
พื้นห้องน้ำที่ต้องการความหรุหร่า วิธีปู ปูปนทราย
หนา ขนาดความหนาของแผ่นจะเป็น และ 1
นิ้ว

▪ หินกาบ

หินกาบ คือ หินซ้อนกันเป็นชั้นๆ ที่นิยมใช้มีหลายสี คือ สีน้ำตาล ดำ เหลือง ส้ม
แดง ม่วง (ราคาแพงที่สุด) หายากแต่ดูไม่ธรรมดา การปูหินกาบ เตรียมพื้นที่ที่จะปูให้มี
ผิวขรุขระ เพื่อหินกาบจะได้ติดแน่นกับพื้น ใช้แปรงชุบน้ำดีมันให้ชุ่มขณะปูตลอดเวลา
ใช้ปูนทรายเป็นตัวเชื่อม เมื่อปูต้องคอยจับแผ่นหิน ไปด้วย เพื่อไม่ให้ น้ำปูนเกาะที่หินกาบ
เมื่อเสร็จ ใช้ฟองน้ำทำความสะอาดและลงแว็กซ์

▪ หินแกรนิต

ส่วนมากใช้กรุผนังหรือพื้นทางเดินของส่วนต่างๆ เนื่องจากเป็นหินแข็งที่สุด เนื้อ
แน่นและทนทานเมื่อขัดให้เงาจะมีลักษณะคล้ายหินอ่อน และบำรุงรักษาความสะอาด
ได้ง่าย

▪ หินชนวน

หินชนวนมีสีต่างๆ ให้เลือกหลายสี ได้แก่ สีฟ้า สีดำ และสีน้ำตาล มีราคาแพง
อยู่บ้าง แต่ประหยัดค่าบำรุงรักษาได้ดี

▪ หินหล่อ

ได้แก่ วัสดุประเภทหินผสมกับซีเมนต์ คุณีคุณค่าน้อยกว่าหินแท้ แต่มีความ
คงทนและบำรุงรักษาง่ายเท่ากับหินแท้

2. วัสดุประเภทดินเผา

วัสดุประเภทดินเผา เช่น อิฐ กระเบื้อง และเซรามิก สามารถใช้กรุพื้นและผนัง ราคาถูก
กว่าหินทนทานดินฟ้าอากาศ ทนการสึกกร่อน บำรุงรักษาง่าย ตลอดจนมีลวดลายให้
เลือกได้มากกว่า

▪ อิฐ

สามารถนำมาใช้ได้โดยธรรมชาติของมัน หรือทาสีทับ สีธรรมชาติมีสีแดง สี
แสด สีเหลือง หรือสีเทา ขาว ราคาถูกกว่าหิน คงทนและง่ายต่อการรักษา

▪ กระเบื้อง

เป็นวัสดุที่สามารถปูได้ทั้งพื้นและผนัง ให้ในทุกห้องตามที่ต้องการ และ
เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ และทนต่อผลจากไอน้ำ
เค็มได้เป็นอย่างดี และยังมีหลายขนาดหลายแบบ และ
หลายสีให้เลือกได้ตามความพอใจ

3. วัสดุประเภทไม้

เป็นวัสดุที่เหมาะสมกับการตกแต่งภายในที่ต้องการความเป็นธรรมชาติ เพราะหาได้ง่าย
ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ไม้มีหลายชนิด เช่น

▪ ไม้อัดสัก

เป็น ไม้เนื้อปานกลางระหว่าง ไม้เนื้อแข็งและ ไม้เนื้ออ่อน ใช้กับงานประณีตได้
ดี รวมทั้งมีสีและลวดลายสวยงามเหมาะสมแก่การทำ
เครื่องเรือน ในส่วนที่ต้องการความสวยงามและคงทน
การนำมาใช้ควรขัดผิวให้เรียบเนียน อาจย้อมสีให้เข้มขึ้น
เล็กน้อยก็จะสวยงาม

▪ ไม้อัดยาง

คือ ไม้สักที่แปรรูปให้เป็นแผ่นบางอัดทับกับ ไม้เนื้อแข็ง เพื่อให้มีความแข็งแรงไม่บิดงอหรือหัก ใช้กรุเครื่องเรือน จะดูแลรักษายากกว่าเครื่องเรือนที่ทำผิวด้วยไม้สัก

- ไม้อัดมะปิ่น

เป็น ไม้อัดที่มีคุณภาพและราคาปานกลาง มีเนื้ออ่อนและทำผิวได้ดีได้โดยไม่ต้องย้อมสี

- ไม้อัดลมหิน

เป็น ไม้อัดที่มีลักษณะคล้าย ไม้อัดสัก แต่มีลวดลายแปลกกว่า คือไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเหมือนลายของ ไม้สัก แต่ผลิตน้อยจึงหายาก ราคาไม่แน่นอน มีความคงทนมาก อาจใช้ปนกับ ไม้สักได้

- ไม้สนหรือฉำฉา

เป็น ไม้เนื้ออ่อน ไม่นิยมใช้ทำเครื่องเรือนมากนัก แต่มีใช้ประกอบหรือตกแต่งบางส่วน of เครื่องเรือนให้ดูสวยงามมากขึ้น ปัจจุบันมีการนำไปใช้ทำเครื่องเรือนทั้งตัวด้วยความสวยงาม แต่ไม่ค่อยแข็งแรง จึงใช้กับเครื่องเรือนที่มีขนาดเล็กๆ ไม่รับน้ำหนักมากนัก หรือใช้ประกอบบนโครงสร้าง ไม้เนื้อแข็งแทน ก็จะได้ผลดีเพราะมีความสวยงาม และราคาค่อนข้างถูก

- ไม้จำปา

เป็นเนื้อไม้สีอ่อน ใช้กับงานประณีต ไม่นิยมย้อมสี

- ไม้ประสานสัก

เป็น ไม้ชิ้นเล็กที่นำมาติดต่อกันเป็นแผ่น เพื่อทำเครื่องเรือน ไม่ทนทานเท่า ไม้สัก แต่ราคาถูกนอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ที่อัดแปรรูปแล้ว ใช้เครื่องเรือนได้อีก มีความแข็งแรงทนเทียบ ไม้ แต่ราคาถูกกว่า เรียกว่า “ชิปซัมบอร์ด” แต่ต้องมีวัสดุกรุหุ้มผิวหน้า

4. วัสดุจำพวกหวายและไม้สัก

- หวาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติในเมืองร้อน เหมาะสมกับการนำมาใช้ตกแต่งอาคารประเภทโรงแรมพักตากอากาศเป็นอย่างดี เพราะมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ ได้บรรยากาศพื้นถิ่น ไม่ทำปฏิกิริยากับไอเค็มจากน้ำทะเลเหมือนโลหะ รวมทั้งราคาถูก สวยงาม น้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายได้สะดวก นอกจากนี้ในปัจจุบันเครื่องเรือนที่ทำด้วยหวาย มีผลิติดอกมามากมายหลายแบบ สามารถซ่อมด้วยสีฝุ่น หรือทำสีพ่นได้ อย่างไรก็ตามก็ยังคงนิยมใช้สีธรรมชาติของหวายอยู่เช่นกัน

ข้อเสียของหวาย

1. ไม่ทนทานต่อการกัดของมอดและเชื้อรา ซึ่งเป็นตัวทำลายเนื้อหวาย ซึ่งหวายมีคุณสมบัติคล้ายไม้ คือ เนื้อหวายจะมีสารพวกแป้งและเซลลูโลส แต่สามารถป้องกันได้ด้วยการใช้สารเคมีที่เป็นยารักษาเนื้อไม้
2. หวายไม่แข็งแรงเท่าไม้ โดยเฉพาะส่วนประกอบที่เป็นหวายเส้นเล็กๆ อาจขาดง่าย ทำความสะอาดยาก มีขอกมูมให้ฝุ่นเกาะมาก แต่สามารถเลี้ยงได้ด้วยการทำเฟอร์นิเจอร์ด้วยหวายเส้นใหญ่
3. จะเก่าและผุเร็วหลังจาก 18 เดือน หรือ 2 ปีไปแล้ว หากขาดการดูแลรักษา
4. ติดไฟได้ง่าย

การนำไปใช้ในลักษณะอื่น

การเลือกใช้เครื่องเรือนหวายนั้น นอกจากจะซื้อสำเร็จรูป หรือสั่งทำตามแบบที่ต้องการแล้ว ยังสามารถซื้อเพียงบางส่วนของผลิตภัณฑ์หวาย เพื่อนำไปใช้ประกอบกับเครื่องเรือนได้ เช่น ซื้อหวายสานลายดอกพิกุล ซึ่งมีสานเป็นแผ่นขายเป็นตารางฟุต เพื่อนำไปกรุเป็นพื้นและผนังเก้าอี้ กรูที่หัวเตียง ซึ่งหัวเตียงนี้นำไปประกอบกับหัวเตียงชนิดอื่นๆที่ไม่ใช่หวายได้ เพราะที่ใช้กับเก้าอี้หวายนั้น มีทั้งที่มีไม้เป็นนุ่น และเป็นพองน้ำ ผ้าหุ้มเบาะมักใช้ผ้าฝ้ายเพราะมีเนื้อหยาบ ซึ่งดูเหมาะสมกับลักษณะของหวาย จะมีอยู่บ้างเหมือนกันที่เลือกใช้วัสดุที่ตรงกันข้ามกับลักษณะของหวาย เพื่อให้เกิดความรู้สึกใหม่ๆ เช่น ใช้ผ้าแพรว่่วนที่ดูเป็นมันหรือผ้าไหม เป็นต้น

การใช้วัสดุอื่นผสม

การใช้หยาบผสมกับวัสดุอื่นๆ มีมานานแล้ว ในปัจจุบันมีวิวัฒนาการของการผสมผสานดังกล่าวมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น นำหยาบมาผสมผสานกับกระจก ทำเป็นที่บังตา ใช้หยาบผสมกับโครงสแตนเลสเป็นเก้าอี้นั่ง ใช้หยาบตกแต่งเก้าอี้นวม เป็นต้น

■ ไม้ไผ่

ไม้ไผ่เป็น ไม้ที่หาง่ายและมีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของเมืองไทย เป็นวัสดุที่มีราคา

ไม่แพงเกินไป แต่มีความแน่นอน คือ ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลง

รูปอย่างใดก็ยังควมมีคุณค่าในตัวเองที่เห็นเป็นอยู่เสมอว่า

เป็น ไม้ไผ่ และ ไม้ทั้งความเป็นธรรมชาติในตัวของมันเอง

ได้เลย ถึงแม้ว่าจะผนวกเอาฝีมือและความคิดของคนใน

การนำมาใช้แล้วก็ตาม ไม้จึงเป็น ไม้ที่คนเห็นแล้วคนก็

ถึงธรรมชาติไม่ได้ และให้ความรู้สึกที่ผ่อนคลายขึ้น

เสมือนว่าได้นั่งอยู่ท่ามกลางบรรยากาศของธรรมชาติ

ไม้ไผ่ที่นำมาตกแต่งนั้น จะต้องผ่านกรรมวิธีหลายอย่าง ตั้งแต่การแช่ในน้ำ
ดื่มน้ำ และอบก่อนที่จะนำมาใช้ในลักษณะการออกแบบที่แตกต่างกันออกไป ไม้ไผ่นี้
เหมาะสมเป็นอย่างมากสำหรับการตกแต่งบริเวณที่อยู่อาศัย หรือนำมาประกอบในการ
ทำเฟอร์นิเจอร์ โคมไฟ กั้นผนัง แต่งเพดาน และอื่นๆ นับเป็นการเหมาะสมเป็นอย่างมาก
ที่จะใช้กับสภาพที่เป็นชายทะเล เพราะปลอดภัยจากปัญหาจากไอน้ำเค็มที่จะทำให้โลหะ
เกิดสนิมเร็วขึ้นกว่าปกติ แต่ที่สำคัญ ในยุคเศรษฐกิจที่จำเป็นในปัจจุบันจะเป็นวัสดุที่มี
ราคาถูกกว่าวัสดุอื่นๆ และจากการที่ได้ผ่านกรรมวิธีต่างๆ มาแล้วทำให้ไม้ไผ่ที่จะนำมา
ใช้ มีความคงทนถาวรและปลอดภัยจากการกัดเจาะของมอด

คุณสมบัติและรูปลักษณะต่างๆ ของไม้ไผ่

ไม้ไผ่นั้นมีลักษณะส่วนรวมเป็นปล้อง ไม้กลมขนาดต่างๆ และข้างในกลวง
เป็นช่วง ขนาดกลมก็มีขนาดแตกต่างกัน แล้วแต่อายุและพันธุ์ของไม้ไผ่ โดยเนื้อแท้ ไม้
ถึงแม้จะดูโปร่งเบา แต่ก็แข็งแรงสามารถรับแรงประเภทต่างๆ ได้ดี ด้วยเหตุนี้เราสามารถ
นำไม้ไผ่มาใช้ประโยชน์ได้ทั้ง 2 ประเภท คือ ใช้เป็น โครงสร้าง กับใช้เป็นวัสดุตกแต่ง
หรือบางครั้งเราอาจใช้ด้วยกัน ใช้เป็นทั้ง โครงสร้างและวัสดุตกแต่งไปด้วยตัว

ในการนำไม้ไผ่มาตกแต่งนั้นสามารถทำได้ทุกจุด และสามารถสร้างอะไรก็ได้ทุกประเภท อาจยกตัวอย่างส่วนที่นำไม้ไผ่มาตกแต่งพอสังเขปได้ดังนี้

- ทำเครื่องเรือน
- ตกแต่งผนัง เพดาน พื้น
- ทำของประดับ เช่น โคมไฟ ฯลฯ

ไม้ไผ่มีหลายขนาดและหลายชนิด ตลอดจนมีความยาวแตกต่างกัน เช่น ปล้องใหญ่ใช้ทำโครงสร้างเครื่องเรือนหรือโครงสร้างผนังเบา ปล้องเล็กใช้ตกแต่งประกอบโครงสร้าง ส่วนปล้องเล็กมากอาจผ่าเป็นไม้ซีกใช้กรุผนัง หรือฉาก เป็นต้น การใช้ไม้ไผ่ตกแต่งผนังและเพดาน

จะใช้วิธีการที่คล้ายคลึงกัน หากมีผนังเดิมอยู่แล้วก็อาจใช้ไม้ไผ่ผ่าซีกแล้วกรุเป็นแนวทับผนังเดิมลงไปอาจกรุตามแนวตั้งหรือแนวนอน หรือ ไม้ก็สลับทั้งแนวตั้งและแนวนอน รวมทั้งบางช่วงอาจจะเว้นช่องบ้างก็ได้

สามารถนำไม้ไผ่มาใช้แทนคิ้วได้ โดยอาจใช้เป็นคิ้วบัวเพดาน นอกจากนี้อาจใช้ไม้ไผ่ทำแนวผนังปิดรอยต่อระหว่างวัสดุต่างชนิดกันก็ได้

การใช้ไม้ไผ่ปูพื้น

ปัจจุบันมีป่าแก่ไม้ไผ่ ซึ่งมีความทนทานและมีพื้นที่สวยงาม นำมาปูเฉพาะช่วงหรือปูตลอดแนวพื้นให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติดีกว่าปูป่าแก่หรือปูพรม การใช้ไม้ไผ่ทำบังตา

การนำไม้ไผ่มาใช้ในการตกแต่ง ที่นิยมมากอีกวิธีหนึ่ง คือ การทำบังตานั่นเอง เพราะลักษณะเป็นปล้องกลมของไม้ไผ่ เมื่อมาจกสานกันเข้าเป็นผืนก็ทำให้สวยงาม การสานตัวกันให้เป็นแผงนี้ ทำให้เกิดลวดลายขึ้น เราสามารถออกแบบลวดลายของบังตาไม้ไผ่นี้ได้หลายแบบ อาจสานกันเป็นตารางหรือรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน หรือลายแบบอื่นได้อีกมาก หรือจนกระทั่งเป็นลายอิสระไม่มีรูปทรงที่แน่นอน

การใช้ไม้ไผ่ทำเครื่องเรือน

ไม้ไผ่สามารถใช้ทำเครื่องเรือนได้ทุกชนิดตั้งแต่ ตู้ เตียง ไปจนถึงเก้าอี้ต่างๆ ซึ่งหากเราตกแต่งผนังด้วยไม้ไผ่แล้ว หากใช้เครื่องเรือนที่ทำด้วยไม้ไผ่ด้วยแล้วก็จะดูเข้ากันได้ดีทีเดียว

การใช้ไม้ไผ่ทำเครื่องประดับตกแต่ง

เศษไม้ไผ่เหลือใช้เล็กๆน้อยๆ สามารถนำมาใช้ทำเครื่องประดับตกแต่งได้หลายชนิด เช่น ทำกรอบรูปทำโคมไฟ ทำกล่องต้นไม้ ฯลฯ ซึ่งเครื่องประดับบางชนิดก็เป็นของใช้ไปในตัวอีกด้วย

กระฉก

กระฉกเป็นวัสดุที่มีความสำคัญต่อการตกแต่งภายในเป็นอย่างมาก เพราะมีความสวยงามในตัวเองสามารถใช้ร่วมกับวัสดุอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี มีความโปร่งแสง ทนไฟ และกระฉกเองก็มีความสำคัญในการเพิ่มความโปร่ง โล่ง และมีคุณค่า หรรษา ให้กับสถานที่

กระฉกมีหลายแบบ สามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการ เช่น กระฉกดูความร้อนกระฉก 2 ชั้น ช่วยกระจายแสง และกรองความร้อน กระฉกบานเกล็ด รับลมได้ กระฉกมีข้อดีคือ สามารถกันน้ำ ลม ฝน ได้ ปกป้องจากเชื้อรา และสามารถป้องกันเสียงรบกวนได้ แต่มีข้อเสียคือ มีขนาดใหญ่ไม่มาก (ถ้าต้องการขนาดใหญ่พิเศษ ต้องสั่งทำจากต่างประเทศ และมีราคาสูงมาก) ยากต่อการขนส่ง ผิวหน้ามักจะเป็นรอยขีดข่วน และฝุ่นเกาะได้ง่าย

ผ้า幔

ผ้า幔เป็นวัสดุสำคัญในการตกแต่งภายใน ที่มีความจำเป็นต่อประตู หน้าต่าง และกระฉก บางครั้งอาจนำมาใช้ในลักษณะการปิดกันอื่นๆ ได้ ผ้าที่นำมาใช้ทำผ้า幔มีหลายชนิดด้วยกัน เช่น

- ผ้าไหม เป็นผ้าที่มีคุณค่ามาก ให้ความรู้สึกเป็นทางการ สง่างาม เป็นระเบียบ
- ผ้ากำมะหยี่ ให้ความรู้สึกหรรษา ฟุ่มเฟือย ภูมิฐาน นุ่มนวล มีราคา
- ผ้าฝ้าย ให้ความรู้สึกเป็นกันเอง
- ผ้าป่าน ให้ความรู้สึกเบา โปร่งสบาย
- ผ้าลูกไม้ ให้ความรู้สึกนุ่มนวล โรแมนติก
- 幔ไม้ไผ่ ให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติ โปร่งแสง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ของฝ้ายมีหลายอย่าง คือ ช่วยกรองแสงให้ลดความจ้าลง ควบคุมความสว่างได้ตามต้องการ ช่วยลดความร้อนจากอุณหภูมิของแสงแดด ทำให้เครื่องปรับอากาศทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยกันฝุ่น ป้องกันเสียงสะท้อน สร้างบรรยากาศในการตกแต่งและบังสายตาได้เป็นอย่างดี

วัสดุ

ไม้ ข้อดี หาง่าย สะดวกต่อการขนส่ง ต่อเติมซ่อมแซมได้ง่าย แข็งแรง สวยงาม เก็บความร้อนได้น้อย มีลวดลายงดงาม เหมาะในการ นำไปตกแต่งสถานที่ ทำเฟอร์นิเจอร์ ราคาไม่แพงนัก

ข้อเสีย จะเสื่อมคุณภาพได้ โดยน้ำ ความร้อน ลม อากาศ และแสง ไม้จะผุพังได้เร็วจากเชื้อรา ปลวก มอด แมลงกัดไช ต้องหาวิธีป้องกัน

อิฐ ข้อดี มีความคงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ทนต่อการเผาไหม้ นำความร้อนได้ดี อิฐบางชนิดทนไฟได้

ข้อเสีย ถ้าเผาไม่ดีพอ เนื้ออิฐไม่อัดแน่น ทำให้น้ำซึมเข้าไปได้ และแมลงต่าง ๆ อาจจะไปอาศัย ควรฉาบปูนเพื่อป้องกัน

หิน ข้อดี มีความแข็งแรงทนทานต่อการกระแทก การกักร่อน ไม่อู้มน้ำ เหมาะสำหรับใช้ตกแต่ง ทำกำแพงกันดิน จัดสวน

ข้อเสีย กำแพงสูงแพง หักบิ่นแตกร้าวง่าย มีน้ำหนักมาก

ซีเมนต์ ข้อดี สามารถตกแต่ง ปั้น ก่อน ให้ได้ตามแบบต่าง ๆ ที่ต้องการ มีความแข็งแรง ทนทานถาวร

ข้อเสีย ดูดซับน้ำและดูดความร้อนได้มาก

คอนกรีตบล็อกข้อดี ไม่แตกร้าวในอากาศร้อนแล้ง ใช้ในการก่อสร้างได้ง่าย ประหยัดต้นทุนต่อความร้อนสูง นำความร้อนได้ดีเหมาะสมในการก่อผนังรับน้ำหนักได้ โดยไม่ต้องมีเสาหรือเหล็กเสริม

ข้อเสีย เปราะ แตกร้าวง่ายเนื่องจากการยึดหดตัว ดูดซับความชื้น ป้องกันได้ด้วยฉาบปูน

ยิปซัม ข้อดี คงคุณภาพที่ดีได้ในระยะเวลาสั้นปี แม้ในที่ที่มีอากาศร้อนแรงใช้กันความร้อนได้ดี

ข้อเสีย เปราะและหลุดล่อน แดงง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อลูมิเนียมและโลหะผสม ข้อดี แข็งแรงทนทานต่อความร้อน ไม่เป็นสนิมมีคุณสมบัติในการสะท้อนสูง น้ำหนักเบา สะดวกต่อการขนส่ง ไม่ต้องระวังในการแตกหักผลิตได้ทั้งขนาดเล็กและบางมาก ๆ

ข้อเสีย ราคาแพงกว่าโลหะชนิดอื่น

กระจก ข้อดี กันน้ำ กันฝน และฝุ่นละอองได้ดี (ในที่ที่ไม่ต้องการ) ปลอดภัยจากเชื้อรา กระจกจะดูดความร้อนผ่านเข้าไปในห้องได้ ถ้าเป็นกระจกสองชั้น (GLASS BLOCK) จะกระจายแสงได้ดี และช่วย กรองความร้อนจากบานเกร็ดจะช่วยให้ภายในห้องได้รับลมโดยป้องกันฝนได้ และได้รับแสงสว่างด้วย เหมาะสมสำหรับเมืองร้อน กระจกที่เคลือบผิวด้วยแผ่นฟิล์มซุบสาร เคมีอลูมิเนียมจะสะท้อนความร้อนออกไปได้ดี โดยภายในได้รับแสงสว่างเพียงพอช่วยในการตกแต่งได้สวยงาม

ข้อเสีย แผ่นใหญ่ ๆ จะแตกง่าย ไม่เหมาะกับที่ที่มีลมแรงมาก ๆ เป็นตัวนำความร้อนได้ดี แต่เป็นฉนวนความร้อนที่เวลาที่นำมาทำเป็นหน้าต่างจะรับแสงสว่างได้มากกระจกตัด แสงจะช่วยลดความร้อนที่มองไม่เห็น (LONG WAVE) เข้าไปภายในการใช้กระเบื้อง หรือกระจกใสที่ดูดความร้อนน้อย แล้วใช้มันสี อ่อน ๆ บาง VANETION BLIND ภายในจะทำให้ความร้อนสะท้อนออกไปได้ดีกว่า

สีทา ข้อดี เพิ่มความสวยงาม มีหลายหลากสีให้เลือกใช้ ทาผิวป้องกันตะไคร่และเชื้อราได้ สีอ่อนจะช่วยสะท้อนแสง ทำให้เกิดความสว่างภายในห้องมากขึ้น

ข้อเสีย ชีด เก่าเร็วเมื่อแสงแดดเผาแตกร้าวง่าย เนื่องจากสภาพอากาศชายทะเลที่เปียกชื้นและแห้งแล้วสลับกันไป

ไม้อัด ข้อดี ทนทานได้ดีกว่าไม้ธรรมชาติ ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศได้ดี ไม่ยัดหรือหด เมื่อใช้ในร่ม ดัดแปลงได้งอเป็นรูปต่าง ๆ ได้ทนต่อสารเคมีกรด ด่าง เกลือ ได้ดี น้ำหนักเบา ใช้เป็นชิ้นส่วนสำเร็จรูปได้ดีกว่าไม้ธรรมชาติ เหนียวแน่น ดีตะปูไม่แตก นอกจากนี้ยังมีลวดลายต่าง ๆ ที่สวยงาม

ข้อเสีย จะโค้ง บิดงอและแตก ถ้าอยู่ในอากาศชื้นและแห้งแล้ง ในที่
กลางแจ้ง ฝุ่นละอองและสิ่งขจัดมันทำให้เปลืองสี

ACOUSTIC ข้อดี เก็บเสียงดูดเสียงได้ดี มีเนื้อนุ่ม ป้องกันความร้อน น้ำหนักเบา นู
ผนังทาสีได้ มีความทนทานถาวรไม่บิดงอ ตกตะปุกไม่แตกเลือกได้ ตาม
ต้องการก่อสร้างง่าย ข้อเสีย มองเห็นรอยต่อ ถูน้ำชุ่ม

พรม ข้อดี ช่วยเก็บเสียงได้ดี แก้เสียงสะท้อน ได้นุ่มนวล อ่อนนุ่มน่าสัมผัส
ไม่สิ้นเสริมคุณค่าของสถานที่ให้ดูสง่างาม ใช้เน้นจุดสำคัญ เหมาะสำหรับปูพื้น
ห้องทำงาน ห้องนอน มีให้เลือกหลายสี รวมทั้งแบบและลวดลาย

ข้อเสีย ราคาแพงทำความสะอาดยาก สกปรกง่าย ติดไฟง่าย

รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการ

ในการจัดพื้นที่ส่วนแสดงนิทรรศการนั้น จำเป็นจะต้องทราบถึงรูปแบบของการ
จัดแสดงนิทรรศการ , การใช้โสตทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์ที่นำมาจัดแสดงแต่ละ
ประเภทเสียก่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการจัดแสดง

1) การใช้รูปแบบดั้งเดิม เป็นการจัดแสดงแบบรวบรวม , จำแนกประเภท และ
การจัดวางในลักษณะต่างๆ พร้อมคำบรรยาย ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติ
ศาสตร์ , ศิลปกรรม และวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) การใช้เทคนิค Multimedia เพื่อช่วยในการนำเสนอ และกระตุ้นให้ผู้ชมสนใจ ติดตาม โดยการใช้เทคนิคนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้ชมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์นั้นๆ ด้วย

3) การใช้เทคนิคที่ผู้ชมสามารถมีส่วนร่วมกับการจัดแสดง ผู้ชมสามารถทดลอง สัมผัส และค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง เทคนิคนี้ถ้ามีเจ้าหน้าที่ช่วยแนะนำ จะสามารถทำให้การจัดแสดงมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ถ้าผู้ชมไม่สามารถเข้าไปทดลองก็ จะไม่ได้รับความรู้

4) การใช้หุ่นจำลอง เพื่อให้ผู้ชมได้เกิดจินตนาการขณะเข้าชมทั้งขนาดเล็ก , เท่ากัน และใหญ่กว่าของจริง เพื่อได้สัมผัสกับบรรยากาศที่จำลองขึ้นมา ซึ่งผู้ชมไม่อาจเข้าไปได้จริงๆ

5) การใช้สถานการณ์จำลอง จะทำให้ผู้ชมได้สัมผัส และได้รับความรู้ลึกๆมีส่วนร่วมมาก เป็นการจัดที่แสดงบรรยากาศได้อย่างสมจริงสมจัง และสามารถถ่ายทอดความรู้ลึกต่างๆ ได้ดีมาก

สำหรับพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางการถ่ายภาพนั้น เน้นให้ผู้ชมได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายๆ อย่างในการเรียนรู้เทคโนโลยีทางการถ่ายภาพ นอกเหนือจากการมองเห็นเพียงอย่างเดียว ส่วนจัดแสดงนิทรรศการจึงมีการจัดแสดงที่สามารถปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ชมได้เป็นอย่างดี สามารถสัมผัส ได้ยินเสียง เห็นแสงสี เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยโสตทัศนูปกรณ์ช่วยในการจัดแสดงโดยการกดปุ่ม มือหมุน เข้าไปทดลอง ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมสามารถใกล้ชิดกับสิ่งแสดงได้มากกว่าพิพิธภัณฑ์ทั่วไป

ลักษณะการจัดแสดง

สำหรับโครงการพิพิธภัณฑ์โดยทั่วไปจะใช้โสตทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์ในการจัดแสดงประเภทต่างๆ ตามประเภทของวัตถุแสดง และวัตถุประสงค์ในการนำเสนอต่อผู้ชม เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ ได้แก่

1) ประเภท Board 2 มิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มักจัดเป็นชุดตามหัวข้อเรื่อง โดยมีขนาดแตกต่างกันไม่มากนักในแต่ละแบบ เป็นการนำเอา Board ที่มีขนาดเท่าๆ กันมาจัดอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะของ Module โดยลักษณะของ Board นี้อาจเป็นแบบลอยตัว หรือติดผนัง แบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

- Wall Board เป็น Board ที่ใช้ติดผนังแสดงงาน 2 มิติทั่วไป มีความหนาไม่มาก
- Electric Board เป็น Board ที่ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าเข้าช่วยในการจัดแสดง เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ สามารถตอบสนองประสาทสัมผัสได้ดีกว่า และมีความหนามากกว่า Wall Board ทั่วไป เช่น ใช้วงจรไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ไฟกระพริบ เป็นต้น
- Display Board เป็น Board ที่มีการจัดบรรยากาศให้เกิดมิติ จะประกอบด้วยวัตถุแสดงต่างๆ เช่น Object หรือ Model และมีคำอธิบายประกอบ พร้อมทั้งมีการจัดแสงไฟ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น

2) ประเภท Board กิ่ง 3 มิติ

เป็นการนำเอาวัตถุแสดง เช่น Object หรือ Model มาวางดับ Board ที่เป็นฉากหลัง เพื่อให้เกิดบรรยากาศ และธรรมชาติเนื้อเรื่องได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น โดยมีขนาดเท่าของจริงหรือย่อส่วนลงมา เรียกว่า อัดทัศน (Diorama) ผู้ชมสามารถเข้าไปสัมผัสเป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดงได้ เช่น การถ่ายรูปในยุคเริ่มแรก เป็นต้น มีตั้งแต่จัดฉากเล็กๆ หรือจัดเป็นตู้ ไปจนถึงขนาดใหญ่เป็นห้อง

3) ประเภทวัตถุ 3 มิติ

ได้แก่ วัตถุซึ่งอาจเป็นตัวอย่างของจริง หรือวัตถุที่จำลองมา มีตั้งแต่ขนาดเล็กสุด การจัดแสดงอาจจัดเป็นวัตถุชิ้นเดียว หรืออาจนำมาประกอบกันเป็นสภาพจำลองในแบบต่างๆ เพื่อความน่าสนใจ ในการจัดแสดงวัตถุที่มีขนาดเล็ก หรือวัตถุที่มีความ

สำคัญทางประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีฐานรองรับวัตถุ เช่น ชั้นวาง หรือกรอบแก้ว เป็นต้น

4) ประเภทอุปกรณ์ (Equipment)

เป็นอุปกรณ์ช่วยเสริมการจัดแสดง บางชนิดไม่สามารถทำได้ในลักษณะการจัดแสดงทั่วๆ ไป ได้แก่ การฉายภาพยนตร์ สไลด์ เพราะต้องการความมืดพอสมควร จำเป็นต้องมีการควบคุมแสงสว่าง ดังนั้นการจัดแสดงจึงต้องมีสัดส่วนเฉพาะที่เป็นห้องหรือส่วนที่ควบคุมแสงสว่างได้

อุปกรณ์บางชนิด เช่น เครื่องเสียงที่ประกอบการแสดงต่างๆ เพื่อทำให้เกิดเสียง โดยจะมีการบรรยายแฝงอยู่ในส่วนของการจัดแสดงนั้นๆ เช่น ลำโพง หรืออุปกรณ์อื่นๆ จึงไม่ต้องใช้พื้นที่พิเศษสำหรับการจัดแสดง การใช้โทรทัศน์หรือสไลด์ใช้ในลักษณะคล้ายกับเป็น Object หรือ Model โดยติดตั้งกับ Board หรือผู้จัดแสดงเป็นแบบ Electronic Board

การจัดแสดงในลักษณะอื่นๆ

1) Computers

ปัจจุบันการใช้ Computers มีส่วนสำคัญมากขึ้นในการจัดแสดง เพราะมีความยืดหยุ่นเรื่องบริการข้อมูลสูง แต่มักจะมีราคาแพง และเสียหายง่าย เนื่องจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้ชม ดังนั้นการใช้ Computers ต้องพิจารณาจำนวนผู้ใช้, การป้องกันการทำลายต่างๆ จากผู้ชม

2) Holograms

การใช้ Holograms จะให้ผลมาในรูปแบบของการจัดแสดงแบบ 3 มิติ ซึ่งก็เป็นที่น่าสนใจของผู้ชม

3) Projections and Video walls

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นเทคนิคที่จะใช้การฉายภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ต้องการแสดง โดยต้องมีกรควบคุมแสงในพื้นที่นั้นๆ เป็นเทคนิคที่ใช้กันมากในปัจจุบัน เพราะสามารถเข้าใจได้ง่าย และสามารถดูได้หลายคน

การกำหนดขนาดและปริมาตรของห้องแสดง

ในปัจจุบันการออกแบบห้องแสดง มักจะใช้วิธีการออกแบบ Space ให้สามารถยืดหยุ่นได้มาก มีการออกแบบผนังสำเร็จรูปเพื่อการจัดแสดงสามารถประกอบเป็นฉากที่มีขนาดตามต้องการได้ ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากระบบ Grid ซึ่งยึดเอาขนาดของวัสดุเป็นเกณฑ์

ขนาดความสูงของห้อง มีผลต่อสัดส่วนของห้องแสดงงานมาก ระดับของฝ้าเพดานอาจจะเป็นตัวกำหนดว่า Space ใดเหมาะสำหรับจัดแสดงวัตถุชนิดใด ประเภทไหน นอกจากนี้ความสำคัญของฝ้าเพดานยังปรากฏออกมาในรูปของการกำหนดบรรยากาศของห้องแสดงงานด้วย แสงสว่างต่างๆ สำหรับห้องแสดง มักจะใช้ฝ้าเพดานเป็นแหล่งกำเนิดแสง ทั้งระบบแสงธรรมชาติ และแสงประดิษฐ์ ทั้งนี้เพราะเป็นตำแหน่งการให้แสงที่ดีและไม่รบกวนแก่วัตถุแสดงความสูงของฝ้าเพดาน นอกจากจะใช้สำหรับบัง , ซ่อน และกันแสงเหนือหัวแล้ว ยังสามารถใช้ภายในฝ้าเพดานสำหรับใช้เป็นส่วนบริการต่างๆ ได้ดังนี้

- ทางเดินของท่อเครื่องปรับอากาศ
- ทางเดินสายไฟ
- ติดตั้งระบบดับเพลิง
- ช่องอากาศสำหรับระบายอากาศ
- ช่วยเก็บเสียงสะท้อนและป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอก
- ติดตั้งกล่องวงจรปิดสำหรับระบบรักษาความปลอดภัย

การกำหนดขนาด และปริมาตรของห้องแสดง ซึ่งใช้การเปรียบเทียบและการศึกษาอาคารตัวอย่างประเภทเดียวกัน รวมทั้งต้องคำนึงถึงลักษณะของการจัดแสดงงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสร้างบรรยากาศ เช่นการให้แสงสว่าง การออกแบบรูปร่างของอาคารซึ่งจะใ้แก่ผู้
ต่อไป

เทคนิคการจัดแสดงนิทรรศการ

โดยหลักการพื้นฐาน ควรจัดแสดงให้แตกต่างกันออกไปตามประเภทของวัสดุ
และจุดประสงค์ในการนำเสนอต่อผู้เข้าชม

1) การจัดแสดงเพื่อความงาม (Aesthetic Presentation)

มักใช้ในการจัดแสดงวัตถุตามพิพิธภัณฑ์สถาน และหอศิลป์ สามารถนำมาใช้
กับพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางการถ่ายภาพได้ เน้นที่การจัดวางรูปห้อง , องค์ประกอบ
ของสี , การให้แสงสว่าง , ฐานที่รองรับ และความประณีตในการจัดแสดง

การจัดเน้นความงามของวัตถุ องค์ประกอบต้องเป็นตัวช่วยในการส่งเสริมให้
งานเด่นยิ่งขึ้น การเขียนคำบรรยาย และภาพประกอบ มักแยกไว้อีกส่วนหนึ่ง เพื่อให้
ตัวงานเป็นสิ่งที่เด่นและดึงดูดความสนใจ

การให้สีของตัวงาน และฉากหลังก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะวัตถุแต่ละชนิด
มีคุณสมบัติต่างกัน แต่สีที่นิยมใช้มักเป็นสีกลางที่เข้าได้กับทุกสี เช่น สีขาวหม่น

แสงที่ใช้ก็มีความสำคัญต่อการจัดแสดง เพราะจะมีผลต่ออารมณ์และภาพลักษณ์
ของงาน แสงที่ใช้นั้นมี 2 ชนิด คือ แสงธรรมชาติ และแสงประดิษฐ์ ซึ่งการเลือกใช้
นั้นก็อยู่ที่ความเหมาะสม

2) การจัดแสดงเพื่อให้ความรู้ (Instructional Presentation)

เป็นการจัดแสดงที่ใช้ทั้งวัตถุ , คำบรรยาย , ภาพถ่าย และสิ่งต่างๆ ที่จะให้รายละเอียด
เกี่ยวกับสิ่งที่จัดแสดง ซึ่งถ้าขาดส่วนประกอบเหล่านี้จะทำให้เป็นเพียงแต่การแสดง
วัตถุเท่านั้น ไม่มีความหมายอะไรเลย ผู้ชมจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามคำบรรยายเหล่านั้น
ซึ่งการเรียนรู้นี้เป็นจุดประสงค์สำคัญของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) การจัดแสดงตามสภาพทางธรรมชาติ (Natural Context Presentation)

เป็นการจัดแสดงวัตถุโดยจำลองสภาพจริงตามธรรมชาติ ใช้การสร้างฉากละคร (Diorama Technique) หลักสำคัญ คือ จัดแสดงให้เหมือนจริงที่สุด การใช้เทคนิคการจัดฉากมีทั้งขนาดจริง และขนาดย่อ โดยต้องแสดงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและละเอียด ประณีตเหมือนจริงให้มากที่สุด

4) การจัดแสดงตามสภาพจริง (Authentic Setting Presentation)

เป็นการจัดแสดงโดยปล่อยให้วัตถุอยู่ในสภาพที่ถูกต้องพบ มักใช้ในพิพิธภัณฑ์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม จัดแสดงตามสภาพที่เป็นจริงตามสมัย (Period Room Technique) ทำให้ผู้ชมเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย โดยไม่ต้องใช้คำบรรยาย

5) การจัดแสดงแบบมีส่วนร่วม (Participate Presentation)

เป็นการจัดแสดงให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการชมนิทรรศการ เช่น การกดปุ่ม หรือ การหมุนเพื่อให้ตัวงานเคลื่อนที่ หรือแสดงบรรยากาศของห้องแสดง อาจมีการฉายสไลด์ หรือ Video Wall ในการจัดแสดง ซึ่งการแสดงแบบนี้จะช่วยให้ผู้ชมมีส่วนร่วมกับการจัดแสดง ทำให้เกิดความเข้าใจในการเข้าชมมากขึ้น แต่มีข้อพึงระวัง คือ การใช้เทคนิคแบบนี้มากเกินไป อาจจะทำให้เกิดความคั่นคั่น แต่ไม่ได้เรียนรู้อะไรเลย

ในการจัดนิทรรศการประเภทใดก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งก็คือ บรรยากาศของห้องแสดง จะต้องสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชน ซึ่งรสนิยมและจุดประสงค์ของคนที่เข้าชมนิทรรศการนั้น โดยทั่วไปมี 2 แบบ คือ คนที่เข้าชมเพื่อต้องการหาความเพลิดเพลิน และคนที่เข้าชม เพื่อต้องการศึกษา-ค้นคว้า ผู้เข้าชมทั้งสองประเภทนี้ มีความต้องการหลักไม่เหมือนกัน และเพื่อสนองความต้องการของคนทั้ง 2 กลุ่ม ห้องแสดงควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) ให้ความสนใจในด้านความงาม (Aesthetic)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความงามของวัตถุและการจัดแสดง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในการจัดแสดงวัตถุต่างๆ จะต้องถือว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญ ห้องแสดงใดที่แห้งแล้งไม่สร้างความสนใจแล้ว ห้องแสดงนั้นจะไม่น่าสนใจของคนมากนัก

2) เราใจให้ความเพลิดเพลิน (Romantic) ความเพลิดเพลินในห้องแสดง เป็น

คุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งของห้องแสดงต่างๆ เพราะเพียงความงามของวัตถุและการจัดแสดงอย่างเดียว จะทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเที่ยวเดินดู เดินชมนานเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ห้องแสดงจะต้องเราใจและให้ความเพลิดเพลินด้วย

3) เราใจให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น (Intellectual)

ความอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเป้าหมายของห้องแสดงที่สำคัญที่สุดคือ การให้ความรู้เรื่องต่างๆ แก่ผู้เข้าชม หากห้องแสดงมีแต่ความงามและความเพลิดเพลินเท่านั้น ถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จในการจัดแสดง เพราะผู้ที่เข้าชมจะไม่ได้ความรู้เพิ่ม การกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และอยากค้นคว้านั้น ทำได้หลายประการ เช่น

- ออกแบบลักษณะของห้องแสดงให้เราใจ เป็นชั้นเป็นตอน เมื่อผู้ชมเดินเข้าสู่

ห้องแสดงตอนหนึ่ง ก็เห็นลำดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ทำให้ไม่สับสน และเกิดความอยากรู้ในการติดตามสิ่งที่อยู่ต่อไป การแบ่งออกเป็นส่วนๆ ทำให้การชมดูไม่คูล้างว่างหรือละลานตาจนเกินไป

- คำอธิบายวัตถุในเชิงคำถาม เป็นส่วนสำคัญที่สุดที่เราใจความอยากรู้อยาก

เห็นของผู้ชม การตั้งปัญหาเป็นคำถามผู้ชม เพื่อจะได้หยุดและค้นคว้าคำตอบจากแผ่นป้ายในห้องแสดง สัมพันธ์เช่นนี้อยู่ตลอดเวลา

ทั้งสามประการนี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สำคัญในการจัดพิพิธภัณฑ์ไม่ว่าชนิดใดก็ตาม

จำเป็นที่จะต้องมีการวางที่เกี่ยวกับความงาม ความเพลิดเพลินและเร้าความรู้สึกหาไม่เช่นนั้นแล้วจะทำให้พิพิธภัณฑ์ประสบความสำเร็จได้ยาก

รูปแบบของส่วนจัดแสดง

การแบ่งเนื้อที่ห้องจัดแสดงจะต้องคำนึงถึงหน้าที่ ความจำเป็นของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งด้วย เช่น จะต้องแบ่งเนื้อที่ออกตามวัตถุประสงค์ แบ่งเป็นห้องแสดงนิทรรศการถาวร , ชั่วคราว หรือแบ่งเป็นห้องแสดงสำหรับประชาชนทั่วไป และสำหรับนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน โดยทั่วไปถ้าต้องการแสงจากหลังคา ห้องควรมีความสูง 18-20 ฟุต ส่วนห้องที่ต้องการแสงจากด้านข้าง ควรมีความสูงประมาณ 16 ฟุต แต่ในปัจจุบันนิยมใช้แสงประดิษฐ์และสร้างเพดานต่ำ คือระหว่าง 12 - 14 ฟุต โดยทั่วไปถ้าเป็นอาคารขนาดเล็กและห้องเล็ก ความสูงก็ไม่ต่ำกว่า 10 ฟุต แต่การสร้างอาคารให้เพดานสูงไว้จะสะดวกในการดัดแปลงถ้าต้องการต่ำกว่า 10 ฟุต ก็ทำ Suspended Ceiling ขึ้นใหม่

การกำหนดขนาดของห้องแสดงนั้น โดยทั่วไปแล้วต้องการความกว้างเท่าที่จะมีเนื้อที่ให้ ความกว้างตั้งแต่ 20 , 25 , 35 , 40 อย่างต่ำต้องกว้างประมาณ 20 ฟุต มีความยาว 1.5 เท่าของความกว้างห้องจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว (Temporary Exhibition) ส่วนใหญ่นิยมอยู่ใกล้กับทางเข้า หรือต่อจาก Hall บางแห่งก็จัดไว้เป็นห้องสุดท้าย เพื่อให้ผู้เข้าชมได้ผ่านห้องจัดแสดงนิทรรศการถาวรไปด้วย แต่ถ้าจัดไว้ตรงใกล้ทางเข้า จะทำให้ผู้ชมเห็นการจัดแสดงที่เปลี่ยนอยู่เสมอ

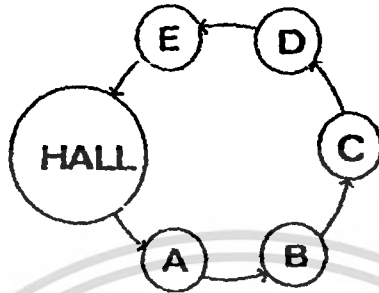
ระบบการจัดห้องแสดง

1) Room to Room Arrangement

เป็นการจัดห้องแสดงที่ให้ผู้ชมเดินจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งเรื่อยไป จบครบการชมโดยไม่ต้องย้อนกลับ ทำให้ชมได้ทั่วถึงตามลำดับ อาจจะใช้ห้องใหญ่ห้องหนึ่งแล้วกันเป็นส่วนๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ข้อดี** จัดง่าย ประหยัดเนื้อที่ในการจัดแสดง และไม่มีปัญหาเรื่อง การเคลื่อนตัวของผู้ชม
- ข้อเสีย** เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งแล้วจะกระทบกระเทือนห้องอื่นด้วย และผู้ชมไม่สามารถเลือกชมเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดได้

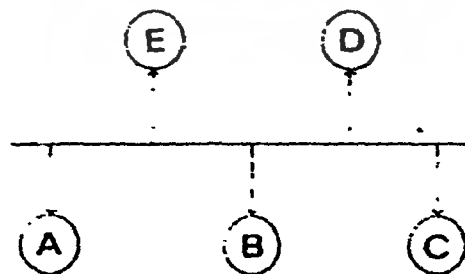
ภาพที่ 2.2 แสดงแผนภูมิการจัดกลุ่มห้องลักษณะที่ 1

2) Corridor to Room Arrangement

เป็นการจัดกลุ่มห้องแสดงแบบมีทางเดินยาว แล้วมีทางแยกออกไปยังส่วนห้อง จัดแสดงต่างๆ แต่ละห้องมีทางออก ทางเข้าโดยตรงไม่ต้องผ่านห้องอื่น และส่วนทางเดินอาจจะใช้เป็นที่จัดแสดงได้อีกด้วย

ข้อดี ผู้ชมสามารถเลือกชมนิทรรศการเฉพาะส่วนได้ตามความพอใจ

ข้อเสีย การแสดงอาจไม่ต่อเนื่อง เป็นการขัดจังหวะการแสดงและ เปลืองเนื้อที่ส่วนที่เป็นทางเดิน

ภาพที่ 2.3 แสดงแผนภูมิการจัดกลุ่มห้องลักษณะที่ 2

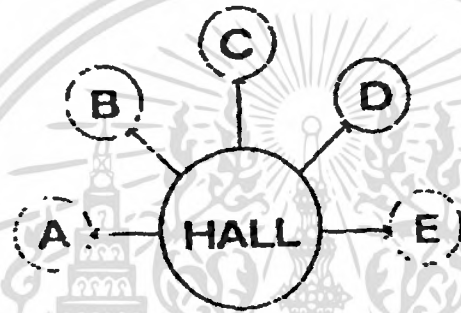
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) Nave to Room Arrangement

เป็นการจัดกลุ่มห้องแสดงที่มีห้องโถงเป็นจุดศูนย์กลาง และมีห้องแสดงวางอยู่โดยรอบ

ข้อดี ผู้ชมสามารถเลือกชมนิทรรศการเฉพาะส่วนได้ตามความพอใจ

ข้อเสีย กรณีที่ผู้ชมมาก อาจเกิดปัญหาการเคลื่อนตัวของคนได้

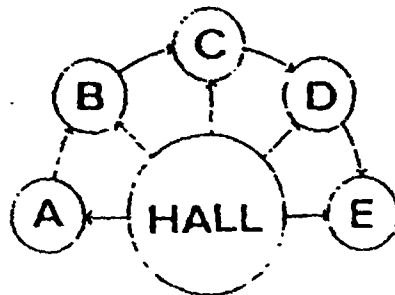

ภาพที่ 2.4 แสดงแผนภูมิการจัดกลุ่มห้องลักษณะที่ 3

4) Central Arrangement

เป็นการรวมเอาการจัดห้องแสดงทั้ง 3 ระบบเข้าด้วยกัน โดยมี Court หรือห้องโถงเป็นตัวกลางแยกเข้าสู่ห้องต่างๆ แต่ละห้องสามารถติดต่อถึงกันได้

ข้อดี สามารถปิดบางส่วนได้โดยไม่มีผลกระทบต่อส่วนอื่นมากนัก และสามารถเลือกชมเฉพาะส่วนได้ โดยมากมักเลือกการจัดแบบนี้ เนื่องจากมีความยืดหยุ่นมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.5 แสดงแผนภูมิการจัดกลุ่มห้องลักษณะที่ 4

การจัดแนวทางการสัญจร (Circulation)

ในทุกๆ พื้นที่การแสดงงาน จำเป็นต้องกำหนด Circulation ที่แน่นอนสำหรับเป็นแนวทางในการชมของผู้เข้าชมส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมเลือกเส้นทางสำหรับเข้าชมงานได้บ้าง จะเป็นการยืดหยุ่นให้แก่ห้องแสดงนิทรรศการ และไม่เกิดการบังคับเส้นทางเกินไป

ระบบ Circulation ภายในห้องนิทรรศการนั้น เมื่อพิจารณาตามลักษณะแกนสัญจรหลัก (Access) สามารถแบ่งออกได้ 2 ระบบ คือ

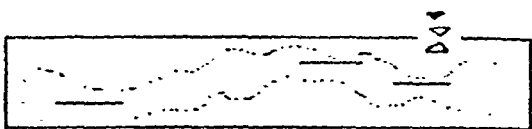
1) ระบบ Centralized System of Access

การจัดผังตามเส้นทางการเลื่อนไหลของผู้เข้าชม ผู้ชมจะเดินไปตามเส้นทางสถาปัตยกรรม ไปตามแบบแผนที่ตายตัวจากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย แต่อาจหยุดดูเป็นช่วงๆ ได้

ข้อได้เปรียบ คือ ความสะดวกในการควบคุมดูแล ผู้ชมจะถูกชักนำไปตามเส้นทาง

ข้อเสียเปรียบ คือ ถ้าสิ่งต่างๆ ที่จัดแสดงก่อนนั้นไม่ทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ชม จะมีผลต่อสิ่งแสดงที่เขาต้องการชมโดยเฉพาะ

ระบบนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นแบบย่อยๆ ดังนี้

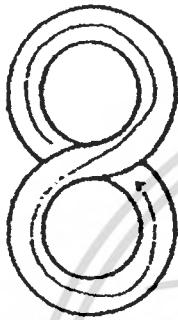
A Rectilinear Circuit

การเคลื่อนที่ชมเป็นแนวตรง มักพบในพิพิธภัณฑ์แบบเก่า

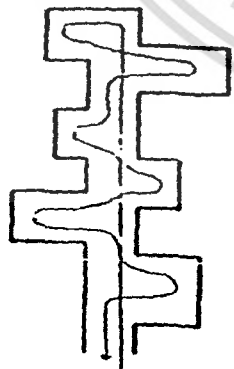
A Twisting Circuit

เส้นทางเดินเป็นวงจรแบบรอบโด่งกลาง
เข้าจากบันไดกลางซึ่งเชื่อมต่อระหว่างชั้น

Weaving Freely Layout

ผังรูปสานไปมาอย่างอิสระ -ปกคิมักใช้
ทางลาดเข้าช่วยและใช้องค์ประกอบที่น่า
สนใจในการเป็นตัวชักนำ ผังแบบนี้ผู้ชม
อาจจะหลงทางได้ถ้าลักษณะรูปทาง
เรขาคณิตเป็นแบบต่อเนื่องกันทั้งหมด

Comb Type Layout

เป็นการวางผังที่มีทางเดินกลางเป็นหลัก
มีส่วนให้เลือกชมในเวลาเดียวกัน ทางเข้า
อาจจะมีทางคั่นท้ายทางใดทางหนึ่ง หรือ
มีทางเข้าอยู่ตรงกลาง ซึ่งผู้ชมสามารถไป
ทางซ้ายหรือขวาได้ทันที เป็นการเพิ่ม
ขอบเขตให้กับผู้ชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น หากมีข้อสงสัย กรุณาติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติม และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

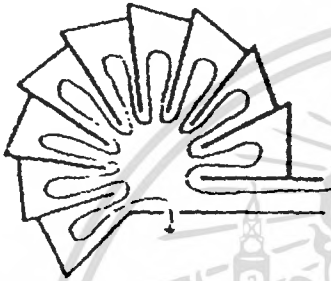

Chain Layout

การวางผังแบบต่อเนื่อง เป็นการจัดโดย
การนำหน่วยที่แตกต่างกันเข้ามาต่อเชื่อม
กัน

Fan Shape

ทางเข้าจากกลางผังเป็นรูปพัด การจัด
แบบนี้ทำให้มีโอกาสมากในการเลือกชม
แต่ผู้ชมต้องตัดสินใจในการชมเร็ว และ
ในทางจิตวิทยาผู้ชมจะไม่ค่อยชอบนัก
เพราะรู้สึกว่าเป็นการบังคับจนเกินไปและ
จุดที่รวมเป็นจุดที่มีความวุ่นวาย

Star Shape

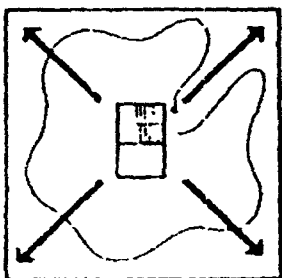
เป็นการเข้าจากจุดศูนย์กลางของผังรูปดาว
มีลักษณะคล้ายหวี ซึ่งผู้ชมไม่สามารถ
เลื่อนไหลไปได้อย่างสะดวก และ
สามารถแยกออกต่างหากได้ ความสมดุล
ของการจัดแกนจะทำให้เกิดปัญหาได้

Block Arrangement

การเข้าสู่การจัดแสดงนิทรรศการในรูป
บล็อกสี่เหลี่ยม มีการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

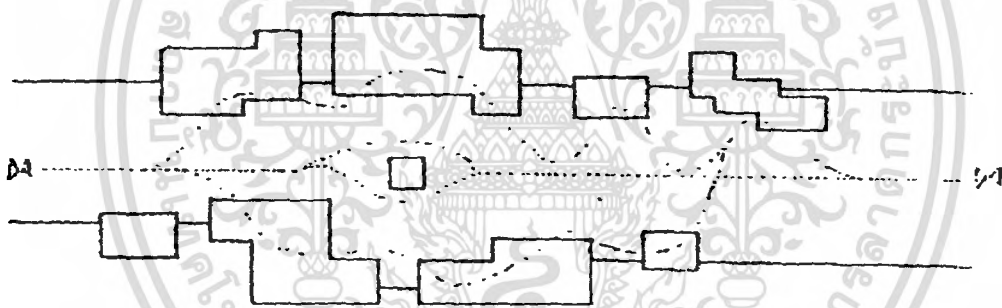
- บล็อกใหญ่ให้ความสะดวกในการจัด
แสดง จุดทางเข้าอยู่ตรงกลาง

- ในบด็อกเล็ก ทางเข้าจำเป็นต้องอยู่ริม เพื่อให้สามารถที่จะใช้พื้นที่ที่เหลือในการจัดแสดงได้อย่างเต็มที่

2) Decentralized System of Access

ระบบนี้มักจัดทางเข้า-ทางออก 2 ทางหรือมากกว่า ผู้ชมสามารถเดินชมได้อย่างอิสระ มีลักษณะเป็นทางเดินใจกลางเมือง ซึ่งตัวพิพิธภัณฑ์อาจเป็นส่วนหนึ่งของเมือง วิธีนี้อาจทำให้ผู้ชมไม่ได้ชมโดยครบถ้วน หรือไม่เป็นลำดับ ไม่เหมาะกับการนิทรรศการที่มีเนื้อที่ของนิทรรศการต่อเนื่องกัน รวมทั้งการควบคุมด้านความปลอดภัยทำได้ยาก เนื่องจากมีทางเข้าออกมากเกินไป

ระบบความสัมพันธ์ของห้องจัดแสดง

การจัดส่วนนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ให้น่าสนใจนั้น การเรียงลำดับ หรือลำดับในการถ่ายทอดให้กับผู้ชมนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญด้วย และการวางระบบของพื้นที่จัดแสดงที่มีประสิทธิภาพย่อมเป็นการส่งเสริมการรับรู้ของผู้ชม และทำให้เกิดความสนใจชวนติดตามอีกด้วย

1) Centralized Organization Space

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นการวางผังที่มุ่งความสนใจ หรือให้ความสำคัญกับส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นพิเศษ โดยมีพื้นที่จัดแสดงหลักเป็นจุดสนใจตรงกลาง โดยให้พื้นที่จัดแสดงรองอยู่ล้อมรอบ การวางระบบการจัดแสดงแบบนี้จะให้ภาพรวมที่ออกมาดูกระชับ

2) Linear Organization Space

เป็นการวางผังแบบเป็นลำดับที่ต่อเนื่องกันไป ซึ่งแต่ละส่วนอาจจะต่อเนื่องกันโดยตรง หรือมีพื้นที่อื่นๆ เป็นส่วนเชื่อมต่อก็ได้ การจัดแสดงแบบนี้จะทำให้ภาพรวมออกมาในลักษณะพื้นที่ที่ยาว มีระบบสัญจรชัดเจน เข้าใจได้ง่ายแต่ไม่เร้าใจ ซึ่งอาจทำให้การจัดแสดงโดยรวมไม่น่าสนใจเท่าที่ควร

3) Radial Organization Space

เป็นลักษณะร่วมกันระหว่างแบบ Centralized และ Linear คือจะมีส่วนจัดแสดงหลักเป็นจุดศูนย์กลาง และมีส่วนจัดแสดงรองแยกออกจากศูนย์กลางนั้น ในลักษณะที่ต่อเนื่องกันเป็น Linear เป็นการวางผังที่ต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก

4) Clustered Organization Space

เป็นลักษณะที่มีพื้นที่จัดแสดงหลายๆ ส่วน มาเกาะกลุ่มอยู่ด้วยกัน พื้นที่เหล่านี้ อาจซ้ำๆ กัน หรือแตกต่างกันทั้งหมดก็ได้ อาจมีแกนคล้ายแบบ Centralized หรือไม่มีก็ได้ โดยรวมแล้วเป็นการจัดแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย

5) Grid Organization Space

เป็นลักษณะของพื้นที่ซ้ำๆ กันมาประกอบกัน เมื่อมองโดยรวมจะเป็นตาราง หรือส่วนของตาราง มีความเร้าใจค่อนข้างน้อย เหมาะกับการแสดงเรื่องราวที่ไม่เน้นความหวือหวา แต่ต้องการความรู้ที่ลึกสงบ

สรุปรายละเอียดและพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

ในการวิเคราะห์รายละเอียดและพื้นที่ใช้สอยของส่วนจัดแสดงนิทรรศการนั้น สามารถวิเคราะห์ได้จากข้อกำหนดหัวข้อในการจัดแสดงนิทรรศการ และการศึกษาการใช้พื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการจัดแสดงในแต่ละเรื่อง แล้วนำมาสรุปพื้นที่ใช้สอยในส่วนจัดแสดงนิทรรศการ
ออกมาในรูปของตารางดังต่อไปนี้

บทที่ 4 การศึกษาพฤติกรรมและพื้นที่ใช้สอย

4.1 การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้อาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการจัดแสดงในแต่ละเรื่อง แล้วนำมาสรุปพื้นที่ใช้สอยในส่วนจัดแสดงนิทรรศการ
ออกมาในรูปของตารางดังต่อไปนี้

บทที่ 4 การศึกษาพฤติกรรมและพื้นที่ใช้สอย

4.1 การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้อาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการแบ่งได้เป็น

4.1.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้จัดการทั่วไป และผู้ช่วยผู้จัดการ

พฤติกรรม

มา – ไปห้องทำงาน – พักกลางวัน – ทำงานต่อ หรือ ประชุม ฯลฯ - กลับ

4.1.2 พนักงาน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ในส่วนธุรการ ดูแลกิจการต่างๆภายใน

ศูนย์ฯและ พนักงานที่มีหน้าที่เฉพาะ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่าย, หัวหน้าฝ่าย,

พนักงาน,แม่บ้าน, พ่อครัว ฯลฯ

พฤติกรรม

มา – ทำงานในส่วนนั้นๆ – พักกลางวัน – กลับมาทำงาน - กลับ

4.1.3 ผู้ฝึกสอน หมายถึง ผู้ที่สอนกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้กับผู้สนใจเรียนและเยาวชน ในชุมชน

พฤติกรรม

มา – เตรียมการสอน – สอน – กลับ

พฤติกรรมของผู้รับบริการ

ผู้รับบริการแบ่งตามส่วนบริการต่างๆ ได้ดังนี้

4.2.1 แยกที่มาพักค้างแรม

พฤติกรรมผู้รับบริการ

มา - ลงทะเบียนเข้าพัก – เข้าสู่ห้องพัก – พักผ่อนหรือใช้บริการต่างๆภายใน
ศูนย์ฯ – ชำระเงิน – กลับ

4.2.2 ชมพิพิธภัณฑ์ และ ใช้บริการอื่นๆ

พฤติกรรม

มา – ขอข้อมูลเบื้องต้น – เดินชม –ซื้อสินค้าที่ระลึก-กลับ

มา – ขอข้อมูลเบื้องต้น – ร่วมกิจกรรม – ซื้อสินค้าที่ระลึก-กลับ

มา – ลงทะเบียนกับบรรณารักษ์ – เข้าใช้ห้องสมุดมีเดีย – กลับ

มา – ลงทะเบียนเรียน – เตรียมตัว(อุปกรณ์) – เรียน - กลับ

(ระหว่างเวลาที่ใช้บริการต่างๆ อาจมีการรับประทานอาหารที่ร้านอาหารหรือมุม
ของว่าง และนั่งพักคอยที่โถง ใช้บริการห้องสมุด)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3 RESTAURANT

พฤติกรรม

มา – หาที่นั่ง – สั่งอาหารและเครื่องดื่ม – รับประทานอาหารและเครื่องดื่ม –
ชำระเงิน – กลับ

4.2.4 สัมมนา ,ประชุม

พฤติกรรม

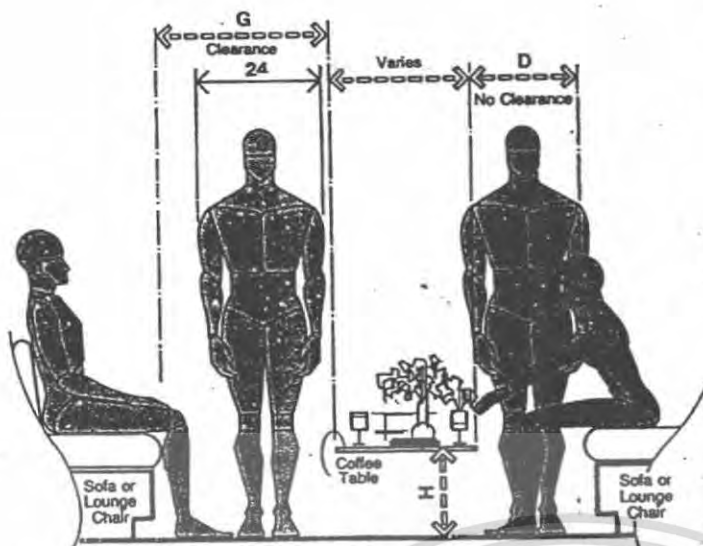
มา –ลงทะเบียน - พักคอย ,เตรียมตัว – เข้าประชุม – พักผ่อน – ประชุม - กลับ

อุปกรณ์ประกอบพฤติกรรม

แบ่งพื้นที่เป็นส่วนๆดังนี้

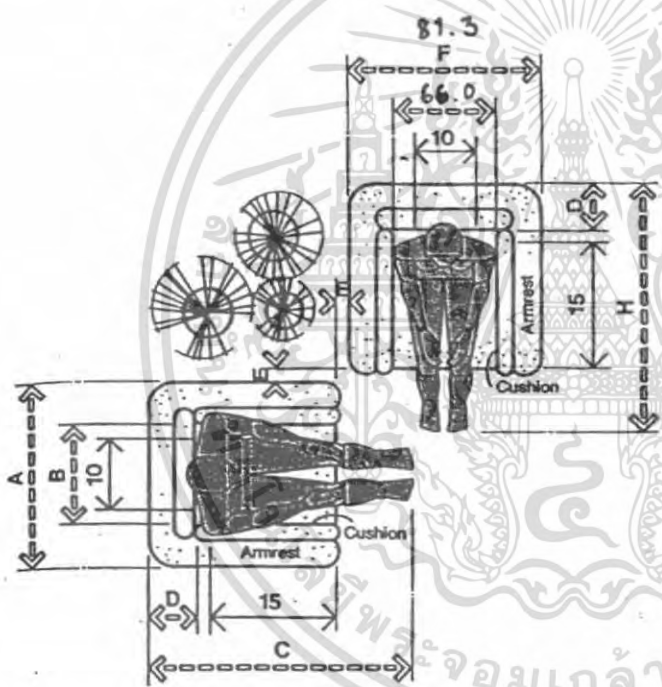
3.3.1 ส่วน LOBBY คือ ส่วนบริการและต้อนรับแขกที่มาติดต่อกับทางโสมสเคย์
ลงทะเบียนเข้าพัก ชำระเงิน และติดต่อทั่วไป กิจคำนวณจากการรองรับผู้มาติด
ต่อในเวลาเดียวกันจำนวนสูงสุด 1 คันรด โดยสาร 25 คน

- ส่วน โถงต้อนรับ ประกอบด้วย พื้นที่โถงเตรียมต้อนรับเข้าสู่ส่วนพักคอย
- ส่วนFRONT DESK ประกอบด้วย เคาน์เตอร์บริการ ,เก้าอี้สำหรับพนักงาน ,
พื้นที่ยืนสำหรับผู้ติดต่อ ,ช่องเก็บกุญแจห้องพัก ,ตู้เก็บเอกสาร
- ส่วนพักคอย ประกอบด้วย โต๊ะกลาง ,เก้าอี้พักคอย ,ชั้นวางนิตยสาร
- ส่วนสัมภาระเดินทาง ประกอบด้วย เคาน์เตอร์พนักงาน ,เก้าอี้สำหรับ
พนักงาน ,ห้องเก็บสัมภาระ
- ส่วนห้องน้ำสาธารณะ ประกอบด้วย อ่างล้างหน้า ,สุขภัณฑ์ ,โถปัสสาวะ

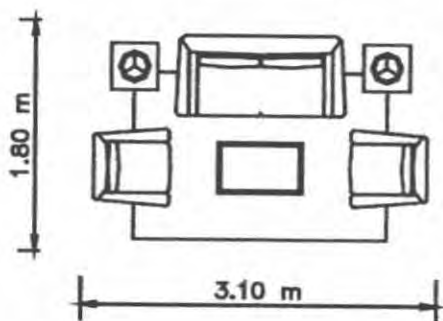
LOUNGE SEATING / CLEARANCE RELATIONSHIPS

	in	cm
A	84-112	213.4-284.5
B	13-16	33.0-40.6
C	58-80	147.3-203.2
D	16-18	40.6-45.7
E	14-17	35.6-43.2
F	12-18	30.5-45.7
G	30-36	76.2-91.4
H	12-16	30.5-40.6
I	60-68	152.4-172.7
J	54-62	137.2-157.5

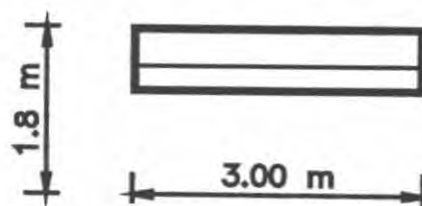

CORNER LOUNGE CHAIR SEATING / MALE AND FEMALE

	in	cm
A	34-40	86.4-101.6
B	28	71.1
C	42-48	106.7-121.9
D	6-9	15.2-22.9
E	3	7.6
F	32-38	81.3-96.5
G	26	66.0
H	40-46	101.6-116.8
I	48-60	121.9-152.4
J	3-6	7.6-15.2

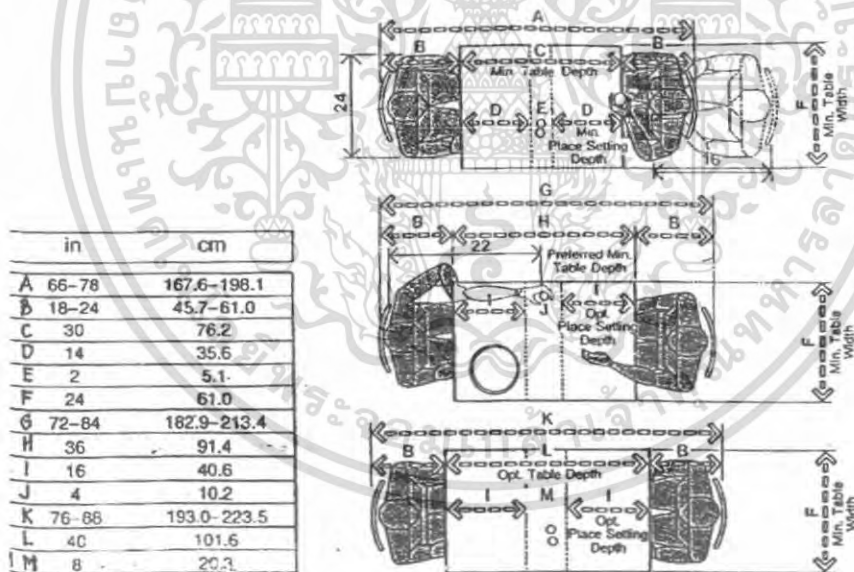
FRONT DESK

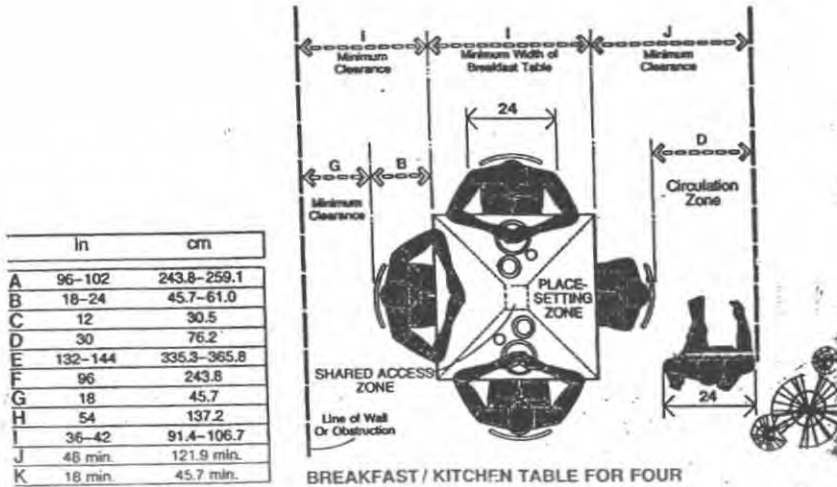
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วน RESTAURANT คือ ส่วนให้บริการอาหารและเครื่องดื่มภายในรีสอร์ท คิดคำนวณจากผู้แขกที่มาพักในรีสอร์ทและนักค้ำน้ำจากศูนย์ค้ำน้ำ รวม 120 คน

- ส่วนโรงต้อนรับ ประกอบด้วย พื้นที่โล่งเตรียมต้อนรับเข้าสู่ส่วนรับประทานอาหาร
- ส่วนรับประทานอาหาร ประกอบด้วย โต๊ะรับประทานอาหาร ,เก้าอี้
- ส่วนบริการย่อย ประกอบด้วย ตู้เก็บจาน ช้อน แก้ว ฯลฯ
- ส่วน CASHIER ประกอบด้วย เคาน์เตอร์ ,คอมพิวเตอร์ ,ช่องเก็บใบสั่งอาหาร ,ตู้เอกสาร
- ส่วนห้องครัว ประกอบด้วย ห้องเก็บอาหาร ,ห้องเก็บเครื่องดื่ม ,เคาน์เตอร์เตรียมอาหาร ,ตู้เก็บภาชนะ ,เคาน์เตอร์ประกอบอาหาร ,เตาผัด ,เตาทอด ,เตาอบ
- ส่วนห้องน้ำสาธารณะ ประกอบด้วย อ่างล้างหน้า ,สุขภัณฑ์ ,โถปัสสาวะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วน พิพธิทภัณฑ์ คือ ส่วนให้บริการความรู้จากการจัดแสดงหลากหลายรูปแบบ

- ส่วน โถงต้อนรับ ประกอบด้วย พื้นที่โล่งเตรียมต้อนรับเข้าสู่ส่วนพักคอย
- ส่วน RECEPTION ประกอบด้วย เคาน์เตอร์, เก้าอี้นั่งสำหรับพนักงานและผู้มาติดต่อคอมพิวเตอร์, ตู้เอกสาร
- ส่วนพักคอย ประกอบด้วย โต๊ะกลาง, เก้าอี้, ชั้นวางนิตยสาร
- ส่วน SNACK BAR ประกอบด้วย เคาน์เตอร์บริการอาหารและเครื่องดื่ม, ตู้เย็น, พื้นที่เก็บล้าง

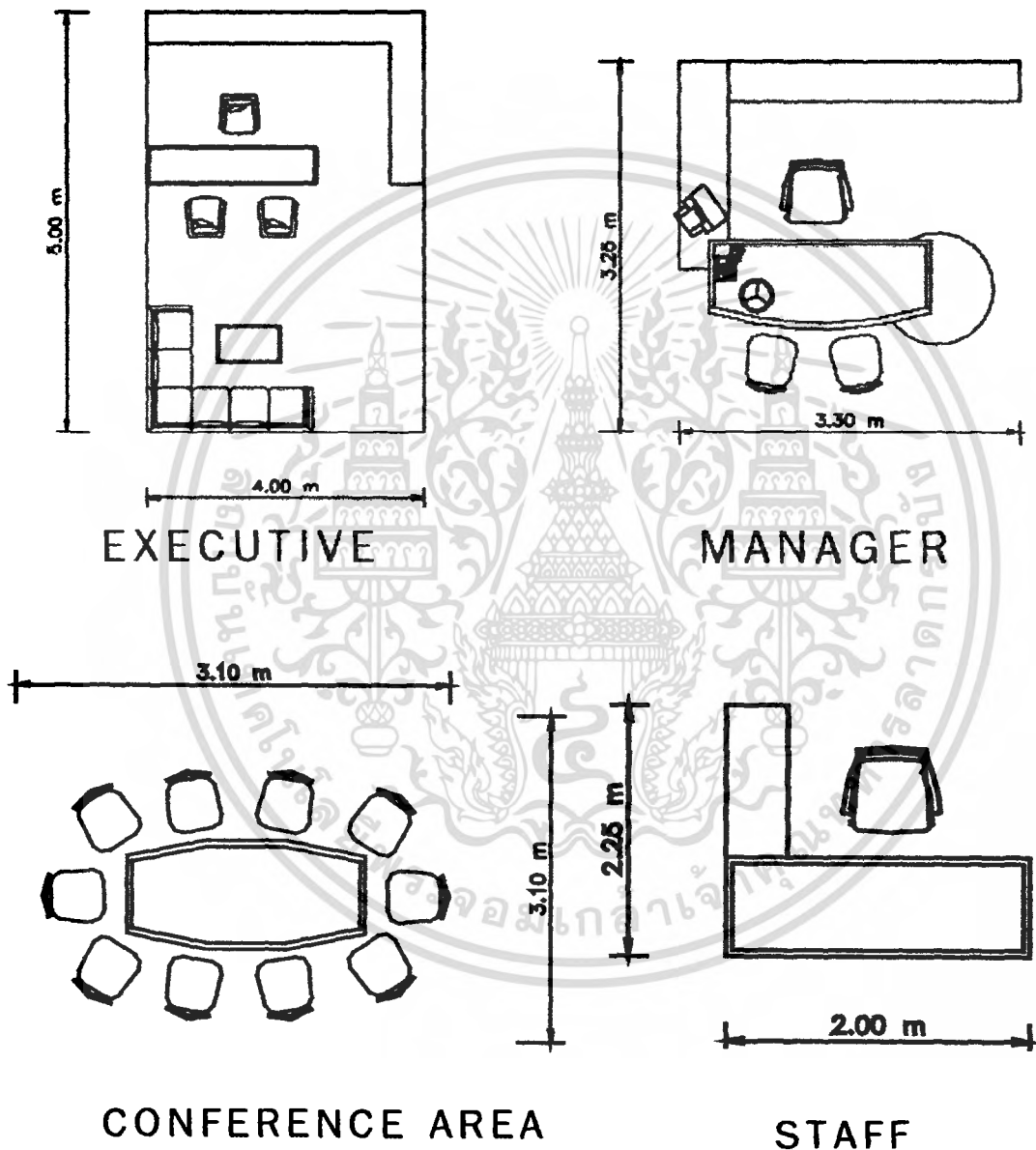
ส่วนห้องพัก คือส่วนห้องพักที่ให้บริการแขกที่มาพักค้างแรมกับทางศูนย์แบบโฮมสเตย์

ส่วนสำนักงาน คือส่วนห้องทำงานของผู้บริหาร ผู้จัดการทั่วไป ผู้ช่วยผู้จัดการ ผู้จัดการฝ่ายและพนักงานฝ่ายธุรการ จำนวนจากอัตราค่าจ้างของรีสอร์ท

- ห้องกรรมการผู้จัดการรีสอร์ท ประกอบด้วย โต๊ะทำงาน, เก้าอี้ผู้บริหาร, เก้าอี้ผู้มาติดต่อ, ชุดรับรองแขก, ตู้โชว์
- ห้องผู้จัดการทั่วไป ประกอบด้วย โต๊ะทำงาน, เก้าอี้ผู้จัดการ, เก้าอี้ผู้มาติดต่อ, ตู้เก็บเอกสาร
- ห้องผู้จัดการฝ่าย ประกอบด้วย โต๊ะทำงาน, เก้าอี้ผู้จัดการฝ่าย, เก้าอี้ผู้มาติดต่อ, ตู้เก็บเอกสาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สำนักงาน ประกอบด้วย โต๊ะและเก้าอี้ทำงานของพนักงาน , ตู้เก็บเอกสาร , คอมพิวเตอร์ , เครื่องถ่ายเอกสาร , เครื่องโทรสาร , โทรศัพท์
- ห้องประชุม ประกอบด้วย ห้องประชุม ประกอบด้วย โต๊ะประชุม,เก้าอี้, เครื่องฉาย,บอร์ด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนบริการ คือส่วนห้องปฏิบัติงานของฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายห้องพักและซักกรีด
คำนวณจากอัตรากำลังและห้องพัก

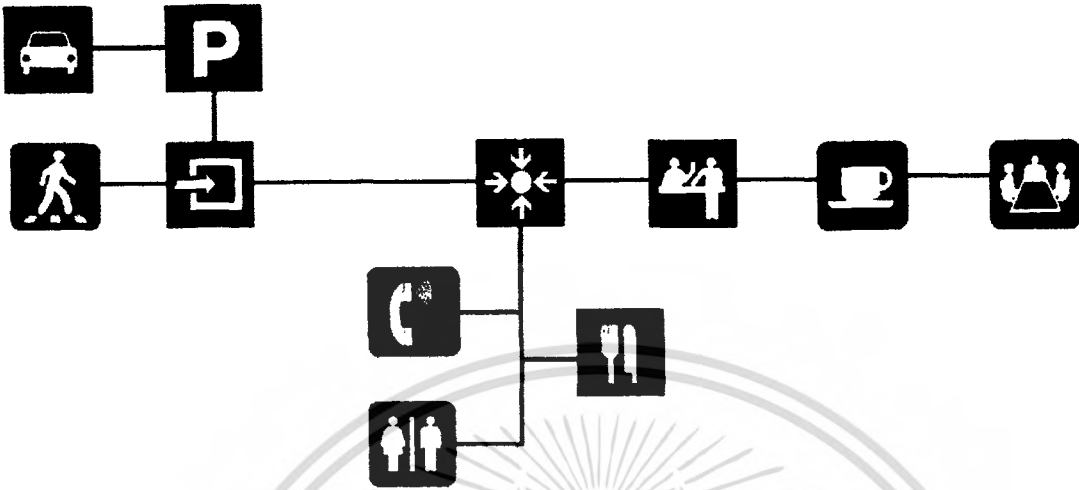
- ห้องผู้จัดการฝ่าย ประกอบด้วย โต๊ะทำงาน ,เก้าอี้ผู้จัดการฝ่าย ,เก้าอี้ผู้มาติดต่อ ,ตู้เก็บเอกสาร
- ห้องพักพนักงาน ประกอบด้วย ตู้LOCKER , โต๊ะและเก้าอี้นั่งพัก
- ส่วนซักกรีด ประกอบด้วย เครื่องซักผ้า ,เครื่องอบผ้า ,เครื่องรีดผ้า ,ตู้แขวนเสื้อผ้า ,ตู้เก็บผ้าปูที่นอน ,ตู้เก็บเสื้อผ้าพนักงาน ,ลานซักล้าง
- ส่วนเก็บของ ประกอบด้วย ห้องเก็บเฟอร์นิเจอร์ ,ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด ,ห้องเก็บอุปกรณ์ซ่อมบำรุง , ลานซ่อมแซม

ส่วนจ่อครด คือพื้นที่จ่อครดของลูกค้าและรถของทางศูนย์ฯและเป็นทางเข้าของ
ส่วนบริการ

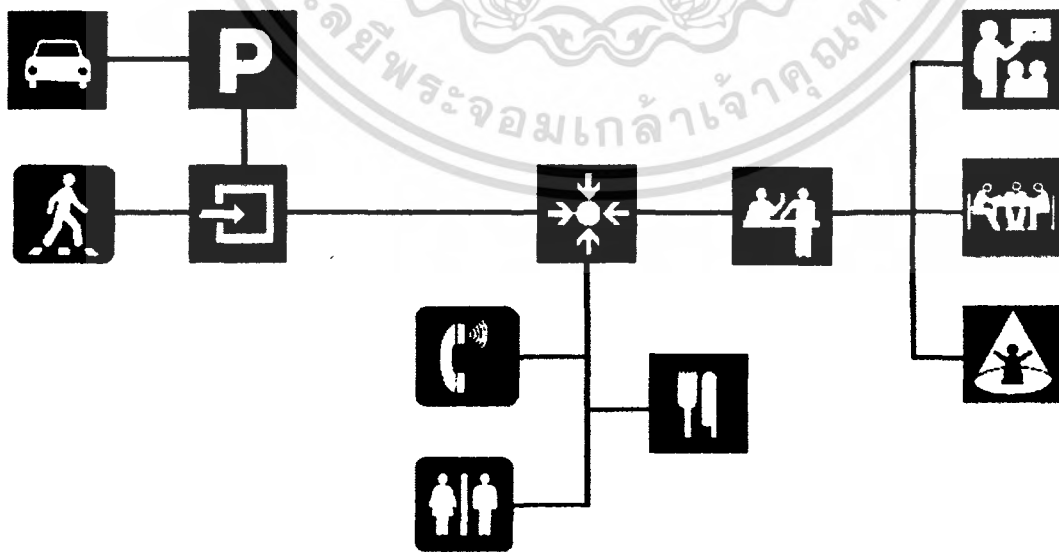
- พื้นที่จ่อครดยนต์ คำนวนจากจำนวนห้องพัก
- พื้นที่จ่อครดโดยสาร คำนวนจากจำนวนห้องพัก
- พื้นที่จ่อครดบริการของทางศูนย์ฯ

พฤติกรรมผู้เข้าประชุม

พฤติกรรมชมรมไทยทรงดำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมผู้ใช้บริการ

พฤติกรรมผู้ให้บริการ

4.3 สรุปพื้นที่ที่ใช้สอยในส่วนต่างๆ

- ☐ Lobby
- ☐ Restaurant
- ☐ Office
- ☐ Museum
- ☐ Homestay
- ☐ Thaisongdamclub
- ☐ Library
- ☐ Souvinier
- ☐ นิทรรศการชั่วคราว
- ☐ ลานอนุประสงต์

Function	Area(m ²)	%
Lobby	76.732	
Restaurant	162.42	
Office	116.65	
Museum	985.6	
Homestay	995.25	
Thaisongdam Club	232.75	
Library	147.28	
Souvinier	95.50	
นิทรรศการชั่วคราว	75.25	
ลานอนุประสงต์	950	

พื้นที่รวมของโครงการ 3837.732ตรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 การวิเคราะห์และการออกแบบ

5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและที่ตั้งโครงการ

ภายในศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงคำมีพื้นที่โล่งกว้าง เหมาะสำหรับการจัดตั้ง ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยทรงคำ เนื่องจาก พื้นที่อยู่ใกล้ ถนนสายเพชรเกษม สามารถมองเห็นจากถนนได้ มีสถานที่ที่กว้างขวางเพื่อสำหรับจอดรถ ในพื้นที่โครงการอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงคำ ดังนั้น ชาวบ้านสามารถ เข้ามาบริหาร ดูแล และจัดการ ภายในศูนย์ได้สะดวก

ผังรวมและสภาพแวดล้อมโดยรอบ

พื้นที่ด้านหลังของโครงการมองเห็นชายอ้อย ป่าไม้ และทุ่งนา
เหมาะสำหรับวางองค์ประกอบของโครงการที่ต้องการทัศนียภาพ
ธรรมชาติและ สวยงาม

แนวเขตชุมชน

พื้นที่โครงการ
แยกวัดยาง

ติดพื้นที่โล่ง , ชุมชน และมองเห็นชาวบ้านเก็บ
สัตว์เลื้อยมาทำอาหารบริเวณที่โล่ง เหมาะ
สำหรับทำเป็เกี๊ยง เพื่อให้ผู้ใช้มีสัมผัส
บรรยากาศของลมที่อังกะและ รู้สึกเชื่อมต่
กับหมู่บ้าน

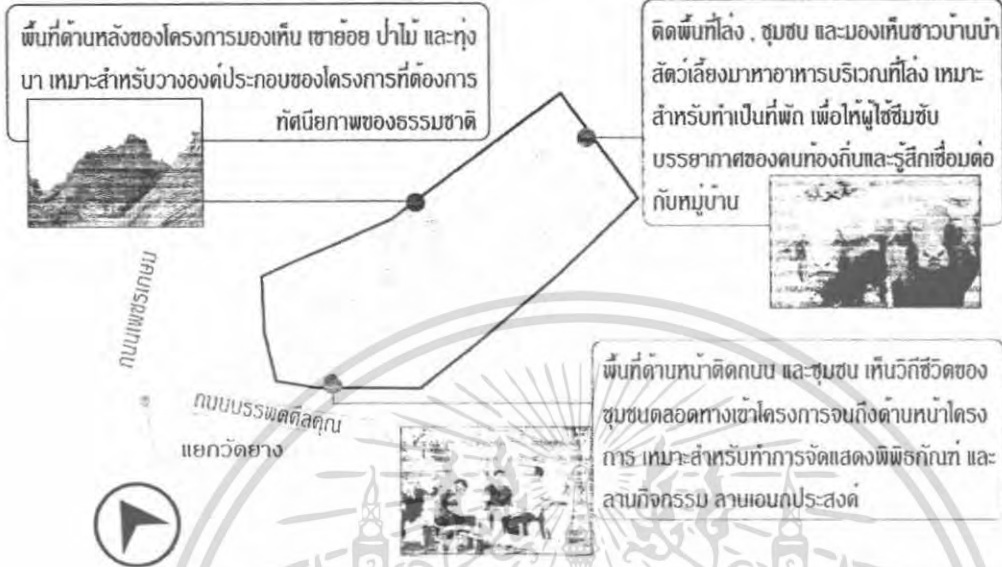
พื้นที่ด้านหน้าติดถนน และ ชุมชน เห็นวิถีชีวิตของ
ชุมชนตลอดทางเข้าโครงการ เรนบึงด้านหน้าโครงการ
เหมาะสำหรับทำการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ และ
ลานกิจกรรม ลานเอนกประสงค์

ผังรวมและสภาพแวดล้อมโดยรอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมรอบโครงการ

บทเพลงและมรดกของชุมชนท้องถิ่น

รอบโครงการมีพื้นที่โล่งที่มีต้นหญ้าขึ้นเขียวชอุ่ม ดิบไม้ ไม้ สลับกับบ้านเรือน แยกได้ 4 ประเภท คือ

1. เป็นเรือนที่มีหลังคารูปทรงกระดองเต่า ใต้ถุนสูงขบปิดผนังงมด้วยทากาฉอนเป็นลักษณะที่สืบทอดจากรือนไทดำสิบสองจุไทย (เวียดนาม)

2. เป็นเรือนที่มีหลังคาทรงมณีเพ็ญเป็นลักษณะ

3. เป็นเรือนชนิดที่ขังใช้วัสดุโครงสร้างบางประการตลอดจนความเชื่อที่คล้ายคลึงกับแบบดั้งเดิม แต่ตัดทอนและเพิ่มเติมส่วนประกอบใหม่ ๆ เข้าไป

4. เป็นเรือนชนิดที่มีมากที่สุดในชุมชน เป็นเรือนที่เปลี่ยนแปลงทั้งวัสดุ โครงสร้างและสถาปัตยกรรม ซึ่งค่อนข้างสิ้นเชิงไปจากรือนไทดำแบบดั้งเดิม แต่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับเรือนคนไทย (สยาม)

5. เป็นเรือนของเจ้าของที่ดินหรือร้านค้าและโรงงานในบริเวณ

เป็นเรือนที่มีหลังคาลักษณะ ของท้องถิ่น (ไทยสยาม เพชรบุรี) คือ เป็นเรือน 2 ชั้น ชั้นล่างโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กผนังก่ออิฐ ก่อปูน ชั้นบนโครงสร้างไม้หลังคาหลังคาสังกะสี หรือกระเบื้องลอนคู่ หรือกระเบื้องซีเมนต์โมเนีย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลและสถาปัตยกรรมที่ได้รับจากส่วนกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 การวิเคราะห์อาคารของโครงการ

BUILDING ANALYSIS

เนื่องจากหลังคาเรือนไทยลาดมุมต่ำมาก แสงสว่างจึงเข้าน้อย จึงมีการทาสีของแสงซึ่งทำให้ดูความมืดกับภายในเรือนได้อย่างดี

แต่เดิมชั้นเรือนมี 2 ชั้น คือ ชั้นแดดและ ชั้นเรือน

ผนังเรือนเอียง ไม่มีหน้าต่าง แต่มีช่องระหวางหลังคาทาบมองเรือน

วัสดุที่ใช้เป็น โครงนวมไม้ ไผ่ล่อนวม กระจังนวม กระจังตอฉม กระจังขมิ้นตี่เร

BUILDING ANALYSIS

ทางเข้าหลักของบ้าน

ส่วนที่ 1: ฐานบ้านเป็นทางขึ้นของหลัก ไม่มีช่องเปิดลม

ส่วนที่ 2: ชั้นที่โถงใต้หลังคาปีกนกโครงสร้างไม้คานเส มีระ ดับ เพื่แสงระหว่เข้าบ้าน

ส่วนที่ 3: ชั้นที่ปิดส่วนกลาง มีมีเตาไฟอยู่ทางทิศตะวันตก

ส่วนที่ 4: ชั้นหลังเรือนซึ่งมีบันไดขึ้นจากหลังอีกบันไดหนึ่ง

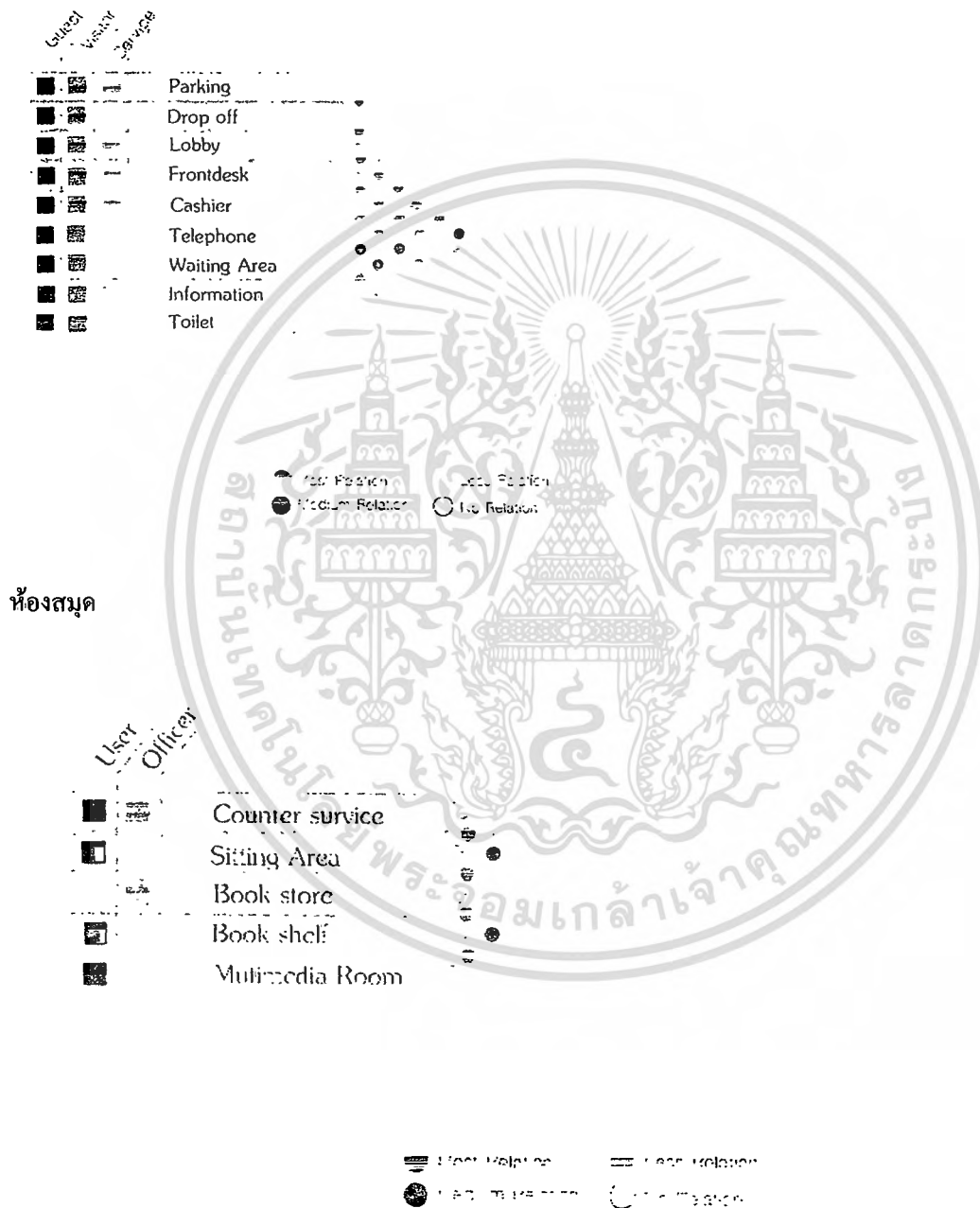
ทางเขารอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 การวิเคราะห์และสรุปผลงานการออกแบบ

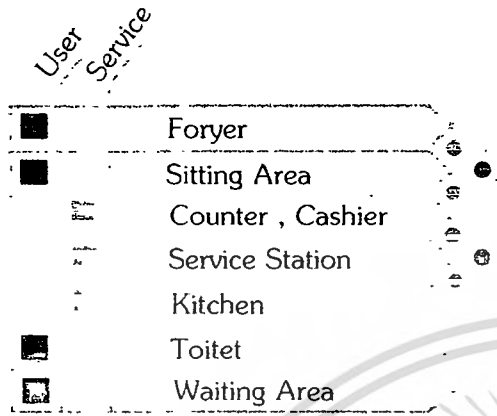
5.3.1 การวินิจฉัยค่าความสัมพันธ์ (relationship diagram)

โถงต้อนรับ

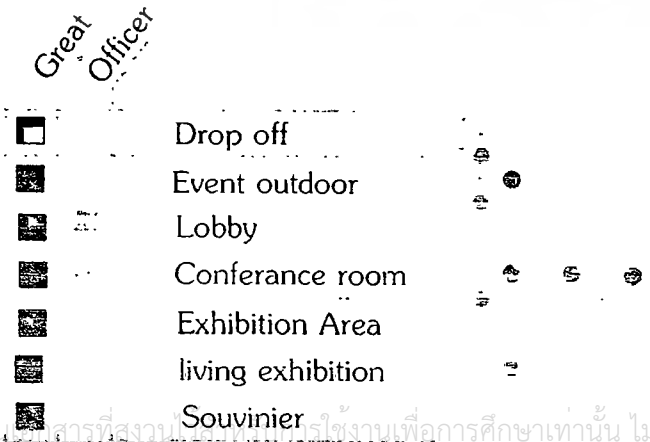

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภัตตาคาร

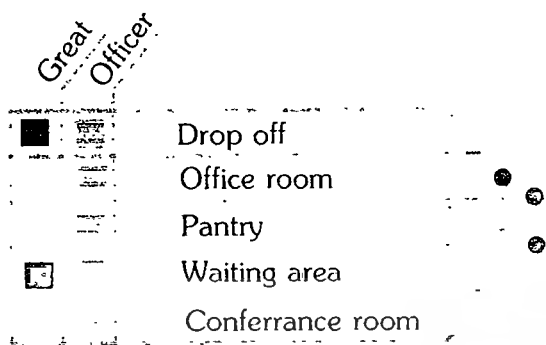

พิพิธภัณฑ์

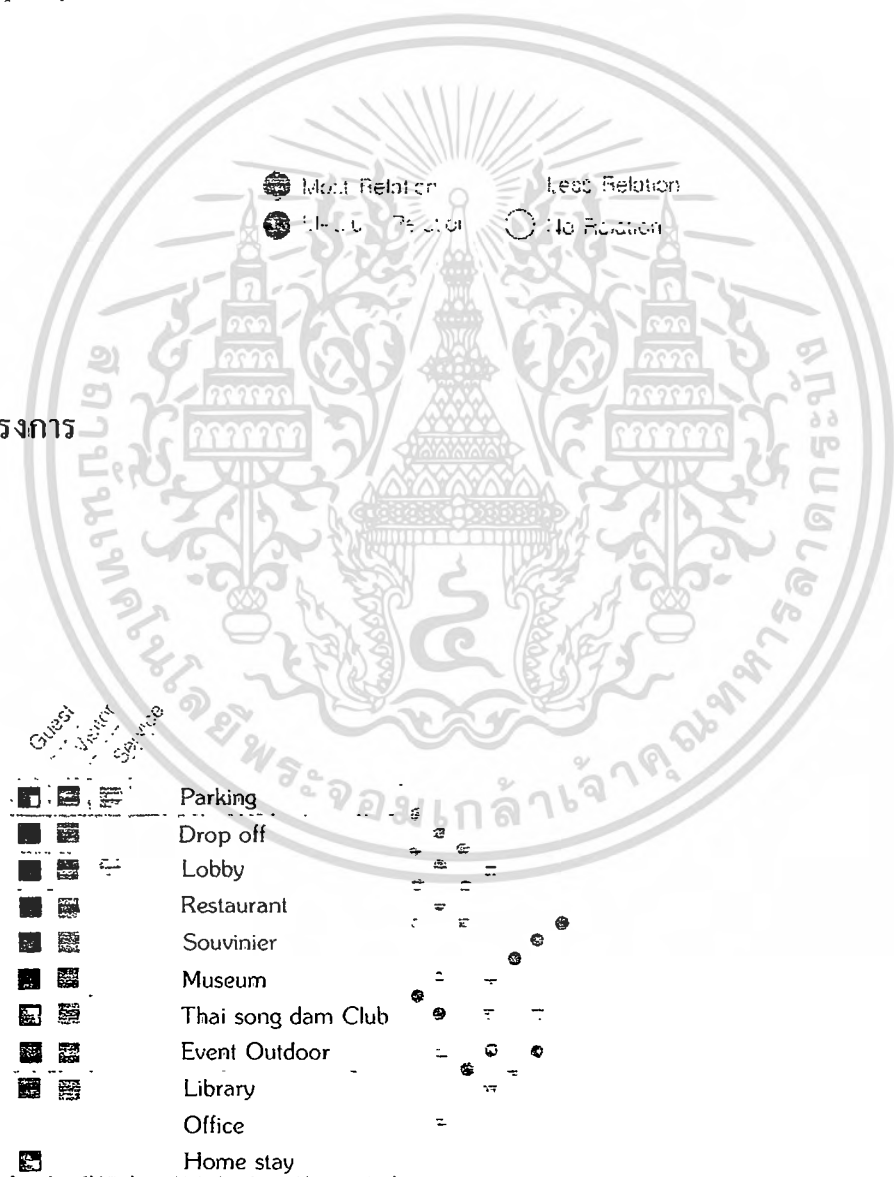

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงาน

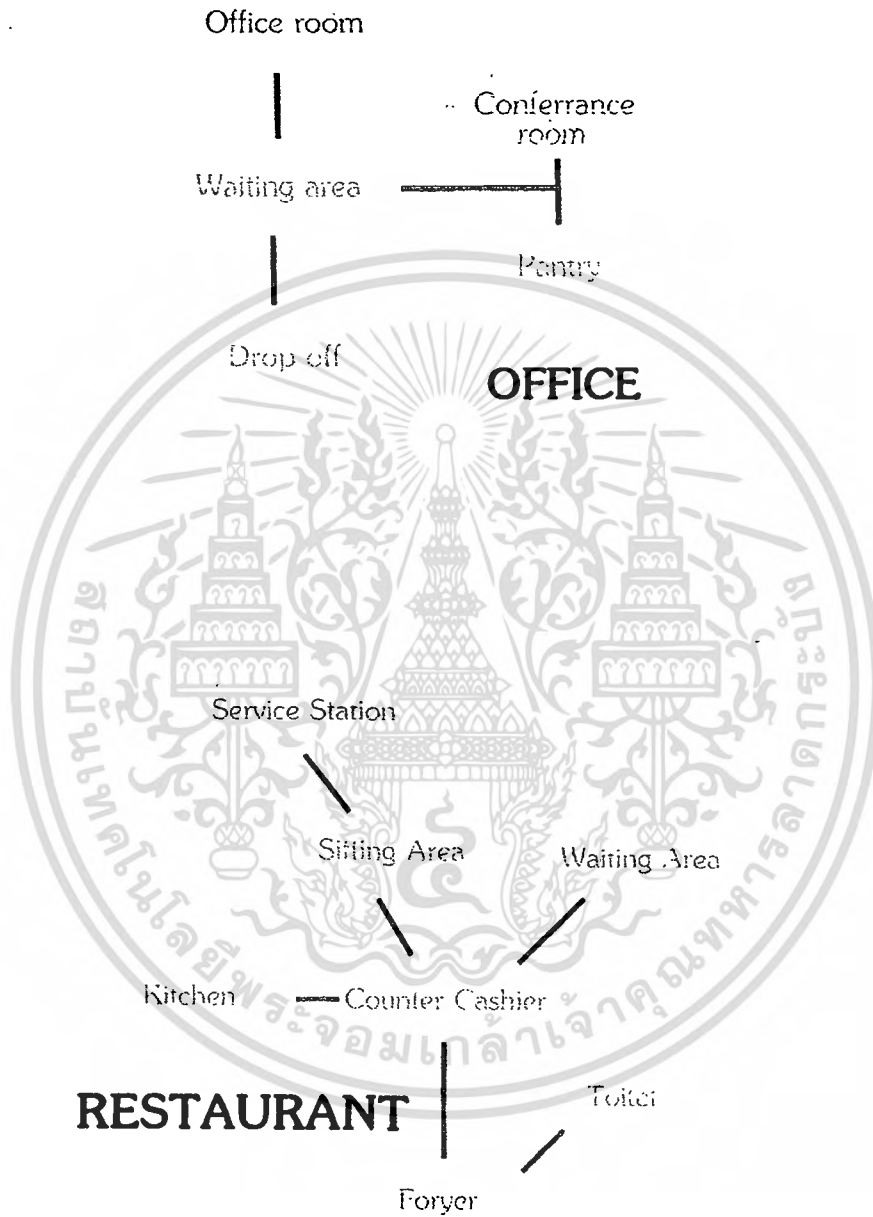

รวมของโครงการ

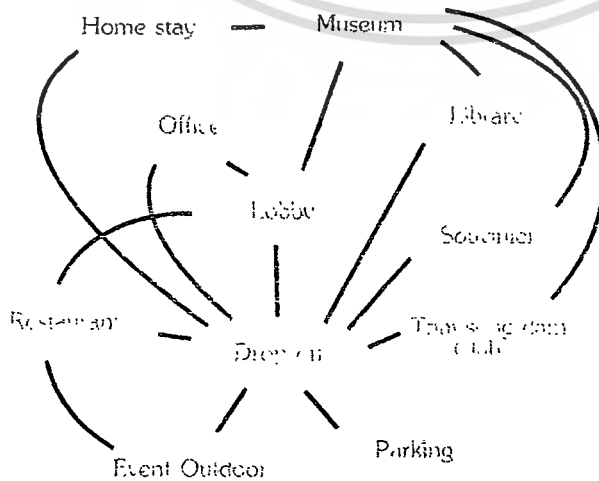
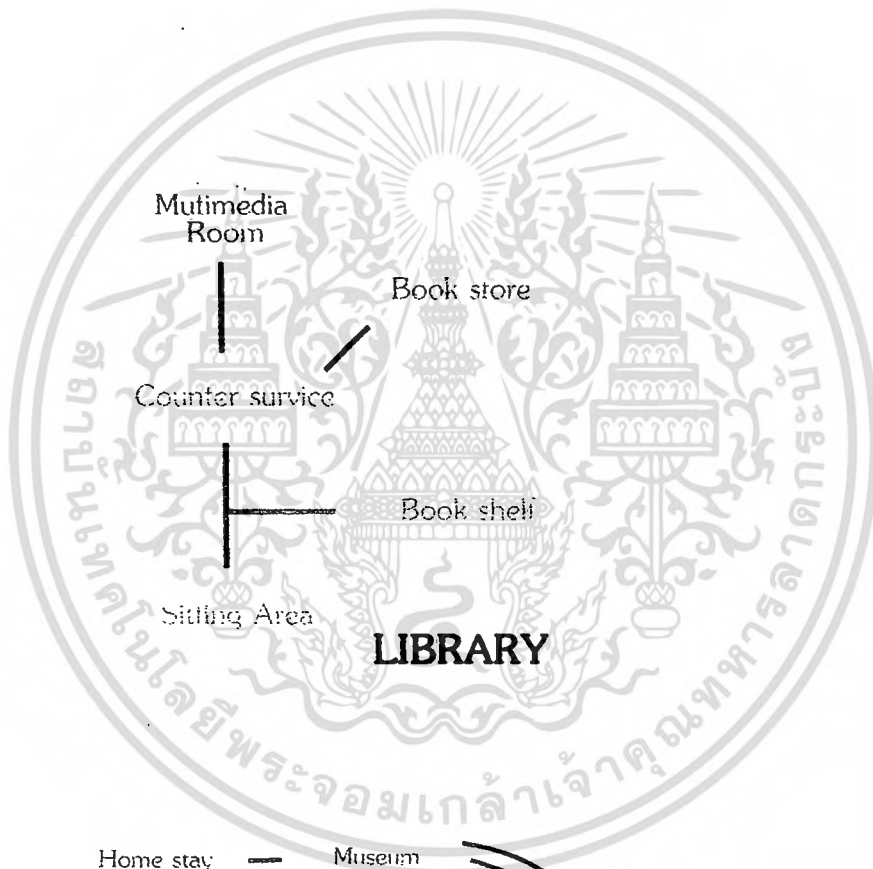
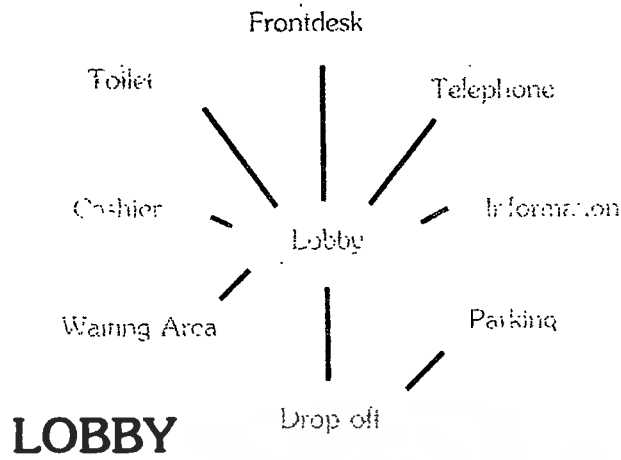

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2 ความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม (bubble diagram)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.3 การเปรียบเทียบพื้นที่ (pie chart)

- ▣ Lobby
- ▣ Restaurant
- ▣ Office
- ▣ Museum
- ▣ Homestay
- ▣ Thaisongdamclub
- ▣ Library
- ▣ Souvinier
- ▣ บัณฑิตการชั่วคราว
- ▣ ลานออกประสงค์

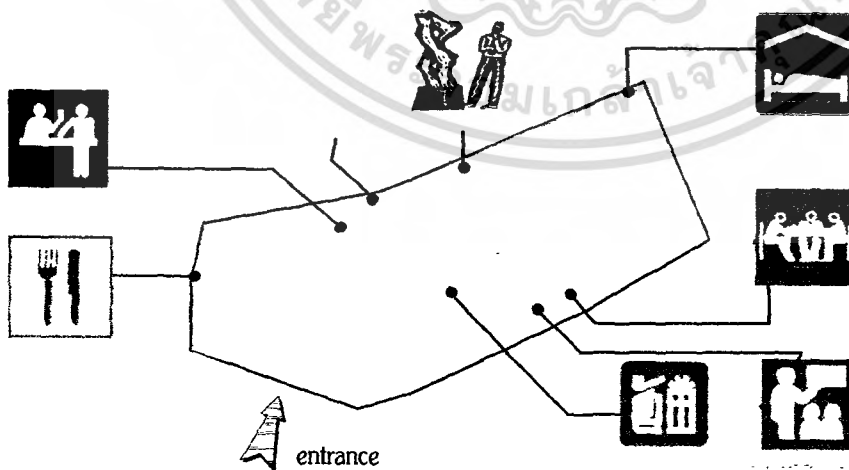
Function	Area(m ²)	%
Lobby	76.732	
Restaurant	162.42	
Office	116.65	
Museum	985.6	
Homestay	995.25	
Thaisongdam Club	232.75	
Library	147.28	
Souvinier	95.50	
บัณฑิตการชั่วคราว	75.25	
ลานออกประสงค์	950	

พื้นที่รวมของโครงการ 3837.732ตร.ม

5.3.4 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และเส้นทางสัญจร (functional

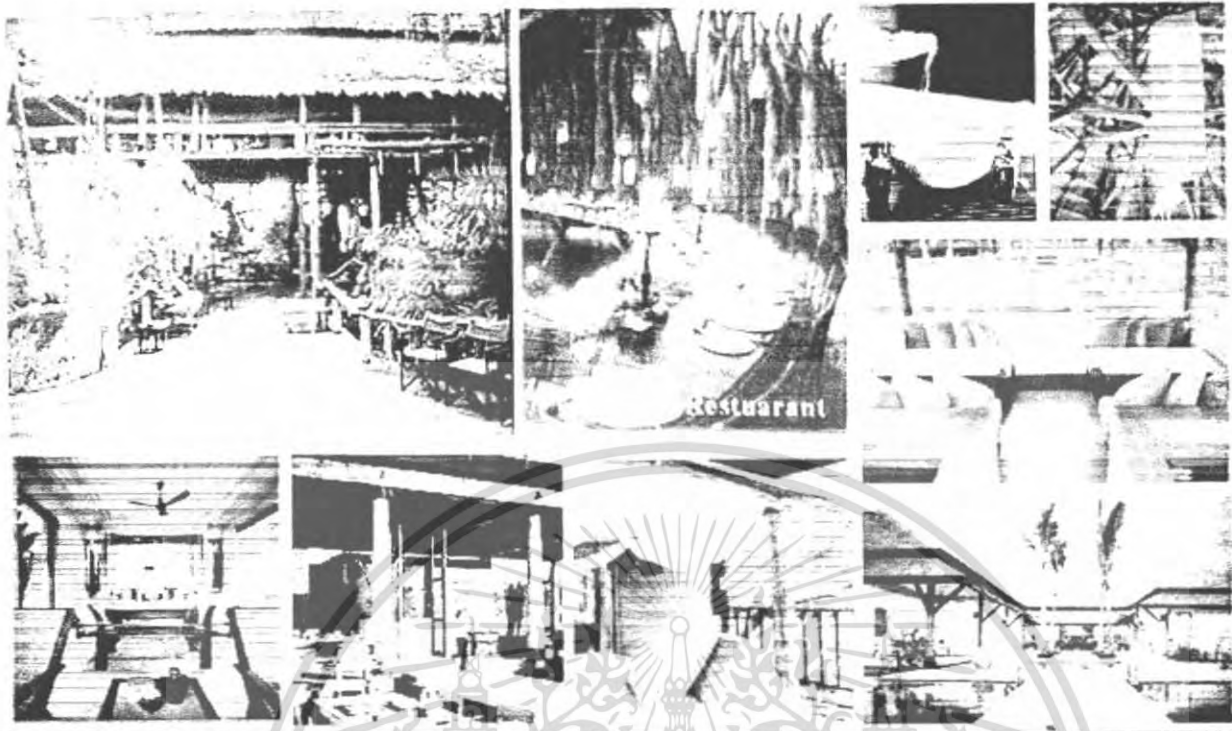
diagram)

5.3.4 ความสัมพันธ์และเนื้อที่จริง(zoning)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 แนวความคิดในการออกแบบโดยสรุปจาก CASE STUDY

IMAGE INTERIOR

IMAGE EXTERIOR

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6 บทสรุปในการออกแบบ

6.1 แนวความคิดในการออกแบบ (concept)

นี่... ๑... ๓๓... ๓... ๖... ๓๖

๖... ๕... ๖๕... ๕... ๖... ๕๖

๖... ๑... ๖๑... ๖... ๕... ๖๕

๓๖ ๖๑ ๕๖ ๕๖ ๖๑ ๖๕ ๖๕ ๖๑

นำอิทธิพลของงานไทยทรงดำมาใช้ในการ
เขียนสื่อสารเรื่อง รวมถึงนำมาใช้ตกแต่งด้วย

สร้างคอนเซ็ปต์ที่สอดคล้องกับ
ขบโครงการด้วย สานนำมาใช้กับสื่อ
สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์

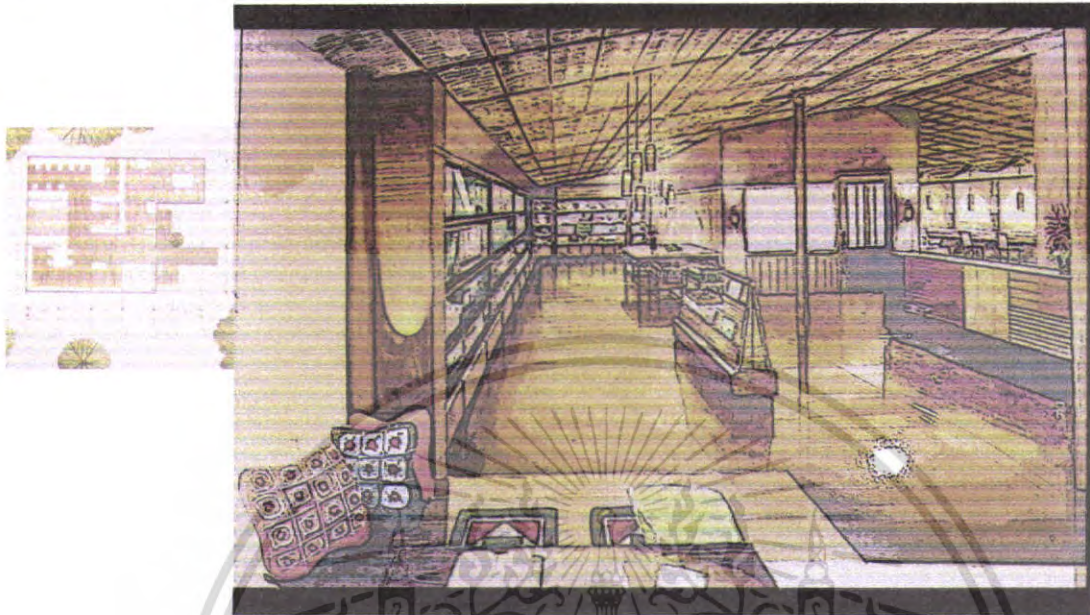
สิ่งที่จะนำมาใช้ของไทยทรงดำซึ่งลักษณะ
ของของสิ่งของต่าง ๆ และนำมาปรับเปลี่ยน
ก่อนนำมาใช้กับสื่อสิ่งพิมพ์

CONCEPT DESIGN

ลักษณะเด่นของ ไทยทรงดำ ที่ทางสถาปัตยกรรม
วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 สรุปผลการออกแบบในส่วนต่างๆและเหตุผลในการออกแบบ (final presentation)

LIBRARY

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

นางสาวลักขณากรณ์ คำต่อม รหัส45020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

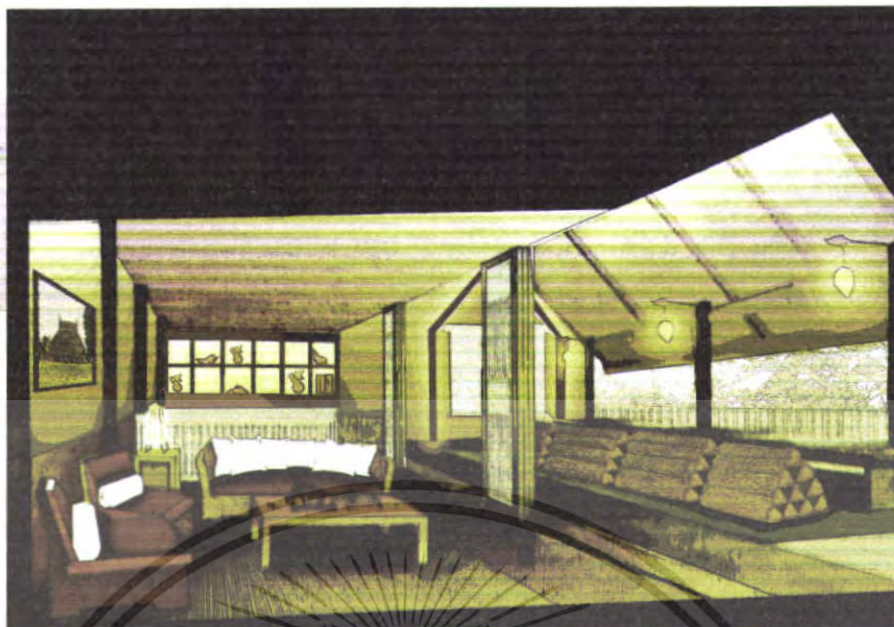

LOBBY

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

นางสาวลักขณากรณ์ คำต่อม รหัส45020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CONFERENCE

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

นางสาวลักขณากรณ์ คำด้อม รหัส45020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

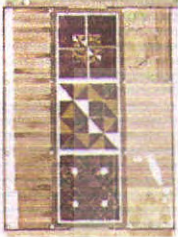
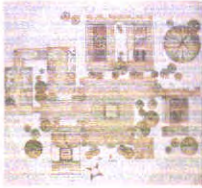
RESTAURANT

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

นางสาวลักขณากรณ์ คำด้อม รหัส45020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

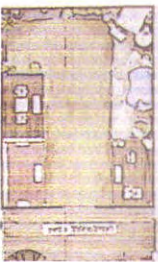
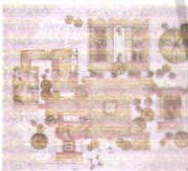
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

MUSEUM
ความเชื่อและพิธีกรรม

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

นางสาวสุกยารักษ์ คำด้อม รหัส45020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

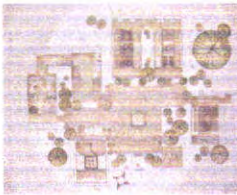
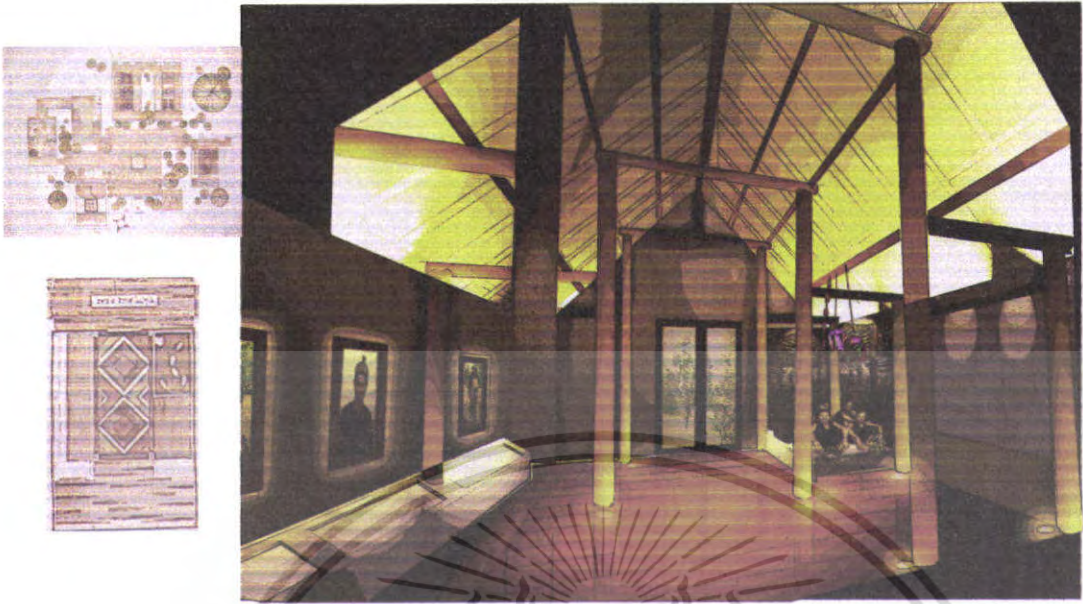

MUSEUM
เอกลักษณ์ไทยทรงดำ

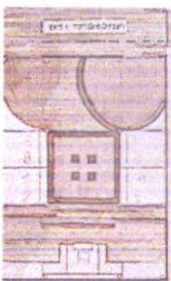
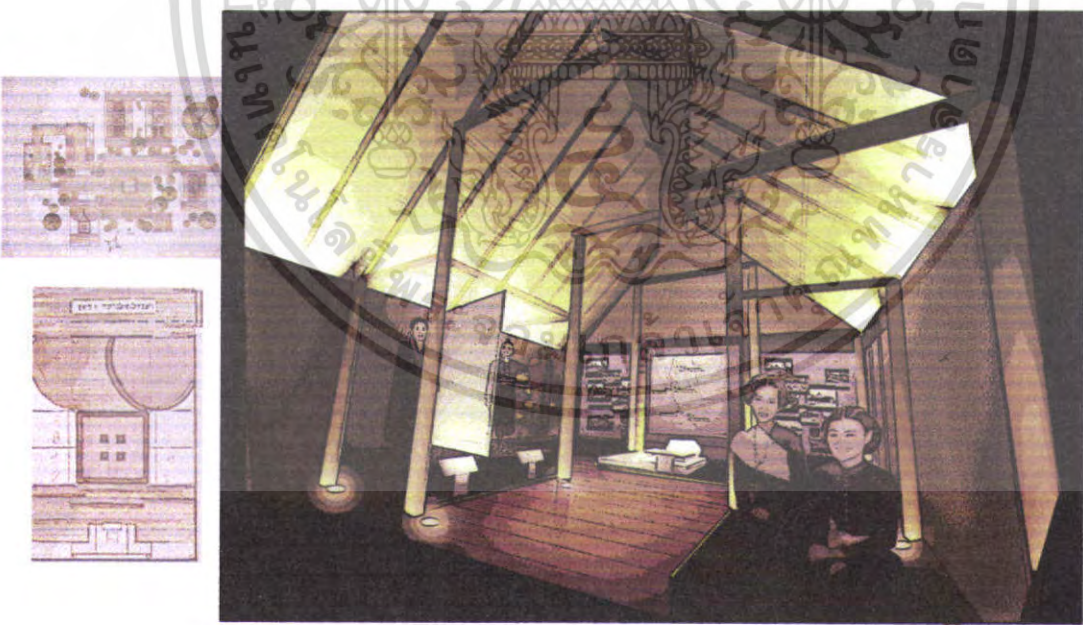
ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

นางสาวสุกยารักษ์ คำด้อม รหัส45020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

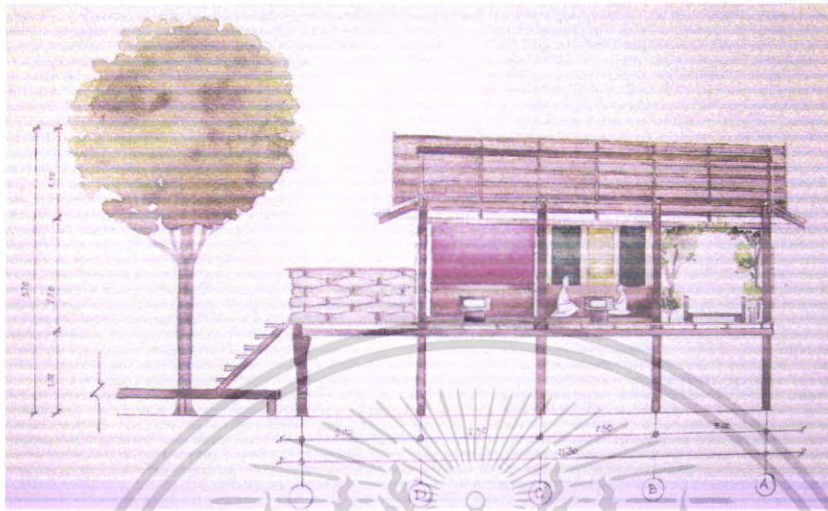

MUSEUM
ไทยทรงดำในปัจจุบัน ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ
 นางสาวสกลยาภรณ์ คำต่อม รหัส 445020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

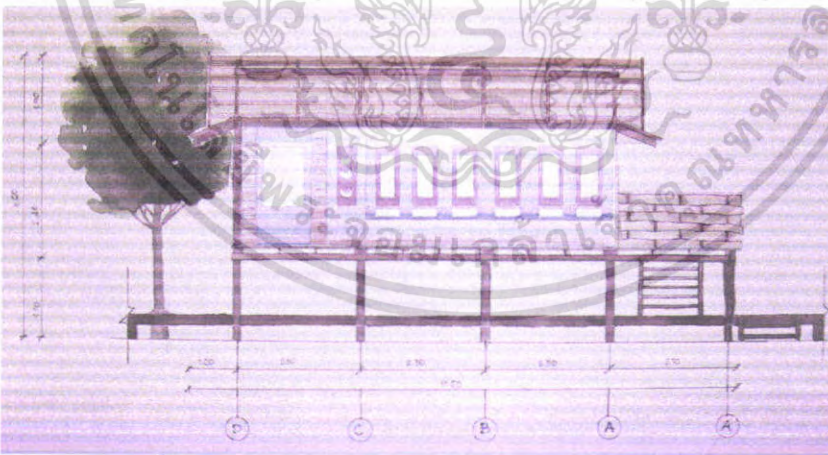
MUSEUM
ต้นกำเนิดไทยทรงดำ ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ
 นางสาวสกลยาภรณ์ คำต่อม รหัส 445020092 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Museum Section CC
SCALE 1:25

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

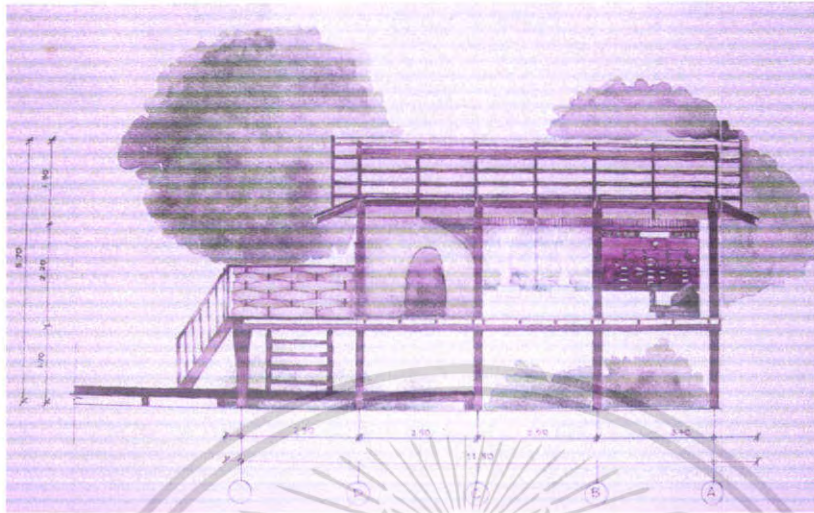

Museum Section DD
SCALE 1:25

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

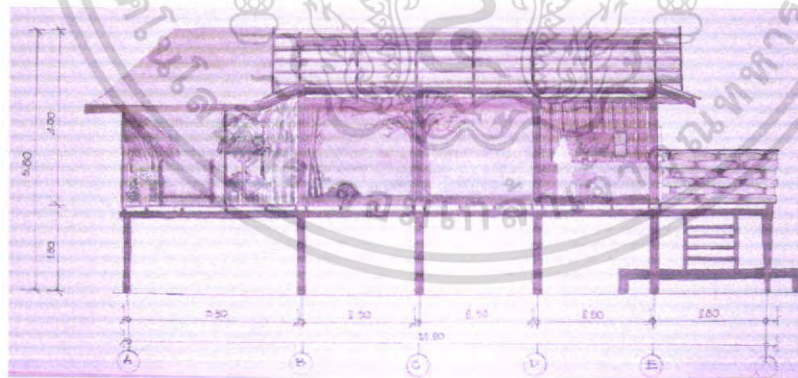

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Museum Section AA
SCALE 1:25

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

Museum Section BB
SCALE 1:25

ศูนย์วัฒนธรรม ไทยทรงดำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้